

**PEST MEGYEI
TERÜLET-
FEJLESZTÉSI
PROGRAM
2021-2027**

Pest Megyei Területfejlesztési Program

Készült Pest Megye Önkormányzatának megbízásából 2021-ben.

Köszönetet mondunk azoknak a Pest megyei önkormányzatoknak, Pest megyei vállalkozásoknak, Pest megyei civil szervezeteknek, akik javaslataikkal, kérdőívek megválaszolásával segítették közös munkánkat.

Készítette: Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.

1	Bevezető.....	8
2	A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek bemutatása .	11
2.1	A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok tervezési feladatai.....	11
2.2	A megyei önkormányzatok feladatai.....	13
2.3	A tervezési előzmények bemutatása.....	15
2.4	A tervezésbe bevont szakmai szereplők és felelősségi körök bemutatása	17
2.5	A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió társadalmasítási folyamatának bemutatása ...	19
2.6	A Pest Megyei Stratégiai Program készítéséhez kapcsolódó társadalmasítási folyamat bemutatása.....	25
2.7	A Pest Megyei Stratégiai Program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok.....	26
3	A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió főbb megállapításai	27
3.1.1	Pest megye erősségei és gyengeségei - a SWOT elemzés főbb megállapításai	30
4	A célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális céljainak ismertetése, a jövőkép bemutatása	33
4.1	Pest megye jövőképe.....	33
4.2	A megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer szöveges bemutatása.....	33
4.3	Átfogó célok jellemzése.....	34
4.3.1	Társadalmi megújulás.....	34
4.3.2	Gazdaság dinamizálása	35
4.3.3	Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása	35
4.4	Horizontális célok jellemzése	36
4.5	Átfogó területi célok.....	36
4.6	A területi célokhoz kapcsolódó megyei kiemelt fejlesztési térségek kijelölésének indoklása	38
4.7	A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása.....	39
4.8	A tervezési környezetet meghatározó EU 5. tematikus célkitűzésének bemutatása	40
5	Prioritások azonosítása és rendszerezése	40
6	A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban meghatározott célok és a Stratégiai Program kapcsolatainak azonosítása	41
7	Prioritások bemutatása	44
7.1	Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása – [I. Prioritás]	44
7.1.1	A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz	44
7.1.2	A prioritás területi vonatkozásai	46
7.1.3	Az I. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéséhez.....	47
7.1.4	Indikátorok, fejlesztési igények, illeszkedés, forrásallokáció meghatározása [I. Prioritás]	47

7.1.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [I. Prioritás] .	49
7.2	Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]	49
7.2.1	A prioritás indoklása	49
7.2.2	A prioritás területi vonatkozásai	51
7.2.3	A II. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez	51
7.2.4	Indikátorok meghatározása [II. Prioritás]	51
7.2.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [II. Prioritás]	52
7.3	Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]	53
7.3.1	A prioritás indoklása	53
7.3.2	A prioritás területi vonatkozásai	54
7.3.3	A III. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	54
7.3.4	Indikátorok meghatározása [III. Prioritás]	55
7.3.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [III. Prioritás]	55
7.4	Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]	56
7.4.1	A prioritás indoklása	56
7.4.2	A prioritás területi vonatkozásai	57
7.4.3	A IV. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	58
7.4.4	Indikátorok meghatározása [IV. Prioritás]	58
7.4.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [IV. Prioritás]	61
7.5	Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]	62
7.5.1	A prioritás indoklása	62
7.5.2	A prioritás területi vonatkozásai	64
7.5.3	Az V. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	64
7.5.4	Indikátorok meghatározása [V. prioritás]	64
7.5.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten, intézkedésenkénti bontásban [V. prioritás]	66
8	A tervezéskísérő eljárások	67
9	A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsera meghatározása, az érdekvérvényesítés rendszere	67
9.1	Partneri együttműködés	67
9.2	A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja ...	68
10	A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása ..	71

10.1	A területfejlesztési Program megvalósításának intézményrendszere, módszertana, eljárásrendi háttere.....	71
10.2	A területfejlesztési program finanszírozási háttere	72
10.2.1	Európai uniós fejlesztési források.....	72
10.2.2	Egyéb európai uniós támogatási lehetőségek.....	74
10.2.3	HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOK.....	75
11	Monitoring és értékelési terv bemutatása	76
11.1	Programszintű indikátorok bemutatása.....	76
11.2	Prioritásszintű indikátorok bemutatása	77
12	Pest Megyei Operatív Program tervezési háttere	82
13	Támogatás segítségével megvalósítandó programok	82
13.1	Uniós forrásból finanszírozható tervezett fejlesztések	82
14	A prioritások tartalmának részletes bemutatása	84
14.1	I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása	84
14.1.1	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok részletes meghatározása	87
14.1.2	A prioritás területi vonatkozásai	88
14.1.3	Vállalkozások versenyképességének javítása [P1.1-intézkedés].....	89
14.1.4	Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése [P1.2-intézkedés].....	94
14.1.5	Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]	95
14.1.6	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	97
14.2	Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykáta, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás].....	103
14.2.1	A prioritás indoklása.....	103
14.2.2	A prioritás területi vonatkozásai	104
14.2.3	Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1-intézkedés]	104
14.2.4	Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2-intézkedés]	108
14.2.5	Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3-intézkedés].....	109
14.2.6	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	112
14.3	Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]	115
14.3.1	A prioritás indoklása.....	115
14.3.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	116
14.3.3	A prioritás területi vonatkozásai	117
14.3.4	Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése [P3.1-intézkedés]	117
14.3.5	Közösségi közlekedés fejlesztése [P3.2-intézkedés].....	118
14.3.6	Közúthálózat fejlesztése [P3.3-intézkedés]	119

14.3.7	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	121
14.4	Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]	124
14.4.1	A prioritás indoklása	124
14.4.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	125
14.4.3	A prioritás területi vonatkozásai	126
14.4.4	Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés [P4.1-intézkedés]	127
14.4.5	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]	128
14.4.6	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés]	130
14.4.7	Vízgazdálkodás, vízviszatarítás létesítményeinek fejlesztése [P4.4-intézkedés]	132
14.4.8	Hulladékgazdálkodás fejlesztése [P4.5-intézkedés]	134
14.4.9	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	136
14.5	Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]	141
14.5.1	A prioritás indoklása	141
14.5.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	143
14.5.3	A prioritás területi vonatkozásai	143
14.5.4	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése [P5.1- intézkedései]	143
14.5.5	Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései]	146
14.5.6	Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése [P5.3- intézkedés]	147
14.5.7	Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció [P5.4- intézkedés]	148
14.5.8	Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés]	148
14.5.9	Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése [P5.6-intézkedés]	149
14.5.10	Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése [P5.7-intézkedés]	150
14.5.11	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	152
15	Együttműködésben megvalósuló programok	157
15.1	Együttműködések a beavatkozások megvalósítása során	158
16	A Pest megyei vállalkozások fejlesztési tervei	159
16.1	Felmérés munkamódszere	159
16.1.1	Javasolt fejlesztési témák a 2021-2027-es időszakra	160
17	A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	164
17.1	A végrehajtás módja	164
17.2	A végrehajtás feltételrendszere, a rendelkezésre álló erőforrások	166
17.2.1	A Pest Megyei Önkormányzati Hivatal rendelkezésre álló kapacitásai	166
17.2.2	A Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitásai	167

17.2.3	A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitása	169
17.2.4	Együttműködő szervezetek	171
17.3	Az ellenőrzés rendszere.....	171
18	Környezeti értékelés.....	172
18.1	A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése.....	172
18.2	A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása	173
18.3	A környezeti értékelés megállapításainak összegzése	173
19	A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása.....	175
20	MELLÉKLETEK:.....	176
20.1	Ábrajegyzék:	176
20.2	Táblajegyzék:	176
20.3	Rövidítések jegyzéke:	176
20.4	Idegen kifejezések magyarázata:.....	179

1 Bevezető

2020-ban lezárult az Európai Unió hét éves költségvetési időszaka, amelyhez igazodva készült Pest Megye 2014-2020 között hatályos területfejlesztési programja.

Jelenleg folynak a tárgyalások Magyarország és az Európai Unió között az új tervezési időszakra vonatkozó Partnerségi megállapodás megkötése tárgyában, és ezzel egy időben készülnek a 2021-ben kezdődő és 2027-ig tartó új programozási időszakra vonatkozó ágazati- és területi operatív programok, valamint felülvizsgálatra, megújításra kerültek a megyei területfejlesztési koncepciók, készülnek a jogszabályi előírásoknak megfelelően az új megyei területfejlesztési programok.

Ennek a programozási feladatsornak fontos eleme a megyei területfejlesztési program készítése, hiszen ebben a dokumentumban kerül rögzítésre, hogy a megyében milyen feladatok várnak a következő hét év során megoldásra, s itt kerül megalapozásra az, hogy milyen prioritások mentén, mely célokra, milyen konkrét fejlesztésekre fogják a kedvezményezettek a rendelkezésre álló hazai- és európai uniós forrásokat elkölteni.

Mi magunk, az anyag készítői, szerkesztői is elgondolkodtunk azon, hogy hogyan lehetne minél tömörebben, lényegre törőbben, átláthatóbban formába önteni mindazt a sok tennivalót, ami Pest megyében középtávon (a következő hét évben) megvalósulásra vár. A feladat azért sem egyszerű, mert mint sok más szakmai anyagnak, úgy a területfejlesztési programoknak is meg kell felelniük tartalmilag jogszabályi előírásoknak, még ha azok esetleg több szempontból is idejét múltak, továbbá egyéb követelményeknek is eleget kellett tennünk, az országos, európai uniós tervezéshez való szoros kapcsolódás miatt is.

Pest megye Magyarország megyéi közül a legösszetettebb helyzetű, adottságú, problematikájú térség, amely körülöleli a fővárost, és egy nagyvárosi régió szerves része, minden oldalról más megyékkel övezve. A megye lakossága három más megye lakosságát is meghaladja, a működő vállalkozások száma pedig jóval százezer felett van. A megye sem természeti, sem társadalmi, sem gazdasági szempontból nem homogén, van Dunán túli és inneni része, északon hegyei, délen alföldi területei és homokhátsága, a főváros tözsomszédságában viszonylag jól prosperáló gazdasági övezetei, míg a megyehatárokon fejlődésben lemaradó térségei négyszázezres lakosságszámmal.

Miközben Pest megye 187 települése, százezres vállalkozói köre, civil társadalma oldaláról jogos fejlesztési igények sokaságával szembesültünk a programozás során, mindvégig szem előtt kellett tartanunk a realitásokat, vagyis azt, hogy mi az, ami ezekből várhatóan finanszírozható lesz elsősorban európai uniós, másodsorban hazai forrásokból. Mivel már a koncepciókészítés időszakában eljutottunk arra a következtetésre, hogy Pest megyében nem várható elegendő forrás közpénzekből, ezért programjaink gazdaságfejlesztési blokkjában igyekeztünk olyan intézkedéseket is megfogalmazni, amelyek megvalósításával további, piaci források vonhatóak be a megye fejlesztése érdekében.

Nem vagyunk tehát semmivel sem könnyebb helyzetben a megyei fejlesztési program összeállításánál, mint az országos programok készítői, hiszen kisebb léptékben megjelenik mindaz, ami országosan jellemző.

Hogy megkönnyítsük jelen terjedelmes anyag feldolgozását, összefoglalónkban megpróbáljuk röviden bemutatni a program szerkezetét és főbb üzeneteit.

A megyei területfejlesztési program két részből áll. Az első nagy blokk a stratégiai program, amelynek alapvető célja a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, ez kapcsolja össze logikailag a koncepcióban leírtakat és a második blokkban, az operatív programban szereplő konkrét, beavatkozások, fejlesztési kezdeményezések formájában megfogalmazott projektcsomagokat.

A stratégiai programban röviden bemutatjuk a tervezés jogszabályi háttérét, a megyei tervezés és az országos, illetve európai uniós tervezés közötti kapcsolatrendszer, a tervezés időbeni ütemezését, partnerségi, társadalmisítási folyamatait. Röviden bemutatjuk a megyei területfejlesztési koncepció

helyzetfeltáró részének főbb megállapításait, az azok alapján megfogalmazott jövőképet és visszautalunk a koncepcióban meghatározott célhierarchiára, majd definiáljuk a program fejlesztési prioritásait.

Az egyes prioritások azokat a főbb beavatkozási területeket határozzák meg, amelyek a koncepció célrendszerében meghatározott stratégiai célok elérését szolgálják. Egy prioritás többnyire több cél megvalósulását is segítheti, de a pest megyei programban is van olyan prioritásunk, amely kifejezetten egy térségtípus (a fejlődésben lemaradó térségeink) fejlesztését szolgálja.

A stratégia célok és a prioritások közötti összefüggéseket belső koherencia táblázatban ábrázoltuk (lásd a 6. sz. táblázat). Az egyes prioritásokon belül intézkedésekben foglaltuk össze a logikailag, tematikusan összetartozó tématerületeket, melyek további bontása az operatív programban történt meg konkrét fejlesztési kezdeményezésekre, amelyek alapján majd a fejlesztési programok elindíthatóak lesznek.

Az egyes prioritásokon belül a végrehajtás keretrendszerének bemutatását követően intézkedésenként meghatároztunk indikatív (becsült) forrásigényt. Azokat a mutatószámokat (indikátorokat), amelyek majd a program végrehajtásának eredményeinek mérését teszik lehetővé jelen egyeztetési fázis során nem rögzítettük, tekintettel arra, hogy jelenleg még nem ismerjük az egyes operatív programok utolsó változatát és a bennük rögzített pénzügyi kereteket.

A közsféra fejlesztéseit tartalmazó intézkedéseknél a forrásigényt az esetek többségében konkrét projektgyűjtés, igényfelmérés alapozta meg, míg a gazdaságfejlesztési tárgyúaknál a vállalkozói szféra becsült igényét próbáltuk meg összhangba hozni a potenciálisan rendelkezésre álló forrásokkal.

A Pest megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszerében **három átfogó célt** határoztunk meg, az alábbiak szerint:

- **TÁRSADALMI MEGÚJULÁS**, testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek (TM),
- **GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA**, az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD),
- **TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA**, a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet (TF),

További két átfogó területi célt nevesítettünk a célrendszerben, mely területi célok teljesülését valamennyi, a célrendszerben szereplő stratégiai cél megvalósítása segíti:

- **A fejlődésben elmaradott** Szobi és Nagykáta illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁTC1),
- **Pest Megyei Duna Stratégia** megvalósítása (ÁTC2).

Az átfogó célok célonként négy-három-négy stratégia célon keresztül valósulhatnak meg (lásd célrendszer ábrája a 37. oldalon).

Figyelembe véve fenti célrendszert, törekedve az európai uniós beruházási prioritásokhoz és a hazai operatív programokhoz (elsősorban a TOP Plusz-hoz) való illeszkedésre, öt fő beavatkozási területet, prioritást határoztunk meg az alábbiak szerint:

- I. **Versenyképes Pest megye:** a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása,
- II. **Szolidáris Pest megye:** a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek komplex fejlesztése,
- III. **Elérhető Pest megye:** a megye nemzetközi-, regionális- és térségi kapcsolatainak javítása,
- IV. **Élhető Pest megye:** települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért,

- V. **Emberközpontú Pest megye:** képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.

Úgy véljük, hogy fenti prioritásokkal mindazokat a szükséges fejlesztési területeket le tudjuk fedni, amelyek Pest megyében a következő hét éves fejlesztési időszakban fontosak lesznek.

A gazdaságfejlesztési prioritást állítottuk a sor élére, hiszen az uniós források jelentős része is ezt a célt szolgálja, valamint ez az a terület, ahol gyors, határozott és jól fókuszált cselekvésre van szükség Pest megyében is.

Itt is fontosnak tartjuk kiemelni ugyanakkor, hogy hosszú távú gazdasági eredményeket nem lehet elérni sem gyökeres társadalmi megújulás, sem az alapvető infrastrukturális háttér (közlekedési hálózatok, települési infrastruktúra, stb.) átgondolt, tervszerű fejlesztése nélkül. Míg előbbi terén sok esetben nem is feltétlenül a források nagysága a meghatározó, sok esetben elegendő a szemléletváltozás, a folyamatok, rendszerek újragondolása és reformja, addig az infrastrukturális hálózatok fejlesztése rendkívül költségigényes.

Felmérve a megye fejlesztési igényeit, összevetve azokat a következő hét évben várhatóan rendelkezésre álló forrásokkal, a legnagyobb szakadék a közlekedési hálózatok terén mutatkozik. Pusztán a települési út és egyéb közcélú infrastruktúrafejlesztési igények meghaladják a Pest megyére jutó TOP+ forráskeretet.

Bár jelen területfejlesztési programban igyekeztünk minden, a megye szerves fejlődése szempontjából fontos- és valós igényekre-, lehetőségekre támaszkodó programot nevesíteni, nyilvánvaló, hogy azok között belső prioritási sorrendet is fel kell állítanunk, figyelembe véve a rendelkezésre álló források szűkösségét.

Bár Pest megye önálló tervezési statisztikai régióvá válása jelentősen kitágította a lehetőségeket az európai uniós forrásokból történő fejlesztések megvalósítása terén, az igények és a lehetőségek közötti szakadék azonban továbbra is jelentős marad. Számos területen Pest megyében komoly lemaradásokat kell rövid idő alatt behozni, ezért fontos, hogy az uniós források mellett a hazai költségvetés is továbbra is segítse a kulcsterületeken a megye fejlődését. Ezen túl természetesen Pest megye Önkormányzatának és a települési önkormányzatoknak is mindent meg kell tenniük egy aktív gazdaságfejlesztési politika keretében a piaci szféra fejlesztési forrásainak eddiginél hatékonyabb bevonása érdekében.

STRATÉGIAI PROGRAM MUNKARÉSZ

A területfejlesztési program stratégiai programrészének az az alapvető célja, hogy a program operatív programrészében, az egyes prioritások szerint meghatározott intézkedések és fejlesztési kezdeményezések megvalósításához stratégiai megalapozást biztosítson. Ennek érdekében **ez a munkarész röviden bemutatja a megyei területfejlesztési koncepció célrendszerét és meghatározza a program fejlesztési prioritásait.**

2 A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek bemutatása

2.1 A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok tervezési feladatai

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény** 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény** 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok, így a **megyei területfejlesztési koncepció és a program** kidolgozása is a megyei önkormányzat felelősségi körébe került.

Pest megye Önkormányzata 2014-ben fogadta el a megye 2030-ig hatályos területfejlesztési koncepcióját, valamint a 2014-2020 közötti hét évre szóló területfejlesztési programját.

A területfejlesztési koncepció esetében, mivel az jelenleg is hatályos, annak felülvizsgálata mellett döntött Pest Megye Közgyűlése.

Mivel a területfejlesztési stratégiai és operatív program érvényessége lejárt, illetve a programban meghatározott fejlesztések finanszírozása döntően európai uniós forrásokból valósítható meg, a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakhoz kapcsolódóan a program megújítása szükséges.

Az alábbi táblázat tartalmazza a következő költségvetési időszak operatív programjait és az azok keretében rendelkezésre álló fejlesztési források nagyságát. A programok egy kivételével (TOP+) ágazati megközelítésű operatív programok.

A pest megyei területfejlesztési programban megfogalmazott fejlesztési prioritások, intézkedések és fejlesztési kezdeményezések megvalósításához, különösen az önkormányzati fejlesztések esetében elsősorban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program+ biztosítja a pénzügyi kereteket.

Operatív Program neve	Operatív Program rövid neve	Tervezésért felelős szaktárca neve	Forrás nagysága ~ (Mrd Ft)
Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	TOP+	PM	nem ismert
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	GINOP+	PM	nem ismert
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	DIMOP+	ITM	nem ismert

Operatív Program neve	Operatív Program rövid neve	Tervezésért felelős szaktárca neve	Forrás nagysága ~ (Mrd Ft)
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	EFOP+	EMMI	nem ismert
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz	KEHOP+	ITM	nem ismert
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	IKOP+	ITM	nem ismert
Végrehajtás Operatív Program Plusz (tervezhető alapok: Kohéziós Alap)	VOP+	ME	nem ismert
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	MAHOP+	VM	nem ismert

1. táblázat: 2021-2027 Operatív Programok

Jelen dokumentum, a megyei területfejlesztési program, a területfejlesztési koncepción, mint hosszú távú célrendszeren nyugvó középtávú stratégia és annak megvalósítását szolgáló operatív program.

Ennek tartalmi követelményeit a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet** határozza meg. A jogszabály mellett a program kidolgozásához a megyék **részletes tervezési útmutatót** kaptak, melyet a Pénzügyminisztérium állított össze, ennek címe: „*Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez*”.

A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program: „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv, amely stratégiai és operatív programokra épül.”

A **megyei területfejlesztési program** (stratégiai program és operatív program) tartalmi követelményeit a **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet** 3. melléklete rögzíti az alábbiak szerint:

Stratégiai program:

- a tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása;
- célrendszer: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása;
- a prioritások azonosítása: a prioritások leírása; célok és prioritások eredményességi kritériumainak, illetve számszerűsített mutatóinak meghatározása, a megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése; a prioritások leírásában egyértelműen azonosítani kell a megye, azaz a tervezésért felelős szervezet saját felelősségébe tartozó beavatkozásokat és azok esetleges külső feltételeit, valamint a megye felelősségén kívül eső, a célok eléréséhez elvárt beavatkozásokat;
- a célok és a prioritások közötti kapcsolatok beazonosítása;
- a programnak jeleznie kell a különböző ágazatok felé a fejlesztési igények közül az ágazati programokban megvalósítani javasolt elemeket;
- a tervezéskísérő eljárások (különösen az előzetes programértékelés és a környezeti értékelés) dokumentációja, bemutatva a tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra tett hatásait és a végrehajtás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait;
- a végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program);
- a végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása;
- monitoring és értékelési terv.

Operatív program:

- a vállalkozások fejlesztési terveinek bemutatása;
- együttműködésben megvalósítandó programok (helyi önkormányzatok között, helyi önkormányzat és üzleti szektor, helyi önkormányzat és civil szektor) részletezése;
- támogatás segítségével megvalósítandó programok, ezen belül
 - uniós támogatással megvalósuló programok,
 - egyéb nemzetközi támogatással megvalósuló programok,
 - tisztán hazai támogatással megvalósuló programok meghatározása;
- prioritások szerinti csoportosításban:
 - az elérendő célok részletes meghatározása,
 - az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve,
 - a megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők,
 - a végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere,
 - az eredményesség vizsgálata és értékelése,
 - a környezeti értékelés,
 - a teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása;
- a megyei operatív programnak a megye felelősségén túlmutató fejlesztési igényeinek leírása: (azokat az intézkedéseket és fontosabb projekteket írja le, melyek a megye stratégiai programjának megvalósítása szempontjából fontos fejlesztési irányt képviselnek, de megvalósításuk nem a megye operatív programjának kompetenciájába esik, hanem igényként fogalmazódik meg országos vagy ágazati programok irányába.)

2.2 A megyei önkormányzatok feladatai

Az **1996. évi XXI. törvény** célja a területfejlesztés és területrendezés alapvető feladatainak, szabályainak megállapítása, intézményrendszerének kialakítása. A törvény értelmében a megyei önkormányzat feladatai közé tartozik az előző fejezetben ismertetett tervi dokumentumok kidolgozása és elfogadása, de emellett a jogalkotó további feladatokat is delegált a megyei szintre. A **feladatok** a 11§; 13§; 13A fejezetekben kerültek rögzítésre.

A megyei önkormányzat a **területfejlesztési tervek végrehajtásával kapcsolatos feladatok** ellátása keretében¹:

- *nyomon követi és értékeli a megyei vagy fővárosi területfejlesztési koncepció és a megyei vagy fővárosi területfejlesztési programok végrehajtását,*
- *dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról,*
- *monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a területi operatív programok irányításában, megvalósításuk végrehajtásában,*
- *figyelemmel kíséri az operatív programok megyében vagy a fővárosban jelentkező feladatainak megvalósítását, beleértve a megyehatáron átnyúló és más nemzetközi programok végrehajtását a megyei jogú városok önkormányzata és a fővárosi kerületi önkormányzatok kötelező bevonásával, észrevételeik figyelembevételével,*
- *más megyei önkormányzatokkal és az államigazgatási szervekkel közösen, monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a határon átnyúló nemzetközi fejlesztési programok irányításában, részt vesz azok lebonyolításában, végrehajtásában,*
- *dönt a Kutatási és Innovációs Alapnak a miniszter által a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt pénzeszközeinek pályázati kiírásairól, illetve felhasználásáról,*

¹ forrás: 1996. évi XXI törvény

- *a megye gazdaságának és foglalkoztatásának fellendítése érdekében gazdaságfejlesztési, befektetés ösztönző tevékenységet lát el, aminek elősegítése érdekében külön szervezetet hozhat létre vagy megállapodás alapján más szervezettel működhet együtt;*

a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében:

- *összehangolja illetékességi területén az államigazgatási szervek, a települési vagy kerületi önkormányzatok, a megyei jogú város önkormányzata, a gazdasági és civil szervezetek fejlesztési elképzeléseit,*
- *területileg összehangolja a politikai és a területi szerepéből, továbbá a nemzetközi és határon átnyúló együttműködésből adódó feladatait, biztosítja azok összhangját,*
- *a települési önkormányzatok felkérése alapján elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési társulásainak szerveződését,*
- *szakmai kapacitásával segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok tervező, döntés-előkészítő, fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét,*
- *a térségi gazdaságfejlesztő szervezet útján koordinálja a megye területén az ipari parkok és a szabad vállalkozási zónák tevékenységét, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit a megye gazdasági szereplőivel együttműködve,*
- *vizsgálja és értékeli a megye vagy a főváros társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,*
- *kölcsönös információcserével segíti a területfejlesztési és területrendezési információs rendszer működését, információkat biztosít a területi tervek készítéséhez, valamint fogadja a törvényben szereplő megyei szintre delegált feladatok elvégzése érdekében a központi adatbázisok adatait,*
- *a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében önkormányzati rendeletet alkot a települési önkormányzatok, a megye területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetek által a megye vagy a főváros területén uniós, központi vagy helyi önkormányzati költségvetési forrásból megvalósítandó fejlesztéseinek koordinációjáról.*

A megyei önkormányzat **vidékfejlesztési feladatkörében:**

- *dönt a hatáskörébe utalt vidékfejlesztési források felhasználásáról,*
- *összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat és akciókat a megyei, térségi, határ menti és határon átnyúló fejlesztési és területfejlesztési koncepciókkal és programokkal, valamint a megyét érintő területrendezési tervekkel,*
- *egyetértési jogkört gyakorol a vidékfejlesztési stratégiák, akciók jóváhagyását megelőzően,*
- *a vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban közreműködői szervezeti feladatokat lát el a regionális fejlesztési ügynökség útján,*
- *elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait,*
- *a helyi akciócsoportok és közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek tevékenységében való részvétellel közreműködik azok tevékenységében,*
- *összehangolja a helyi akciócsoportok tevékenységét a fejlesztéspolitikához és a területfejlesztéshez kapcsolódóan,*
- *külön megállapodás szerint a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali feladatokat lát el,*
- *nyomon követi és értékeli a vidékfejlesztési akciók lebonyolítását és monitoring bizottsági feladatokat lát el a programok végrehajtásához kapcsolódóan,*

- *ösztönzi a települési önkormányzatok összefogását vidékfejlesztési programok kidolgozására és megvalósítására,*
- *a vidékfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátásáról önkormányzati rendeletet alkot.*

A megyei önkormányzat koordinációs feladatkörében együttműködik a települési önkormányzatokkal, a megye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel.

2.3 A tervezési előzmények bemutatása

A tervezés folyamata a Pénzügyminisztérium által készített és a megyei önkormányzatok részére 2020. szeptember 28-án eljuttatott, „**Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a térségi fejlesztési tanácsok számára a 2021-27 közötti tervezési időszakra valamint a területfejlesztési koncepciók felülvizsgálatához, módosításához**” című szakmai iránymutatás megérkezését követően kezdődött el.

Az iránymutatás szerint a területi (megyei, fővárosi, kiemelt térségi) területfejlesztési tervezési **folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:**

- a helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése a területfejlesztési koncepció előkészítő fázisaként,
- a területfejlesztési koncepció (előkészítő és javaslattevő fázis) felülvizsgálata és módosítása,
- a területfejlesztési program (stratégiai és operatív programrész) megújítása,
- területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) hatásvizsgálat készítése,
- a területfejlesztési tervekhez környezeti vizsgálat készítése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően,
- a 2021-2027 közötti uniós programozási időszak területfejlesztési operatív programjának végrehajtását támogató megyei integrált területi program összeállítása,
- a tervezési folyamat során a partnerség biztosítása (partnerségi terv kidolgozása és végrehajtása),
- területi koordináció ellátása,
- uniós forrásból (a területi operatív programhoz kapcsolódóan) támogatandó megyei projektkezdemenyzések gyűjtése.

Fenti programozási feladatok jelentős részét a megyéknek rendkívül szűk időkeretben kell elvégezniük, erre az útmutató szerint mindössze 3-4 hónap áll rendelkezésre (összehasonlításképpen, a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó tervek elkészítésére közel két év állt rendelkezésre.)

A tervezési folyamat előkészítése a hatályban lévő, Pest Megye Közgyűlése által 2014-ben elfogadott Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetértékelő és javaslattevő munkarészeinek áttekintésével kezdődött.

Az anyagok felülvizsgálata során megállapítást nyert, hogy **a helyzetértékelő munkarész adatállománya teljes felülvizsgálatot és megújítást igényel**, hiszen az annak készítése óta eltelt 7-8 év alatt Pest megye életében, a vizsgált folyamatokban, az azokra vonatkozó adatállományban jelentős változások történtek.

Ugyancsak fontosnak tartottuk, hogy a partnerségi folyamat részeként, a jogszabályi előírásoknak is eleget téve, ugyanakkor a megyei koncepció és program készítéséhez elengedhetetlenül fontos információforrásként **megkérdezzük a megye civil szervezeteit, kis- és középvállalkozóit, és települési önkormányzatait az előző időszakra vonatkozó tapasztalataikról, problémáikról, valamint a jövőjüket, fejlesztési elképzeléseiket érintő kérdésekről.**

Ennek érdekében 2020 november-december hónapokban kérdőíves felmérést végeztünk a civil- és a vállalkozói szférában, valamint valamennyi pest megyei önkormányzatot megkerestünk a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési terveik felmérése céljából.

A felmérések eredményei mind a koncepcióba, mind a területfejlesztési programba beépültek, jelentős mértékben befolyásolták mind a megyei jövőkép, mind a fejlesztési koncepció célrendszerének kialakítását, illetve a fejlesztési prioritások és programok meghatározását.

A helyzetfeltárásban igyekeztünk nagyon részletesen, a teljességre törekedve (nem csak az uniós költségvetési ciklusra való felkészülés jegyében) áttekinteni Pest megye társadalmi-, gazdasági-, térszerkezeti helyzetét, továbbá az elmúlt egy-másfél évtized folyamatait vizsgálva az érvényes trendeket. A helyzetfeltárás végeredménye egy **SWOT analízis** keretében felvázolt megállapítás struktúra lett, mely tartalmazza a megye erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. A SWOT analízis megállapításai alapján, néhány oldalon felvázoltuk a **megye lehetséges jövőképét**.

A helyzetértékelés készítése során elsősorban a KSH által rendelkezésre bocsátott adatokra, a Területi Információs Rendszerből (TEIR) kinyerhető adatokra, valamint a saját felmérésekből származó információkra építettünk. A helyzetértékelésben megvizsgáltuk a 2014-2020 közötti időszakban Pest megyében rendelkezésre állt és felhasznált EU-s és hazai költségvetési forrásokat is.

A minőségbiztosítási eljárás során megfogalmazott vélemények és javaslatok figyelembevételével a helyzetfeltárás átdolgozásra, kiegészítésre került. Ez az anyag képezi az új megyei területfejlesztési koncepció alapját.

A helyzetfeltárás után a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció javaslattevő fázisa készült el. A tervezési munka folyamán a helyzetfeltárás megállapításait alapul véve elkészült Pest megye **pozicionálása**, felülvizsgálatra kerültek a fejlesztés lehetséges forgatókönyvei, **megfogalmazásra került a megye kívánatos jövőképe**, meghatároztuk azt a **célrendszert**, amely véleményünk szerint lehetővé teszi a jövőképben megfogalmazott kívánatos állapot elérését, annak megvalósítását. A célrendszer keretében **egyaránt megfogalmaztunk területi- és ágazati fókuszú célkitűzéseket** törekedve a „Nemzeti Fejlesztés 2030” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszerrel való összhang megteremtésére.

A tervezési dokumentum úgynevezett „teljes tervezés” módszerével készült, tehát mindent tartalmaz, ami a Pest megyében élők számára fontos lehet, még akkor is, ha annak bizonyos elemeinek megvalósítására nem várható uniós forrás.

A koncepcióban megfogalmazott célkitűzések egy 2030-ra elérni kívánt jövőbeni állapotra vonatkoznak, így a következő hétéves uniós költségvetési időszak alatt nyilvánvalóan nem tudnak majd maradéktalanul megvalósulni.

Már a tervezési folyamat elején fontosnak tartottuk, hogy meghatározzuk, hogy **milyen értékválasztás melletti elkötelezettség jellemezze** a következő évtized megyei területfejlesztési gyakorlatát, hogy Pest megye jövőbeni fejlesztéspolitikája milyen elveken nyugodjon, mi az a „zsinórmérték” amely mentén a közeljövő fejlesztési programjait meg szeretnénk valósítani.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere **széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült**, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával. A tervezés során beépítésre kerültek a tervezésbe bevont partnerek által tett javaslatok, a véleményezési eljárások során beérkezett írásos hozzászólások, a tematikus kérdőíves adatgyűjtések eredményei. A koncepció egyeztetési anyaga vonatkozásában külső szakértő cég készítette el a jogszabályok által előírt területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot.

Összefoglalva, tervezési előzményként az alábbi dokumentumok készültek el a területfejlesztési program megalapozó anyagaiként:

- Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás Felülvizsgálat Egyeztetési Anyag,

- Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázis Felülvizsgálata Egyeztetési Anyag,
- Területi (gazdasági-, társadalmi, környezeti) hatásvizsgálat Egyeztetési Anyag,
- A Konceptió részeként Partnerségi Terv,
- A Partnerségi terv készítésének folyamatában a térség területfejlesztési szereplői térséget érintő fejlesztési elképzeléseinek felmérése:
 - o a civil szervezetek,
 - o a vállalkozói szféra,
 - o a települési önkormányzatok vonatkozásában.

Fentiekén túl, a területfejlesztési koncepció készítése során figyelembe vettük a közelmúltban Pest megye fejlesztési kérdései vonatkozásában készült, alábbi szakmai anyagokban szereplő elemzéseket, felméréseket és megállapításokat, javaslatokat is:

- Pest Megyei Klímastratégia 2018-2030. Készítette: Nemzeti Alkalmazkodási Központ Főosztály, Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, 2018. január
- Az 1925/2016. Kormány határozat alapján a Pest megyei önkormányzatok és vállalkozások számára nyújtott célzott támogatási konstrukció lehetséges folytatásának indokoltsága a megye gazdasági társadalmi helyzetének alapján. Készítette: Dr, Csath Magdolna, Leadership Kft., 2019. április
- „A gazdasági-társadalmi lemaradásban lévő Pest megyei térségek fejlesztését megalapozó kutatás” Responsum Kft, 2019.

2.4 A tervezésbe bevont szakmai szereplők és felelősségi körük bemutatása

Pest Megye Önkormányzata a megyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálatával és a területfejlesztési program készítésével a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t bízta meg. A Kft. előző tervezési időszakban is jelentős mértékben részt vett a koncepció és a program készítésében, a koncepciót készítő munkacsoportot a Kft. ügyvezetője irányította, mint témafelelős, a programot pedig a Kft. készítette. A Kft. saját szakember állományán kívül egyes tématerületek vonatkozásában támaszkodott az önkormányzatnál dolgozó kollégák ismereteire és szaktudására, és igénybe vette külső szakértő cégek segítségét is.

Az alábbi táblázatban foglaltuk össze, hogy név szerint mely szakértők, milyen tématerületeken működtek közre egyrészt az eredeti (2014. évi) anyag elkészítésében, másrészt a felülvizsgálat és a területi hatásvizsgálat készítésében.

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
Eredeti anyag készítése			
Kuszák Miklós	PMTN Kft. Munkacsoport vezető, tervezésért felelős	dr. Kontra Jenő	Budapesti Műszaki Egyetem, Energetika
dr. Popovics Gábor	PMÖ ETI irodavezető, koordináció, helyzetfeltáró dokumentum szerkesztése, koncepció egyeztetési folyamat eredményeinek beépítése irányítása	Ligeti Ádám	Elladam Consulting, Turizmus
Bonyhád Elek	Pest Megyei Kereskedelmi és	Molnár László	Közlekedés

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
	Iparkamara, Gazdaságfejlesztés		
Faragó Júlia	HACS munkaszervezet vezető, vidékfejlesztés	Obreczán Ferenc	Agrárgazdaság
dr. Fülöp Rudolf	Kórház igazgató, Egészségügy	Oroszi Zsuzsanna	PMÖ Sport
Gauder Péter	Területfejlesztési szakértő, kistérségi fórumok moderátora	Pölöskei Gáborné	Oktatás
dr. Gordos Tamás	Pro Régió Kft, szakértő munkacsoport tag, Minőségbiztosítás	Schindler-Kormos Eleonóra	PMÖ Megújuló energiák, településfejlesztés
dr. Hágén Tímea	Pest Megyei Munkaügyi Központ, Foglalkoztatás és munkaügyek	Schuchmann Péter	Pestterv Kft. Helyzetértékelés, kistérségi profilok, térképek, koncepcionálás
dr. Kása-Richlach Mónika	PMÖ, Szociális és gyermekvédelmi ügyek, társadalmi kérdések	Szabóné Pányi Zsuzsanna	PMÖ, Közlekedés, településfejlesztés
dr. Kállay László	Corvinus Egyetem, gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Wolf Péter	Gazdaságfejlesztés, partnerség, kommunikáció
Károlyi János	Pestterv Kft. Helyzetértékelés, kistérségi profilok, koncepcionálás, térképek	Kánai Gergely	Koordináció, szerkesztés
Kezán András	KSH, adatszolgáltatás,	Hermann Judit	Szociális és gyermekvédelmi ügyek
Felülvizsgálat és területi hatásvizsgálat készítése			
Kuszák Miklós	PMTN. Kft. Tervezésért felelős, szakértő	Kezán András	szakértő, elemzések, szerkesztés, koncepcionálás
Boda Barbara	2014-2020 közötti támogatások elemzése		
Schinler-Kormos Eleonóra	PMÖ Megújuló energiák, településfejlesztés	Szabóné Pányi Zsuzsa	Közlekedés, településfejlesztés
Kisfaludi Aranka	Kultúra, megyei értékek	Terék József	Kultúra, megyei értékek
Wolf Péter	Innováció, gazdaságfejlesztés, közlekedés	Kohári Tibor	Közbiztonság, közlekedésbiztonság

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
Popovics Gábor, dr.	Koordináció	Kánai Gergely	Projekt Expert Kft. Civil, vállalkozói és önkormányzati felmérések, értékelések
Gordos Tamás, dr.	Minőségbiztosítás	Pro-Régió Nonprofit Kft.	A térséget érintő tervek áttekintése
Kukely György, dr.	MEGÉRTI Kft. Területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat		

2. táblázat: Közreműködők névsora

A megyei területfejlesztési program készítése során a rendelkezésre álló idő rövidebbé és a nemzeti szintű operatív programokhoz való szorosabb igazodás kényszere miatt a programozási munka jelentős részét viszonylag kevesebb külső szakértői segítség igénybevételével, döntően házon belül végeztük el. A programozási munka során ugyanakkor még jobban igyekeztünk feltérképezni és figyelembe venni a megye helyi- és nemzetiségi önkormányzati-, gazdasági- és civil szférája szereplőinek a jövőre vonatkozó terveit, elvárásait, esetleg előkészített projektjeit, programjait.

2.5 A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió társadalmassági folyamatának bemutatása

A társadalmi egyeztetési folyamatot Pest Megye Önkormányzata a Helyzetfeltárás c. dokumentumban megfogalmazott „Partnerségi terv”² alapján végezte el.

Mivel a Konceptió eredetileg 2014-ben, 2030-ig szóló hatállyal készült, **annak jelenleg a felülvizsgálata, nem pedig teljesen új konceptió készítése vált szükségessé.** Felülvizsgálva a hét évvel ezelőtt készített konceptiót, arra a megállapításra jutottunk, hogy a konceptió helyzetértékelő munkarészének, az abban szereplő statisztikai adatállománynak és a megye társadalmi- gazdasági folyamatainak a teljes felülvizsgálata szükséges, a javaslattevő munkarész pedig annak függvényében módosul, hogy az egyes területeken milyen mértékű, milyen irányú változások történtek.

Mivel nem teljesen új konceptió készült, **jelentős mértékben építettünk az eredeti tervezési időszak partnerségi folyamata során feltárt igényekre,** ugyanakkor **kiemelt hangsúlyt fektettünk a megye civil-, vállalkozói- és önkormányzati szereplőinek tervezésbe történő bevonására.**

A partnerségi terv céljai

A partnerség általános célja egy megyei szintű, stratégiai megközelítésű társadalom- és gazdaságfejlesztés megalapozása, amelynek hatása kiterjed a területén működő vállalkozások, intézmények és szervezetek, illetve az itt élő emberek és közösségek irányába, amely javítja a megyében megvalósuló fejlesztések és beruházások, valamint a fejlesztési források felhasználásának hatékonyságát és eredményességét.

A partnerség konkrét célja a társadalmi és gazdasági partnerség megteremtése a megyében, a megyei fejlesztési konceptió helyzetértékelése, a megye jövőképe, a 2021-2027 közötti fejlesztési ciklus stratégiájának és fejlesztési programjának közös elkészítése a megye jelenlegi és jövőbeni fejlődését meghatározó, vagy a trendek alakulásáról tájékozott szereplők bevonásával.

² Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió - Helyzetfeltárás

További cél: A területfejlesztés középszintjének megjelenítése és pozicionálása, Pest Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs képességének – kompetenciáinak – folyamatos bővítése, a térségek és települések együttműködését támogató szerepvállalás.

A partnerség folyamata

Pest megyében a partnerség súlypontját a társadalmi és gazdasági partnerek, valamint a közösségek aktív szerepvállalása jelentik – amely kiterjed a programok tervezésére, előkészítésére, szakmai és politikai irányítására, a fejlesztési programok nyomon-követésére. A partnerség nem formális konzultáció, hanem a térségi és helyi fejlesztés, az innováció, a befektetés-ösztönzés, közszolgáltatások és a közintézmények fejlesztésének erőforrása.

A partnerség folyamatát két sajátos körülmény határozta meg:

- A megye sokszínűsége, gazdasági, társadalmi, valami táji és környezeti adottságainak sokfélesége meghaladja az átlagot.
- A megye megítélését sematikus, elnagyolt vélemények is befolyásolják, amelyek több terület, ágazat, valamint térség esetében korrekcióra szorultak. A kihívások és lehetőségek pontosabb leírása mélyebb vizsgálatot igényelt, valamint az érintett szereplők, vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek bevonását.

A koncepció készítésének 2012-2013 közötti időszakában Pest megyében a tervezés és a koncepció társadalmasítása párhuzamosan, illetve integrált módon történt meg, személyes és online egyeztetés formájában. Az egyeztetések módját és mikéntjét meghatározta az egyes térségekre és/vagy célcsoportokra irányuló megkülönböztetett figyelem, éppen ezért az eredetileg tervezettnél több, mintegy 50 esemény került megszervezésre. Hasonló megfontolásból született meg a döntés, hogy a tervezésbe közvetlenül bevont szakértők, stratégiai partnerek és együttműködő intézmények száma a lehető legnagyobb legyen.

A kiterjedt és mélyreható vizsgálat feladata az volt, hogy a megye társadalmát érintő kihívások és lehetőségek, valamint adottságok széleskörű reprezentációja biztosítva legyen, és így az egyes területek értékelése pontosabb, a végrehajtás rugalmasabb legyen. A tervezés során nyílt és zárt, strukturált és strukturálatlan egyeztetési formákat egyaránt alkalmaztunk a közösségek és a gazdasági, társadalmi szereplők hatékony megszólítására és bevonására, amely szintén az értékelés megalapozottságát erősítette.

A partnerség szereplői a települési- és megyei önkormányzatok, gazdasági érdekképviselők, a térségben meghatározó vállalatok, vállalkozások, egyetemek, szakmai szervezetek, a turizmus szervezetei, a mezőgazdaság, vidékfejlesztés intézményei (agrárkamara és LEADER-csoportok), az egészségügy, az oktatás és a foglalkoztatás intézményei, szakminisztériumok, Nemzeti Tervezési Hivatal, Regionális Fejlesztési Ügynökség, Pest Megyei Kormányhivatal, civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok voltak.

A partnerség kereteit a következő együttműködések biztosították: az önkormányzat hivatalán belül területfejlesztési szakmai munkacsoport, a megyei kistérségi társulások ülései, szakértői munkacsoport a területfejlesztési és ágazati szakértők bevonásával, az érdekeltek részvétele (ún. stakeholders), gazdasági kerekasztal a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, valamint a stratégiai partnerség Érd MJV és Budapest főváros önkormányzataival, kistérségi fórumok, a szomszédos megyei önkormányzatok közötti együttműködés, a LEADER munkacsoportokkal lefolytatott egyeztetések.

Pest Megye Önkormányzata 2012 és 2013 folyamán stratégiai partnerségi megállapodást kötött Budapest Főváros Önkormányzatával, a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, a Szent István Egyetemmel, a Magyar Limes Szövetséggel, szoros az együttműködés Érd Megyei Jogú Város Önkormányzatával. Az önkormányzat 2013-ban létrehozta a Pest Megyei Civil Kerekasztalt.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával, a Pro Régió Kft. minőségbiztosítási feladatellátás terén nyújtott segítségével.

A részdokumentumok véleményezésére személyesen, online és levélben is lehetőség volt. Az egyeztetések részben folyamatosan történtek, részben pedig célzott kampányok keretei között. A kampányok időpontjai: 2012. május-június, 2012. október-november; 2013. május-június.

A koncepció elkészítésén túlmutató egyeztetések, melyek szoros kapcsolatban vannak az előbb felsorolt kampányokkal: a Pest megyei települések beruházási és fejlesztési elképzeléseit összesítő projektgyűjtés – 2013. június-szeptember –, valamint a leszakadó térségek fejlesztésére irányuló programok megalapozását, továbbá a térségi munkacsoportok megalapítását célzó fórumsorozat – 2013. november-december. A tervezésben közel 60 szakértő, intézmény és civil szervezet, stratégiai partner vett rész közvetlenül. A társadalmi egyeztetés fórumain, személyesen, illetve online, közel 500 érintett vállalkozás, önkormányzat, vagy egyéb szervezet képviselője jelent meg, illetve fogalmazott meg javaslatot a készülő koncepcióval kapcsolatban. Az eseményekkel kapcsolatos hírek a 426 ezer Pest megyei háztartás jelentős részében elérhetőek voltak, a helyi médián keresztül átvett, illetve készített híryananyagok, tartalmak révén.

A tervezés jelenlegi fázisában, a területfejlesztési koncepció megújítása során a rendelkezésre álló idő rövidsége, illetve a COVID-19 járványhelyzet miatt ilyen széles körű partnerségre nem tudtunk építeni.

A koncepció és a program elkészítésével Pest Megye Önkormányzata 2020. decemberében bízta meg a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t.

A tervek készítésébe a kft. munkatársai mellett bevonásra kerültek az önkormányzat hivatalának szakemberei, valamint küldő szakértők is.

A koncepció vonatkozásában a 2014-ben elfogadott anyag felülvizsgálata mellett döntöttünk, hiszen az 2030-ig még érvényben van.

A felülvizsgálat során a részletekbe menőig megújítottuk a helyzetértékelő munkarész statisztikai adatbázisát, mivel az elmúlt hét év során az élet számos területén jelentős változások következtek be Pest megyében. Ezen változásokat is figyelembe véve felülvizsgáltuk a megye jövőképét és az annak elérést szolgáló célrendszert. A célrendszer vonatkozásában röviden elmondható, hogy csak finomításokat, pontosításokat, bizonyos hangsúlyok kiemelését láttuk szükségesnek, **alapvetően a koncepcióban eredetileg megfogalmazott célkitűzések továbbra is érvényesek maradtak.**

Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a tervezés során aktívan bevonjuk a területfejlesztés szempontjából a megye legfontosabb szereplőit, így az önkormányzatokat, a vállalkozói szférát illetve a társadalmi szervezeteket a tervezésbe.

Online felületet hoztunk létre az önkormányzati fejlesztési igények TOP+-hoz illeszkedő, strukturált felmérésére, ennek keretében a megye valamennyi, 187 települését felkértük az adatszolgáltatásra.

A pest megyében működő vállalkozások közül 718-at kerestünk meg kérdőíves felmérés formájában, a megye **társadalmi szervezetei közül pedig 366-al vettük fel a kapcsolatot** annak érdekében, hogy a tervezésbe ezen szervezetek fejlesztési elképzelései is be tudjanak épülni.

A felmérések eredményeit a koncepció helyzetértékelő része tartalmazza részletesen.

A helyzetértékelés készítésekor egyrészt nagy hangsúlyt fektettünk fenti szervezetek véleményének, korábbi tapasztalatainak, terveinek és javaslatainak feltérképezésére és értékelésére, másrészt a megye jelenlegi társadalmi, gazdasági és természeti környezetének beható vizsgálatára.

A koncepció helyzetértékelése ezeket az információkat dolgozza fel és tárja fel, jelen javaslattevő munkaanyag pedig a levont tapasztalatok alapján meghatározza Pest megye módosított, felülvizsgált,

2030-ra vonatkozó jövőképét, értékválasztását, a megye fejlesztésének célrendszerét, a terület felhasználás alapelveit, valamint a fejlesztés eszköz-és intézményrendszerét.

Természetesen a megújított megyei területfejlesztési koncepció, és az új, a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó megyei területfejlesztési stratégiai program is széles körű, a jogszabályok által előírt 45 napos társadalmi és szakmai egyeztetést követően kerül majd Pest Megye Közgyűlése által végső elfogadásra.

A környezeti-, társadalmi-, és gazdasági hatásvizsgálat elkészültét követően a területfejlesztési koncepció társadalmi és szakmai egyeztetésre bocsátására 2021. február 18-án került sor.

A társadalmi egyeztetést, illetve a miniszteri véleményezést követően a beérkezett észrevételek alapján véglegesített koncepció Közgyűlés általi elfogadására várhatóan 2021. április elején kerül sor.

A partnerség mérföldkövei

2012-2013 közötti időszak

- Vitaanyag

A Pest megye gazdasága és társadalma szempontjából fontos trendek és folyamatok bemutatását összegző vitaanyag egyeztetése online közzététel és írásbeli véleményezés útján történt.

A folyamat az észrevételek és javaslatok feldolgozásán túl lehetővé tette további szakértők, valamint a megyei tervezés közös megalkotásában érdekelt, potenciálisan aktív, véleményformáló vállalkozások, intézmények és önkormányzatok felkutatását, ezáltal a következő fázisban a szakmai munkacsoport, valamint az érdekeltek fóruma – 'stakeholders' munkacsoport – létrehozását.

A Vitaanyag elkészítésével és közreadásával párhuzamosan 8 kistérségi ülésen ismertette Pest Megye Önkormányzata új feladatait, valamint a várható tervezési munka fontosabb állomásait és célját.

- Szakmai- szakértői munkacsoport

Tagjai többségükben valamely megyei- vagy regionális szakmai szervezetet, intézményt is képviselték. A munkacsoport körülbelül havonta két alkalommal ülésezett a tervezés időszakában.

- Térségi fórumok

Négy helyszínen a meghívottak tekintetében az egész megyét lefedve először a megyei helyzetértékelés készítése kapcsán, majd öt alkalommal az elkészült területfejlesztési koncepció egyeztetése céljából.

Fórum helye	Dátum
Érd	2012.10.31.
Cegléd	2012.11.08.
Pomáz	2012.11.15.
Kistarcsa	2012.11.16.
Szob	2013.04.09.
Aszód	2013.05.02.
Gyál	2013.05.09.
Nagykovács	2013.05.16.
Érd	2013.05.23.
Vecsés	2013.05.30.
Cegléd	2013.06.06.

3. táblázat: Kistérségi fórumok

- Budapest Főváros és Érd MJV

Az önkormányzati szférán belül, kiemelt partnerünknek tekintettük Budapest fővárost, és Érd Megyei Jogú várost, akikkel nem csak a törvény alapján felállított Konzultációs Fórum keretein belül, hanem azon túl is, folyamatos szakmai konzultációt is folytattunk a tervezés során. Ugyancsak kiemelt partnerként tekintettük a szomszédos megyék önkormányzataira, több alkalommal egyeztetünk akár az általuk, akár a Pest Megye Önkormányzata által szervezett tervezési fórumokon.

- Pest Megyei Civil Kerekasztal

Az önkormányzati szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos ügyként kezeltük a gazdasági élet és a civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítését és azok tervezésbe való bevonását is. Fontos állomás volt ezért a partnerség építésében, hogy Pest Megyei Közgyűlése úgy döntött, hogy a civil szervezetek és az egyházak bevonása céljából egy olyan párbeszédre alkalmas fórumot hoz létre, amely alkalmas lehet a civil szervezetek és az egyházak érdekeinek, az általuk képviselt értékeknek a tervezésbe, az önkormányzati döntésekbe való becsatornázásra. A döntés alapján 2013 júniusában megalakult a Pest Megyei Civil Kerekasztal, amelynek célja, hogy elősegítse a civil szervezetekkel, egyházakkal való szorosabb együttműködést, a kölcsönös szerepvállalást, a civilek közötti kapcsolatok fejlődését. A civil kerekasztal feladatai, hogy részt vesz a területfejlesztési programozásban, megtárgyalja, véleményezze a megye területfejlesztési javaslatait, figyelemmel kíséri és segíti a területfejlesztés célrendszerének megvalósulását. Megtárgyalja a civil közösségi életet érintő kérdéseket, javaslatokat fogalmaz meg a megyében élők életminőségének javítására, a közgyűlés elnökének felkérésére előzetesen véleményezik, észrevételezik Pest Megye Önkormányzata feladat- és hatáskörébe tartozó, a civil szervezeteket, illetve egyházakat érintő döntéseket.

Nem csak az egyházak és civil szervezetek képviselőit kívántuk megszólítani, hanem a gazdasági élet szereplőit is. Ennek keretében együttműködve a Magyarok a Piacon Klubbal gazdasági kerekasztal beszélgetést szerveztünk 2013 márciusában. A fórum biztosította a lehetőséget, hogy a megjelent vállalkozások a jelenlegi pályázati rendszer tapasztalatai alapján javaslatot tegyenek a következő tervezési időszak prioritásaira, a célokat és lebonyolítást érintő változtatásokra elősegítve, katalizálva a majdani integrált projektek kialakítását.

Részt vettünk 2013 áprilisában a HUNGEXPO területén megrendezett URBICON konferencián, ahol a szakmai közönség előtt a metropoliszrégió fontosságáról, gazdaságban betöltött szerepéről és fejlődési lehetőségeiről tartottunk előadást.

Részt vettünk a Cegléd és Térsége Vállalkozások Szövetségének közgyűlésén, ahol ismertettük a területfejlesztési koncepciót és különösen annak gazdasági szereplőket érintő megállapításait.

Előadást tartottunk a Széchenyi Programiroda vendégeként, jelentős számú érdeklődő előtt.

A megyei területfejlesztési koncepció készítése során megtörtént a munkaverzió társadalmi vitája, azaz széleskörű közzététele és véleményezése. Tekintettel a résztvevő partnerek nagy számára, a dokumentumok, tartalmak és a feladatokkal kapcsolatos kérdések és teendők megosztása, elérhetősége valamint a hozzáférés aktív támogatása különös jelentőséggel bírt. A nyilvánosan közzétett munkaanyagok és hírek folyamatosan elérhetőek voltak a www.pestmegye.hu honlapon, az aktív résztvevők közötti kapcsolatot, munkamegosztást, közös munkafelületet FTP szerver támogatta és természetesen elektronikus levelezés is.

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése 2013. április 26-án tartott ülésén vitatta meg, fogadta el, és bocsátotta véleményezésre a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyeztetési anyagát.

A megyei területfejlesztési koncepciót a Pest Megyei Önkormányzati Hivatal a vonatkozó jogszabályok és kormányzati szervek útmutatói alapján, szakértők, valamint a társadalmi és gazdasági élet szereplőinek – a jogszabályban előírtaknál szélesebb körben történő – bevonásával készítette el. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük

részletes szabályiról szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 18. § (5) bekezdése alapján a Hivatal a dokumentumot megküldte a kormányrendeletben meghatározott véleményezőknél, illetve a széleskörű társadalmisítás érdekében az egyeztetési eljárásban korábban közreműködő Pest megyei települési önkormányzatoknak, civil szervezeteknek és gazdasági szereplőknek is.

A megkeresett véleményezők és a koncepciót ténylegesen véleményezők számát az alábbi táblázat tartalmazza:

MEGKERESETT VÉLEMÉNYEZŐK SZÁMA		TÉNYLEGESEN VÉLEMÉNYEZŐK SZÁMA
KORMÁNYRENDELET ALAPJÁN	25	13
VÉLEMÉNYEZÉSRE JOGOSULTAK		
MEGYEI TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK	187	37
EGYÉB SZERVEZETEK	95	12
NEM KÖZVETLENÜL MEGKERESETT VÉLEMÉNYEZŐ SZERVEK	–	9

4. táblázat: [Koncepció társadalmisítása kapcsán bevont véleményezők kimutatása](#)

2020-2021

A tervezésre **rendelkezésre álló idő rövidsége és a COVID-19 következtében kialakult járványhelyzet miatt** a korábbi tervezési időszakhoz képest **egy igen intenzív és elsősorban az online térben történő partnerségi együttműködésre volt lehetőségünk** a koncepció megújítása, felülvizsgálata során. Ennek keretében az alábbi lépések megvalósítására volt lehetőségünk:

2020. november

- A TOP+ programstruktúrához illeszkedő online felület kialakítása és megnyitása Pest megye települési önkormányzatai számára a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések összegyűjtése céljából,
- online kérdőívek összeállítása a Pest megyében a civil szervezetek számára, a kérdőívek megküldéséhez megyei vagy legalább térségi hatókörrel rendelkező, az élet különböző területein működő szervezetek kiválasztása, adatbázisuk összeállítása,
- online kérdőívek összeállítása a megye vállalkozói szférájának fejlesztési igényeinek feltérképezése céljából, a kérdőívezésbe bevont vállalkozások adatbázisának összeállítása,
- a kérdőívek megküldése, majd a beérkezett kérdőívek feldolgozása, értékelése, ezek alapján a civil és a vállalkozói igények szakmai összefoglalójának elkészítése,
- egyeztetés a Budapesti Fejlesztési Központ munkatársaival az agglomerációs közlekedésfejlesztési tervek tárgyában,
- egyeztetés az Innovációs és Technológiai Minisztérium munkatársaival az új programozási időszakra vonatkozó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program + tartalma és várható megvalósítása tárgyában,
- egyeztetés a Pénzügyminisztérium munkatársaival a TOP+ tervezése tárgyában,
- a területi hatásvizsgálat tervezett metodikájának társadalmi egyeztetése a jogszabály által előírt körben

2020. december

- Pest megye települési önkormányzataival intenzív személyes és online egyeztetés a 2021-2027 tervezési időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések összegyűjtése terén,
- a beérkezett projekt és program javaslatok feldolgozása, szakmai összefoglalójuk elkészítése,
- egyeztetés a Magyar Turisztikai Ügynökség munkatársaival a következő időszak fejlesztéseiről,

2020. január

- a szomszédos megyék területfejlesztési koncepcióinak véleményezése, javaslatok megfogalmazása,

2020. február

- Budapest Főváros Területfejlesztési Programja véleményezése, javaslatok megfogalmazása,
- a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetésre bocsátása. A Koncepció és a területi hatásvizsgálat anyaga Pest Megye Önkormányzata honlapján is közzétételre került.
<http://www.pestmegye.hu/dokumentumok-teruletfejleszt/4343-koncepcio2021>

2.6 A Pest Megyei Stratégiai Program készítéséhez kapcsolódó társadalmasítási folyamat bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció felülvizsgálati folyamatába a lehetőségekhez képest széles körben igyekeztünk bevonni a megye társadalmi és gazdasági szereplőit, önkormányzatait, és párbeszédre törekedtünk a kormányzati- és szakmai szervezetekkel is.

Ennek eredményeképpen a koncepcióban megfogalmazott jövőkép, fejlesztési prioritások és célrendszer jól tükrözi a megye társadalmának fejlesztési törekvéseit.

A program stratégiai és operatív munkarészeinek készítése folyamata már egy sokkal inkább szakmai műhelymunka, aminek az eredményét, a program egyeztetési anyagát van lehetősége a jogszabályok által előírt szervezeteknek és személyeknek véleményezniük.

A Területfejlesztési Program társadalmasítása során az érvényben lévő, **218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet** – a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól – szerint kell eljárni.

A megyei területfejlesztési stratégiai programot meg kell küldeni véleményezésre az egyeztetésben érintett partnerek részére, ez Pest Megye Önkormányzata, mint a tervek készítéséért felelős szervezet feladata.

A 45 napos egyeztetési eljárásra az alábbi szervezetek részére kerül megküldésre a stratégiai program:

- a miniszterek;
- a Központi Statisztikai Hivatal,
- az érintett megyei és fővárosi kormányhivatal,
- a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,
- az Országos Atomenergia Hivatal;
- az Országos Környezetvédelmi Tanács;
- a Magyar Tudományos Akadémia;
- az országos önkormányzati érdekszövetségek;
- az érintett térségi fejlesztési tanácsok;
- az érintett megyei önkormányzatok;
- a fővárosi önkormányzat,
- az érintett megyei jogú város önkormányzata,
- az érintett települési önkormányzatok,
- a területi környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság,
- az illetékes vízügyi hatóság,

- a működési területével érintett nemzeti park igazgatóság,
 - a működési területével érintett vízügyi igazgatóság,
 - a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
- Ezzel egy időben, a koncepcióhoz hasonlóan, a területfejlesztési program egyeztetési anyaga is közzétételre kerül Pest Megye Önkormányzata honlapján is. A 45 napos határidőt követően a beérkezett vélemények, észrevételek és javaslatok a programon átvezetésre kerülnek, ezt követően fogja Pest Megye Közgyűlése a programot végső formájában megtárgyalni és jóváhagyni.

2.7 A Pest Megyei Stratégiai Program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok

A Tftv. hatályos 11. § (1) bekezdésében rögzítettek szerint a megyei önkormányzat az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza és elfogadja a megyei területfejlesztési koncepciót, illetve - a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területrendezési terv figyelembevételével - a megyei és a fővárosi területfejlesztési programot.

A Program készítésének első mérföldkövét a 2020. november-december folyamán végzett önkormányzati körben végzett projektgyűjtés, illetve a civil szervezetek és a vállalkozások javaslatainak, igényeinek kérdőíves felmérése jelentette. Az ezen az úton szerzett információk meghatározóak voltak ahhoz, hogy a területfejlesztési koncepció célrendszere felülvizsgálatra kerülhessen, és így a program tervezését, annak stratégiai és operatív céljait, prioritásait ebben a fázisban hatékonyan megalapozza.

A megyei program kidolgozása során figyelembe kellett venni azt a tényt, hogy az országos uniós **operatív programok tervezése a megyei tervezéssel párhuzamosan megy végbe.**

A program készítésével párhuzamosan folyt és folyik jelenleg is a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetségén keresztül, illetve közvetlenül is a Pénzügyminisztérium Területfejlesztési Operatív program Plusz Irányító Hatóságával az egyeztetés annak érdekében, hogy a megyei program és az operatív program céljai és beavatkozásai egymással a lehetőségek szerint mind nagyobb összhangban legyenek, és a területi szempontok a lehető legnagyobb mértékben érvényre tudjanak jutni a tervezés és a program megvalósítása során egyaránt.

Ennek érdekében folyamatos az egyes tervezett pályázati felhívások véleményezése, az azokhoz kapcsolódó terület specifikus munkaanyagok készítése, a megyei forráskeretek prioritások közötti és azokon belüli felosztásának tervezése, az egyes fejlesztési kezdeményezések programban történő megjelenítése, megalapozása.

A program stratégiai és operatív munkarészének elkészítését követően azok is felülvizsgálatra kerülnek a területi hatásvizsgálat keretében.

Az egyeztetési anyag közgyűlés általi jóváhagyását követően a program és a területi hatásvizsgálat vonatkozásában is megkezdődik a társadalmi egyeztetés, majd a vélemények átvezetése és végül a végső anyag jóváhagyása.

A tervezés fentiekben ismertetett menetét és a további fázisokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Mérföldövek	Teljesítés megvalósult/tervezett ideje
A Pénzügyminisztérium által készített, a megyei területfejlesztési programra vonatkozó tervezési útmutató kézhezvétele	2020. október 7.
Online felület készítése előzetes megyei projektgyűjtéshez	2020. október-november
A pest megyei települések tervezett fejlesztési projektjeinek összegyűjtése az online felületen, annak összesítése és kiértékelése, abból szakmai anyag készítése	2020.november-december
Online kérdőívek összeállítása a pest megyei civil szervezetek és a vállalkozások számára, a kitöltött kérdőívek feldolgozása és szakmai anyagok készítése azok alapján	2020. november-december
A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió egyeztetési anyagának elkészülte, annak alapján a program stratégiai és operatív munkarészének készítésének megkezdése	2021. január 9.
Egyeztetések a ROP Irányító hatósággal a megyei program és a TOP+ és a forrásfelhasználás közötti összhang megteremtése érdekében	2020. december-folyamatosan
A program stratégiai munkarészének egyeztetési anyagának elkészülte	2021.február 26.
A program operatív munkarészének egyeztetési anyagának, és területi hatásvizsgálatának egyeztetési anyagának elkészülte	2021. március 31.
A program és a területi hatásvizsgálat Pest Megye Közgyűlése által egyeztetési anyagként történő elfogadása	2021. április 10.
A program és a területi hatásvizsgálat társadalmi egyeztetése	2021. április 12- május 27.
A társadalmi egyeztetés során érkezett vélemények feldolgozása	2021.május 27- június 10.
A program Pénzügyminisztérium általi véleményezése (30 nap)	2021.június 10-július 10.
A program Pest Megye Közgyűlése általi elfogadása	2021. június-július, a Pénzügyminisztérium jóváhagyása érkezése függvényében

5. táblázat: Stratégiai program tervezésének főbb határidői

3 A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió főbb megállapításai

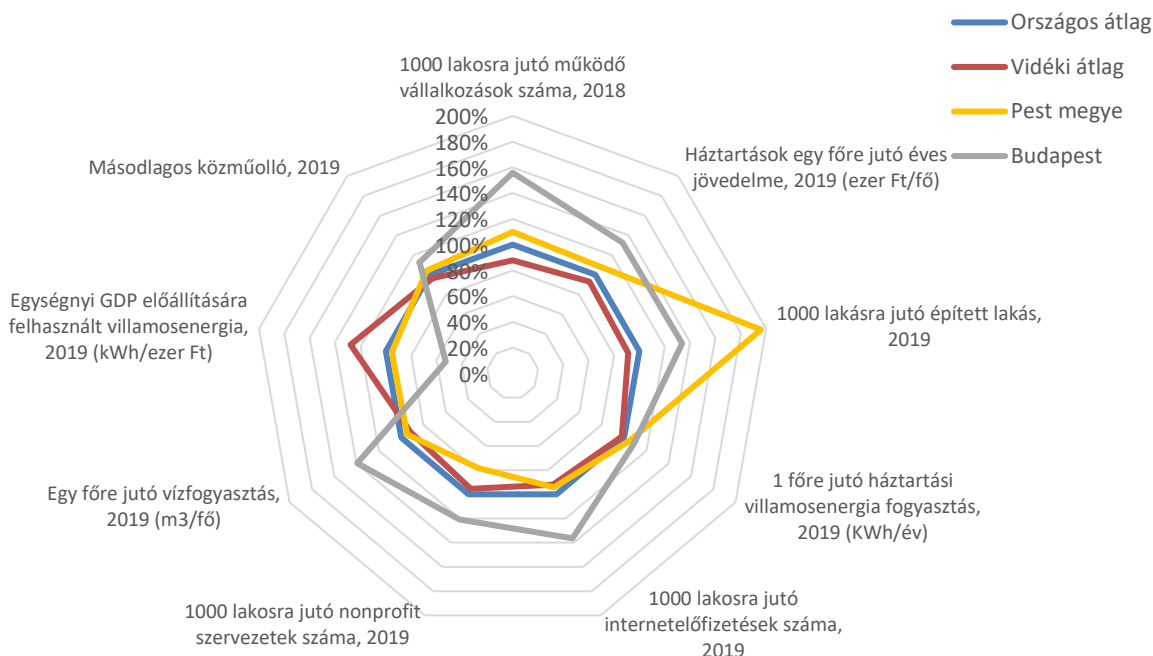
Pest megye hazánk egyik legdinamikusabban fejlődő megyéje, a Fővárost körülölelve, azzal a gazdasági- és a társadalmi élet terén ezer szálon összefonódva, mégis önálló területi egységként Kelet-Közép-Európa egyik legjobb adottságokkal rendelkező térsége. A megye, ahogy a térség egésze, nem a többi hazai megyével, hanem közép-európai és ázsiai térségekkel versenyez.

Az agglomerációban az országos átlaghoz képest jelentősen nagyobb a népsűrűség, és továbbra is dinamikusán nő a lakosságszám. A szuburbanizációs folyamatot a fiatal és képzett népesség

betelepülése táplálja, ugyanakkor az agglomeráción kívül térségek mutatói az országos átlaggal megegyezők, vagy annál rosszabbak.

A térszerkezet az országban egyedülálló: a Főváros központi szerepe, a centrális hálózati elemek, az M0-ás körgyűrű, a nemzetközi repülőtér jelenléte, a Duna, a kisvárosokkal átszőtt tér, a környező megyékhez hasonló adottságú peremvidékek nagy fejlődési potenciált hordoznak, ugyanakkor számos megoldandó problémát is jelentenek.

1. ábra Pest megye jellemzői (forrás: KSH)

Pest megyét a sokszínűség jellemzi mind természeti, földrajzi, mind gazdasági, társadalmi- és kulturális szempontból. Kiválóak az adottságok a turisztika, a feldolgozóipar, a kereskedelem és logisztika, a kulturális- és kreatív ipar területén. A megye gazdasága nagyban függ a fővárosától, ugyanakkor bizonyos területeken attól függetlenül fejlődik, döntően a főbb útvonalak mentén, részben a nemzetközi vállalatok kereskedelmi, logisztikai, feldolgozóipari fejlesztései eredményeként.

A mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-feldolgozás az elmúlt másfél évtized során jelentősen visszaesett, növelve a leszakadó térségekben a munkanélküliséget. A helyi gazdaság – bár a vállalkozások száma igen magas – nem nyújtja azt a teljesítményt, ami az adottságokból következhetne.

Pest megye Budapesttel szoros kapcsolatban fejlődik. A fejlődés motorja a koncentrált vásárlóerő, valamint a nemzetközi versenyképesség szempontjából fontos ágazatok – gyógyszeripar, informatikai szolgáltatások, egyéb csúcstechnológiai és tudás intenzív szolgáltatások – tekintetében kimutatható együttműködés, a városhatárt átlépő beszállítói és értéklánc-kapcsolódás. Pest megyében létezik regionális innovációs rendszer – ezzel egyedülálló az országban – az egyes kistérségek K+F+I aktivitása összekapcsolódik.

Pest megye, illetve azon belül a budapesti agglomeráció- és a főváros fejlődése tehát szorosan összefügg, ugyanakkor nem tekinthető és nem kezelhető egységes funkcionális várostérséggént. A főváros körül történelmi léptékben is jelen volt a nagy- és kisvárosok sűrű, de decentralizált hálózata, amelyek működése szoros kapcsolatban volt Budapesttel, de különböző gazdasági, társadalmi és kulturális profil határozta meg fejlődésüket. A földrajzi, társadalmi és kulturális rétegzettség mintái ma

is jelen vannak, kézzelfoghatóak az egyes kistérségek működésében, fejlődésében, külgazdasági kapcsolataiban és innovációs teljesítményében.

A megye fejlődését meghatározzák továbbá a szomszédos megyékhez fűződő kapcsolatok, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (OFTK) „Csapágyvárosként” definiált városokkal való együttműködések. Különösen fontos az együttműködés a fejlődésben lemaradó térségek esetében, hiszen ezek a térségek a megye határán találhatók, gazdasági-társadalmi jellemzőik pedig megegyeznek a szomszédos megyékével.

Pest megye Magyarország nemzetközi versenyképességének egyik meghatározó térsége. Az egy főre jutó export és külföldi működő tőke értéke ugyan nem kiemelkedő, de Pest megye exportorientált, a nemzetközi gazdaságba beágyazódott ipari, feldolgozóipari agglomerációja még így is a legnagyobbak között van Magyarországon, és a külgazdasági aktivitás folyamatosan növekszik. A belföldi piacra termelő és/vagy szolgáltató cégek egy jelentős része nem a Fővárosban, hanem az ország egészében értékesít; ez utóbbi esetben is gyakran megállapítható, hogy az adott tevékenység exportáló vállalatok teljesítményéhez kapcsolódik.

Pest megyének a válság utáni magára találását jelzi, hogy jelentősen (a megyék között a legnagyobb mértékben) emelkedett a működő vállalkozások száma. Sajnos az lakosra jutó GDP emelkedése elmaradt a leggyorsabban fejlődő megyéktől, de a fővárostól valamelyest lemaradva továbbra is második helyen áll a megyék rangsorában az egy lakosra jutó külföldi működőtőke befektetések értékét tekintve. Az ipari beruházások értéke pedig vetekszik a fővárossal, így a jövőben is a megye gazdaságának erősödésére lehet számítani.

Pest megye sem társadalmi, sem gazdasági szempontból nem homogén térség. Az agglomerációs öv kistérségeire gazdasági szempontból a magas vállalkozói aktivitás, a szolgáltató ágazatok, illetve az innovatív termelési szektor meghatározó jelenléte, a magasabb jövedelemtermelő képesség, a nagyobb együttműködési készség jellemző, míg a peremvidék kistérségeiben lényegesen alacsonyabb a működő vállalkozások száma, azok inkább a hagyományos ágazatokban (agrárius, építőipar, élelmiszeripar) tevékenykednek és jóval alacsonyabb jövedelmezőségűek.

Ilyen mértékű különbségek indokolatlannak tűnnek a régió belül, hiszen a megye fejlődésben lemaradó térségei is mindössze néhány tucat kilométernyi távolságra vannak a fővárostól.

E térségeknek azonban közös jellemzőjük, hogy vagy a régió belüli megközelíthetőségük nehéz, vagy a térségen belüli közlekedési viszonyuk, infrastruktúrájuk elégtelen állapotú, hiányos.

A megye egészére nézve igaz, hogy miközben a makro regionális közlekedési hálózatok viszonylag jó minőségben, néhány hiányzó elemről eltekintve rendelkezésre állnak, a megye belső közlekedési rendszere, úthálózata, jelenlegi állapotában nem tud megbirkózni a rá terhelődő nyomással. Rendkívüli az igénybevétel a napi több százezer régió belüli ingázó utazásai miatt, de legalább ekkora, ha nem nagyobb terhet jelent a térségen keresztüláramló tranzit forgalom.

Az elégtelen belső közlekedés, a leromlott állapotú úthálózat, a hiányzó haránt irányú elemek nemcsak a megyében élők és az azon átutazók életminőségét rontják, hanem a térben is egészséges szerkezetű gazdaságfejlődésnek is akadályát jelentik. Különösen a lemaradó térségek esetében nem képzelhető el hatékony gazdaságfejlesztés a közlekedési hálózati elemek, utak fejlesztése nélkül, hiszen ennek hiányában nemcsak új befektetők nem investálnak ezeken a területeken, hanem még a jelenleg ott lévők is odébb állhatnak.

Míg a megyehatár-menti térségekben a lakosság alacsonyabb képzettséggel rendelkezik, munkaerőpiaci pozíciói rosszabbak, a társadalom elöregedő, a fiatalokat nehéz helyben tartani, addig az agglomerációban jellemzően az aktív, fiatalabb, képzettebb korosztályok vannak túlsúlyban, s ez meghatározza a térségek jövőre vonatkozó kilátásait is.

Ehhez társult az elmúlt közel egy évtized során, hogy sem a hazai, sem az uniós támogatáspolitikák nem foglalkoztak ezen belső periféria kialakulásának megfékezésével. Pest megye fejlett régiós státusza

magával vonta ugyanis, hogy a szűkös források és az alacsony támogatás intenzitás miatt nemhogy külföldi befektetések nem érkeztek ezekbe a térségekbe, hanem még a hazai vállalkozásoknak is sokkal inkább kifizetődő volt a mindössze néhány kilométerrel távolabbi szomszédos megyében fejleszteni, beruházni. Ezzel elindult egy olyan ördögi kör kialakulása, amelyből kitörni csak alapvető támogatáspolitikai szemléletváltással lenne lehetőség.

Az innováció, a technológia és a puha infrastruktúra mutatói, valamint a vállalkozási, népesedési, jövedelmi értékek és folyamatok arra engednek következtetni, hogy eltérő gazdasági (egyben társadalmi, kulturális és feltételezhetően innovációs) szerkezet jellemzi a Budaörs, Érd, Pilisvörösvár, Szentendre kistérségei alkotta innovációs-vállalkozói öv közösségeit, vagy a Veregyház-Gödöllő versenyképességi pólust. De sajátos a kitörési pontokat kereső Cegléd, vagy a „Gateway” (Ráckeve, Gyál, Monor kistérségei) nyomában érkező – „feltörekvő” – Dabasi kis-térség fejlődése. Bizonytalan a helyzet az „átalakuló” Vác, valamint kisebb mértékben Dunakeszi térségében – ahol a technológiát, tudást hasznosító iparágak teljesítménye, a 2-es főút alkotta tengely növekedési perspektívája kérdéseket vet fel. Végül, mindenképpen át kell gondolni az innováció és a versenyképesség szempontjából „fehér folt” Nagykáta és Aszód kistérségeinek jövőjét.

Területfejlesztési szempontból tehát teljesen más megközelítést kívánnak a megye jobb adottságú, agglomerációs térségei és mást a peremvidékek fejlődésben lemaradó területei.

Ennek megfelelően, a következő, 2021-2027-es Európai Unió költségvetési időszak programjainak tervezésekor is figyelemmel kell lennünk ezekre a sajátosságokra

3.1.1 Pest megye erősségei és gyengeségei - a SWOT elemzés főbb megállapításai

A következő bekezdés a SWOT elemzés főbb megállapításait foglalja össze. Elsősorban abban segít ezek áttekintése, hogy a helyzetértékelés során összegyűjtött adatok és megállapítások szisztematikus átgondolásával meg tudjuk a későbbiekben fogalmazni Pest megye következő fejlesztési időszakra vonatkozó céljait, és az azok elérését segítő programokat.

Erősségek: Pest megye kis területre kiterjedő, de átlagot meghaladó sokszínűsége minden tekintetben helytálló megállapítás. Természeti és települési környezetét jelentős mértékű táji-, természeti változatosság jellemzi: például a Duna, a hegyvidékek erdőkkel, jelentős kiterjedésű védett területekkel és értékekkel, az alföldi tájak, stb. A megyében átlagon felüli a rendelkezésre álló építőanyag, nyersanyag. Javul a környezetminőség – a szennyező iparágak termelésének csökkenésével, a tehermentesítő közlekedésfejlesztés, a hulladékgazdálkodás, a csatornázás és a tisztított szennyvizek arányának növelésével. A gáz- és áramellátás kiépítettsége közel teljes. A megye műemlékekben gazdag, a megyét meghatározó kisvárosok központjai megújultak, zöldterületeik megfelelően szolgálják a rekreációt, az intézményhálózat építményei, valamint a lakóépületek száma, minősége jó.

A makrohálózati (elérhetőségi) adottságai kiválóak az – elsősorban sugárirányú – közlekedési szerkezetnek köszönhetően. Pest megye specifikus erőssége a nemzetközi kapcsolódás (reptér), és a közösségi közlekedés kiépítettsége. A megyében az országosnál kedvezőbb a demográfiai helyzet – életkor, státusz, aktivitási arány – és a munkáltatók összetétele. Sűrű az iskolahálózat, működik a szociális ellátórendszer. Kiemelést érdemel a szakmai háttér erőssége, valamint a képzési kínálat, a viszonylag komplex szolgáltatást nyújtó kezdeményezések a szociális ellátásban.

Pest megye gazdaságát erős és folyamatosan, az országos átlagot meghaladó módon növekvő nyitottság, teljesítmény jellemzi (ipari export, turizmus). Magas a működő vállalkozások száma, jelentős a külföldi működő tőke befektetések nagysága. Specifikus erőssége a viszonylag fejlett gazdasági infrastruktúra, a kis és közepes méretű vállalkozások piaci versenyben szerzett tapasztalata, érettsége, a fejlődő menedzsmentkultúra és pénzügyi tudatosság, a növekvő integráció, betagozódás a nemzetközi értékláncokba, valamint az üzleti környezet, a kereslet viszonylagos kiszámíthatósága. Megjelent a megkülönböztetés igénye, a helyi értéken (innovációs és tudásközponton, kompetencián és márkaértéken) alapuló tudatos stratégia. Nemzetközi és hazai összehasonlításban a megye, illetve

a metropoliszrégió kedvező pozíciókkal rendelkezik az egészségiparban (gyógyszeripar, biotechnológia), a szállítmányozásban és a logisztikában, az informatikai szolgáltatásokban, az oktatásban és a tudásgenerálásban – a regionális innovációs rendszer működésében.

Gyengeségek: A kisvárosok sajátosan nagy aránya miatt a térség központjai és a közöttük lévő kapcsolatok hiányosak, gyengék, fizikai értelemben (haránt-irányú közlekedés) és térségi menedzsmentben, koordinációban, szolgáltatásokban egyaránt. A kapcsolatok, a hálózatos rendszerek hiánya minden szinten gondot jelent – így a szakképzés és a gazdaság, vagy az önkormányzatok között is. A művelhető, illetve biológiailag aktív területeken a klímaváltozás, a beépítés, az erózió, a területi potenciálba nem illeszkedő művelés jelent kockázatot.

A közműöllő záródásának üteme elmarad az országos átlagtól, a beépítettség jellemzői magas költségszintet eredményeznek a társadalmi ellátások megszervezésében. A hatékonysági problémákat gazdagítja a nagytérségi potenciálok kihasználását akadályozó versenyhelyzet Budapest és Pest megye között, valamint a környezeti (és más) monitoring-rendszerek hiánya. A specifikus adottságokon – Duna, repülőtér, intermodalitás – alapuló előnyök kihasználatlanok. A strukturális problémák meghatározó jelentőséggel bírnak: munkaerőhiány, pályakezdők munkanélkülisége, a szakiskolák, szakmunkásképzés és a felnőttképzés iránti érdeklődés alacsony szintje, valamint csökkenése. Az óvodai és bölcsődei ellátás hiányos. Az intézményi feladatellátásban a fejlesztések és az igények nincsenek összhangban, az erőforrások szétaprózódtak, a szolgáltatási szemlélet hiányzik. A közellátás intézményrendszerének infrastruktúrája energetikai szempontból elavult, pazarló. Az intézményrendszer rugalmatlan, miközben az igények gyorsan, illetve nehezen kiszámíthatóan változnak. A strukturális problémák mellett új kockázatot jelent az, hogy a megye egyes térségei a tartós lemaradás pályájára álltak.

A Pest megyei gazdaságra komoly kockázatot jelent, hogy általánosságban hiányoznak a termelékenység és a jövedelemtermelő képesség fenntartható növekedésének alapjai. Alacsony a tőke, a külföldi működő tőke, a K+F és az innováció fajlagos szintje. Nemzetközi összehasonlításban elmaradnak a felzárkózáshoz szükséges mértéktől a technológiai fejlesztések, és a nemzetközi piacra kilépő kkv-k aránya, hiányosak továbbá a vezetési és vállalatirányítási ismeretek. A megye fejlődését akadályozza a duális gazdaság jelensége, a nagyszámú hazai kkv-ra alacsony termelési hatékonyság, tőke és kapacitáshiány, kedvezőtlen piaci pozíció, termelési és tulajdonosi szerkezet a jellemző. E tulajdonságok a turizmusban és az agráriumban is megfigyelhetők, mint ahogy az is, hogy a termelés, a feldolgozás és a szolgáltatások nem épülnek egymásra és nem hoznak létre megkülönböztető erővel bíró portfóliót. A metropoliszrégió nemzetközi pozíciói kedvezőtlenek. A nemzetközi HUB szerepvállalás tekintetében viszonylag jól teljesítő klaszterek mellett az üzleti és a pénzügyi szolgáltatások, a telekommunikációs szektor, az építőipar, a kreatív ipar (média, filmipar, ékszergyártás, alkotó-, művészeti- és szórakoztatóipari tevékenység), valamint a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális tevékenység tekintetében mérhető egyfajta átlagon felüli teljesítmény – ugyanakkor ez a teljesítmény jelentősen elmarad attól, ami megkülönböztető erővel bírna.

Lehetőségek: A fenntartható mezőgazdasági művelés előtérbe kerülése, a kedvezőtlen termőhelyi adottságokkal rendelkező területek művelésbe vonása kihasználatlan tartalékokat tud aktivizálni a mezőgazdaságban. A Duna közlekedésben, turizmusban, márkaértékben kifejezhető értéke, a helyi karakter erősítése, valamint a területi adottságokba illeszkedő fejlesztések hangsúlyosabbá válhatnak.

A gazdasági fejlődés erősítheti az üzleti központ szerepet, az uniós politika támogatja a kötöttpályás fejlesztéseket, valamint a K-Ny és É-D irányú logisztika fejlődését.

A közellátás és a közszolgáltatások fejlődésére kedvező hatással van a kereslet folyamatos mennyiségi és minőségi növekedése – a tudás iránti kereslet, az alternatív foglalkoztatási formák bővülése –; a meglévő intézményi infrastruktúra jobb kihasználása, a verseny és az együttműködés egyidejű erősödése a felsőoktatásban és a K+F területén. A járási rendszer, az egyablakos ügyintézés mellett a jelentősebb civil szerepvállalás teremtheti meg a továbblépés lehetőségét.

Különleges lehetőséget jelent a metropoliszrégió vásárlóereje, valamint kulturális és tudásbázisa, egyetemei és innovációs központjai, üzleti szolgáltatásainak kínálata, az elérhető humán erőforrás koncentrációja és sokfélesége. A világ gazdaság globalizációjával tovább bővülnek az elérhető javak és erőforrások. A vállalkozások működését és új beruházásait, fejlesztéseit megkönnyítheti a pénzügyi szolgáltatások, a tudásközpontok, hálózatok és klaszterek szolgáltatásainak fejlődése. Az új vállalkozások alapítását és a forrásszerzést segítheti, ha a nemzetközi tőkeáramlás új erőre kap, valamint az uniós támogatáspolitikán belül a vállalkozásfejlesztés előtérbe kerülése. Különösen az agrárium fejlődését segítheti a tudatosabb fogyasztói magatartás, a klímaváltozás jelentette innovációs és technológiai ösztönzés, a minőségi termények előállítása. A pozicionálásból adódó lehetőség határozza meg a turizmus jövőjét is (a Duna, a Dunakanyar és Budapest márkaereje, a termálvizek és a vízi turizmus különleges adottságai) – valamint rámutat a piaci rétegzettség erősödésére, az adekvát szolgáltatási stratégiák kialakításának szükségére. A megye földrajzi elhelyezkedése és az üzleti infrastruktúra kifejezetten kedvez a logisztikai szolgáltatások fejlődésének – európai léptékű KAPU szerep betöltésének.

Veszélyek: Súlyos gondot jelent a természeti erőforrások – erdőterületek, talajvíz és ivóvíz készlet – csökkenése, veszélyeztetése; továbbá az ár- és belvízveszély, a parlagterületek növekedése. Specifikus problémák jellemzik a megyét az urbanizációval, a koordinálatlan szuburbanizációval, a tranzitforgalom erősödésével, a bányászati tevékenységgel kapcsolatban – beleértve a tömegesen épített lakóparkok, a közlekedési hálózat, fenntarthatóságát (leromlás, értékcsökkenés, degradáció), a települések gazdasági és közlekedési töredezettségének fennmaradását, vagy a dezintegrációt. A területi és társadalmi kohéziót gyengíti a diplomások, vagy a szakképzett aktív munkaerő ki- és elvándorlása, a kereslet és a szolgáltatott képzések közötti olló nyílása, a szociális ellátásban megfigyelhető területi különbségek.

A dezintegráció veszélye a gazdaságban is jelen van. Pest megye üzleti és fizikai infrastruktúra hiányosságai – és a szükséges fejlesztések esetleges jövőbeni elmaradása – mellett a COVID miatti gazdasági válság nagy kockázatot jelent a megye gazdaságára. Annak ellenére, hogy Pest megye az egyetlen olyan térsége az országnak, ahol az innováció járások közötti kapcsolódása viszonylag fejlett, e relatív fejlettség csak országon belüli összehasonlításban számottevő, már európai méretekben nem az, és nem generál automatikus fejlődést, nem alapozza meg a megcélzott nemzetközi szolgáltató HUB szerepét. A metropolisztérség klasztereinek törékenysége, valamint a helyi gazdaság integrációja és a kistérségek közötti gazdasági, szolgáltató szerep, a haránt-irányú kapcsolódás hiánya miatt a növekedés és a foglalkoztatás jelentős romlása is elképzelhető, különösen egy kedvezőtlen, inkonzisztens szabályozási, támogatási, adópolitikai helyzetben. Ez esetben Magyarország növekedési célkitűzései nem teljesülhetnek.

A felelős területgazdálkodás, a fenntartható településtervezés elmaradása, a nem megfelelő zöld és kékinfrastruktúra fejlesztések, illetve azok hiánya, elmaradó energetikai fejlesztések esetén a megye kitettsége a klímaváltozásnak jelentősen megnő. A természeti erőforrások, a környezet túlhasználata a biodiverzitás csökkenéséhez, természeti értékeink pusztulásához vezethet, amelynek jelentős negatív társadalmi, gazdasági következményei vannak.

4 A célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális céljainak ismertetése, a jövőkép bemutatása

4.1 Pest megye jövőképe

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott jövőkép a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”**. Ez a jövőkép több folyamat megvalósulása esetén válik valósággá.

„Pest megye szerves és alkotó módon része a Budapest, valamint a hazai „csapágyvárosok”, a kapcsolódó megye (és ország) határon túli területek alkotta metropolisztérségnek, amely fejlett termelési és szolgáltató központja az európai gazdasági térnek, s azon belül motorja, illetve csomópontja a feltörekvő kelet-európai országok gazdasági növekedésének és társadalmi megújulásának.”³

„A metropolisztérség versenyképessége az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, az itt tevékenykedő közösségek együttműködésén, valamint a térség vállalkozásai és a rendelkezésre álló természeti és kulturális háttér által megalapozott – sokszínű, innovatív és dinamikusan fejlődő – üzleti környezetén alapszik....” „...A metropolisztérség erős márkaértékkel, kiegyensúlyozott térszerkezettel és az erőforrások hatékony felhasználására vonatkozó képességgel rendelkezik.”

„...A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek; a gazdasági és intézményi városközpontok fejlett vállalkozási övezetet, hatékonyan összekapcsolódó városhálózatot alkotnak. A megye kulturális- és tudásközpontjai, valamint a technológiai-, ipari-, és a növekedési pólusai jelentős mértékben hozzájárulnak a metropolisztérség növekedéséhez, erősítik nemzetközi versenyképességét és innovációs teljesítményét.”

„Gazdasága kiegyensúlyozott, urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll. Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését”

4.2 A megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer szöveges bemutatása

A megyei helyzetértékelés alapján, az elmúlt évtizedben végbemenő folyamatokat elemezve, a fővárossal és a tágabb környezettel való kapcsolatrendszerértékelve, figyelembe véve a lehetséges jövőképek átgondolása során felvázolt forgatókönyveket, Pest megye átfogó- és stratégiai célok kitűzésével és azok megvalósításával tartja lehetségesnek a jövőképben vázolt társadalmi, gazdasági és térszerkezeti „célállapot” elérését.⁴

A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, tehát azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Konceptiójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye valamennyi célkitűzésében érvényre kívánja juttatni azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség.

Arra a megállapításra jutottunk, hogy a jövőképben felvázolt, „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye” célkitűzés megvalósításának alapja az, hogy a térség gazdasági környezetét megújítsuk, ezért a megyei koncepció alapvetően a versenyképesség és a hatékonyság javítására fókuszál. Természetesen a gazdasági megújulás nem mehet végbe sem a megye társadalmában megvalósuló megújulás, sem a makro- és mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása nélkül.

³ Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési koncepció

⁴ 1. sz. melléklet: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció átfogó, stratégiai és horizontális céljai

Mindazok a változtatások, amelyeket a koncepció célrendszerén alapulva a következő nagyjából 10 évben, de azon belül is a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban térségünkben végre szeretnénk hajtani, együttesen fogják eredményezni reményeink szerint a térség gazdasági megerősödését, egy egészségesebb és hatékonyabb társadalom épülését és a természeti környezetével összhangban lévő organikus életér, fenntartható környezet megvalósítását.

A célrendszer struktúrájának felépítése során három nagy átfogó célt határoztunk meg.

- i. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- ii. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- iii. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Átfogó területi célokat is megfogalmaztunk, amelyek a térszerkezet kiegyensúlyozása irányába tesznek lépéseket, úgy hogy a fenti átfogó stratégiai célok teljesülését is segítik.

Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan jellegű kitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és szociális felzárkóztatás és az értékek megőrzése, identitás erősítése, illetve a hatékonyság javítása és az innovativitás.

4.3 Átfogó célok jellemzése

4.3.1 Társadalmi megújulás

Az egyén a közösségek, a társadalom egészének megújulása, megújítása nélkül nem várható a gazdaság fellendülése sem. Ezért meggyőződésünk, hogy minden további fejlődés alapja az, hogy gyökeres változások induljanak el a megye társadalmában az egyén, a család és a nagyobb közösségek szintjén egyaránt. Ahogy a koncepcióban megfogalmaztuk: *az egyén szintjén nem csak a testi, hanem a lelki egészségi állapot javítása is célunk, sőt ez utóbbi megelőzi az előbbi. Fentiekkel összefüggésben elengedhetetlen az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés is. Azok a személyek képesek egészséges, jól működő családokat alkotni, társadalmat építeni, akik testi és lelki egészséggel rendelkeznek, vagy valamilyen betegség, fogyatékosság mellett megfelelő ellátásban részesülnek, kiegyensúlyozottak, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bírnak.*

Értékrendünkben a család, a családi értékek nagyon fontosak. Fontos családpolitikai szempontból, hogy a további népességszökkenést képesek legyünk megállítani és fontos az egyén biztonsága szempontjából is, hiszen a kiegyensúlyozott érzelmi- és tudati háttérrel biztosító család minden esetben és élethelyzetben támaszt tud nyújtani a tagjainak.

A családok megerősítése után a közösségek erősítése, a közösségi értékek középpontba helyezése jelenti számunkra a következő feladatot. A jövőben az együttműködések, azok építésére, azok intézményesítésére szeretnénk nagyobb hangsúlyt fektetni. Az együttműködések nagyban javíthatják a szociális biztonság megerősítését is. A közösségek megerősítésében támaszkodni szeretnénk a civil szervezetek és egyházak munkájára is. Általános tapasztalatunk, hogy mai társadalmunkban a rászorultság egy szégyellnivaló, megvetendő állapotot tükröz, amely gondolkodást gyökeresen meg kell változtatni. Az önmaga sorsáért felelős egyén fogalmából következik, hogy önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, amelyben a szolidaritást és egyenlőséget valló közösségek segítséget tudnak nyújtani.

Az egyén megújulásának része a saját maga iránt való növekvő igényesség, saját maga tudásának és képességeinek fejlesztése. Ebben szeretnénk segítséget nyújtani úgy, hogy támogatjuk az egész életen át való tanulást, a felnőttképzést, a duális, az informális és nonformális képzés fejlesztését a korszerű gyakorlati tudás és versenyképes munkavállalói készségek, kompetenciák érdekében és általában a humántőke fejlesztését.

4.3.2 Gazdaság dinamizálása

Pest megye gazdasága sok szempontból kétarcú, átmenetet képez a nagyvárosi, és a vidéki terekre jellemző gazdaság szerkezet között. Egyszerre vannak jelen benne a hagyományos termelő tevékenységek és az innovatív termelés, szolgáltatás. A térség vállalkozásai gyakran önmagukban egyesítik a múlt, a jelen és a jövő termelési technológiáit, termelési folyamatait, kultúráját. A megyének ez a tulajdonsága a tervezés során azt jelentette nekünk, hogy nem tudtunk egyféle választ adni a felmerülő problémákra éppen azok összetettsége miatt.

Vannak innovatív termelésre és szolgáltatásokra épülő gazdaságú húzóterseink, ahol a jó adottságoknak köszönhetően a vállalkozás intenzitása is igen magas, és vannak a fejlődésben leszakadó térségeink, ahol az erőforrások szűkösebben állnak rendelkezésre, döntően a hagyományos gazdasági tevékenységek a jellemzők és még a meglévő adottságok sincsenek megfelelően kihasználva.

Gazdaságfejlesztési elképzeléseinkben, egyrészt a megye gazdasága szempontjából meghatározó súlyú és jelentőségű, stratégiai ágazatok fejlesztésére kívánunk kiemelten fókuszálni, másrészt viszont a speciális adottságú és helyzetű térségeink gazdaságfejlesztését szeretnénk komplexen, területi programok keretében megvalósítani. Javaslataink között megjelenik az „újgazdaság” fejlesztése (technológia és tudás intenzív, az innovációra, a kreativitásra építő gazdaság) mellett, a hagyományos (feldolgozóiparra, mezőgazdaságra, építőiparra építő) ágazatok fejlesztése is. Pest megye fejlődésében kiemelt szerepet szánunk **a gépipar, fejlett feldolgozóipar a gyógyszeripar, az IKT szektor valamint a kereskedelem, logisztika** fejlesztése.

Fontos, hogy a megyei vállalkozásokat ösztönözzük a világgazdaság új kihívásainak való megfelelésre, a fenntarthatóságot, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó innovációkra, mivel ez megfelelően korai belépés esetén jelentős versenyelőnyt jelenthet, későbbi bevezetése pedig segíthet a piaci pozíciók megtartásában.

Megállapítható az is, hogy a Pest megyei vállalkozások erőssége kifejezetten az új, vagy korszerű tudás alkalmazása, adaptálása. A vezető technológia-felhasználó vállalkozások hozzájárulása ezért kimagasló a gazdaság termelékenységének növekedéséhez, valamint fontos szerepük van a foglalkoztatás bővítésében. Kiemelten fontos hogy a vállalati innováció egyre több vállalkozás életében töltsön be fontos szerepet, hiszen ez az alapja a megfelelő piaci alkalmazkodásnak.

A gazdaság dinamizálását területi és ágazati programokkal kívánjuk elérni, valamint jelentős hangsúlyt szeretnénk fektetni a befektetés ösztönzésre, a vállalkozásfejlesztésre és a foglalkoztatottság növelésére.

4.3.3 Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása

Pest megye, a Metropolisz Térség centrális elhelyezkedésénél fogva Magyarország és Közép-Európa térszerkezetének jelentős csomópontja, azonban annak makrotérségi közlekedési elemeinek, nemzetközi és országos multimodális kapcsolati elemeinek megtervezésére és megvalósítására nincs hatáskörünk. A terület kiegyensúlyozottabb fejlődését, annak európai pozícióinak betöltését jobban szolgáló térstruktúra kialakítására vonatkozóan azonban határozott elképzeléseink vannak és azt a megye szempontjából is stratégiai célnak tekintjük.

Ugyancsak stratégiai célunk a térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedésének és az elővárosi közlekedés fejlesztését.

Budapest központi szerepét nem megkérdőjelezve, hanem inkább megerősítve olyan policentrikus térben gondolkodunk, ahol koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználatot valósítunk meg, az épített és környezeti értékek megóvásával és fejlesztésével pedig vonzó életteret alakítunk ki. Ebben a policentrikus térben fontos szerepük van a kisvárosok és térségeik összekapcsolásának, a nagyterület és Budapest kapcsolatainak közös menedzselésének. Szakítani kívánunk a határtól határig való tervezéssel, mert egyre összetettebb világunkban csak így tudunk folyamatokat komplexen

kezelné. Ebben a nagyobb kontextusban tudunk például a klimatikus változásokra megfelelően reagálni.

A társadalmi egyeztetés folyamán többször megjelent annak az igénye, hogy a településeken további infrastruktúrafejlesztésekre van szükség. Erre utal a települési szereplők nagyszámú és még nagyobb összegű javaslatcsomagja is. Azt gondoljuk, hogy fontos települési szintről fentebb lépni és térségi szinten vizsgálni a szükségleteket és lehetőségeket, hogy kiegyensúlyozott fejlesztés tudjon megvalósulni.

4.4 Horizontális célok jellemzése

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megjelenő horizontális célok olyan speciális szempontok, melyek értékválasztásban-, szemléletmódban minden megfogalmazott cél esetében áthatják a fejlesztési elképzeléseket.

Horizontális célként jelenik meg a területi és társadalmi kohézióra való törekvés, a fenntarthatóság szempontja valamennyi fejlesztés esetében, a klíma és energiapolitika. Ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik a rendelkezésre álló erőforrásokkal való átgondolt és takarékos gazdálkodás, azaz az emberi és gazdasági tevékenységek hatékonyságának növelése, amely egy szűkülő erőforrásokkal rendelkező világ legfontosabb vezérelve kell, hogy legyen. Ez azonban csak folyamatos alkalmazkodással, gazdasági, társadalmi és környezeti innovációk révén érhető el. Fontos horizontális célunk a partnerség és együttműködés fenntartása, sőt elmélyítése, mert azt gondoljuk, hogy a fejlesztések akkor tudnak igazán hasznosulni, ha az érdekelt szereplők között megfelelő a párbeszéd, folyamatos a kapcsolat, a térségi szinergiák működnek.

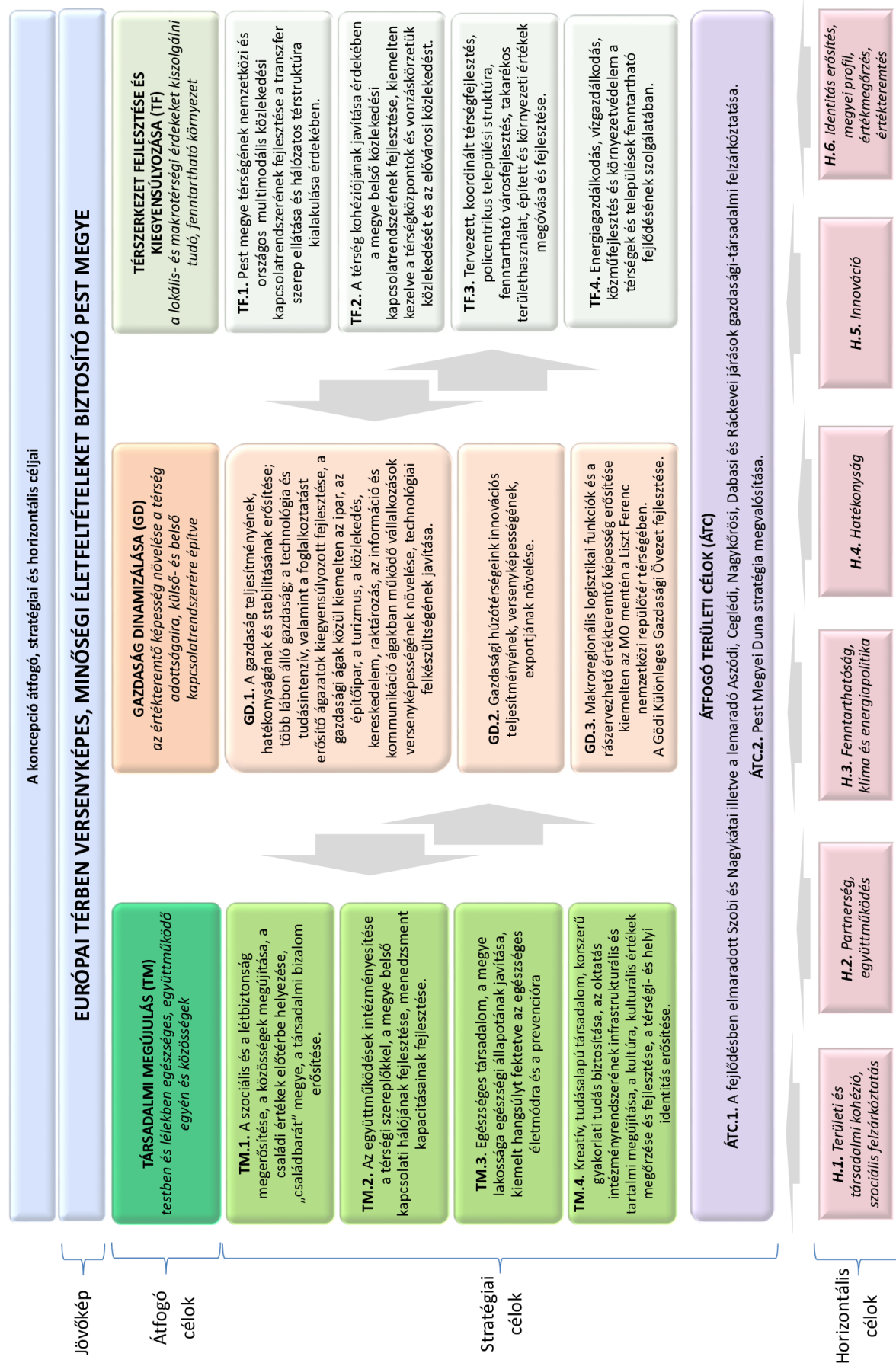
Amennyiben a horizontális célokat lehetséges fontossági sorrendbe rendezni, akkor biztosan előkelő helyen szerepelne a térségi identitás megőrzése és fejlesztése. *„A rendkívüli mobilitás, a népesség növekedése, illetve a népességcsere, továbbá a gazdasági és társadalmi változások gyors üteme és nem utolsósorban a főváros „gravitációs ereje” komoly kockázatot jelent a hagyományosan erős nemzeti-, kulturális és gazdasági gyökerekkel rendelkező települések számára.”*⁵ Véleményünk szerint a helyi értékek,- identitás-, közösségek fejlesztésének gazdasági haszna egyértelműen meghatározható.

4.5 Átfogó területi célok

A főváros fejlesztő hatása a fővárostól távolodva az elérési idő növekedésével párhuzamosan csökken. Így a szuburbanizáció hajtotta kedvező demográfiai változások a távolabb elhelyezkedő térségeket egyre kevésbé érik el. A megyén belül emiatt egyfajta belső periféria alakult ki. Így pedig állami beavatkozás nélkül nehéz új tőke bevonása a térségbe, hazai, vagy külföldi befektetők meggyőzése a termelésük áthelyezésére, vagy helyi bővítésére vonatkozó döntésük meghozataláról. E lemaradó térségek felzárkóztatása csak komplex módon, előre meghatározott tervszerű módon történhet meg, ugyanis a gazdaság dinamizálásához előbb a leszakadást okozó társadalmi, közlekedési okok megszüntetésére van szükség. Ugyanakkor ennek a térnek a szorosabb bekapcsolása a megye és a metropolisztérség gazdaságába és társadalmába, óriási növekedési potenciált rejt.

A Duna Stratégia már régóta szolgálja a folyam által összefűzött országok és régiók együttműködését és együttgondolkodását. A jelenkor kihívásai miatt sosem volt ilyen fontos az együttes gondolkodás és cselekvés, hiszen a klímaváltozás a Dunát sem hagyja érintetlenül és egyre inkább ezen országok és régiók egymásra utaltsága válik igazi hajtóerővé. Fontosnak tartjuk tehát a közösséghez való tartozás megjelenítését és a közös cselekvés gyakorlatának megteremtését.

⁵ forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 2013

2. ábra Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere

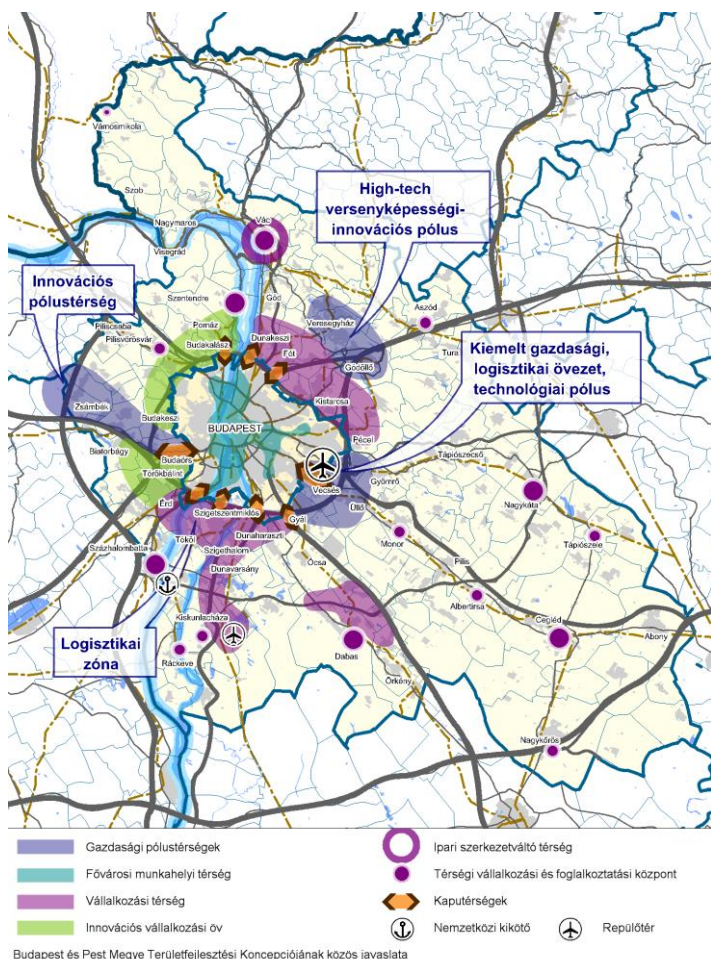

4.6 A területi célokhoz kapcsolódó megyei kiemelt fejlesztési térségek kijelölésének indoklása

Pest megye korántsem egységes szerkezetű és fejlettségű térség. Gazdasági fejlettségében elkülönül egymástól az agglomeráció övezete, mely kissé lemaradva helyezkedik el Budapest mögött és az agglomerációtól távolabbi, megyehatár menti kistérségei, melyek inkább a szomszédos megyék fejlettségi szintjén állnak.

A megyén belül megtalálhatóak olyan magasan fejlett központok is, mint a Budakeszi járás, mely az ország „leggazdagabb” járása az egy főre jutó adóköteles jövedelem tekintetében (2020-ban ez 1 586 970 Ft/év/fő volt).⁶ Továbbá országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is jelen vannak (Gödöllő – Veresegyház, Érd – Százhalombatta), ahol a népesség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban több pólustérséget is kijelöltünk, melyek élenjárnak bizonyos szegmensek terén.

- **Logisztikai zóna:** Érd, Százhalombatta, Szigetszentmiklós, Gyál, Dunakeszi, Fót, Kistarcsa, Dabas, Újhartyán
- **Kiemelt gazdasági-logisztikai zóna:** Vecsés, Gyömrő, Üllő, Pécel,
- **High-tech versenyképességi-innovációs pólus:** Veresegyháza, Gödöllő,
- **Innovációs zóna:** Budaörs, Zsámbék, Budakeszi, Budakalász,

A koncepcióban rögzítettük, melyek a leszakadóban lévő térségeink. A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban van az **Ipoly-mente, Aszódi és Nagykáti járás**. Átlag alatti vállalkozássűrűség jellemzi a Szobi, Nagykáti, Ceglédi, Aszódi, Monori, Gyáli, Dabasi járásokat. Ezekben a térségekben magasabb a mezőgazdaság, ipar és építőipar aránya, alacsonyabb a szolgáltató szektor aránya. Különösen Cegléd, Nagykőrös, Abony térségére jellemző a hagyományos mezőgazdaság és élelmiszeripar útkeresése. Mivel ezek a térségek Pest megyén belül nem rendelkeznek megfelelő közlekedési kapcsolattal, ezért elmaradtak a külföldi

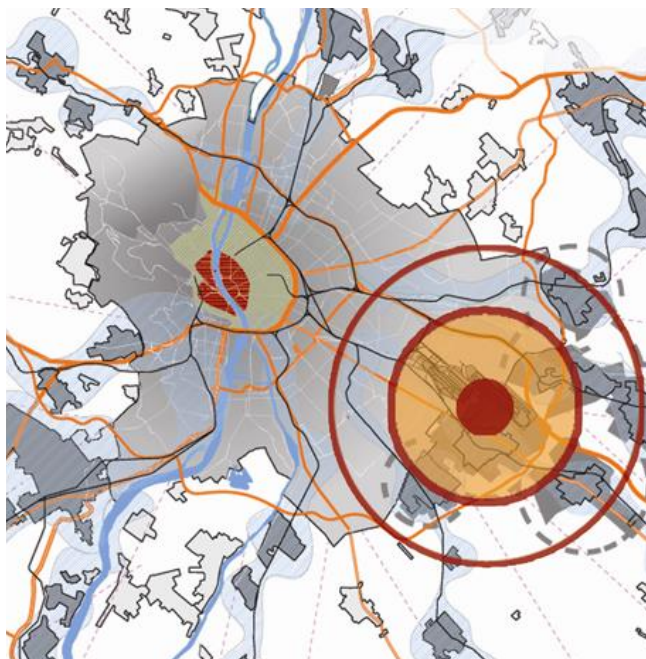
3. ábra A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében

működő tőke beruházások is. A legkedvezőtlenebb közlekedési kapcsolatok az Ipoly mentét, a Ráckevei és a Nagykáti járásokat jellemzik. A hátrányos helyzetű térségekre általánosan igaz, hogy a népesség jelentős része alacsonyan iskolázott, vagy elavult képzettséggel rendelkezik. Ezt a folyamatot erősíti, hogy a piacképes képzettséggel rendelkezők elvándorlásával tovább csökken az aktív keresőképes lakosság aránya. A folyamat a települések demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

⁶ forrás: KSH

A leszakadás irányába mutató folyamatokat a helyi erőforrásokra alapozva, célzott módon kívánja megállítani Pest Megye Önkormányzata. Meghatározásra került a leginkább érintett 7 térség. A Szobi, az Aszódi kistérség, a Nagykátai, a Ceglédi és Nagykőrösi, valamint Dabas és Ráckeve járása.⁷

Pest megye rendelkezik olyan térségekkel is, melyek fejlesztésével jelentős tovagyrúzó hatást lehet elérni közvetlenül a velük szomszédos leszakadó területeken, de fejlesztésüknek országos kihatásai is lehetnek. A térségek egyike az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége az általunk Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A nemzetközi repülőterek és vonzáskörzetük minden országban kiemelt jelentőséggel bírnak a gazdaságfejlesztés szempontjából, hiszen rendkívül nagy személy-és áruforgalmat bonyolítanak le, ehhez a szolgáltatások széles skálája kapcsolódik, s az értékteremtési folyamatok közül egyre több termelő- és feldolgozó kapacitás is ezekbe az övezetekbe összpontosul.

4. ábra Ferihegyi gazdasági övezet közvetlen hatásterülete

Pest megye esetében ezeket a lehetőségeket bővíti, hogy a Budapest és a megye határán lévő repülőtér egy egyébként is rendkívül dinamikus fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, hogy a vasúti és közúti kapcsolatrendszer, az autópályák, az M0-ás körgyűrű rendkívül kedvező fejlesztési és elérhetőségi feltételeket biztosítanak.

Ehhez hasonló gyors növekedéssel jellemezhető térség a **Gödi Különleges Gazdasági Övezet**, mely számos jelentős vállalatnak ad otthont közöttük a Samsung akkumulátor gyára, amely világszinten is jegyzett termelő egység. Ez a gazdasági övezet is kitűnő közlekedési adottságokkal rendelkezik köszönhetően a vasúti összeköttetésének, illetve az M2 és M0 gyorsforgalmi utaknak.

4.7 A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása

Budapest és a szomszédos megyék átfogó céljai is tartalmazznak humán, gazdasági és a természeti erőforrásokkal kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket. Pest, Bács-Kiskun, Fejér és Komárom-Esztergom megye átfogó célkitűzései között megjelennek a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása, ill. egyedi térséghez sajátos, adottságaikhoz igazodó fejlesztési célok is. Pest megye a szomszédos megyékkel egyeztetve készítette el fejlesztési koncepcióját, mely egyeztetés megelőzte a társadalmi vitát. Így olyan koncepciók készültek minden megyei szereplő részéről, melyek koherenciában állnak egymással.

A területfejlesztési program egyértelműen épít a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseire és tartalmára, ez teremti meg a program belső koherenciáját, és logikus egymásra épülését. Természetesen mind a koncepció mind pedig a program tervezésekor figyelembe vettük az ágazati stratégiákat, programokat, illetve országos és megyei terveket, illetve az 2021-2027 időszakra vonatkozó operatív programok tervezeteit.

⁷ forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (2013)

A megye és a települési önkormányzatok szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz, amely a hazai területfejlesztési politika alapvető irányait szabja meg. Mind a prioritások, mind a fejlesztési kezdeményezések közvetlenül építenek ennek tartalmára.

Pest megye számára nagyon fontosak az ágazati operatív programok is, hiszen ezek az operatív programok további forrásokat teremtenek a gazdasági szereplők, intézményi és infrastrukturális fejlesztések végrehajtására, humán és környezeti programok megvalósítására. A legfontosabb ágazati operatív programok, amelyekkel közvetlen kapcsolatban áll a program, a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz, a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz, Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz, Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz, Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz. Mindegyik ágazati operatív programra foglalmazunk meg konkrét fejlesztési elképzeléseket, melyeket az ő keretükből szeretnénk megvalósítani a megyében. Ezek a fejlesztések illeszkednek az ágazati operatív programok prioritásstruktúrájához, valamint kimutatható hatással lennének a környező konvergencia régiók számára is. A konkrét javaslatainkat a Pest Megyei Területfejlesztési Stratégia Operatív Programrésze tartalmazza.

A célrendszer kapcsolata a területi és ágazati operatív programhoz való kapcsolódás mellett a Nemzeti Vidékstratégiához, a Duna Régió Stratégiához, III. Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési keretstratégiához, Nemzeti Éghajlat változási Stratégiához, Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéhez, valamint az OTTr-ről szóló 2003. évi XXVI.sz. törvényhez is kimutatható.⁸

4.8 A tervezési környezetet meghatározó EU 5. tematikus célkitűzésének bemutatása

A regionális fejlesztési beruházások erőteljesen az 1. és 2. célkitűzésre helyezik majd a hangsúlyt. Az ERFA és a Kohéziós Alap erőforrásainak 65 %-85 %-át e prioritásokra alokálják, a (tagállamok) relatív gazdagság(á)tól függően.

- **Intelligensebb Európa:** az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
- **Zöldebb, karbonmentes Európa:** a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel
- **Jobban összekapcsolódó Európa:** a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal
- **Szociálisabb Európa:** a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- **A polgáraihoz közelebb álló Európa:** a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

5 Prioritások azonosítása és rendszerezése

Pest megye területfejlesztési programjában olyan cselekvési prioritásokat állítottunk fel, olyan fejlesztési kezdeményezéseket jelöltünk ki, amelyek képesek a gazdaság, a társadalom és a környezet fenntartható egyensúlyának irányába mozdítani megyénket. Az elkövetkező évek, évtizedek jelentős kihívásokat támasztottak velünk szemben, így rendkívül sok múlik azon, hogy ebben a 10 éves időszakban, milyen válaszokat tudunk adni ezekre a kihívásokra és hogyan tudunk alkalmazkodni a globális változásokhoz.

⁸ forrás: Pest Megye Területfejlesztési Koncepció, területi (Társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat és Környezeti értékelés

A 2021-2027-es tervezési időszakra a korábbinál kevesebb öt cselekvési területet (prioritást) határoztunk meg, ám ezek kiterjednek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére. Ezek a következők:

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégiónak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

6 A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott célok és a Stratégiai Program kapcsolatainak azonosítása

A Pest Megyei Stratégiai Program prioritásai a Pest Megyei Területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott stratégiai célokon alapulnak. Összesen öt prioritást fogalmaztunk meg, melyek meghatározásánál arra törekedtünk, hogy - tekintettel a megye sokszínűségére - valamennyi Pest megye fejlődését meghatározó, a megye szereplőinek fontos kitörési lehetőséget rögzítsünk. A Területfejlesztési Koncepció által meghatározott stratégiai célok, egyszerre több prioritásban is megjelennek. A társadalom, gazdaság és környezet közvetlen kölcsönhatásai miatt alig van olyan cél, amely valamilyen módon nem jelenik meg több prioritásban.

Területfejlesztési Konceptió Stratégiai céljai		I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megyetöbb lábon álló gazdaságának dinamizálása	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térsegeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése
TÁRSADALMI MEGÚJULÁS (TM) – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között	A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése. (TM.1.)		X		X	X
	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése. (TM.2.)	X	X		X	X
	Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra (TM.3.)		X			X
	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése (TM.4.)		X			X
GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értéktérítő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerre építve (GD)	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása. (GD.1.)	X	X	X	X	X
	Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. (GD.2)	X	X	X	X	X
	Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értéktérítő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése. (GD.3.)	X		X	X	

Területfejlesztési Konceptió Stratégiai céljai		I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megyetöbb lábon álló gazdaságának dinamizálása	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókát segítő megyei társadalom építése
TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet (TF)	Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkezet kialakulása érdekében (TF.1.)			X		
	A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést (TF.2.)			X	X	
	Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése (TF.3.)		X	X	X	
	Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában (TF.4.)	X			X	
ÁTFOGÓ TERÜLETI CÉLOK (ÁTF)	A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁP3.1)		X			
	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása			X	X	
HORIZONTÁLIS CÉLOK	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás		X		X	X
	Partnerség, együttműködés	X	X	X	X	X
	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika	X	X	X	X	
	Hatékonyság	X	X	X	X	X
	Innováció	X	X	X	X	X
	Identitás erősítés, megyei profil, értékmegőrzés, értékteremtés		X		X	X

6. táblázat: A stratégiai célok és prioritások közötti kapcsolatok azonosítása

7 Prioritások bemutatása

7.1 Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása – [I. Prioritás]

7.1.1 A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, azok működésének hatékonysága javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

Miközben Pest megye gazdaságának súlya az országban betöltött pozícióit tekintve még mindig jelentős, a növekedés üteme lelassult. Ennek oka egyrészt a 2008-ban kezdődő gazdasági válság, illetve a többi régiónál kisebb mértékű EU támogatások voltak. A válságból való kilábalás megtörtént és gyorsuló ütemben állt helyre a megye gazdasága, ami a foglalkoztatási és a vállalkozások teljesítménymutatóiban is megmutatkozott. Azonban a megye versenyképessége és termelékenysége mára elmaradt nemcsak a fővárostól, de egyes gyorsan fejlődő vidéki centrumtérsegektől is. A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké. Összességében elmondható, hogy a megye nem képes megfelelően kihasználni a fővárosi régió és a centrális elhelyezkedés adta gazdasági lehetőségeket.

A vállalkozássűrűség magas a megyében, a vállalkozások döntő többségét a kis és középvállalkozások adják. A vállalkozási kedv a kedvező hazai és világ gazdasági környezet, illetve a vállalkozások versenyképességének növelése és általában a vállalkozói környezet javítása érdekében hozott kormányzati intézkedések hatására jelentősen növekedett az utóbbi években. Azonban a megyei mikro- kis- és középvállalkozások éppúgy, ahogyan az ország egészében számos kihívással kell, hogy szembe nézzenek.

Ezek között az egyik legfontosabb kihívást az okozza, hogy a gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. Egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A másik jelentős probléma, amelyet nemcsak a megyei, hanem az összes hazai vállalkozásnak mielőbb orvosolnia kell, az a termelés hatékonyságának javítása. Ennek elemei a megfelelő termelési feltételek megteremtése és a helyi üzleti környezet javítása, a vállalkozások technológiai fejlesztése, kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységük, digitális transzformációjuk elősegítése és a működésük, üzleti folyamataik újragondolása, innovációja.

A magyar gazdaság rendkívül nyitott, a megye ipari termelésének héttizede kerül exportra, de egyes ágazatokban ez az arány akár a 100%-ot is megközelíti. A jelentős nyitottság mellett továbbra is szükséges a vállalkozások külpiacokra jutásának támogatása, hiszen a vállalkozások „válságállóságán” javít, ha egyszerre több piacon is jelen vannak termékeikkel, szolgáltatásaikkal.

Szintén általánosan jellemző a hazai vállalkozásokra, hogy többségük még nem volt képes termelését, szolgáltatásait a fenntarthatóság szempontjából megvizsgálni és e szempontokat mindennapi tevékenységébe integrálni. Pedig ez a gondolkodás versenyképességi szempontból szintén egyre fontosabbá válik a szigorodó iparági jogszabályok, szabványok bevezetésével és a tudatos társadalmi és környezeti szerepvállalás szükségességének általános felismerésével. A metropolisz térség számára óriási terhet jelent a jelentős mennyiségű háztartási és ipari hulladék kezelése, így különösen fontos és sürgető, hogy a gazdasági szereplői a körforgásos gazdaság megteremtésének irányába tegyenek lépéseket. A vállalkozások teljes tevékenységét (tervezéstől az értékesítésig) átható szemlélet

integrálása révén a vállalkozások képesek lehetnek nemcsak környezetterhelésük csökkentésére, de egyúttal termelési színvonaluk és hatékonyságuk növelésére is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltárás munkarészében több olyan ágazatot érintő megállapítást tettünk, melyek vagy jelentős fejlődésre képesek és ebben segítenünk kell őket. Fontosnak tartjuk az agrárium termelésben betöltött szerepének erősítését, a termelés fokozását, az élelmiszer feldolgozóipar erősítését, valamint a rövid ellátási láncok térnyerésének elősegítését, beleértve a specifikus logisztikai és nagy-, illetve kiskereskedelmi tevékenységek támogatását. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára, hiszen a stratégiákban rögzített irányok jelentősen növelik a termelési költségeket és valamelyest rontják a várható termésátlagokat is, köszönhetően az alkalmazott technológiáknak. Ezek miatt a fenti termelési eljárások bár hosszabb távon környezeti és egészségügyi előnyökkel járnak, rövidtávon mégis rontják a mezőgazdaság globális versenyképességét. Azonban az ország más térségeivel szemben Pest megyében akár pilot jelleggel el lehetne kezdeni a stratégiában szereplő technológiai és üzleti modellben megjelenő változások bevezetését.

A megye ipara kiemelkedő jelentőségű számos ágazatában jelentős kapacitások épültek ki. A megye ipara döntően exportra termel, és általában magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Az egyik legerősebb ipari ágazat a járműipar, ahol nemcsak termelés, hanem kutató-fejlesztő kapacitások is kiépültek. A termelési érték alapján jelentős az élelmiszeripar, a számítógép és elektronikai cikkek előállítása, a villamos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás és gépgyártás is. Perspektívikus szempontból fontos ágazat a gyógyszeripar, ahol bár a központi K+F+I tevékenység a fővárosra koncentrálódik, de jelentős gyártókapacitásokkal rendelkezik a megye. Az ipar fejlesztése a megye szempontjából kiemelten fontos, több európai nagyváros és környezete küzd jelenleg az újraparosítás problémájával, hiszen a kizárólag szolgáltatásokra épülő helyi gazdaság rendkívül kitétté teszi az adott térséget a piaci változásokkal szemben.

Bár az ország külpiaci szerepére nincs hatással, egy ilyen nagyvárosi térben igen fontos az építőipar és annak helyzete, ezért kiemelten fontosnak tartjuk az itt működő építőipari vállalkozások megerősítését technológiai fejlesztését. Az ágazat termelése (termelési kapacitása) nagyban hozzájárul a többi prioritásokban jelzett intézkedések sikeréhez, vagy akár azok hatékonyságához. Ráadásul az építőiparhoz köthető a hulladéktermelés jelentős része, így egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú az ágazat környezettudatos, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó technológiai és kapacitás fejlesztése

Pest megyében nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Ahogyan a fővárosban és országosan is az IKT szektor fejlődésének elsődleges korlátját a speciálisan képzett munkaerő hiánya jelenti.

A térséget átszövik a nemzetközi közút és vasúti útvonalak, a Duna nemzetközi hajóútvonala is keresztülhalad területén, továbbá itt található az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító nemzetközi repülőtere is. Ennek a kitüntetett helyzetnek köszönhetően, ha nem is makroregionális léptékben, de jelentősen fejlődött a logisztika és ezen belül a city logisztika is. A logisztika mára részét képezi a termék előállításnak, illetve az értékesítésnek, az ágazatot a folyamatos innováció jellemzi.

A főváros és a megye együtt mintegy hárommillió fős népesség tömörülést alkot, a nagyrégió működéséhez, gazdasági teljesítményéhez kiemelten járul hozzá a kereskedelem. Bár a kiskereskedelem egy része mára egyre inkább a virtuális térbe költözik egyre inkább a city logisztika teljesítményére alapozva, azért a nagykereskedelem és az élelmiszer kereskedelem továbbra is óriási szerepet játszik ebben a térben.

A magán- és közzsféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-

magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.

A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.

A megye másik kiemelt ágazata a turizmus, amely a COVID miatt szinte egyik napról a másikra került válságba. A megye inkább a főváros turisztikai kínálatához, mint szekunder desztináció csatlakozik, ami a vendégforgalomban és a vendégéjszakák számában is tükröződik. Ám ami korábban hátrány volt, most sok szempontból előnnyé válik, hiszen első sorban a repülőtérre épülő turisztikai szolgáltatások építettek a külföldi vendégforgalomra, a megye többi térségében inkább a belföldi turizmus bírt nagyobb súllyal. Ennek hatásai a vészhelyzet feloldását követően érezhetőek majd.

7.1.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritásban megfogalmazott gazdasági versenyképességet fokozó intézkedésekre a megye teljes területén szükség van, ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek a térbeli munkamegosztás, és a térségek eltérő fejlődése miatt csak bizonyos térségekre kell, hogy korlátozódjanak.

Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek az amúgy is megindult térbeli piaci, gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső, gyakran elmaradott térségekben, elsősorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A Duna turisztikai hasznosítása jelenleg elmarad annak potenciáljától, a jelenlegi kihasználtsághoz sokkal nagyobb lehetőségek vannak a vízi turizmus különböző ágaiban. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe.

7.1.3 Az I. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO1 - *Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül*
- PO2 - *Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel*
- PO3 - *Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal*

7.1.4 Indikátorok, fejlesztési igények, illeszkedés, forrásallokáció meghatározása [I. Prioritás]

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A befektetés ösztönző tevékenység által generált fejlesztések nagysága	EUR	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A tevékenység eredményeképpen fejlesztett területek nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Tanácsadói programban részt vevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott inkubátorházak, ipari, illetve tudományos technológiai parkok, ipari területek, valamint logisztikai központok által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Támogatott vállalkozói parkok, inkubációs parkok száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Megújult/új honlapok száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Támogatott minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek szabványok bevezetés, tanúsítás száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Pénzügyi eszközöket igénybe vevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Pénzügyi eszközöket nyújtó pénzügyi intézetek száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott klaszterekben, beszállítói hálózatokban és vállalati együttműködésekben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott K+F együttműködésben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott kutatási intézményekkel együttműködő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások által teremtett új munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások által megtartott munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Létrejött egészségipari központok száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott turisztikai attrakciók száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott turisztikai szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma	éj	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatás által indukált beruházások nagysága	EUR	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott kkv-k száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A fejlesztés eredményeként korszerű infrastruktúrával ellátott ipari parkok, ipari területek és telephelyek nagysága	ha	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1.3)	Beruházások értéke a Gödi Különleges Gazdasági Övezetben	Millió Ft	KSH	
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1.3)	Beruházások értéke a Férihegyi	Millió Ft	KSH	

n.k. * Nem Kalkulálható a végleges TOP PLUSZ és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.1.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [I. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Vállalkozások versenyképességének javítása	80,5
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	26,0
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	na.
Összesen	106,5

7.2 Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykáta, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]

7.2.1 A prioritás indoklása

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, amelynek keretében első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró kötete több helyen tartalmaz járási összehasonlító adatokat, melyekből világosan látszódnak a megyén belüli törésvonalak. Miközben az agglomerációs zónához tartozó térségekben, településeken a fejlett régiókra jellemző folyamatok jellemzőek inkább (annak minden pozitív és negatív összetevőjével), addig a megye pesti oldalának megyehatárhoz közeli térségeiben egyértelműen a társadalmi, gazdasági elmaradás-leszakadás negatív folyamatai a meghatározóak.

Az EU elmúlt költségvetési ciklusai során Pest megye fejlett régiós státusza, illetve a gazdasági válság közösen azt eredményezték, hogy nem javult a régió belüli kohézió, és inkább nőttek a gazdasági és társadalmi fejlettség különbségei a centrum és a periféria között. Miközben a többi, konvergencia régióban jelentős erőforrások álltak rendelkezésre a fejlettségbeli lemaradás visszafordítására, a fővárostól mintegy 30-50 km távolságban egy fejlett régió belüli periférikus térség alakult ki. Az érintett járások települései mintegy „vákuumba” kerültek, így mind a támogatáspolitikai, mind a privát befektetések elkerülték azokat. Ugyan a Pest megyének juttatott kompenzációs források tompították az ösztönző rendszer hiányát, de nem voltak elegendők arra, hogy ezeket a tendenciákat jelentősen megváltoztassák.

Ezekben a térségekben közel 330 ezren egy átlagos magyar megyényien laknak és helyzetük sem kedvezőbb, mint a szomszédos konvergencia régiókban élőké. Az ezekben a térségekben végbemenő gazdasági, demográfiai változások alapvető kihívások elé állították a térségek településeit,

közösségeit, az ott élő embereket, ott működő vállalkozásokat. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, az agrárium és élelmiszeripar termelésének csökkenése, a helyi vásárlóerő csökkenése, mindegyik térségben bekövetkezett. Ezek a térségek már nem képesek önerőből megállítani lemaradásukat, ahhoz külső segítségre van szükségük. A megye konvergencia régióvá válásával a felzárkóztatásra a korábbinál nagyobb esély mutatkozik, az előző költségvetési időszakhoz képest nagyobb forrástömeg rendelkezésre állása miatt.

A térségekben általában jellemző a települések közúton történő rossz megközelíthetősége (kivétel a Dabasi térség), a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. A rekreációs szolgáltatások és a turisztika adottságai kedvezőek, de térség mélyen a lehetőségei alatt teljesít; a helyszínek és programok nem kapcsolódnak hálózatba és minőségi fejlesztésre szorulnak.

A lemaradó térségek társadalmi jellemzői is gátolják a fejlődésüket. A szuburbanizáció ezt a teret még nem érte el, így az nem is hozott jelentős társadalmi átalakulásokat. Az érintett települések népessége többnyire elöregedőben van, a lakosság iskolázottsága jelentősen elmarad az agglomerációban jellemzőtől. Ennek megfelelően a népesség jövedelemtermelő képessége és ezáltal életkörülményei is kedvezőtlenek. Az említett társadalmi jellemzők pedig jelentős szociális problémákat is felszínre hoznak. A kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok egyes térségekben jelentősen csökkentik az elhelyezkedés esélyeit, rontják az oktatási egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, így jelentősen csökkenték a társadalmi mobilitás esélyét. Akár egész települések lakosságának helyzetét konzerválva hosszú távon és lehetetlenné téve az ott élők számára a szegénységből való kitörést.

Ahhoz, hogy e térségek települései képesek legyenek csökkenteni lemaradásukat és javítani pozíciójukat, mindenképpen komplex beavatkozásra van szükség, amely együtt próbál megoldást keresni a gazdasági, társadalmi problémákra, és egyben olyan települési környezetet teremt, amely képes megakadályozni a térségben élők elvándorlását, a települések elöregedését.

A prioritásban a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, a nagyfoglalkoztatók letelepítése és megtartása, a kistérségek adottságainak megfelelő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása. Nem mellékes a helyi identitás erősítése – a helyi közösségi alapú kezdeményezésekkel, a partnerség elvével összhangban.

A prioritás ezen részére is igaz, hogy komplex programokban gondolkodunk, melyek térségi gazdaságfejlesztési stratégiákra támaszkodnak. A prioritás keretében támogatott intézkedések és beavatkozások fő kiválasztási elvei a következők:

- a prioritás keretében jellemzően programszerű, integrált beavatkozások támogatására kerül sor, a megyei és térségi gazdaságfejlesztési részprogramokhoz illeszkedően;
- a támogatott projektek egymásra épülő fejlesztési elemeket foglalnak magukban, amelyek fő célja a munkaerőpiaci változó helyzetre való gyors reagálás képességének erősítése, tehát a fejlesztéseknek egyértelműen a foglalkoztatási helyzet javítására kell irányulniuk;
- a prioritás célzottan a helyi érdekű gazdaságfejlesztési igényekre orientál. Ezért a prioritás kifejezett célja a helyi érdekű kis- és középvállalkozások foglalkoztatás-bővítési akcióinak támogatása. ehhez segítséget nyújtani a térségi szereplőknek, önkormányzatoknak képzési központoknak. a háttér biztosításához.

Emellett szükség van a helyi társadalom megerősítésére, a szociális problémák leküzdésére. A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni

központi szerepkörüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására. A társadalmi összetartozás megerősítésére, közösségfejlesztésre, a szociális szolgáltatások, az oktatás és az egészségügy alapfokú intézményeinek fejlesztésére, megújítására.

A meglévő problémák kezelése differenciáltan kell, hogy végbemenjen mivel az egyes térségeknek nagyon eltérőek a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságaik, így a kitörés, felzárkóztatás lehetőségei is.

A prioritás további megerősítését szolgálja, hogy a **1805/2013. (XI. 12.) Korm. határozat** alapján a RAG (Regionális Támogatási Térkép) ezen pest megyei térségek felzárkóztatásának, az ott működő KKV szektor megerősítésének szándékát szem előtt tartva került meghatározásra. A térkép 2022. január 1. után módosul, amelynek következtében, valamennyi megyei településen a legmagasabb támogatási intenzitás lesz elérhető a vállalkozások számára.

Rendkívül fontos lenne, hogy ezek a pest megyei térségek, különösen az érintett járások legrosszabb mutatókkal rendelkező települései, bár nem halmozottan hátrányos helyzetűek, a szabad vállalkozási zónákhoz hasonló státuszt kaphassanak.

7.2.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás összesen hét lemaradó járás komplex fejlesztését célozza. Ezek közül a Szobi járás a szlovák-magyar államhatáron található, így határmenti térségként, jelentős történelmi hátránnyal is meg kell küzdenie. A többi járás a megye keleti és déli határán fekszik, kimaradva az agglomerációs hatásokból, egyfajta belső perifériát képezve.

Az egyes térségek társadalmi, gazdasági, közlekedési jellemzői jelentősen eltérnek egymástól nem véletlen tehát, hogy az alábbiakban felsorolt intézkedések és beavatkozások nem az összes járásra, csak a lemaradó járások kiválasztott körére érvényesek. Az intézkedések és beavatkozások esetében, illetve az összefoglaló táblában is jelzésre kerülnek az érintett térségek.

7.2.3 A II. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal
- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

7.2.4 Indikátorok meghatározása [II. Prioritás]

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	Támogatott kkv projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	Helyi vállalkozások beruházásai	millió Ft	KSH	n.k.*
Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Fejlesztett, megújított intézmények száma az intézmény típusa szerint	db	EMIR	n.k.*
Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Fejlesztett, megújított intézmények által ellátottak száma az intézmény típusa szerint	fő	EMIR	n.k.*

Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Oktatási programokban résztvevők száma a program típusa szerint	fő	EMIR	n.k.*
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	Főváros tömegközlekedési elérési ideje, településenként	perc	TEIR	n.k.*
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	Települések energiafelhasználása az energia típusa szerint	kWh, J	TEIR	n.k.*

n.k. Nem Kalkulálható a végleges TOP PLUSZ és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül*

7.2.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [II. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	31,0
Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2]	7,0
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	53,5
Összesen	91,5

7.3 Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]

7.3.1 A prioritás indoklása

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégiónak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, olyan módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

A nagyvárosi régió makroregionális szerepkörének eléréséhez, a versenyképességi előny megszerzéséhez elengedhetetlen a közlekedési kapcsolatok erősítése, a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a hálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, a térségi elosztó szerep infrastrukturális hátterének kiépítése. Az elérhetőség javulása a tökevonzó-képesség növekedését fokozza, mely a szerepkörök erősödését, újabb ágazatok megjelenését és a gazdasági struktúra bővülését eredményezik. A prioritásban a nemzetközi főközlekedési hálózatokhoz kapcsolódó hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, fejlesztése történik Pest megyében, a megye-, illetve az országhatáron átnyúló kitekintéssel.

A tervezés során figyelemmel voltunk arra, hogy ne egyedi szakaszokat emeljünk be az uniós tervezési ciklusba, hanem az egyes makroregionális hálózati elemek egymásra épüljenek és egy nagytérségi multimodális közlekedési hálózat jöjjön létre. A stratégiai program egészére igaz, hogy infrastruktúra és gazdaságfejlesztés nem válik szét egymástól, hanem egymást erősítő hatást gyakorolnak a fejlesztendő területre.

Pest megyében rendkívül koncentráltan jelennek meg nemzetközi főközlekedési utak. Ezeket nem csak a helyi lakosok, hanem az országon áthaladó tranzitutasok és szállítmányok is használják. Az úthálózat sugaras jellege miatt a megyei alközpontok elérhetősége nem mindig megfelelő, sőt bizonyos térségekben erősen hiányos. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió egyik fontos megállapítása, hogy a sugárirányú közlekedésfejlesztést fel kell váltania a négyzethálós kialakításnak, vagyis az eddig háttérbe szorult települések közötti közutak fejlesztésének is hozzá kell fogni.

A klímaváltozás jelentősen és negatívan érinti a folyami áruszállítást és annak jelenlegi hatékonyságát és jövőjét. Bár a modern dunai kikötők alkalmasak jelentősebb mennyiségű áru mozgatására, átrakodására, a vízi szállítás számára a legnagyobb nehézséget a kiszámíthatatlan és folyamatosan csökkenő átlagos vízállás jelenti. Mindez a belvízi szállítás kiszámíthatóságát, hatékonyságát és ezzel együtt versenyképességét csökkenti. Amennyiben a Dunai hajózást, mint a páneurópai közlekedési rendszer kitüntetett elemét (VII: számú páneurópai közlekedési folyosó) fenn akarjuk tartani, úgy reagálni szükséges a klímaváltozás okozta kihívásokra. A fenntarthatósági és környezeti szempontok figyelembe vétele mellett meg kell találni azokat a műszaki megoldásokat, amelyek alkalmasak a folyam hajózhatóságának hosszú távú biztosítására. A Duna stratégia köré épülő európai együttműködés, mint platform megfelelő kereteket nyújt a közös fellépésre és a folyam problémáinak megoldására.

Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a V0 vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás és zsúfolt részeit.

A járási rendszer kialakítása a város és vonzáskörzete kapcsolatra épül, azonban ezeknek a központi településeknek a megközelítése közösségi közlekedéssel, illetve közúton (főleg az agglomerációtól

távolodva) jelenleg rossz minőségű mellékúthálózaton történhet csak. A prioritásban ezért a leromlott úthálózati elemek felújítása és közlekedésbiztonsági beavatkozások is szerepelnek.

Nem csak a járási központok elérhetőségén érdemes javítani, hanem Budapest és térsége viszonylatában is. Már nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az ingázás csak Budapest irányú, hiszen az agglomerációban is jelentős termelő, szolgáltató kapacitások épültek ki. Intézkedésként emiatt megfogalmaztuk a közösségi közlekedés tengelyei mentén a multimodális csomópontok, P+R, B+R parkolók fejlesztését.

Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett fontos, hogy fejlődjön a települések belső közlekedési hálózata is. Ahhoz, hogy az elővárosi közösségi közlekedés hatékonyan működhessen, és megfelelő alternatívája legyen az egyéni közlekedésnek, szükség van arra is, hogy a helyi (és a már említett települések közötti) tömegközlekedés, a ráhordó hálózatok is fejlődjenek. Hiszen hiába csökken a menetidő, illetve a várakozási idő, ha a településeken belül - a belső közlekedési hiányosságok miatt - az ott élők elveszítik ezt az előnyt.

A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom.

A prioritásban szeretnénk lehetőséget adni továbbá a települések belterületi útjainak fejlesztésére is.

Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie.

Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.

7.3.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás területi vonatkozása általánosan nem határozható meg, a beavatkozás területi fókusza fejlesztési kezdeményezésként eltérő, a közlekedés vonalas jellegét figyelembe véve.

7.3.3 A III. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO1 - *Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül*

- PO2 - Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel
- PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal

7.3.4 Indikátorok meghatározása [III. Prioritás]

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Felújított utak hossza	km	EMIR	n.k. *
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Megépült/új utak hossza	km	EMIR	n.k. *
Közüthálózat fejlesztése (P3.3)				
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Felújított vasútvonal hossza	km	EMIR	n.k. *
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Megépült/új vasútvonal hossza	km	EMIR	n.k. *
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Folyón szállított áru mennyisége	t	EMIR	n.k. *
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Fejlesztett elővárosi közlekedéssel érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k. *
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Megépített P+R és B+R parkolóhelyek száma, településenként	db	EMIR	n.k. *
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Megújult közösségi közlekedést szolgáló állomások száma	db	EMIR	n.k. *
Közüthálózat fejlesztése (P3.3)	Létrehozott kerékpáros útvonal hossza	km	EMIR	n.k. *
Közüthálózat fejlesztése (P3.3)	Végrehajtott közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db	EMIR	n.k. *
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Fejlesztéssel érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k. *
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)				
Közüthálózat fejlesztése (P3.3)				

n.k. * Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.3.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [III. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	756,0
Közösségi közlekedés fejlesztése	129,0
Közüthálózat fejlesztése	23,0
Összesen	908,0

7.4 Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]

7.4.1 A prioritás indoklása

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

Pest megye szempontjából és az egész nagyrégió növekedésének, versenyképességének szempontjából fontos, hogy a főváros körül erős, policentrikus városhálózat alakuljon ki, amelynek egyes elemei is jelentős gazdasági és társadalmi potenciállal rendelkeznek. Ez segíthet abban, hogy az agglomerációs települések, és a főváros is megőrizze működőképességét, amelyet a jelenlegi folyamatok jelentősen veszélyeztetnek. Az egyirányú ingázás, a szolgáltatások koncentrációja egy kisebb térben (főváros), miközben a lakosság egyre inkább a környező településeken képzei el lakhatását, egyre nagyobb közlekedési és környezeti problémához vezet. A közlekedési infrastruktúra csak óriási költséggel és korlátosan bővíthető így sokkal fontosabb lenne a megyei centrumok megerősítése, fejlesztése, hogy közvetlen környezetük számára legalább olyan fontos térszervező erővé váljanak, mint maga a főváros.

A megyének 2020-ban közel 1,3 millió lakosa volt, azonban míg a főváros folyamatosan veszít a népességéből, addig a megye népessége a szuburbanizációnak és a belső vándorlásnak, illetve a demográfiai jellemzői hatására folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően nagyon fontos, hogy a fővárost körülölelő megyében élők életminősége, a helyben elérhető szolgáltatások minősége a fővárosban elérhetőhöz hasonlítson. Ahhoz, hogy ennyi ember életét megfelelően lehessen szervezni, a települési önkormányzatoknak felkészültnek, kompetensnek, nyújtott szolgáltatásaiknak naprakésznek kell lenni és meg kell felelniük a mai városlakók támasztotta igényeknek.

Míg Európa nyugati felében a városi szegénység, addig Kelet-Európában inkább a vidéki szegénység jelent problémát. Nem szabad ugyanakkor elhanyagolni a városi szegénység kérdését sem. Számos megyei város küzd a területén kialakult szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett városrészek helyzetének javításával. Az előző támogatási időszak során egyes városok már sikeresen végrehajtottak szociális városrehabilitációs projekteket, azonban szükségesnek tartunk további lépéseket e téren. A társadalom egészének érdeke, hogy a leromlott településrészekben élők képességének, kompetenciáinak fejlesztése, helyzetük jobbítása, hiszen ezzel a települések élhetőségét javítjuk, társadalmi kohézióját erősítjük.

A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működniük. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. A területrendezési jogszabályok módosítása az agglomerációban csökkentette a belterület expanzióját, de ezzel együtt a városias többszintű beépítés a maradék belterületi zöldfelületek eltűnéséhez vezetett. A barnamezős területek ugyanakkor nagy potenciált jelentenek a növekedéshez, ehhez azonban ezen területek azonosítására, felmérésére és megfelelő hasznosítási stratégiára van szükség. Fentiekkel összhangban különös gondot kell fordítani a meglévő természeti értékek megóvására, mivel ez hozzájárul a településeink fenntarthatóságához, környezetünk sokféleségéhez, meg kell akadályozni táj túlhasználatát.

A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen. Ezen a területen igazi előrelépést csak komplex hosszú távú cselekvési tervekkel, összehangolt akciókkal lehet elérni. Egyszerre szükséges a helyi és elővárosi közlekedés optimalizálása,

az elektromobilitás, illetve egyéb környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A helyi épületállomány energetikai korszerűsítése és a megújuló környezetbarát energiaforrások használatának elterjesztése. A levegő minőség javításához a megfelelő településtervezési megoldások alkalmazása is hozzájárulhat, ilyenek például a zöldsávok, egyéb a szállóport és egyéb szennyezők megkötését szolgáló környezetbarát megoldások, megfelelő levegőáramlási folyosók biztosítása. Bár kevesebb szó esik róla, egyre nagyobb gondot okoz a zaj, amely közvetlenül és közvetett módon is károsítja környezetünket és egészségünket. Sajnos idáig csak lokálisan, valamilyen infrastrukturális beruházáshoz, vagy lakossági tiltakozás okán készültek zajtérképek, így a védelem is csak ezeken a kiemelt pontokon valósul meg, általában érintetlenül hagyva évtizedes problémákat, vagy azokat a problémákat, amelyek lassan fokozatosan alakulnak ki (pl. a forgalom fokozódása miatt). Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal.

A talajvédelem jelentősége óriási, hiszen a talajpusztulás még az erre nagyobb figyelmet fordító európai kontinensen is jelentős problémát okoz majd az elkövetkező évtizedekben, amelyet a klimatikus változások tovább erősítenek. A megye klímaalkalmazkodásának is egyik fontos eleme kell, hogy legyen a tudatos térhasználat, a termőtalajok védelme, a talajok termőképességének megőrzése, a talajok optimális vízgazdálkodásának biztosítása, az erózió megakadályozása. Ehhez szükség van a precíziós mezőgazdaság további támogatására, az ökológiai szempontból tudatos gazdálkodásra. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára (ld. I. prioritás).

A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren, még mindig kevés olyan önkormányzat van, amely rendelkezik megfelelő vízgazdálkodási stratégiával, vízkár elhárítási tervvel, Pedig az árvizek és a csapadékvíz miatt 2020-ban a vis maior kifizetések meghaladták a 640 millió forintot. Szükséges a felszíni vízelvezetés és vízviSSzatartás rendszerének megújítása, illetve kibővítése, különösen az ennek kitett településekben, járásokban. A vízgazdálkodás része a felszíni és felszínalatti vizek védelme, és ugyan e tekintetben sokat lépett előre a megye is a rendszerváltozás óta, még mindig van teendő e téren. A lakásoknak 16%-a nincs a hálózathoz kapcsolva, a tisztított szennyvíznek 9%-a pedig még mindig csak mechanikai, vagy mechanikai és biológiai tisztításon megy keresztül, ami a megyék között a középmezőnybe tartozik.

A térség összes településén teljes körűen megvalósult a hulladékgyűjtés. Azonban a hasznosítás, az elkülönített hulladékgyűjtés rendszerének kiépítése, a hulladék szétválogatás technológiájának felhasználása nem halad a megtervezett módon. Az EU-ban 2025-re a háztartási hulladék legalább 55%-át kellene újrahasznosítani, míg hazánkban ez az arány ennél 20 százalékponttal alacsonyabb, tehát jócskán van mit faragni ezen értékből. Bár uniós összevetésben hazánk nem a legnagyobb hulladéktermelő, azért az országon belül a főváros és környezete már csak a nagy népesség-koncentráció miatt is kiemelkedik. A legfontosabb teendő e téren a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése és az újrahasznosítás arányának növelése. Ehhez a hulladékkezelés fejlesztésére, a vállalkozások körforgásos gazdaság irányába tett lépéseire van szükség, de fontos a lakosság szemléletformálása is. A megye környezeti értékeit sajnos jelentősen veszélyeztetik az illegális hulladéklerakók, amelyek feltérképezésére és megszüntetésére tett állami erőfeszítések szükségesek, ám ebben a lakosság mellett az önkormányzati szerepvállalásra is szükség van. A zöldhulladék hasznosítása települési, vagy regionális komposztáló beüzemelésével valósulhat meg.

7.4.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás esetében vannak olyan fejlesztési kezdeményezések, ahol a fejlesztéseket koncentráltan, a problémák felmerülésének helyén kell kezelni. Ilyenek a városi problémák megoldása, a centrum települések fejlesztése, de ilyen a vízgazdálkodás kérdése is. Hiszen a csapadékvízkárok általában hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű településeken jellemzőek, koncentrált fejlesztésekkel jelentősen

mérsékelhető lenne a helyreállítást segítő vis maior támogatások összege. Más esetekben, elviekben ugyan felállítható lenne felhasználási térkép, ám éppen a jelenség nem megfelelő feltérképezettsége akadályozza ezt. Végül az intézkedések egy része olyan általános problémákra ad választ, amelyek a megye csaknem minden településén kisebb-nagyobb mértékben jelen van.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében. Különösen fontos a policentrikus városhálózat, és ebben kiemelten a járásszékhelyek funkcióinak megerősítése, ezen belül is a 25 ezer főnél kisebb központi szerepkörű városok fejlődésének elősegítése, hogy teljes értékű központként legyenek képesek szervezni környezetük mindennapi életét.

7.4.3 A IV. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO2 - Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel
- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

7.4.4 Indikátorok meghatározása [IV. Prioritás]

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Elkészült, felülvizsgált ITS dokumentumok száma	db	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Funkcióbővítő beavatkozások által érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Funkcióbővítő beavatkozások által érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel érintett épületek száma	db	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Megnövekedett/megújított zöldfelületek nagysága	ha	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1) Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása,	Megvalósult akciók, programok száma	db	EMIR	n.k. *

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)				
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel érintett önkormányzati szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel elért energia megtakarítás	TJ	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Szociális városrehabilitációs beavatkozással érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Érintett lakosok száma a rehabilitált településrészen	fő	EMIR	n.k. *
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Szociális városrehabilitációs beavatkozással érintett szegregátum, szegregációval terület nagysága	db	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Fejlesztéssel érintett természetvédelmi terület	ha	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Ökológiai hálózat kiterjedésének változása	ha	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	A NATURA2000 fogalmát ismerő állampolgárok aránya	%	közzvéle-mény kutatás	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Megépült zajvédelmi létesítmények száma	db	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Elkészült megyei kataszter a barnamezős területekről	db	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Kármentesítési, hasznosítási tervvel érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Elkészült kármentesítési, hasznosítási tervek száma	db	EMIR	n.k. *
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Kármentesített terület nagysága	ha	EMIR	n.k. *

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projektek keretében megújult intézmények száma	db	EMIR	n.k. *
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	A fejlesztések eredményeként elért energia megtakarítás	TJ	EMIR	n.k. *
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	A fejlesztéssel érintett intézményekben ellátottak száma	fő	EMIR	n.k. *
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	A jobb energiafogyasztási osztályba sorolt háztartások száma	db	EMIR	n.k. *
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projekt keretében megújuló energiatermelő rendszerek száma	db	EMIR	n.k. *
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projekt keretében megújuló energiatermelő rendszerek által foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k. *
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (P4.3)	Energiatakarékos közvilágítással rendelkező települések száma	db	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Elkészült ár- és belvízvédelmi program(ok) száma	db	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	A támogatott projektek keretében bel- és csapadékvíz károktól megvédett lakosság	fő	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítésével megvédett terület nagysága	ha	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Megépült víztározó kapacitás	m ³	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	A fejlesztések eredményeként visszatartható víz mennyisége	m ³	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Belvízelvezető csatornák felújításával és karbantartásával csökkent belvizes területek nagysága	m ²	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Fenntartható térségi vízszétosztás fejlesztést célzó projektek száma	db	EMIR	n.k. *
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Élővizek ökológiai állapotmegőrzését, vízgazdálkodásának javítását célzó projektek száma	db	EMIR	n.k. *
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	Megyei Megújuló Energia Stratégia száma	db	EMIR	n.k. *

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek száma	db	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek villamos energiatermelése	watt	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek által foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Hasznosított települési hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből	%	OKIR vagy HIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Kialakított hulladék újra használati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma	db	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Biogáz előállítását célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő rendszerek villamos energiatermelése	watt	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő rendszerekben foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Felszámolt illegális hulladéklerakók száma	db	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.4.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [IV. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Policentrikus településstruktúra	35,8
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása élhetőbb települési környezet	3,6
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése, megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése	24,1
Vízgazdálkodás, csapadékvíz gazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	52,6
Hulladékgazdálkodás fejlesztése, körforgásos gazdaság elősegítése	5,5
Összesen	121,6

7.5 Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]

7.5.1 A prioritás indoklása

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárásában megállapításra került több olyan hiányosság, amely rámutat a humánerőforrásban, a képzési szerkezetben és az intézményekben jelen lévő problémákra. Alacsony a felnőttképzésben részt vevők aránya, az élethosszig tartó tanulásban az agglomeráción kívül igen kevesen vesznek részt. A szakképzés és készségfejlesztés nem követi elég rugalmasan a piaci igényeket. Az oktatásban nem, vagy alig jelennek meg a helyi tartalmak, ismeretek, értékek. Mindezek markánsan hozzájárulnak a megye visszafogott versenyképességéhez, hiszen azok a régiók leginkább versenyképesek Európában, ahol a magas hozzáadott értékű, tudás-intenzív szolgáltató vállalkozások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik. Ezek a vállalkozások a magasan képzett munkaerőt keresik, valamint sokat költenek szervezetfejlesztésre, képzésre és általában a termelékenységet javító tudás megszerzésére. A prioritás egyik beavatkozási területe a szűk keresztmetszetek felszámolására irányul az iskola rendszerű és felnőttképzés esetében, a megyei lakosság képzettségi szintjének emelésével, illetve megújításával. Fentiek mellett még mindig komoly infrastrukturális hiányosságok is jelen vannak a megye oktatási intézményeinek egy részében, és szinte mindenhol indokolt az épületek kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítése.

Minőségi képzés nincs felkészült oktatási intézmények és adott esetben gyakorlati képzőhelyek nélkül. Az oktatáshoz kapcsolódóan a képzési-, nevelési-, oktatási intézmények infrastrukturális megújítása, hatékonyságának növelése is szükséges, továbbá meg kell teremteni a kapcsolatot a képző intézmények és potenciális gyakorlati képzőhelyek között. A duális képzés erősítése jó a képzésben résztvevőnek és jó a vállalkozásnak is, hiszen utóbbi a munkaerő szükségletét az általa „felnevelt” szakemberekkel tudja kielégíteni. A mainál hatékonyabb rendszert kell kialakítani a tanulói pályaválasztás, pályaaorientáció területén, amely a képzések hatékonyságát, sikerességét és később a jobb piaci integrációt is segíti.

Sajnos Magyarországon a vállalkozói kedv igen alacsony a fiatalok között, annak ellenére, hogy a vállalkozás feltételei és környezete rengeteget javult az utóbbi években. Ennek okai között nagy szerepe van annak, hogy a fiatalok kevés ismerettel rendelkeznek a vállalkozóvá válás lehetőségeiről, ráadásul az induló vállalkozók sikerességét is jelentősen rontja, a vállalkozói ismeretek, a tudás hiánya. A KKV szektor erősítése szempontjából kulcsfontosságú volna, hogy az általános vállalkozási, piaci és pénzügyi ismeretek a mainál nagyobb mértékben épüljenek be az oktatásba, annak különböző szintjein. Elvárás lenne, hogy olyan naprakész, gyakorlati ismeretek kerüljenek átadásra, amelyek valóban megkönnyítik a vállalkozások első lépéseit, illetve későbbi boldogulásukat.

A tudás megszerzésének, elmélyítésének további eszközei a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok. Elengedhetetlen, hogy ezek a helyi ismeretterjesztés, a kultúra népszerűsítése szempontjából létfontosságú intézmények szolgáltatási színvonala javuljon, alkalmazkodjanak a változó igényekhez.

A szolgáltatások minőségének javítása, így a gazdasági növekedés érdekében fontos az egészségügyben dolgozók, mind pedig az egyéb települési közszolgáltatásban dolgozók továbbképzése, kompetenciáik folyamatos fejlesztése.

Hasonló jelentősége van a helyi értékek megőrzésének. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció tervezése során értékválasztásunk egyik fontos elhatározása „*Pest megye a megye márkását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.*” Azok az értékek, azok a jellegzetességek, melyek a sokszínű településekben jelen vannak,

extra hozzáadott értéket képviselnek, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. Ennek bemutatásában, a közös márkázható arculat kialakításában fontos szerepe van a Pest megyei értéktár program keretében megkezdett munkának. Ennek folytatása és kiterjesztése mind a turisztika, mind pedig a kulturális, építészeti és környezeti örökség megóvása szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá mindenüth.

Pest megye lakosságának egészségi állapota messze nem kielégítő, a vezető halálokok (szív- és érrendszeri, daganatos betegségek) jellemzően élen járnak a megyei statisztikában. Ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenció eszközár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás. A szűrővizsgálatok szerepének növelése ennek az eszköztárnak fontos része.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.

A prevenció programok hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő- és járóbeteg ellátást sem. Az elmúlt időszakban sajnos egyetlen Pest megyei kórház sem részesülhetett érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatásban, nem csak a fejlesztések maradtak el ezekben az intézményekben (Flór Ferenc Kórház, váci és ceglédi kórházak), hanem sok esetben az állagmegóvás is. A szakellátás és háziorvosi ellátás némileg kedvezőbb infrastrukturális helyzetben van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma, ugyanis a műszerpark életkora elmarad az európai átlag műszerpark életkortól, ami 5-7 év.

Magyarország bizonyos ágazatokban (fogászat, balneológia, stb.) célországá az egészségügyi turizmusnak. A Pest megyében rendelkezésre álló gyógyvizek, vagy a Börzsöny természeti környezete a rekreáció, az egészségipar, az alkonygazdaság speciális ágazatainak kibontakoztatására adhat lehetőséget. További jó lehetőségeink lehetnének a szív- és érrendszeri prevenció, illetve műtéti utógondozás terén. A növekedés egyik pillére a fekvő és járó beteg ellátásban dolgozók életpályájának javítása, szakmai fejlődésének, képzésének elősegítése.

Ezek az intézkedések azonban nem képzelhetők el széleskörű összefogás, a partneri kapcsolatok fejlesztése nélkül. Fontos, hogy a fejlesztések átgondoltan, ne pontszerűen menjenek végbe, ne az legyen az általános hogy a fejlesztések kizárólag egy település, vagy egy kisebb közösség szükségleteit, törekvéseit elégítsék ki, hanem rendszerbe kapcsolódva stratégiai célok teljesülését, nagyobb térségek felemelkedését szolgálják. Ezért egyfelől intézményi összefogásra van szükség, másfelől kompetens térségmenedzsmentre.

7.5.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás legtöbb fejlesztési kezdeményezése esetében nehéz meghatározni konkrét területi vonatkozást, hiszen fejlesztési igények és szükségletek minden településen vannak, csak ezeknek eltérőek az okai és ezáltal a fejlesztések céljai is. Míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás térségi célzását. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása a megye É-ÉK-i és D-DK-i térségei között.

Az egészségügyben és az oktatásban vannak olyan közép fokú, illetve szakosított intézmények, amelyek fejlesztése csak központi szerepkörű településeken indokolt, így ezekben az esetekben pontszerű fejlesztést tartunk indokoltnak.

7.5.3 Az V. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

7.5.4 Indikátorok meghatározása [V. prioritás]

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Oktatási intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő oktatási/képző intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Teremtett új munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Programból való kilépéskor magasabb munkaerő piaci státuszban lévők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Programból való kilépéskor foglalkoztatott résztvevők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Felsőfokú végzettségűek aránya	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Pályaválasztási orientációs programban részt vett tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Létrejött vállalati képzőhelyek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Létrejött vállalati-oktatási intézményi kapcsolatok száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Térség specifikus oktatásban részt vett tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Képzési programokban részt vett EÜ dolgozók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	LLL közigazgatásban résztvevők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Új elektronikus ügyfél-kapcsolattartási rendszerek kiépítésének száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Már meglévő elektronikus ügyfél-kapcsolattartási rendszerek fejlesztésének száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Nevelési, oktatási, szociális intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek/feladat-ellátási helyeinek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztéssel érintett intézményben ellátott/tanuló gyermekek átlagos létszáma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztett közművelődési intézmények, könyvtárak és múzeumi intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztett szociális intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Szociális intézmények férőhelyeinek növekedése	%	EMIR	n.k.*
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése (P5.3)	Felújított védelem alatt álló épületek, építmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése (P5.3)	Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma	db	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	Megyei területfejlesztési program végrehajtás menedzsmentjében résztvevő munkatársak száma	fő	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	Megyén belül együttműködésben megvalósuló programok	db	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	A megye közigazgatási határát átlépő komplex programok száma	db	EMIR	n.k.*
Társadalmi programok megvalósítása (P5.5)	Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Társadalmi programok megvalósítása (P5.5)	Felzárkóztató programok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Megvalósult komplex egészségnevelő programok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lelki egészséggel kapcsolatos tanácsadó központok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lelki egészségfejlesztési programok, szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lakossági szűrőprogramok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Sportolási lehetőséget biztosító új/felújított épületek, építmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Támogatásban részesülő közszolgáltatást nyújtó intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Támogatásban részesülő egészségügyi alap- és szakellátást biztosító intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztett szakellátó ellátó helyek száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Épített/felújított rendelők száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztéssel érintett fekvőbeteg férőhelyek száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Megújult kórházi ellátással érintett lakosok száma	fő	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztéssel érintett kórházban dolgozó egészségügyi foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.5.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten, intézkedésenkénti bontásban [V. prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	8,4
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	31,0
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	1,5
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	0,2
Társadalmi programok megvalósítása	1,4
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	5,0
Egészségügy intézményrendszerének fejlesztése	6,0
Összesen	53,5

8 A tervezéskísérő eljárások

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet szerint a területfejlesztési koncepciók javaslattevő fázisának, kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának kötelező munkarésze a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV), amely egyúttal a fenntartható területi tervezési rendszer egyik fontos eleme. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete tartalmazza. A környezeti vizsgálatot, a részletes környezeti értékelést, annak általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet tartalmazza (rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról).

A területi hatásvizsgálat a program készítésével párhuzamosan történik, arról csak a program elkészültét követően kerül beépítésre!

9 A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere

Az érvényben lévő jogszabályok alapján a Pest Megyei Területfejlesztési Program elkészítésért és annak megvalósításáért Pest Megye Önkormányzata felel. A végrehajtásban meghatározó szerepe van az önkormányzat hivatalának, azon belül több olyan szervezeti egységnek, amelyek vagy szakmailag vesznek részt az egyes programok előkészítésében, megvalósításában, vagy a Közgyűlés, mint döntéshozó szerv, illetve annak bizottságai döntéseinek előkészítéséért felelősek. Az önkormányzat hivatala mellett, a program megvalósítását megbízás alapján segíteni fogja az önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft., valamint bizonyos feladatok ellátásában az 50%-os tulajdonában lévő Pro Régió Nonprofit Kft.

A program végrehajtása ütemezése, annak mikéntje, a végrehajtásban résztvevők személye nagymértékben azon múlik, hogy milyen források állnak majd rendelkezésre az egyes programok, fejlesztési kezdeményezések vonatkozásában. Bár a program teljes tervezéssel készül, tehát minden, a megye szempontjából fontos területre kiterjed, az korántsem biztos, hogy a program megvalósítási időszaka alatt valamennyi típusú fejlesztésre lesz forrás. Sőt, inkább valószínű, hogy a tervezett fejlesztések jelentős része nem rendelkezik majd finanszírozással.

Mivel a tervezés jelenlegi időszakában még az EU-val kötendő Partnerségi Megállapodás sincs megkötve, illetve egyetlen operatív program sem került elfogadásra, illetve az ágazati operatív programok tartalma is csak részlegesen ismert, szinte lehetetlen korrekt módon, tételesen rögzíteni a közreműködő szervezetek körét, azok felelősségi körét, kompetenciáit. Arra sincs jelenleg rálátásunk, hogy hazai források mely programelemek megvalósítását tudják majd finanszírozni.

9.1 Partneri együttműködés

A program megvalósításában a legtöbb programtípus vonatkozásában meglátásunk szerint az üzleti és a civil szervezetek elsősorban a kedvezményezett oldalán fognak szerepelni, civil szervezetek esetében lesz inkább lehetőség elsősorban a társadalmi megújuláshoz, mint átfogó megyei célhoz kapcsolódó programokban a végrehajtásban közreműködő szereplőként részt venni. Természetesen a programozás során, a partnerségi terv keretében kialakított partnerkapcsolatok fenntartása a program megvalósítása során is szükséges.

Az operatív programok közül jelenleg a megyék számára a legfontosabb, és a legrészletesebben ismert a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz. Érdemi nagyságrendű, többé-kevésbé biztosan elérhető és tervezhető forrással Pest megye is ebből a programból tud majd részesülni.

Már a programozás során is intenzív az együttműködés a program a Pénzügyminisztérium részeként működő Irányító Hatóságával, ez az együttműködés a megvalósítás során is aktív és a program sikeres végrehajtásához szükséges lesz.

Pest megye szoros kapcsolatot ápol a megye 187 településével, ez a kapcsolat a program megvalósítása során várhatóan tovább fog mélyülni az egyes konstrukciók megvalósítása során. Kiemelten szoros együttműködés szükséges a fenntartható városfejlesztési körbe bekerülő városokkal, illetve a kiemelt gazdaságfejlesztési körzetek településeivel.

Pest megyének fontosak a hátrányos helyzetben lévő térségei, ezért az ezek felzárkóztatására tervezett programok végrehajtása során az érintett települések önkormányzatai, gazdasági és civil szervezetei is fontos partnerei lesznek a Megyei Önkormányzatnak.

9.2 A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja

Az alábbi táblázatban kíséreljük meg megjeleníteni azon szervezeteket, szervezeti egységeket, melyek a Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtásában várhatóan részt fognak venni:

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
Pest Megye Közgyűlése	a döntéshozás legfelsőbb szintje
A Közgyűlés Bizottságai	döntések egyeztetésének és előkészítésének szintje, esetenként átruházott döntések meghozatala
Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének bizottságai	
Területfejlesztési Bizottság	- a megyei területfejlesztési tervezéssel kapcsolatos döntések előkészítése, - országos, valamint a megyét érintő ágazati fejlesztési koncepciók és programok, térségi területfejlesztési koncepciók és nemzetközi fejlesztési programok közgyűlési véleményezésének előkészítése, - a Pest megyei települések településfejlesztési terveinek vagy településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak véleményezéséről szóló beszámoló - a területfejlesztési tervezés és a végrehajtás során a partnerség érvényesítésével összefüggő ügyek véleményezése, - a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területfejlesztési program végrehajtásának nyomon követésével és értékelésével összefüggő döntések előkészítése, véleményezése, - a Tftv.-ben a területfejlesztési koordináció keretében meghatározott feladatok ellátásával kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése, - a Tftv.-ben a vidékfejlesztési feladatok körében meghatározott ügyekkel kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése, - a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt területfejlesztési pénzeszközök, források felhasználásával kapcsolatos döntések véleményezése, - a megyei integrált területi program végrehajtásával kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése,

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
	- a közlekedés fejlesztéssel kapcsolatos koncepciók, tervek közgyűlési véleményezésének előkészítése, - hulladékgazdálkodással összefüggő előterjesztések közgyűlési véleményezésének előkészítése, - térségi fejlesztési tanácsokkal kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése.
Jogi és Önkormányzati Bizottság	a megyei területfejlesztési program végrehajtását szolgáló folyamatok önkormányzati szintű rendeleti szabályozást igénylő előterjesztések véleményezése
Gazdasági és Pénzügyi Bizottság	- a területfejlesztési program végrehajtásával kapcsolatos, megyei költségvetést érintő, előterjesztések véleményezése, - a különleges gazdasági övezetből származó adóbevételek felhasználásával kapcsolatos átruházott hatáskörök ellátása
Megyei Értéktár Bizottság	a megyei területfejlesztési program V. prioritásában a Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése című fejlesztési kezdeményezésben foglalt feladatok végrehajtásában, a megyei értéktár kulturális prioritásokkal kapcsolatos közgyűlési előterjesztések véleményezése;
Pest Megyei Önkormányzati Hivatala	
Elnöki és Területfejlesztési Iroda	ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott területfejlesztési tervezési feladatokat; - ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott végrehajtási és koordinációs tervezési feladatokat; - ellátja az Európai Unió pénzügyi alapjai vagy hazai források támogatásával megvalósuló projektekkel kapcsolatos feladatokat, figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, - előkészíti a közgyűlés területfejlesztési ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményezési vagy döntési hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, - ellátja az Önkormányzat részvételével működő európai területi társulások, térségi fejlesztési tanácsok és más területfejlesztéssel összefüggő szervezetek ügyeinek intézését.
Jegyzői Iroda	- a megyei területfejlesztési program megvalósításával kapcsolatos közgyűlési, bizottsági döntéshozatali renddel kapcsolatos feladatok ellátása - a program végrehajtására vonatkozó jogszabályi követelmények felügyelete, érvényesítése
Gazdasági Iroda	a megyei területfejlesztési program végrehajtásával kapcsolatos pénzügyi-számviteli feladatok ellátása

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
Gazdaságfejlesztési Iroda	a megye területén kijelölt Gödi Különleges Gazdasági Övezettel kapcsolatos feladatok ellátása
Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.	- stratégiai tervezés és felülvizsgálat, - projektmenedzsment, - településfejlesztési projektek szakmai előkészítése, - döntés előkészítés, - monitoring, ellenőrzés
Pro Régió Nonprofit Kft.	- stratégiai tervezés, - projekt előkészítés, pályázat írás, - projektmenedzsment
Programok, projektek előkészítésében, végrehajtásában résztvevő pest megyei szervezetek	
Pest Megyei Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány	- projektek szakmai előkészítése, megvalósítása, - vállalati stratégiák érvényesítése, - képviselt szervezetek fejlesztési programjainak, projektjeinek előkészítése, megvalósítása, - saját projektek, programok megvalósítása
Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	
Pest Megyei Agrárkamara	
Kormányzati és egyéb állami szervek	
Emberi Erőforrások Minisztériuma	- az egyes operatív programok Irányító Hatóságai meghatározó szerepet töltenek be a program megvalósítása szempontjából, közülük kiemelten fontos a Regionális Fejlesztési Programok Irányító hatósága, akivel az együttműködés az érvényes jogszabályok mentén történik. - A BKK Zrt., a BFK, fontos szereplői az agglomerációs közlekedési fejlesztéseknek, ezért az ezzel összefüggő programelemek megvalósításában kulcsszerepe van - A Kormányhivatallal szoros együttműködésben lesz megvalósítva a megyei foglalkoztatási paktum - A közútfejlesztések, egyéb közlekedéshálózati fejlesztések terén együttműködés szükséges az illetékes állami vállalatokkal - Természeti értékeink megőrzése a DINPI-vel, Pilisi Parkerdővel együttműködésben történik - Turisztikai fejlesztések összehangolása az MTÜ-vel - Stb.
Innovációs és Technológiai Minisztérium	
Pénzügyminisztérium	
Agrárminisztérium	
Belügyminisztérium	
Miniszterelnökség	
Pest Megyei Kormányhivatal	
Budapesti Közlekedési Központ Zrt.	
Magyar Turisztikai Ügynökség	
Budapest Fejlesztési Központ	
Magyar Közút Nonprofit Zrt.	
Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	
Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	
Duna-Ipoly Nemzeti park	
Pilisi Parkerdő	
Pest megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság	
Magyar Államvasutak Zrt.	
Pest megyei települések és önkormányzati társulások	
187 pest megyei település és azok társulásai	a települések elsősorban, mint projektgazdák, végső kedvezményezettek vesznek részt a program megvalósításában, ugyanakkor bizonyos tématerületeken, pl. a fenntartható városfejlesztési
Fenntartható városfejlesztés kiválasztott városai	

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
	programban részt vevő településekkel a megyének szorosabban együtt kell működnie az ITS-ek elkészítése és a finanszírozandó programelemek kiválasztása terén • amennyiben a megyei önkormányzat, vagy annak szervezete projektmenedzsment feladatokat is ellát, az adott településsel napi munkakapcsolat szükséges
Fővárosi és szomszédos megyék önkormányzatai	
Fővárosi Önkormányzat	• Együttműködés a Fővárossal a régió gazdaságfejlesztése, és az agglomerációt érintő ügyekben
Nógrád Megyei Önkormányzat	• Együttműködés a szomszédos megyei önkormányzatokkal többek között a megyehatárokon átívelő, illetve ahol ez releváns a határon átnyúló fejlesztésekben
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat	
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat	
Fejér Megye Önkormányzata	
Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata	
Határon túli önkormányzatok	
Nyitra megye önkormányzata	• Határon átnyúló programok, Pontibus EGTC
Fórumok, platformok	
Megyei területfejlesztési konzultációs fórum	• A Tftv. 14/B. szerinti funkciók • A Tftv. 14/A. szerinti funkciók • A klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők számára történő eljuttatása, továbbá a helyi klímaváltozással, klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása, széles körű megismertetése az érdekelt szervezetek részvételével
Regionális területfejlesztési konzultációs fórum	
Pest Megyei Klíma Platform	

7. táblázat: A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik

10 A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása

10.1 A területfejlesztési Program megvalósításának intézményrendszere, módszertana, eljárásrendi háttere

A 2021-2027 közötti uniós források elosztásának kereteit az Operatív Programok, illetve a Partnerségi Megállapodás szabja meg. Erre az időszakra vonatkozóan az EU források felhasználásának és a hazai források elosztásának részletszabályait „a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről” szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet határozza meg.

A rendelet II. fejezete tartalmazza a fejlesztéspolitikai intézményrendszer kijelölését, az annak részét képező intézmények feladatait. A fejezet 14. pontja rendelkezik a megyei önkormányzatok és a főváros EU támogatások felhasználásával kapcsolatos feladatairól, az alábbiak szerint:

„29. § (1) A területi szereplő

- a) az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, az abban megfogalmazott célokkal összhangban kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot,
- b) kidolgozza az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve a programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
- c) véleményezi a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetésre kerülő felhívás tervezetét, és meghatározza a területi értékelési szempontokat,
- d) részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy az e rendeletben meghatározott esetben a területi jellegű értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
- e) adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához,
- f) végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében a monitoring feladatainak ellátása céljából a kedvezményezettől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekkel összefüggésben adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben.”

Ugyanennek a rendelet III. fejezetének 17. pont 35§ alapján a megyei önkormányzatok a monitoring bizottság munkájában állandó tagként vesznek részt.

10.2 A területfejlesztési program finanszírozási háttere

10.2.1 Európai uniós fejlesztési források

Az Európai Unió kohéziós politikájának elsődleges célja az, hogy csökkentse az unió területén az egyes régiók közötti fejlettségbeli különbségeket.

A 2021-2027 közötti időszakban Pest Megye immár önállóan, a leghátrányosabb helyzetben lévő megyék között részesülhet támogatásban a kohéziós politika keretében, ez jelentős előrelépés az előző időszakhoz képest. Bár az elérhető támogatás intenzitása a vállalkozások esetében 2021 végéig nem változik, (2022-től igen), a rendelkezésre álló források jelentősen magasabbak lesznek a megyében, mint 2014-2020 között.

Az Unió a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan öt szakpolitikai célkitűzést határozott meg:

- 1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás (PO1)
- 2. Zöldebb, karbon szegény Európa (PO2)
- 3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT- összekapcsoltság (PO3)
- 4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása (PO4)
- 5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek (PO5)

A fenti célkitűzések mentén kerülnek megfogalmazásra az egyes tagállami stratégiák és operatív programok, valamint a prioritások és az intézkedések is ezek tagállami szintű megvalósításához járulnak hozzá.

A 2014-2020 közötti időszakhoz hasonlóan Magyarország elkészítette a 2021–2027 közötti kohéziós célú uniós támogatások felhasználására irányuló legmagasabb szintű nemzeti tervezési dokumentumát, a Partnerségi Megállapodást. A megállapodás a tagállam és az Európai Unió között létrejött szerződés a fejlesztési források felhasználásáról, vagyis arról, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források, hogyan fogják támogatni a nemzeti fejlesztési célokat és az Európai Unió szakpolitikai céljait. A Partnerségi Megállapodás magában foglalja a legfontosabb hazai stratégiai

dokumentumok, kiemelten az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció nemzeti fejlesztési céljait is.

A Partnerségi Megállapodásban kijelölt fejlesztési irányok az operatív programokban kerülnek kibontásra és konkretizálásra, melyek a Strukturális és Kohéziós Alapokból finanszírozott ágazati operatív programok és a területi operatív program, valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap operatív programja.

A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről szóló 1023/2019. (II. 11.) Kormányhatározat a 2021-2027 közötti időszakban a területi operatív program szakmai tartalmának meghatározásáért a Pénzügyminisztériumot jelölte ki, mint az első helyen felelős tárcát.

A megyei területfejlesztési program megvalósításához a legnagyobb mértékben a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) tartalmaz forrásokat. Ezt egészítik ki az egyes ágazati operatív programok fejlesztési tématerületei.

A Program Magyarország kevésbé fejlett és fejlett régiójának területi alapú, térségi- és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és az elmaradott térségek fejlesztésére. A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, de emellett szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is.

A TOP Plusz az Európai Unió 2021-2027-es időszakra meghatározott 5 szakpolitikai célkitűzéséből az ötödik, területi jellegű célhoz, a „Polgárokhoz közelebb álló Európa” szakpolitikai célkitűzéshez (PO5) kapcsolódik.

A TOP Plusz fejlesztési tematikája kiterjed a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a települési infrastruktúra településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

Az Operatív Program a kiemelt térségekben ezeket a fejlesztéseket térségi alapon hangolja össze. A fenntartható városfejlesztési intézkedés keretében a kiválasztásra kerülő kis- és középvárosok fejlesztéseiket integrált helyi városfejlesztési programok keretében valósíthatják meg.

Az operatív programok forráskeretei:

Operatív Program	Forrás (Mrd Euró)
Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Végrehajtás Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert

8. táblázat: A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete

Terület-és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	Prioritás	Forrás (Mrd Ft.)
	1: Versenyképes megye	106,035
	2: Klímabarát megye	12,692
	3: Területi humán fejlesztések	24,23
	Összesen	142,950

9. táblázat: A TOP Plusz prioritásainak Pest megyei indikatív forráskeretei

10.2.2 Egyéb európai uniós támogatási lehetőségek

Az operatív programok forrásain kívül az alábbi európai uniós támogatások is lehetséges finanszírozási források pest megyei fejlesztések esetében is:

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF)

Az Európai Bizottság a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtására vonatkozó stratégiai iránymutatást fogalmazott meg a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiájában. Az Eszköz a NextGenerationEU központi elemét képező fő helyreállítási eszköz, amely segíteni fogja az EU-t abban, hogy erősebbé és ellenállóbbá váljon a jelenlegi koronavírus válság leküzdését követően. Az Eszköz minden eddigénél több, 672,5 milliárd EUR összegű, az időszak elejére ütemezett kölcsönt és vissza nem térítendő pénzügyi támogatást nyújt majd a helyreállítás döntő fontosságú első éveiben. A támogatások célja az, hogy nagyléptékű pénzügyi támogatást nyújtsanak olyan állami beruházásokhoz és reformokhoz, különösen a zöld és digitális átállás terén, amelyek várhatóan nemcsak ellenállóbbá és a jövőre felkészültebbé teszik a tagállami gazdaságokat, hanem abban is segítik őket, hogy gyorsabban és eredményesebben küzdhessék le a világjárvány következményeit. Az Eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlati és a környezetvédelmi fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok érvényesítéséhez, támogatnia kell a tiszta energiára való átállást az energetikai rendszerek korszerűsítésén keresztül. Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből való részesüléshez a tagállamoknak be kell nyújtaniuk helyreállítási és reziliencia építési terveik tervezetét, amely a fent említett uniós szakpolitikai kritériumokkal összhangban lévő nemzeti beruházási és reformterveket vázolja fel. A tagállamok helyreállítási és reziliencia építési terveinek foglalkozniuk kell az elmúlt évek, különösen a 2019-es és a 2020-as ciklus ország specifikus ajánlásaiban meghatározott gazdaságpolitikai kihívásokkal. A terveknek azt is lehetővé kell tenniük, hogy a tagállamok fokozzák gazdasági növekedési potenciáljukat, munkahelyeket teremtsenek, gazdaságukat és társadalmukat ellenállóbbá tegyék, valamint hogy megvalósítsák a zöld és digitális átállást.

Közvetlen uniós elosztású források

A hazai operatív programok és a helyreállítási eszközök mellett Magyarország számára is elérhető közvetlen elosztású források az alábbiak:

- LIFE
- HorizonEU
- European Urban Initiative

LIFE

A LIFE az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikáját támogató programja. Az Európai Bizottság Éghajlat-politikai és Környezetvédelmi Főigazgatóságai felelnek a terület szakpolitikájának kialakításáért. A program európai szintű, közvetlen brüsszeli kezelésű felhívásait főként a KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME) kezeli.

A LIFE 2021-2027 négy alprogramot tartalmaz:

- *Természet és biodiverzitás alprogram* (2,15 milliárd euró),
- *Körforgásos gazdaság és életminőség alprogram* (1,35 milliárd euró)
- *Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás alprogram* (950 millió euró)
- *Tiszta energiára való átállás alprogram* (1 milliárd euró)

HorizonEU

A HorizonEU az EU ambiciózus kutatási és innovációs keretprogramja (2021–2027), melynek célja az EU tudományos és technológiai bázisainak, valamint az Európai Kutatási Térségnek (EKT) a megerősítése Európa innovációs kapacitásának és versenyképességének fellendítése és a munkahelyteremtés a polgárok prioritásainak megvalósítása, valamint az uniós társadalmi-gazdasági

modell és értékek megőrzése. A Bizottság 100 milliárd EUR költségvetést javasol az Európai horizont program céljaira.

Európai Városfejlesztési Kezdeményezés (European Urban Initiative)

Az ERFA forrásokat használó kezdeményezés célja a fenntartható városfejlesztés integrált és részvételen alapuló megközelítéseinek erősítése, valamint erősebb kapcsolat biztosítása a vonatkozó uniós politikákkal, különösen a kohéziós politika beruházásaival. Mindezt az érintett szereplők kapacitásépítésének, az innovatív akcióknak, az ismereteknek, a politikaalakításnak és a kommunikációnak a megkönnyítése és támogatása révén kívánja véghez vinni.

Az Európai Városfejlesztési Kezdeményezés az alábbi három tématerületre fókuszál:

- kapacitásépítés támogatása
- innovatív akciók támogatása
- a tudás, a politikaalakítás és a kommunikáció támogatása

10.2.3 HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOK

10.2.3.1 Pest megyei kompenzációs keret

A Kormány a Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtandó célzott pénzügyi támogatásról szóló 1295/2016. (VI. 13.) határozatában arról döntött, hogy a Pest megyei önkormányzatok és a Pest megye területén lévő vállalkozások fejlesztései a 2016-2021 közötti időszakban, a hazai központi költségvetés terhére, összesen 80 Mrd Ft célzott pénzügyi támogatásban részesülnek.

Bár a források jelentős része 2016-2020 között felhasználásra került, a 2021. évben még várhatóan lesz néhány kiemelt projekt, valamint pályázatos támogatási konstrukció, amely a pest megyei területfejlesztési programban meghatározott célok elérését szolgálja. A tervekben szerepel többek között egy önkormányzati tulajdonú belterületi útfejlesztési pályázati kiírás a fejlődésben lemaradó térségekben, valamint egy minőségi szálláshely fejlesztést célzó pályázati kiírás a szobi járásban.

10.2.3.2 Gödi különleges Övezet fejlesztési kerete

A megyei önkormányzat a beszedett helyi adókat első sorban a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló **294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet** szerint meghatározott települések fejlesztésére kívánja fordítani. A megyei önkormányzat a helyi adókkal kapcsolatos adminisztratív feladatainak fedezetéül szolgáló, az adóbevétel 3%-ának megfelelő összeg levonása, valamint a gazdasági övezetben esetlegesen szükségessé váló egyéb, a megyei önkormányzat által végrehajtandó fejlesztések kiadásainak levonása után megmaradt adóbevételből a beruházással közvetlenül érintett Göd településen, illetve a beruházás által közvetetten érintett településeken (Dunakeszi, Fót, Csomád, Sződ) megvalósuló **fejlesztéseket, azok előkészítésének** kiadásait, valamint az érintett településeken működő szervezetek programjait támogatja.

A gödi különleges fejlesztési övezetben így az európai uniós források mellett hazai, adóbevételekből származó források is rendelkezésre állnak az érintett települések fejlesztési projektjei és programjai megvalósítása céljára. Az adóbevételek mértéke jelenleg nem ismert, csak prognosztizálható, hogy a fejlesztési övezetben működő termelő üzemek termelésének felfutása éves szinten milliárdos nagyságrendű adóbevételt fog eredményezni.

10.2.3.3 Egyéb lehetséges hazai fejlesztési források

A stratégia program készítésének jelenlegi fázisában nem ismert pontosan, hogy milyen egyéb hazai fejlesztési források tudják majd segíteni a program megvalósítását. Várható azonban, hogy a Magyar Falu Program keretében az 5 ezer fő alatti lakosú települések számos fejlesztési szükséglete támogatható lesz, ez Pest megyében 118 települést érint.

Elsősorban önkormányzati fejlesztések esetében további hazai forrás elérhetősége valószínűsíthető Belügyminisztériumi forrásokból, ezek azonban információ hiányában jelenleg nem tervezhetőek.

A turisztika területén a Kisfaludy Program támogatott korábban szálláshely-fejlesztési pályázati konstrukciót, amelyből a Dunakanyar kiemelt turisztikai térségéből érkező projektek részesültek vissza nem térítendő támogatásban. Várhatóan a következő programozási időszakban is megmarad a turisztikai beruházások hazai támogatásának gyakorlata.

11 Monitoring és értékelési terv bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Program a megye számára az elkövetkező programozási időszak során elérni kívánt célokat és az azokhoz tartozó cselekvéseket rögzíti, azonban mint minden stratégia esetében, szükséges kialakítani olyan megfigyelő és értékelő rendszert, amely képes nyomon követni az egyes célok szintjén elért előrehaladást, változást. Ennek érdekében a Stratégiai Program munkarészben rögzített Prioritásokhoz program és intézkedés szinten is megfogalmazásra kerültek olyan indikátorok, amelyek képesek e változások irányának és mértékének bemutatására. A mérőszámokat megkülönböztetjük, aszerint hogy a cselekvés közvetlen kimeneti adatait rögzíti (kimeneti, vagy output indikátor), a kiváltott közvetlen eredményt méri (eredmény indikátor), vagy a beavatkozás által kiváltott tágabb társadalmi, gazdasági, környezeti hatásokat (hatásindikátor), magyarul azt, hogy mennyiben sikerült a célokhoz közelebb jutnunk.

Az indikátorokkal szemben fontos elvárás, hogy objektíven mérhetőek legyenek, rendszeresen rendelkezésre álljanak, illetve rendelkezzenek valamilyen kiindulási értékkel, amelyhez a változások mérhetőek. Fontos, hogy az alkalmazott mérőeszközök megfelelően alátámasztottak legyenek, időben változatlan módszertan szerint, ellenőrzött keretek között kerüljenek összeállításra. Az adatgyűjtésnél és feldolgozásnál alkalmazott módszerek legyenek mindenki számára megismerhetőek, az alkalmazott mérőeszközök tartalma érthető legyen, és kimutatható és egyértelmű kapcsolatban álljon a mérés tárgyával és az elérni kívánt céllal.

A mérőeszközöket úgy alakítottuk ki, hogy azok összhangban legyenek a tervben szereplő célhierarchiával. A fejlesztési kezdeményezések, intézkedések szintjén output, illetve eredmény indikátorok használatára törekedtünk, míg a prioritások, stratégiai célok méréséhez hatásindikátorokat kapcsoltunk.

11.1 Programszintű indikátorok bemutatása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
A régióban előállított bruttó hozzáadott érték növekedése	%	100,0%	2021	növekvő	KSH	évente
KKV szektor egy teljes munkaidős foglalkoztatottra jutó termelési értéke	Ft/fő	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Ingázás átlagos ideje	perc	39	2019	csökkenő	KSH	háromévente
Beruházások értéke	millió Ft	833 485	2020	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási K+F ráfordítások	millió Ft	46 005	2019	növekvő	KSH	évente
Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot	ezer Ft	1 711	2019	növekvő	KSH	évente

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
képező jövedelem értéke						
Egy főre jutó lakossági energiafelhasználás	TOE ⁹	581	2019	csökkenő	KSH	évente
Önkormányzatok energiafelhasználása	TOE	n.a.	2020	csökkenő	KSH	évente
Gondozott települési zöldterületek aránya	%	n.a.	2020	növekvő	KSH	évente
Felsőfokú végzettségűek aránya	%	21,7	2016	növekvő	KSH	Cenzus, mikrocenzus
Várható élettartam születéskor (férfi/nő)	korév	ffi 73,63/ nő 79,40	2020	növekvő	KSH	évente
Öregedési index	%	103,9	2020	stagnálás	KSH	évente
Élveszületések száma	fő	12 975	2020	növekvő	KSH	évente

11.2 Prioritásszintű indikátorok bemutatása

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Pest megyében előállított bruttó hozzáadott érték	millió Ft	4 229 122	2019	növekvő	KSH	évente
A megyében megvalósuló beruházások értéke	millió Ft	833 485	2020	növekvő	KSH	évente
Pest megyei vállalkozások K+F ráfordítása	millió Ft	46 005	2019	növekvő	KSH	évente
Vállalkozások száma	db	127 316	2019	növekvő	KSH	évente
Ipari vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	913 457	2019	növekvő	KSH	évente
Mezőgazdasági vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	98 901	2019	növekvő	KSH	évente
Kereskedelem, szállítás, raktározás ágazatba tartozó vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	1 123 123	2019	növekvő	KSH	évente

⁹ Tonne of oil equivalent TOE, vagyis tonna kőolaj egyenérték, amely az adott mennyiségű energia előállításához elégetendő nyersolaj tömegét adja meg.

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Vállalkozási aktivitás (Gödi Különleges Gazdasági Övezet)	db/ezer lakos	120	2019	növekvő	KSH	évente
HGC vállalkozások száma (Gödi Különleges Gazdasági Övezet)	db	57	2019	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási aktivitás (Ferihegyi Gazdasági Övezet)	db/ezer lakos	92	2019	növekvő	KSH	évente
HGC vállalkozások száma (Ferihegyi Gazdasági Övezet)	db	115	2019	növekvő	KSH	évente
Vendégéjszakák száma (kereskedelmi és magán szálláshelyeken)	vendégéjszaka	1 587 491	2020	növekvő	KSH	évente
Egy vendégre jutó átlagos vendégéjszaka (kereskedelmi és magán szálláshelyeken)	vendégéjszaka	2,3	2020	növekvő	KSH	évente

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adat-forrás	Mérés ideje
Vándorlási egyenleg	ezer lakosra jutó vándorlási különbözet (fő)	Aszódi: 7,6 Ceglédi: 3,9 Dabasi: 8,3 Nagykátai: 13,5 Nagykőrösi: 0,4 Ráckevei: 16,2 Szobi: 9,2	2019	növekvő	KSH	évente
Aktivitási arány	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási aktivitás	db/ezer lakos	Aszódi: 70 Ceglédi: 66 Dabasi: 116 Nagykátai: 59 Nagykőrösi: 64 Ráckevei: 81 Szobi: 93	2019	növekvő	KSH	évente

Stratégiai Program munkarész

Vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	kidolgozás alatt	kidolgozás alatt	növekvő	KSH	évente
Öregedési index	%	Aszódi: 117,2 Ceglédi: 122,6 Dabasi: 110,4 Nagykátai: 128,8 Nagykőrösi: 123,8 Ráckevei: 148,6 Szobi: 135,6	2019	stagnálás	KSH	évente
Élve-születések száma	fő	Aszódi: 398 Ceglédi: 926 Dabasi: 528 Nagykátai: 713 Nagykőrösi: 276 Ráckevei: 351 Szobi: 226	2019	növekvő	KSH	évente
Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot képező jövedelem értéke	ezer Ft	Aszódi: 1499 Ceglédi: 1392 Dabasi: 1445 Nagykátai: 1363 Nagykőrösi: 1391 Ráckevei: 1350 Szobi: 1513	2019	növekvő	KSH	évente
Megállapított hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	fő	n.a.	n.a.	csökkenő	KSH	évente
Ezer állandó lakosra jutó adófizetők száma	fő	Aszódi: 492 Ceglédi: 486 Dabasi: 498 Nagykátai: 492 Nagykőrösi: 486 Ráckevei: 474 Szobi: 473	2019	növekvő	KSH	évente

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
A térségi központ elérhetősége	perc	n.a.	2020	csökkenő	KSH	évente
Az ingázással töltött idő	óra	39	2019	csökkenő	EMIR	évente
Ingázók átlagos száma az elővárosi közlekedésben	utas	1 202 000	2019	növekvő	MÁV	3 évente

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Települési zöldfelületek aránya	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Energiafelhasználás	TOE	n.a.	n.a.	csökkenő	KSH	évente
Megújuló energia aránya, az energiafelhasználásban	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Keletkező hulladék mennyisége	ezer tonna	422407,1	2019	csökkenő	KSH	évente
Újrafeldolgozott hulladék aránya	%	25,1	2019	növekvő	KSH	évente

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Felsőfokú végzettségűek aránya	%	21,7	2016	növekvő	KSH	5 évente
Foglalkoztatási arány	%	65,7	2020	növekvő	KSH	évente
A felsőoktatásba felvettek átlagos aránya Pest megye gimnáziumaiban és szakgimnáziumaiban	%	n.a.	n.a.	növekvő	EMMI	évente
Bölcsődei nevelésben részt vevőknek a 0-2 éves korúakhoz mért aránya	%	11,0	2020	növekvő	KSH	évente
Megállapított hátrányos helyzetű gyermek	fő	6 436	2020	csökkenő	KSH	évente
Öregedési index	%	104,8	2021	csökkenő	KSH	évente

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Élvezületések száma	fő	13 275	2020	növekvő	KSH	évente
Csecsemőhalandóság	‰	2,79	2020	csökkenő	KSH	évente
Súlyos anyagi deprivációval érintett személyek aránya	%	4,9	2019	csökkenő	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	fő	15 436	2020	növekvő	EMIR	évente
Építés, bővítés felújítás alapterülete az szociális fejlesztések terén	m2	n.a.	n.a.	növekvő	EMIR	évente

Horizontális indikátorok bemutatása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték	ezer Ft	7 837	2019	növekvő	KSH	évente
Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya	%	12,3	2019	csökkenő	KSH	évente
15-29 éves nem tanuló, nem dolgozó fiatalok aránya (NEET)	%	10,2	2020	csökkenő	KSH	évente
Pest megye energiatermeléséből a megújuló energiaforrások aránya	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
K+F+I ráfordítások	milliárd Ft	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	fő	15 436	2020	növekvő	KSH	évente

Az intézkedésekhez tartozó további indikátorokat a Stratégiai Program munkarész minden prioritása külön-külön tartalmazza.

Operatív Program Munkarész

12 Pest Megyei Operatív Program tervezési háttere

Pest Megye Területfejlesztési Programjának második munkarésze az Operatív Program. Tervezési időtáv szempontjából középtávú (7 év) fejlesztési célú dokumentum. Amíg a stratégiai munkarészben a specifikus célok alapján meghatározásra kerültek a megvalósítás prioritásai, az operatív programban azokat az intézkedések kerültek rögzítésre, melyek a prioritások részletezésével az alapjait jelentik a beavatkozásoknak, illetve projekteknek. Bár a stratégiai munkarészben fejlesztési kezdeményezések szintjéig dolgoztuk ki a fontosnak tartott fejlesztési elképzeléseket, ezek részletesebb kibontását az Operatív munkarészben tesszük meg.

Az operatív program tervezésénél éppúgy figyelembe vettük a koncepció megállapításait, adatait, mint a stratégiai munkarész esetében, de figyelembe vettük az EU 2021–2027-es időszakra vonatkozó hosszú távú költségvetése és a helyreállítási csomagjának, illetve az egyeztetés alatt álló hazai operatív programok tartalmát is.

13 Támogatás segítségével megvalósítandó programok

Pest megye a 2021-2027-es programozási időszakban konvergencia régióként már részesül a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) kevésbé fejlett régiói számára allokált forrásaiból, ráadásul a többi operatív program forrásaiból is a konvergencia régiókra vonatkozó szabályok szerint részesedik. Ez a változás alapvetően új helyzetet teremt, megkönnyítve a forráshoz jutást elsősorban a megye gazdasági szervezetei és lakossága számára.

Prioritási tengely	Finanszírozó Alap	Régiókatégória
Versenyképes megye	ERFA	Kevésbé fejlett
Klímaparát megye	ERFA	Kevésbé fejlett
Területi humán fejlesztések	ESZA+	Kevésbé fejlett
Budapesti infrastrukturális fejlesztések	ERFA	Fejlett
Budapesti humán fejlesztések	ESZA+	Fejlett

10. táblázat: Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz prioritásai és finanszírozó forrásai

A Pest Megyei Területfejlesztési Program a teljes tervezés módszerével készül, tehát a megye számára valamennyi fontos és szükséges fejlesztési igény megfogalmazásra kerül abban, függetlenül attól, hogy a finanszírozás azok megvalósítására a tervezés időpontjában rendelkezésre áll-e, vagy sem. Fontos ugyanakkor, hogy a programban megjelenítésre kerüljön, hogy az egyes programok várhatóan milyen forrásból, a területi operatív programból, az ágazati operatív programokból, egyéb EU közvetlen forrásokból, illetve rendelkezésre állásuk esetén hazai forrásból lesznek majd megvalósíthatóak.

A tervezési dokumentum készítésének időpontjában az TOP Plusz egyeztetési változata, illetve az ágazati operatív programok társadalmi egyeztetésre hozzáférhetővé tett összefoglalói álltak rendelkezésre. Hozzáférhetőek voltak még a társadalmi egyeztetésre már közzé tett pályázati kiírások anyagai, amelyek a források hozzáférhetőségére adtak indikációt. A Partnerségi Megállapodás véglegesítési folyamata során nyilvánvalóan módosulni fognak még a területi és ágazati operatív programok is, ezért a bemutatásra kerülő beavatkozások köre és a hozzájuk rendelt források nagysága és forrása indikatív.

13.1 Uniós forrásból finanszírozható tervezett fejlesztések

A 2021-2027 közötti időszakban a megye első sorban az Uniós forrásokra támaszkodhat a programban meghatározott fejlesztésekben. Természetesen ennek kiegészítésére egyes tématerületeken hazai

programok is biztosítanak kiegészítő forrásokat. Az egyik ilyen, talán legnagyobb volumenű jelenleg is futó program a Magyar Falu Program, amely az ország, így Pest megye kistérségei számára biztosít jelentős forrásokat helyi fejlesztéseikhez. Természetesen még számtalan kisebb-nagyobb hazai fejlesztési forrásból részesülhetnek a helyi szereplők, azonban ezek felsorolása nem képezik e fejezet tárgyát.

A program megvalósítása szempontjából talán a leghangsúlyosabb a területi fókuszú Területfejlesztési Operatív Program Plusz. Ahogyan a fenti táblázat is tartalmazta, a TOP Plusz alapvetően két finanszírozó EU alap forrásait öt prioritáson keresztül teszi elérhetővé a területi szereplők számára, amelyből két prioritás a főváros fejlesztéseit, míg további három a megyei fejlesztéseket hivatott szolgálni. A kevésbé fejlett régiók számára a versenyképes megye, a helyi gazdaságfejlesztése, helyi és térségi turizmus, helyi és térségi közszolgáltatások, illetve a fenntartható városfejlesztés valósul meg az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásaira alapozva. Szintén ebből a fejlesztési alapról történik majd a klímabarát megye prioritás intézkedéseinek finanszírozása. Az Európai Szociális Alap (ESZA) által nyújtott forrásokból a területi humán fejlesztések prioritás keretei között részesülhetnek a kevésbé fejlett régiók. Ennek keretei között, a helyi foglalkoztatásra, a fenntartható városfejlesztésre, a szociális városrehabilitációra, a közösség, kultúra, szabadidő helyi fejlesztéseire, illetve további helyi humán fejlesztésekre biztosít forrást az operatív program. A megyei program megvalósulásához természetesen nagyban járulnak hozzá az ágazati irányított operatív programok is, mint amilyen a GINOP+, KÖZOP+, EFOP+, KEHOP+, továbbá az agrár- és vidékfejlesztési támogatások rendszere. Ezen kívül egyes intézkedések sikeres végrehajtásához hozzájárulhatnak közvetlen EU finanszírozású források is (Horizon Europe, határon átnyúló programok támogatása stb.)

A programunkban megfogalmazott prioritások és intézkedések az alábbiak szerint kapcsolhatók a

A Pest Megyei Területfejlesztési Program **I. prioritása** „*Versenyképes megye: Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása*” közvetlenül a vállalkozások számára tervez beavatkozásokat. Forrásoldalról a tervezett általános vállalati fejlesztések elsődleges forrását a GINOP Plusz Vállalkozásfejlesztés, kiemelt stratégiai ágazatok fejlesztése, digitalizáció (PO1), valamint Kutatás, fejlesztés, innováció (PO2) prioritásai jelentik, illetve elérhetők lesznek még egyéb közvetlen EU források, mint a kutatás, fejlesztés, innovációs fejlesztések támogatása érdekében létrehozott Horizon Europe.

A vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklésére pedig közvetlen forrást a GINOP Fenntartható munkaerőpiac (PO3) és Ifjúsági garancia (PO4) prioritásokban megfogalmazott programok biztosítanak. Ezek hatását a TOP Plusz forrásai is erősítik, többek között a területi humán fejlesztések (PO3) keretei között meghirdetett foglalkoztatási paktum.

A **2. megyei prioritás** a „*Szolidáris megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei és Szobi járásainak) komplex fejlesztése*” c. várhatóan nem tud integrált programként megvalósulni, az ebben deklarált fejlesztési igények több finanszírozó programon keresztül tudnak érvényre jutni. Ebben az esetben is a helyi gazdaságfejlesztési intézkedés alapját a GINOP+ (PO1-PO4) és a TOP(PO1, PO3) fentebb említett fejlesztési prioritásai jelentik. A térségi társadalmi felzárkóztatási programhoz TOP+ (PO1 és PO3) prioritásain, valamint az EFOP+ prioritásaiban megfogalmazott intézkedéseken keresztül rendelhetők források.

A **3. prioritás** „*Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzeti, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében*” c. prioritásban a legnagyobb fejlesztési forrásigény található, mely döntően a települések igényeit tartalmazza, de megjelenik benne a közösségi közlekedés fejlesztésének szükségessége, valamint a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztésének igénye is. Ugyan ez utóbbi nem megyei feladat és hatáskör, a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott „hálózatos kialakítást” utóbbi fejlesztések nagyban szolgálnák.

A prioritás egyes kisebb volumenű, alapvetően a helyi, illetve megyén belüli közlekedés fejlesztési intézkedéseikhez (2-3. intézkedések), a TOP+ (PO1) versenyképes megye prioritásában található helyi

gazdaságfejlesztés, illetve településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedéseiben megfogalmazott programok biztosíthatnak forrást. Ezen túl a nagyobb jelentőségű közlekedési fejlesztéseket a KözOP+ forrásaiból lehet majd finanszírozni.

A **4. prioritás** „*Élhető megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*” c. prioritásban foglalt intézkedések közül a fenntartható városfejlesztésre a TOP+-ban nevesített intézkedés található, így e beavatkozáshoz dedikált források állnak rendelkezésre. A többi intézkedéshez a KEHOP+ prioritásai és kiegészítő forrásként a TOP+ (PO1 és PO2) intézkedései szolgáltatnak háttérrel.

Az **5. prioritás** „*Emberközpontú megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése*” c. prioritásban megfogalmazott akciókhoz a TOP+(PO1 és PO3) prioritásain, valamint az EFOP+ prioritásaiban megfogalmazott intézkedéseken keresztül rendelkezhetők források.

14 A prioritások tartalmának részletes bemutatása

14.1 I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

Miközben Pest megye gazdaságának súlya az országban betöltött pozícióit tekintve még mindig jelentős, a növekedés üteme lelassult. Ennek oka egyrészt a 2008-ban kezdődő gazdasági válság, illetve a többi régiónál kisebb mértékű EU támogatások voltak. A válságból való kilábalás megtörtént és gyorsuló ütemben állt helyre a megye gazdasága, ami a foglalkoztatási és a vállalkozások teljesítménymutatóiban is megmutatkozott. Azonban a megye versenyképessége és termelékenysége mára elmaradt nemcsak a fővárostól, de egyes gyorsan fejlődő vidéki centrumtársaságoktól is. A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké. Összességében elmondható, hogy a megye nem képes megfelelően kihasználni a fővárosi régió és a centrális elhelyezkedés adta gazdasági lehetőségeket.

A vállalkozássűrűség magas a megyében, a vállalkozások döntő többségét a kis és középvállalkozások adják. A vállalkozási kedv a kedvező hazai és világ gazdasági környezet, illetve a vállalkozások versenyképességének növelése és általában a vállalkozói környezet javítása érdekében hozott kormányzati intézkedések hatására jelentősen növekedett az utóbbi években. Azonban a megyei mikro- kis- és középvállalkozások éppúgy, ahogyan az ország egészében számos kihívással kell, hogy szembe nézzenek.

Ezek között az egyik legfontosabb kihívást az okozza, hogy a gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. Egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A másik jelentős probléma, amelyet nemcsak a megyei, hanem az összes hazai vállalkozásnak mielőbb orvosolnia kell, az a termelés hatékonyságának javítása. Ennek elemei a megfelelő termelési feltételek megteremtése és a helyi üzleti környezet javítása, a vállalkozások technológiai fejlesztése, kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységük, digitális transzformációjuk elősegítése és a működésük, üzleti folyamataik újragondolása, innovációja.

A magyar gazdaság nemzetközi összehasonlításban rendkívül nyitott, a megye ipari termelésének héttizede kerül exportra, de egyes ágazatokban ez az arány akár a 100%-ot is megközelíti. A jelentős nyitottság mellett továbbra is szükséges a vállalkozások külpiacokra jutásának támogatása, hiszen a vállalkozások „válságállóságán” javít, ha egyszerre több piacon is jelen vannak termékeikkel, szolgáltatásaikkal.

Szintén általánosan jellemző a hazai vállalkozásokra, hogy még nem voltak képesek termelésüket, szolgáltatásaikat a fenntarthatóság szempontjából megvizsgálni és e szempontokat mindennapi tevékenységükbe integrálni. Pedig ez a gondolkodás versenyképességi szempontból szintén egyre fontosabbá válik a szigorodó iparági jogszabályok, szabványok bevezetésével és a tudatos társadalmi és környezeti szerepvállalás szükségességének általános felismerésével. A metropolisz térség számára óriási terhet jelent a jelentős mennyiségű háztartási és ipari hulladék kezelése, így különösen fontos és sürgető, hogy a gazdasági szereplői a körforgásos gazdaság megteremtésének irányába tegyenek lépéseket. A vállalkozások teljes tevékenységét (tervezéstől az értékesítésig) átható szemlélet integrálása révén a vállalkozások képesek lehetnek nemcsak környezetterhelésük csökkentésére, de egyúttal termelési színvonaluk és hatékonyságuk növelésére is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltárásában több olyan ágazatokat érintő megállapítást tettünk, melyek vagy jelentős fejlődésre képesek és ebben segítenünk kell őket. Fontosnak tartjuk az agrárium termelésben betöltött szerepének erősítését, a termelés fokozását, az élelmiszer feldolgozóipar erősítését, valamint a rövid ellátási láncok térnyerésének elősegítését, beleértve a specifikus logisztikai és nagy-, illetve kiskereskedelmi tevékenységek támogatását. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára, hiszen a stratégiákban rögzített irányok jelentősen növelik a termelési költségeket és valamelyest rontják a várható termésátlagokat is, köszönhetően az alkalmazott technológiáknak. Ezek miatt a fenti termelési eljárások bár hosszabb távon környezeti és egészségügyi előnyökkel járnak, rövidtávon mégis rontják a mezőgazdaság globális versenyképességét. Azonban az ország más térségeivel szemben Pest megyében akár pilot jelleggel el lehetne kezdeni a stratégiában szereplő technológiai és üzleti modellben megjelenő változások bevezetését.

A megye ipara kiemelkedő jelentőségű számos ágazatában jelentős kapacitások épültek ki. A megye ipara döntően exportra termel, és általában magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Az egyik legerősebb ipari ágazat a járműipar, ahol nemcsak termelés, hanem kutató-fejlesztő kapacitások is kiépültek. A termelési érték alapján jelentős az élelmiszeripar, a számítógép és elektronikai cikkek előállítás, a villamos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás és gépgyártás is. Perspektívikus szempontból fontos ágazat a gyógyszeripar, ahol bár a központi K+F+I tevékenység a fővárosra koncentrálódik, de jelentős gyártókapacitásokkal rendelkezik a megye. Az ipar fejlesztése a megye szempontjából kiemelten fontos, több európai nagyváros és környezete küzd jelenleg az újraparosítás problémájával, hiszen a kizárólag szolgáltatásokra épülő helyi gazdaság rendkívül kitérté teheti az adott térséget a piaci változásokkal szemben.

Bár az ország külpia szerepére nincs hatással, egy ilyen nagyvárosi térben igen fontos az építőipar és annak helyzete, ezért kiemelten fontosnak tartjuk az itt működő építőipari vállalkozások megerősítését technológiai fejlesztését. Az ágazat termelése (termelési értéke) nagyban hozzájárul a többi prioritásokban jelzett intézkedések sikeréhez, vagy akár azok hatékonyságához. Ráadásul az építőiparhoz köthető a hulladéktermelés jelentős része, így egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú az ágazat környezettudatos, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó technológiai és kapacitás fejlesztése

Pest megyében nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Ahogyan a fővárosban és országosan is az IKT szektor fejlődésének elsődleges korlátját a speciálisan képzett munkaerő hiánya jelenti.

A térséget átszövik a nemzetközi közút és vasúti útvonalak, a Duna nemzetközi hajóútvonala is keresztülhalad területén, továbbá itt található az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító nemzetközi repülőtere is. Ennek a kitüntetett helyzetnek köszönhetően, ha nem is makroregionális léptékben, de jelentősen fejlődött a logisztika és ezen belül a city logisztika is. A logisztika mára részét képezi a termék előállításnak, illetve az értékesítésnek, az ágazatot a folyamatos innováció jellemzi.

A főváros és a megye együtt mintegy hárommillió fős népesség tömörülést alkot, a nagyrégió működéséhez, gazdasági teljesítményéhez kiemelten járul hozzá a kereskedelem. Bár a kiskereskedelem egy része mára egyre inkább a virtuális térbe költözik egyre inkább a city logisztika teljesítményére alapozva, azért a nagykereskedelem és az élelmiszer kereskedelem továbbra is óriási szerepet játszik ebben a térben.

A magán- és közszféra szereplőinek összefogásával a Férihegyi Gazdasági Övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.

A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme lesz. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.

A megye másik kiemelt ágazata a turizmus, amely a COVID miatt szinte egyik napról a másikra került válságba. A megye inkább a főváros turisztikai kínálatához, mint szekunder desztináció csatlakozik, ami a vendégforgalomban és a vendégéjszakák számában is tükröződik. Ám ami korábban hátrány volt, most sok szempontból előnnyé válik, hiszen első sorban a repülőtérre épülő turisztikai szolgáltatások építettek a külföldi vendégforgalomra, a megye többi térségében inkább a belföldi turizmus bírt nagyobb súllyal. Ennek hatásai a vészhelyzet feloldását követően érezhetők majd.

Pusztán a KSH adatai nem nyújtanak elég részletes információt a vállalkozások helyzetének, fejlesztési igényeinek megismerésére, ezért különösen fontos a koncepció megalapozásához készített vállalkozói felmérés eredménye.

A statisztikai adatok által rajzolt munkaerő piaci képet támasztja alá a vállalkozói felmérés eredménye is. Míg 2014-ben még a cégek 36%-a nyilatkozott úgy, hogy nincs munkaerőpiaci problémája, a friss megkeresés alapján már csak a vállalkozások 21%-ban gondolják ugyanezt. Hiányzik a szakképzett munkaerő, a meglévő munkavállalók képzettsége sem megfelelő. A korábbi évekkel jellemzőbb a munkavállalók gyors cserélődése és megbízhatatlansága. Az alkalmazottak lakóhelye és a munkahely közötti távolság megnőtt, a közlekedési-bejárási helyzet romlott. A korábbi felméréshez képest a gyermekek elhelyezésével (iskola, óvoda) kapcsolatos gondok nem növekedtek, azok súlya változatlan a válaszok között.

A KSH export adatait árnyalja a vállalkozó felmérés eredménye, hiszen bár magas az exporthányad az ipari termelésben, ebben inkább a nagyvállalatok dominálnak a KKV szektor külpiazi versenyképessége korántsem ilyen jó. Míg 2014-ben a megkérdezett vállalkozások 37%-a rendelkezett egész országra kiterjedő értékesítéssel, addigra a mostani megkérdezésben ez az arány 50% volt. A felmérés esetleges hibáitól eltekintve ez azt is jelenti, hogy a vállalkozások törekednek az egész hazai piac lefedésére, a sikeresebb vállalkozások tudatosan az ország egészét lefedő hálózatok létrehozásában gondolkodnak. Az országhatárokon átlépő cégek aránya viszont az előző felmérésben 23% volt, míg a mostaniban ennél valamivel alacsonyabb 18%. A külföldi terjeszkedés nagyobb rugalmasságot és hatékonyságot követel meg a vállalkozásoktól, amit egyre több vállalkozás ismer fel. Nem véletlen, hogy 2014-es felméréshez képest többen választották azt, hogy a külpiazi terjeszkedéshez technológiai fejlesztésre lenne szükségük. Szintén felértékelődött és majdnem ennyire fontosnak tartották a vállalkozások a külpiaza jutás, a piac megismerésének, és a hatékony marketing támogatását.

Sajnos az állami erőfeszítések ellenére a vállalati együttműködések terén a felmérésünk alapján nem történt érdemi előrelépés az elmúlt években. Az együttműködések általában hosszabb időtávra nyúlnak vissza, jellemzően 2-5 év közötti időszakra, vagy még régebbre. Ahol működik ez az összefogás,

ott az együttműködés résztvevőit egyértelműen a közös piaci fellépés, a stratégiai partnerség – beszállítói kapcsolat, értékesítési együttműködés, innováció és fejlesztés, marketing és export szempontok vezérik. Az együttműködésre való nyitottságot jelzi, hogy az együttműködés hiányára a cégek több mint fele az információhiányt jelölte meg okként, csak ezután következett az érdekütközés, mint kiváltó ok.

Bár az előző programban is kiemelten kezeltük a partnerség megteremtését a piac szereplői és a helyi önkormányzatok között, e téren sajnos nem javult, hanem sokkal inkább romlott a helyzet. A felmérés alapján kijelenthető, hogy az önkormányzatok eltávolodtak a vállalkozásoktól. Korábban 57% nyilatkozta azt a cégek közül, hogy nincs kapcsolata az önkormányzatokkal, most már több, mint 80% jelezte ugyanezt. Hasonlón gyengült a szakképző intézményekkel és munkaügyi központokkal való kapcsolat, immár a válaszadók 76%-a nyilatkozott úgy, hogy nincs kapcsolatban velük. Mindez nagyon megnehezíti a vállalkozások és önkormányzatok együttműködésén alapuló fejlesztések végrehajtását. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az önkormányzatok döntéseik meghozatalánál kevésbé tudják figyelembe venni a vállalkozások szükségleteit, stratégiaalkotásukban nem lesz jelen a helyi gazdaság fejlesztés.

probléma súlya	2014	2020
1	Finanszírozási gondok	Munkaerővel kapcsolatos problémák
2	Telephely nem megfelelése	Telephely nem megfelelése
3	Munkaerővel kapcsolatos problémák	Finanszírozási gondok
4	Adminisztrációs, bürokratikus problémák	Technológiai jellegű nehézségek
5	Piacra jutás, piaci pozíció erősítésének nehézségei	Piacra jutás, piaci pozíció erősítésének nehézségei
6	Technológiai jellegű nehézségek	Adminisztrációs, bürokratikus problémák
7		Lemaradás az infokommunikációs fejlesztések terén, az új kommunikációs és értékesítési technikák alkalmazása terén
8		Vállalkozói, menedzsment ismeretek szűkössége, hiánya

11. táblázat: A vállalkozások problématérképe 2014-ben és 2021-ben (saját felmérés)

14.1.1 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok részletes meghatározása

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban meghatározott megyei jövőképünk az „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”. A célkitűzés megvalósításának egyik alapfeltétele Pest megye gazdasági környezetének fejlesztése, ezért a Pest Megyei Területfejlesztési Programban kiemelt szerepet szánunk a versenyképesség és a hatékonyság javítására.

A területfejlesztési koncepció három pillére közül ezért az egyik kifejezetten gazdasági fókuszú, ez a „Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve”. Az átfogó cél három stratégiai cél és egy átfogó területi cél megvalósításából építkezik:

- GD.1. A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban

működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása.

- GD.2. Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.
- GD.3. Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése.
- ÁTC.1. A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykáti, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Dabasi, és Ráckevei járások gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.

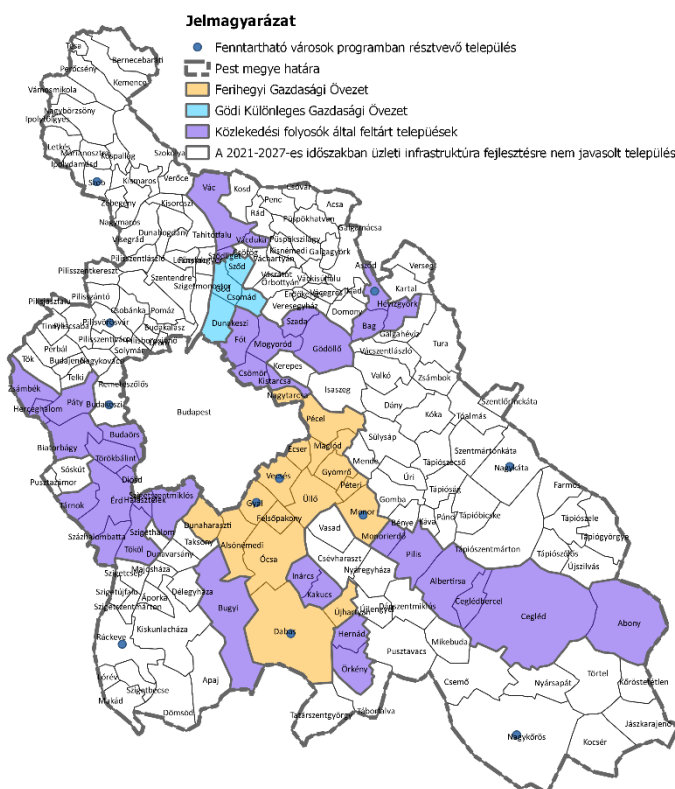
14.1.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritásban megfogalmazott gazdasági versenyképességet fokozó intézkedésekre a megye teljes területén szükség van, ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek a térbeli munkamegosztás, és a térségek eltérő fejlődése miatt csak bizonyos térségekre kell, hogy korlátozódjanak.

Az önkormányzati felmérés keretében a települések 57 db projektjavaslatot küldtek összesen 102 Mrd Ft értékben üzleti infrastruktúra, inkubátorház és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére. A beérkezett tervek közül azonban sok olyan van, amelyet jelenleg még nem tartunk üzleti szempontból megalapozottnak tekintettel a települése fejletlen üzleti környezetére, kedvezőtlen elérhetőségére, fejletlen társadalmi viszonyaira.

Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek a korábban már piaci alapokon megindult térbeli gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső gyakran elmaradott térségekben, első sorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai

felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

5. ábra Pest megye üzleti infrastruktúra fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe. A fenti turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes megyei település 63%-át jelenti.

6. ábra Pest megye kiemelt turisztikai térségei
2021-2027

14.1.3 Vállalkozások versenyképességének javítása [P1.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése [P1.1.a]

A gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő-piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. A rekord alacsony munkanélküliségi ráta, és magas aktivitás következtében egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A vállalkozásokat a világválság ismét kihívások elé állította, hiszen folyamataikat, működésüket a lehetőségekhez kellett igazítaniuk. Ahol lehetett, a foglalkoztatás területén alternatív megoldásokat kellett alkalmazni, elterjedt a távmunka, illetve az atipikus foglalkoztatási formák. A megalapozó munkarész kérdőíves felmérésére alapján a Pest megyei vállalkozások több, mint 52%-a válaszolta azt, hogy a munkaerővel kapcsolatos problémák gátolják legjobban a fejlődésüket. A foglalkoztatási paktumra alapozva tehát olyan intézkedésekre van szükség, melyek hozzájárulnak a vállalkozások munkahelyeinek megőrzéséhez, kívánatosnak tartjuk az atipikus és családbarát foglalkoztatási formák alkalmazását, illetve ahol erre van mód, ezen foglalkoztatási formák megtartását a járványhelyzet enyhülését követően is, a munkavállalók kompetenciáinak javítását, illetve egyre nagyobb mértékben a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatásának megkönnyítését, az inaktivitás további csökkentését, a munkába járás feltételeinek javítását. Elsődleges cél a munkaerő-piac rugalmasabbá tétele, a vállalkozások termelési

biztonságának, hatékonyságának növelése és az emberek gazdasági, foglalkoztatási biztonságának javítása. Bár jelentős változásokat kényszerített ki a piac, sajnos még mindig szükség van a vállalkozások humán környezetének fejlesztésére, mivel különösen a kis- és középvállalkozások esetében még mindig nem alakult ki megfelelő tudás és kompetens szemlélet a megfelelő munkahelyi légkör kialakításához, a munkafolyamatok optimális szervezéséhez, a munkakörök és az azokhoz kapcsolódó elvárások, hatáskörök tisztázásához, szétválasztásához. Fontos lenne a vállalkozások vezetőinél a vezetői kompetenciáik fejlesztésére, belső kommunikációjuk javítására.

Eredmény: A beavatkozás nyomán a termelés hatékonysága javul a vállalkozások foglalkoztatási gondjai enyhülnek. Ezzel együtt a népesség elhelyezkedési esélyei javulnak, a rugalmasabb foglalkoztatás révén kevesebben kényszerülnek feladni a munkájukat, egészségi, szociális, vagy családi problémák miatt, illetve csökken a munkahelyi ingázással töltött idő.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

b) beavatkozás: Vállalkozások telephely feltételeinek javítása [P1.1.b]

A megyei vállalkozások esetében a fejlődés gátját jelenti a nem megfelelő méretű, minőségű, vagy nem megfelelő adottságokkal rendelkező telephely. A vállalkozások tevékenységüket gyakran lakóövezetbe ékelődve végzik, amely gyakran sem a települési környezet, sem pedig a közlekedés, szállítás szempontjából nem ideális. Emiatt szükséges bizonyos gazdasági tevékenységek esetében a lakófunkciók térbeli szétválasztása. Az egy helyre települő vállalkozások köré könnyebben és olcsóbban tervezhetők és kivitelezhetők üzleti, illetve infrastrukturális szolgáltatások, mindez segíti a vállalkozások közötti együttműködések, szinergiák kialakulását is. Szintén nem elhanyagolható előnyt jelentenek a modern termelési feltételek által lehetővé tett technológiai fejlesztések, folyamat innovációk és a termelés hatékonyságát szintén jelentősen javító modern munkahelyi környezet, illetve az új építési technológiák révén javuló környezeti hatékonyság. A KKV szektorban tehát elsősorban modern a 21. századi technológiai igényeit figyelembe vevő, környezetével összhangban lévő fejlesztések, iroda, termelőépület, raktárkapacitás, tároló és kiszolgáló terek létesítését és bővítését támogatnánk, valamint az meglévő épületek bővítését, felújítását, és energetikai korszerűsítését. Fontos lenne, hogy ezek a fejlesztések hatással legyenek a vállalkozás teljes működésére, ne csak egyetlen speciális területen váltsanak ki hatást.

A megye számára kedvező trend, hogy a nagyvállalkozások a távmunkában és a telekommunikáció fejlődésében rejlő lehetőségeket egyre nagyobb mértékben igyekeznek kihasználni, és a korábbi cégközpontok helyett, több telephelyen a munkavállalók lakóhelyéhez közelebbi lokációkban hoznak létre vagy bérelnek kisebb irodaterületeket. Ez a változás a foglalkoztatási célú ingázás csökkenéséhez, forgalomcsökkenéshez és hosszabb távon egy fenntarthatóbb gazdasághoz vezet, ezért a megye kiemelt érdeke ennek támogatása. A beavatkozás során támogatni kívánjuk a vállalkozások, illetve helyi önkormányzatok gazdasági célú ingatlanfejlesztéseit.

Eredmény: A vállalkozások telephelyfeltételeinek javulása a termelés hatékonyságának növekedését, az üzleti környezet fejlődését, a szinergikus hatások jobb kihasználását, a települési környezet, a munkakörülmények javulását eredményezi.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, helyi önkormányzatok

c) beavatkozás: Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása [P1.1.c]

A mikro-, kis- és középvállalkozások az állami hitelprogramok ellenére továbbra is finanszírozási problémákkal küzdenek. Növekedésükhöz, fejlesztési elképzeléseikhez még mindig nehéz forráshoz jutniuk, de talán ennél is nagyobb problémát jelent az induló vállalkozások számára a megfelelő források megteremtése. A helyzet javítása érdekében a szükséges finanszírozási források rendelkezésre állását hitel-, faktoring-, lízing-, illetve tőkeprogramokkal, továbbá nagyobb kockázatvállalást ösztönző garanciatermékek működtetésével javítani. A beavatkozás során alkalmazhatóak visszatérítendő támogatástípusok is.

Eredmény: Javul a vállalkozások versenyképessége, a kezdő vállalkozások piacra lépésének esélyei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: pénzügyi intézetek, vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek

d) beavatkozás: Vállalati technológia fejlesztések [P1.1.d]

A vállalkozások versenyképességének javításához, hatékonyságuk növeléséhez szükség van technológiai felkészültségük javítására. Azonban ma már nem elegendő önmagában a technológiai változás a versenyképesség, hatékonyság fokozására, hanem ezzel együtt szükség van a vállalatok belső üzleti folyamatainak megújítására, innovációjára is. A technológia nyújtotta előnyök csak úgy aknázhatók ki megfelelően, ha a technológiai fejlesztések a működés stratégiai léptékű átgondolásával, komplex vállalati fejlesztések keretében valósulnak meg. A technológiai fejlesztések akkor különösen kívánatosak, ha azok segítenek a vállalkozások működését fenntarthatóvá tenni gazdasági és környezeti szempontból is. Ez utóbbi egyre fontosabb elvárás a piaci szereplők, megrendelők, fogyasztók szemszögéből is. A 2021-2027 közötti időszakban ezért az egyszerű eszközbeszerzések mellett egyre inkább a vállalkozások fenntartható technológiai transzformációját tartjuk szükségesnek, amely átfogja a működés teljes spektrumát.

Eredmény: A beavatkozástól a vállalkozások hatékonyságának és versenyképességének, illetve piaci alkalmazkodóképességük javulását várjuk. A növekvő versenyképesség, új lehetőségek, új vállalati növekedési pályák megnyílását, új piacok elérését teszik lehetővé. Várakozásaink szerint a vállalkozások működése minden szempontból rugalmasabbá és fenntarthatóbbá válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Vállalkozások digitális transzformációja [P1.1.e]

A megyei vállalkozások digitális felkészültsége természetesen igen különböző. Ez nem véletlen, hiszen a vállalkozásoknál digitális átalakulásának (talán emiatt jobb szó az alkalmazkodás) az informatika állandó változása és fejlődése következtében folyamatosnak kell lenni. A digitális világ változásaihoz általában a mikro- kis és középvállalkozások képesek a leggyorsabban alkalmazkodni, hiszen az új informatikai eszközök, rendszerek a kisebb méret miatt könnyebben, kisebb kockázattal tesztelhetők, alkalmazhatók, kisebb a szervezeti hierarchiából származó ellenállás is. Bár egyre több vállalkozás ismeri fel a digitalizáció nyújtotta előnyöket, kevés olyan vállalkozás van, amely határozott elképzelésekkel rendelkezik a digitális transzformáció lépéseiről és ennek megfelelően tervezetten és ütemezetten alakítja át működését. Ugyanakkor a sikeres átalakulás alapfeltétele ebben az esetben is az átfogó, komplex tervezés és cselekvés, amely nem csak lokális, hanem a vállalat szempontjából globális változásra törekszik. Az új informatikai eszközök (mesterséges intelligencia, felhőszolgáltatások, adatelemzés) nemcsak a hatékonyságot növelik, de új, magasabb hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások előállítását is lehetővé teszi, alapjaiban változtatja meg a munkafolyamatokat. A beavatkozás keretében olyan KKV körbe tartozó vállalkozások digitális átalakulását kívánjuk támogatni, amelyek rendelkeznek megfelelő digitális stratégiával, vagy most alakítják ki a hosszú távú digitális alkalmazkodásuk kereteit, illetve ennek nyomán olyan informatikai fejlesztéseket valósítanak meg, amelyek a tervezett folyamatba illeszkednek, és együtt járnak vállalkozások üzleti folyamatainak megújításával, hatékonyabbá tételével.

Eredmény: A vállalkozások technológiai színvonala és termelékenysége jelentősen javul. (Beleértve a készletszintek változását, a szervezet rugalmas alkalmazkodási képességét, a beszállítói kapcsolatokban elérhető hatékonyságot, a működés folyamatosságát, a stratégiai partnerségekben elérhető megtakarításokat, stb). Az értékesítés bővítésével új munkahelyek keletkeznek, elsősorban a nagyobb hozzáadott értékkel bíró munkakörökben. Az új kapacitások színvonalával a vállalkozások munkaerő iránti kereslete sokszínűbbé válik, gazdasági tevékenysége több lábon áll.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

f) beavatkozás: Üzleti környezet fejlesztése [P1.1.f]

Vállalkozói, ipari, kereskedelmi és technológiai parkok, inkubátor-, és szolgáltatóházak létesítésével ösztönözzük a vállalkozások közötti szinergiák kialakulását. Ezen túl ezek a parkok, inkubátor és szolgáltató házak olyan fejlett szolgáltatási környezetet nyújtanak, amelyet egyetlen vállalkozás sokszor nem képes megteremteni, illetve nem tud finanszírozni. Ezáltal a kezdő vállalkozások indulását, meglévő vállalkozások működését és annak hatékonyságát (ezen keresztül versenyképességét) nagyban javítják. Az ipari, vállalkozói parkok fejlesztésének, inkubátor házak létesítésének a jelenlegi tervezési időszakban elsődlegesen ott látjuk lehetőségét, ahol az üzleti környezet indokolja az ilyen jellegű fejlesztéseket. Jelenleg ez még a transznacionális főközlekedési csatornák közvetlen környezetére, illetve a megye kiemelt gazdasági térségeire korlátozódik (ezek nagyjából egybe is esnek). Később, a belső terek telítődésével az elővárosi terek megerősödésével lehet indokolt további térségek bekapcsolása. Ezen infrastruktúra fejlesztések jelentős forrást igényelnek ezért nagyon fontos, hogy a fejlesztések körültekintő üzleti tervezés alapján jöjjenek létre, biztosítva a beavatkozás hatékonyságát.

Eredmény: A helyben elérhető termékek és szolgáltatások minősége, valamint a fejlődéshez szükséges tudás elérhetőségével felgyorsul az ismeretek adaptációja, elterjedése és alkalmazása, így a kezdeti életszakaszon gyorsabban lendülnek át az induló vállalkozások, üzleti modelljük kiforrott lesz, a hasonló vállalkozások jelenléte multiplikátorhatással bír, valamint csökkenti a működési és fejlesztési költségeket.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyetemek, helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok

g) beavatkozás: Vállalkozói együttműködések ösztönzése [P1.1.g]

A beavatkozás keretében beszállítói hálózatok, klaszterek valamint egyéb vállalati együttműködések kialakulását és továbbfejlődését támogatjuk. Különös tekintettel a területi jó gyakorlatok alapján meghatározható megoldásokat a következő területeken: közös piaci fellépés; a stratégiai partnerségen, beszállítói kapcsolatokon alapuló, illetve értékesítési együttműködések; innováció és közös fejlesztés, export.

Eredmény: Javul a nemzetközi piacra kilépni képes vállalatok száma, kkv-k képessé válnak beszállítóként megjelenni a magyar és nemzetközi piacon.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdálkodó szervezetek, valamint egyesületek, köztestületek, alapítványok és vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek

h) beavatkozás: Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása [P1.1.h]

A vállalkozások sok esetben szorulnak külső tanácsadói segítségre, belső folyamataik optimalizálása, átalakítása, kompetenciáik javítása vagy éppen valamilyen a vállalkozás életében tervezett változás kapcsán. A nagyvállalatok ilyen esetekben a meglévő külső tanácsadóikra támaszkodva képesek menedzselni ezeket változásokat. A kis és középvállalkozások azonban nem foglalkoztatnak állandó tanácsadó cégeket, hiányoznak a forrásaik és a megfelelő ismereteik ezeknek a változásoknak a sikeres menedzseléséhez. A vállalkozásokat számtalan állami szervezet segíti most is, hiszen a kamarák rendszerén túl a például a külpiacra jutás támogatásában a HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt., valamint a CED Közép-európai Gazdaságfejlesztési Hálózat Nonprofit Kft. nyújt segítséget, de más szegmensekben is megvannak a támogató állami fenntartású szervezetek. Azonban a KKV szektor vállalkozásainak még mindig nehéz a külső segítség igénybe vétele, gyakran hiányosak a vállalkozások ismeretei e téren. A beavatkozás keretében fontosnak tartanánk a lehetőségek megismertetését, továbbá a segítségnyújtást a megfelelő piaci vagy állami tanácsadó szervezet megtalálásában, a partnerség kialakításában. A vállalkozások számára az ilyen szolgáltatások igénybe vételét állami hozzájárulással szükséges segíteni azok jelentős költségigénye miatt. (Erre az állami tanácsadás keretében természetesen most is rendelkezésre állnak források.)

Eredmény: A vállalkozások gyorsabban, megfelelő információk birtokában képesek dönteni, átalakítani működésüket, vagy éppen új piacra lépni, megfelelő külpiaci partnert találni. Ezzel a megyei vállalkozások hazai és nemzetközi versenyképessége növekszik.

Potenciális kedvezményezettek köre: kis- és középvállalkozások, vállalkozást segítő szervezetek

i) beavatkozás: Vállalati K+F tevékenység erősítése [P1.1.i]

A beavatkozás fő célkitűzése a megyei kutatás-fejlesztési ráfordítások növelése. Támogatja a szolgáltatások fejlesztését, valamint az innováció menedzsment humán kapacitásának folyamatos készség és kompetenciafejlesztését, helyben tartását. A beavatkozás támogatja a kisvállalatok, nagyvállalatok és egyetemek közötti stratégiai együttműködések létrejöttét, a tudás- és technológiatranszfer hatékonyságának növekedését. A beavatkozás célja az innovációs értéklánc különböző szakaszainak támogatása, a célzott alapkutatástól kiindulva akár a létrehozott termék piacra vitelének elősegítéséig. A megyei termelő és szolgáltató vállalatok, valamint a kutatásokat végző cégek, vagy egyetemek közötti kapcsolat nem megfelelő. Emiatt rossz az új technológiák adaptációja. A fordított információáramlás sem megfelelő, hiszen a vállalatok irányából is nehezen jutnak el információk a kutatás-fejlesztés irányában. A beavatkozás ezt a kapcsolati szakadékot is törekszik áthidalni.

Eredmény: Javuló K+F tevékenység, növekvő versenyképesség,

Potenciális kedvezményezettek köre: K+F+I tevékenységet végző vállalkozások, kutatóintézetek, egyetemek, gazdasági társaságok, K+F együttműködések, technológia transzfer és tudásmenedzsment irodák

j) beavatkozás: Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában [P1.1.j]

A beavatkozás célkeresztjében a vállalkozások működésének, teljes üzleti folyamatainak kiemelten a hulladéktermelés, kezelés szempontjait figyelembe vevő átalakításának támogatása áll. A megye hazánk legnagyobb ipari, szolgáltatási centrumát jelentő Közép-Magyarország metropolisz térség részeként az egyik legnagyobb termelője a hulladéknak, így különösen fontos hogy az itt működő vállalkozások a mainál nagyobb figyelmet fordítsanak a tevékenységük során keletkező hulladék kezelésére, újrahasznosítására, újrafeldolgozására, annak érdekében, hogy kibocsátásuk a nullához közelítsen. E szemléletnek a tervezéstől egészen az értékesítésig a teljes üzleti folyamatot át fogja. Mindez azonban nem csak a környezet terhelést csökkenti, hanem szerencsére javítja a vállalkozások hatékonyságát, és a fenntarthatóság szemléletének terjedésével a vállalkozások versenyképességét is. A beavatkozás keretében szükségesnek tartjuk a szemléletformálást, továbbá a körforgásos gazdasági modell bevezetésével kapcsolatos tanácsadást is. Ezen túl természetesen nemzeti védjegyek és szabványok kialakítását, amellyel bizonyítható a fogyasztó, illetve üzleti partner számára a körforgásos modell alkalmazása. Természetesen fontos, hogy az ilyen irányú fejlesztésekhez a vállalkozások pénzügyi segítséget is igénybe tudjanak venni, hiszen a digitalizációhoz, vagy bármely technológiai áttárlásnak, ennek is igen magasak lehetnek a költségei.

7. ábra Körforgásos gazdaság modellje
(forrás: EU Bizottság)

Eredmény: A vállalkozások versenyképessége, hatékonysága javul, gazdasági tevékenységük környezetterhelése csökken. A települési környezet élhetőbbé válik, segít a vizek megóvásában és az élővilág megőrzésében.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

14.1.4 Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése [P1.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése [P1.2.a]

A beavatkozás középpontjában különösen a járműgyártás, elektronikai, híradástechnikai és gyógyszeripari iparágak versenyképességének fokozása áll, azok üzleti környezetének, termelési feltételeinek javításán keresztül. A beavatkozás beruházásaihoz szorosan kapcsolódik a kutatás-fejlesztés, innovatív megoldások alkalmazása, így egyetemi együttműködések, K+F tudásbázis létrehozása, ipari kutatóközpont kiépítése valósul meg. Támogatjuk a fejlett technológiák széleskörű alkalmazásán (bionika, 3D nyomtatás, szenzorok és méréstechnológia, nanotechnológia, robottechnológia, automatizálás, precíziós gépek alkalmazása, csomagolóstechnológia, stb.) alapuló új megoldások, vállalkozások, valamint kapacitások fejlesztését. Beleértve az egyedi, személyre szabott gyártási, fejlesztési képességek és kapacitások erősítését is, úgy a gyártási technológia, mint az üzleti modellek oldaláról. Az előbbi ágazatok közül kilóg az építőipar, amely Pest megyében különös jelentőséggel bír, hiszen amellett, hogy a szuburbanizációs hatások miatt jelentős a helyi építőipari teljesítmény, amelyet a főváros szintén hatalmas piaca egészít ki. Az sem mellékes, hogy az építőipar környezetterhelése rendkívül nagy, így különösen fontos hogy az ágazat innovativitását, hatékonyságát és versenyképességét növeljük célzott támogatások segítségével.

Eredmény: Javul a vállalkozások versenyképessége, termelékenysége, működési hatékonysága és innovációs képessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek

b) beavatkozás: Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása [P1.2.b]

A meglévő tudásra, egyetemi bázisra alapozva modern technológiák és megoldások elterjedésével a termelékenység fokozását és bázisának kiszélesítését szükséges elérni. Segíteni kell a mezőgazdaság digitális átalakulását, a precíziós mezőgazdasági termelés térnyerését, a termelési folyamatok átalakítását. A mezőgazdasági termelés fenntarthatóságának megteremtésében a talajok megőrzésében, a biodiverzitás megóvásában érdekeltté kell tenni a mezőgazdasági termelőket, megfelelő szabványok és minőségi védjegyek segítségével ösztönözni kell a termelőket a változtatás irányába. Támogatni kell olyan innovatív mintagazdaságokat, pilot projekteket, amelyek a fenntartható mezőgazdasági termelés élő laboratóriumai lehetnek. Fontos az élelmiszeripar szakosodása a korábbi hagyományoknak megfelelően, de magas minőségű, feldolgozott termékek előállítására kell koncentrálni az egyes tájegységekre jellemző sajátosságok figyelembevételével.

Eredmény: Nő a szektor kibocsátása, egyes lemaradó térségekben feldolgozóipari kapacitások tudnak ismét működni, melyhez kapcsolódni tud az alapanyag termelés is.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, költségvetési szervek

c) beavatkozás: Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése [P1.2.c]

Az egészségiparhoz kapcsolódóan a megyei gyógy- és termálfürdők szolgáltatásainak fejlesztése, azok összekapcsolása és egységes csomagként való megjelenítése történik meg. Budapesttel közösen megvalósul a Duna vízfelületének jobb kihasználása. Az egészségipar kiegészül továbbá a biogazdálkodás, gyógynövénytermesztés és feldolgozás kapacitásainak fejlesztésével. A Börzsöny vidékén lehetőséget kívánunk adni az alkonyipar fejlesztéseinek is.

Eredmény: Térségi specializáció valósul meg egészségügyi szolgáltatások tekintetében. Olyan gyógyító környezet alakul ki, mely a hagyományos eljárásokat a legmodernebb technológiákkal ötvözve éri el hatását.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, költségvetési szervek

d) beavatkozás: Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése [P1.2.d]

A beavatkozás keretében a kiemelt megyei turisztikai térségek komplex fejlesztését kívánjuk megvalósítani. Ennek keretében a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztése valósul meg. Ez magában foglalja a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzését és a bemutatását lehetővé tévő infrastruktúra kiépítését, a megyei termál és gyógyvizek turisztikai hasznosítását. Az aktív turizmus fejlesztése a lovas túra útvonalak, a bakancsos turizmushoz köthető útvonalak, valamint az infrastrukturális háttér fejlesztését (lovardák, turista és kulcsos házak) öleli fel. Szintén fontos a helyi turisztikai, kulturális, tematikus rendezvények támogatása is. A beavatkozás keretében új szálláshelyek létrehozását a szálláshelykapacitások bővítését, minőségének javítását is támogatni kívánjuk. Végül talán a legfontosabb, hogy segítsük a megye és az egyes turisztikai térségek arculatának kialakítását, megfelelő marketingjét. A Dunában rejlő turisztikai lehetőségek mainál jobb kihasználása szükséges, a víziturizmus különböző ágainak támogatása révén.

Eredmény: A megye turisztikai kínálata a mainál színesebbé válik, a turisztikai vállalkozások jövedelemtermelő képessége javul, a helyi önkormányzatok a turizmus révén többletbevételre tesznek szert. Az átgondolt turisztikai fejlesztések hozzájárulnak épített, kulturális és természeti értékeinek megőrzéséhez.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, vállalkozásfejlesztési szervezetek, TDM irodák, Tourinform irodák, költségvetési szervek, települési és megyei önkormányzatok, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Kereskedelem, logisztika [P1.2.e]

A kereskedelem és logisztika az elmúlt évtizedek során kiemelt jelentőségű ágazattá vált a megye életében. A kedvező közlekedéshálójai helyzete, a nagy lokális fogyasztói piac révén óriási növekedésen ment keresztül a kereskedelem és logisztika. De nem csak volumenében változott meg az ágazat, hanem a korábbinál sokkal innovatívabb, sokoldalúbb lett, hiszen a logisztika egyre több feladatot átvesz a termelő és szolgáltató cégektől észrevétlenül integrálódva azok tevékenységébe. A kereskedelemben pedig egyre nagyobb szeletet hasít ki az e-kereskedelem, amelynek informatikai logisztikai támogatása új innovatív és növekedésben lévő ágazat. A megye számára fontos, hogy ezen nagy bővülés előtt álló tevékenységet végző hazai vállalkozásokat, illetve azok fejlődését támogassa, a nagy globális szereplőkkel szemben.

Eredmény: A kereskedelmi és logisztikai tevékenységet folytató vállalkozások hatékonysága, innovativitása és ezáltal versenyképessége növekszik, nő az ágazat hozzáadott értéke.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, oktatási intézmények

14.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Gödi Különleges Gazdasági Övezet integrált fejlesztése [P1.3.a]

A különleges gazdasági övezet településein -Sződ kivételével- a megyében jellemzőnél jóval magasabb a vállalkozásűrűség, nagyon kedvező a népesség korösszetétele és képzettsége is. Több jelentős foglalkoztató is működik a térségben (Samsung SDI, Dunakeszi Járműjavító Zrt). A térség egyik iparági jellemzője a korszerű világítástechnológiai vállalatok jelenléte. Az övezet településein az elmúlt évek

jellemző jelentős népességnövekedés várhatóan nem áll meg, ennek megfelelően a közszolgáltatások folyamatos elmaradásban vannak és lesznek a lakossági igényektől. Az övezet fejlődését ezért koordináltan, ésszerű területhasználat fenntartása mellett kívánjuk elősegíteni. Bizonyosan szükség lesz a szociális, egészségügyi, nevelési és oktatási ellátórendszer erősítésére, a kikapcsolódást szolgáló közösségi terek fejlesztésére, a térség közösségi közlekedésének fejlesztésére, a közutak-kerékpárutak fejlesztésére.

Az övezet öt településére egységes fejlesztési program kerül kidolgozásra. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg. Ennek forráskeretét a megyei önkormányzat ipari adóból származó bevételei jelentik. Ezen túl szükséges az üzleti infrastruktúra további fejlesztése, illetve a vállalkozások közvetlen támogatása is a hatékonyság és versenyképesség fokozása érdekében. Vállalkozási együttműködések ösztönzése a sinergiák kihasználása érdekében.

Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: megyei és települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, társadalmi szervezetek

b) beavatkozás: Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése [P1.3.b]

Az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége az Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A repülőtér és környéke rendkívül dinamikusan fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, vasúti és közúti kapcsolatrendszerrel. A fejlesztési programban a Ferihegyi Gazdasági Övezetet tágan értelmezzük, és az M0-ás keleti szakaszának, az M5 autópálya északi részének, valamint az M4 újonnan átadott északi részének területeit értjük alatta. Szándékunk, hogy a megtelepedett nemzetközi cégek, logisztikai bázisok ellátásai láncaihoz minél több hazai vállalkozás is be tudjon kapcsolódni. Bízunk benne, hogy pusztán a tranzitszolgáltatásokon felül az áruflowot megállító tevékenységek – lokális gyártás, elosztási tevékenységek jönnek létre. Az övezetben támogatni kívánjuk továbbra is új gazdasági területek létrejöttét, - lehetőség szerint térben jobban elosztva.

A fejlesztési program végrehajtása során azonban kiemelt figyelemmel kell mérlegelni az egyes fejlesztések környezeti hatásait, kiemelt figyelemmel kell lenni a fejlesztéseknek a repülőtér zajterhelésére forgalomműködésén keresztül gyakorolt hatásaira.

Rendkívül fontosnak tartjuk a repülőtér közlekedési (vasúti és közúti elérhetőségének) fejlesztését is aminek révén mind a megyével, mind pedig a fővárossal való összeköttetése javulhatna, ami a meglévő közlekedési feszültségeket csökkentené és javítaná a repülőtér versenyképességét.

A program horizontális jellegű, első sorban az összefogást az együtt tervezést, az együttműködést kívánja előmozdítani a térségi szereplők (vállalkozások, önkormányzatok, állami és civil szervezetek) mintsem közvetlen forrásokkal kívánja támogatni azok fejlődését. Ugyanakkor a program közvetlenül is hozzájárul a térség fejlődéséhez, hiszen kiemelt gazdaságfejlesztési térségként a többi gazdasági célú beavatkozás célterületeként jelenik meg.

Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek

14.1.6 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

12. táblázat: I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozási forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1	Intézkedés: Vállalkozások versenyképességének javítása									
1.a	Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése	Pest megye	gazdasági társaságok, köznevelési intézmények, közép- és felsőoktatási intézmények	munkaképes korú lakosság	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Képzési programokban résztvevő munkavállalók száma	PMKIK, Pest Megyei Kormányhivatal,
1.b	Vállalkozások telephely feltételeinek javítása	Pest megye	gazdasági társaságok, helyi önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások, Nagyvállalatok	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01); Zöldebb, karbonszegény Európa (P02);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	-
1.c	Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása	Pest megye	pénzügyi intézetek, vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	MNB, Kereskedelmi Bankok
1.d	Vállalati technológia fejlesztések	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások, nagyvállalatok	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma;	-

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
									Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	
1.e	Vállalkozások digitális transzformációja	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+, DIMOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	IFKA, kamarák, IVSZ
1.f	Üzleti környezet fejlesztése	Fenntartható városok programban résztvevő települések; Ipari, vállalkozói park fejlesztés övezete ¹⁰	helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	6 Mrd Ft	TOP+	Intelligensebb Európa (P01); Zöldebb, karbonszegény Európa (P02);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	PM, kamarák, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Magyar Közút Nonprofit Kft.,
1.g	Vállalkozói együttműködések ösztönzése	Pest megye	gazdasági társaságok, egyesületek, alapítványok, nonprofit szervezetek,	kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	500 millió Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	A programba bevont vállalkozások száma	IFKA, Kamarák,

¹⁰ 1.sz. ábra

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.h	Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása	Pest megye	gazdasági társaságok,	kis-, és közép-vállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	2 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	Kamarák, IFKA
1.i	Vállalati K+F tevékenység erősítése	Pest megye	gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények	kis-, és közép-vállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	A támogatott K+F együttműködésben résztvevő vállalkozások száma	NKFIH
1.j	Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában	Pest megye	gazdasági társaságok,	kis-, és közép-vállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	2 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma Támogatott vállalkozásoknál keletkező hulladék tömegének csökkenése	Kamarák, IFKA,
2.	Intézkedés: Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése									
2.a	Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése	Pest megye	gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	IFKA
2.b	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása	Pest megye	gazdasági társaságok, egyéni cégek	egyéni vállalkozók, őstermelők, Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	VP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma;	NAK

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
									Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	
2.c	Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése	Pest megye	gazdasági társaságok, önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+ TOP+	Intelligensebb Európa (P01) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Létrejött egészségipari központok száma, Létrejött időskorba lépő népesség ellátását szolgáló intézmények, központok száma, Támogatás által indukált beruházások nagysága, Létrehozott új munkahelyek száma;	
2.d	Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése	Délkelet Pest megyei termál és ökoturisztikai térség, Dunakanyar kiemelt turisztikai térség, Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térség, Pilis-Budai aktív turisztikai térség, Ráckevei-Duna turisztikai térség,	gazdasági társaságok, önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások, lakosság, turisták	2021.05.15. - 2023.10.01.	6 Mrd Ft	TOP+ GINOP+	Intelligensebb Európa (P01) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma, Támogatott turisztikai attrakciók száma, Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma;	Magyar Turisztikai Ügynökség, MKIK, FATOSZ, MSZÉSZ, TDM

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
2.e	Kereskedelem, logisztika	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	MKIK
3.	Intézkedés: Területi fókuszú gazdaságfejlesztés									
3.a	Gödi Különleges Gazdasági Övezet Integrált fejlesztése	Göd, Dunakeszi, Fót Sződ, Csomád	gazdasági társaságok, önkormányzatok, Pest Megye Önkormányzata	Mikro, kis-, és középvállalkozások, civil szervezetek, nonprofit szervezetek, önkormányzatok	2021.05.15. - 2027.12.01	nem ismert	Iparüzési adó, GINOP+, TOP+			-
3.b	Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése	az övezet 16 települése	gazdasági társaságok, önkormányzatok, Pest Megye Önkormányzata	Mikro, kis-, és középvállalkozások civil szervezetek, nonprofit szervezetek, önkormányzatok	2021.05.15. - 2023.10.01	-	TOP+	Intelligensebb Európa (P01) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Támogatott vállalkozások száma; Támogatás által indukált beruházások nagysága;	-

13. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív 2021-2024 (Mrd Ft)	forrás Indikatív 2025-2027 (Mrd Ft)	forrás Indikatív forrás 2021-2027 (Mrd Ft)	összesen
Vállalkozások versenyképességének javítása	60,5	20,0		80,5
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	26,0	6,0		26,0
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	na.	na.		na.
ÖSSZESEN	86,5	26,0		106,5

14.2 Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]

14.2.1 A prioritás indoklása

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, amelynek keretében első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró kötete több helyen tartalmaz járási összehasonlító adatokat, melyekből világosan látszódnak a megyén belüli törésvonalak. Miközben az agglomerációs zónához tartozó térségekben, településeken a fejlett régiókra jellemző folyamatok jellemzőek inkább (annak minden pozitív és negatív összetevőjével), addig a megye pesti oldalának megyehatárhoz közeli térségeiben egyértelműen a társadalmi, gazdasági elmaradás-leszakadás negatív folyamatai a meghatározóak.

Az EU elmúlt költségvetési ciklusai során Pest megye fejlett régiós státusza, illetve a gazdasági válság közösen azt eredményezték, hogy nem javult a régió belüli kohézió, és inkább nőttek a távolságok a centrum és a periféria között. Miközben a többi, konvergencia régióban jelentős erőforrások álltak rendelkezésre a fejlettségbeli lemaradás visszafordítására, a fővárostól mintegy 30-50 km távolságban egy fejlett régió belüli periférikus térség alakult ki. Az érintett járások települései mintegy „vákuumba” kerültek, így mind a támogatáspolitikai, mind a privát befektetések elkerülték azokat. Ugyan a Pest megyének juttatott kompenzációs források tompították az ösztönző rendszer hiányát, de nem voltak elegendők arra, hogy ezeket a tendenciákat jelentősen megváltoztassák.

Ezekben a térségekben közel 330 ezren egy átlagos magyar megyényien laknak és helyzetük sem kedvezőbb, mint a szomszédos konvergencia régiókban élőké. Az ezekben a térségekben végbemenő gazdasági, demográfiai változások alapvető kihívások elé állították a térségek településeit, közösségeit, az ott élő embereket, ott működő vállalkozásokat. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, az agrárium és élelmiszeripar termelésének csökkenése, a helyi vásárlóerő csökkenése, mindegyik térségben bekövetkezett. Ezek a térségek már nem képesek önerőből megállítani lemaradásukat, ahhoz külső segítségre is szükségük van. A megye konvergencia régióvá válásával a felzárkóztatásra a korábbinál nagyobb esély mutatkozik, az előző költségvetési időszakhoz képest nagyobb forrástömeg rendelkezésre állása miatt.

A térségekben általában jellemző a települések közúton történő rossz megközelíthetősége (kivétel a Dabasi térség), a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. A rekreációs szolgáltatások és a turisztika adottságai kedvezőek, de térség mélyen a lehetőségei alatt teljesít; a helyszínek és programok nem kapcsolódnak hálózatra és minőségi fejlesztésre szorulnak.

A lemaradó térségek társadalmi jellemzői is gátolják a fejlődésüket. A szuburbanizáció ezt a teret még nem érte el, így az nem is hozott jelentős társadalmi átalakulásokat. Az érintett települések népessége többnyire elöregedőben van, a lakosság iskolázottsága jelentősen elmarad az agglomerációban jellemzőtől. Ennek megfelelően a népesség jövedelemtermelő képessége és ezáltal életkörülményei is kedvezőtlenek. Az említett társadalmi jellemzők pedig jelentős szociális problémákat is felszínre hoznak. A kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok egyes térségekben jelentősen csökkentik az elhelyezkedés esélyeit, rontják az oktatási egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, így jelentősen csökkenték a társadalmi mobilitás esélyét. Akár egész települések lakosságának helyzetét konzerválva hosszú távon és lehetetlenné téve az ott élők számára a szegénységből való kitörést.

Ahhoz, hogy e térségek települései képesek legyenek csökkenteni lemaradásukat és javítani pozíciójukat, mindenképpen komplex beavatkozásra van szükség, amely együtt próbál megoldást keresni a gazdasági, társadalmi problémákra, és egyben olyan települési környezetet teremtsen, amely képes megakadályozni a térségben élők elvándorlását, a települések elöregedését.

A prioritásban egyfelől a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, vállalkozások, vagy azok telephelyeinek „idecsábítása” és megtartása, a járássok, illetve azok tágabb környezetének gazdasági struktúrájához illeszkedő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása. Az egyes járássok adottságaihoz illeszkedő ágazati szempontú gazdaságfejlesztés (mezőgazdaság, ipar, építőipar, turizmus, alkonygazdaság és az ezek köré épülő szolgáltatások).

Emellett szükség van a helyi társadalom megerősítésére, a szociális problémák leküzdésére. A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni központi szerepkörüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására. A társadalmi összetartozás megerősítésére, közösségfejlesztésre, a szociális szolgáltatások, az oktatás és az egészségügy alapfokú intézményeinek fejlesztésére, megújítására.

A meglévő problémák kezelése differenciáltan kell, hogy végbemenjen, az egyes térségeknek nagyon eltérőek a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságaik, így a kitörés, felzárkóztatás lehetőségei is.

A prioritás további megerősítését szolgálja, hogy a **1805/2013. (XI. 12.) Korm. határozat** alapján a RAG (Regionális Támogatási Térkép) ezen pest megyei térségek felzárkóztatásának, az ott működő KKV szektor megerősítésének szándékát szem előtt tartva került meghatározásra. A térkép 2022. január 1. után módosul, amelynek következtében, valamennyi megyei településen a legmagasabb támogatási intenzitás lesz elérhető a vállalkozások számára.

Rendkívül fontos lenne, hogy ezek a pest megyei térségek, különösen az érintett járássok legrosszabb mutatókkal rendelkező települései, bár nem halmozottan hátrányos helyzetűek, a szabad vállalkozási zónákhoz hasonló státuszt kaphassanak.

14.2.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás összesen hét lemaradó járás komplex fejlesztését célozza. Ezek közül a Szobi járás a szlovák-magyar államhatáron található, így határmenti térségként, jelentős történelmi hátránnyal is meg kell küzdenie. A többi járás a megye keleti és déli határán fekszik, kívül rekedve az agglomerációs gyűrűn, így egyfajta belső perifériát képezve. Ahogyan arról szó esett, az egyes térségek társadalmi, gazdasági, közlekedési jellemzői jelentősen eltérnek egymástól nem véletlen tehát, hogy az alábbiakban felsorolt intézkedések és beavatkozások nem az összes járásra, csak a lemaradó járássok kiválasztott körére érvényesek. Az intézkedések és beavatkozások esetében illetve az összefoglaló táblában is jelzésre kerülnek az érintett térségek.

14.2.3 Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása [P2.1a]

A lemaradó térségek mindegyikében fontos a vállalkozások telephelyeinek fejlesztése, hiszen éppen ezekben a térségekben működő vállalkozások nem rendelkeznek a megfelelő telephelyi adottságokkal, és nem áll rendelkezésre megfelelő tőkéjük ilyen volumenű beruházás megvalósítására, tisztán önerőre támaszkodva. Ugyanakkor gyakori, hogy a települési szövetbe ékelődve végzik e vállalkozások tevékenységüket. Minden járásban támogatjuk a barnamezős területek rehabilitációját, gazdasági célú újrahasznosítását.

Jelentősebb üzleti infrastruktúra fejlesztését kizárólag a lemaradó térségek I. prioritásban meghatározott településeinek tartjuk indokoltnak fejleszteni, ennek keretében is kiemelten ipari és vállalkozói parkok, inkubátor házak létrehozását.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek termelésük bővítésére, termelési színvonaluk emelésére. A munka környezet javulása, a munkalehetőségek bővülése a térség népesség megtartó képességét javítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

b) beavatkozás: Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése [P2.1b]

A leszakadó járási vállalkozásainak technológiai színvonala jóval sokszínűbb, mint az agglomeráció területén működő vállalkozásoké. Éppen ezért egyszerre van szükség az I. prioritásban említett nagyobb komplex fejlesztések támogatására és az egyszerűbb termelőeszközök beszerzésének, cseréjének támogatására. Fontos a gazdasági szerkezetváltás, az intenzívebb, fejlettebb technológiák alkalmazása, mely növeli hatékonyságukat, segítheti piaci alkalmazkodásukat és integrációjukat nemzetközi értékláncokba.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek termelésük bővítésére, termelési színvonaluk emelésére. A munka környezet javulása, a munkalehetőségek bővülése a térség népesség megtartó képességét javítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

c) beavatkozás: Helyi térségi és hálózati gazdaságfejlesztés [P2.1c]

Vállalkozások hálózatosodása és logisztikai potenciáljának fejlesztése. Az M0 autópálya mentén létrejövő, Budapest és az agglomeráció piaca által generált prosperáló ipari-logisztikai tengely jelentős potenciált rejt magában, amire több ipari és logisztikai park települt. A zónák azonban az autópálya környezetén nem terjednek túl, ezért lehetőséget kell teremteni, hogy a térségi vállalkozások beszállítóként, vagy különböző szolgáltatások biztosításával kapcsolódni tudjanak az intenzíven növekvő gazdasági zónához. A program végrehajtása során vállalkozások hálózatosodása, klaszteresedése valósul meg, komplex beruházás- és befektetés-ösztönző programok, vállalkozásfejlesztés kerülnek támogatásra. A fejlesztés célja a térségi vállalkozások termékeinek jelentősebb piacra jutásának elősegítése, nemzetközi tevékenység beindítása üzleti modellek kialakításával, feldolgozóipari és logisztikai értékláncokhoz való kapcsolódással.

Külön figyelmet érdemelnek azok a területek, amelyek a fontos közlekedési folyosók mentén fekszenek. Ezek több gazdasági-ipari körzethez is csatlakozhatnak. A Cegléd-Nagykőrös-Kecskemét (Szeged) tengely mellett Budapest-Ferihegy-Cegléd-Szolnok folyosó is komoly potenciált hordoz magában, különösen annak tekintetében, hogy országos jelentőségű főútvonalak, autópályák, autópályák és vasúti vonalak csomópontjai. Kiemelkedő logisztikai potenciállal rendelkezik pl. Cegléd (ahol a helyi vállalkozások az ipari-gazdasági övezetek termelési rendszereire fűződhetnek fel beszállítóként (járműipar, gépgyártás, elektronika), illetve együttműködések ösztönzésével (klaszterek) nagyvállalati befektetéseket hozhatnak a térségbe. Ennek érdekében már eddig is különböző forrású támogatások érkeztek térség ipari területei, telephelyei számára.

Az **alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés** keretében célunk a helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezések felkarolása és a térségek célzott, specifikus támogatása, ezáltal a helyi gazdaságban működő vállalkozások megerősítése, foglalkoztatási helyzetük javítása, új vállalkozások alapítása, a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztási szintjének növelése, új termékek fejlesztése a cél. A program eszköztárában:

- közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködésekhez kapcsolódó komplex beruházások támogatása;

- helyi termékek (bogyós gyümölcsök) termelését és piacra jutását elősegítő együttműködések kialakítása;
- helyi termékek, termékcsomagok térségi, megyei szintű értékesítésének, piacra vitelének támogatása;
- helyi termékek fogyasztásának ösztönzése;
- térségi/megyei szintű helyi vállalkozási szolgáltatások fejlesztése és szolgáltatók együttműködésének támogatása;
- megyei/térségi szintű helyi termékminősítő rendszerek kialakítása;
- helyi termékek előállítását és piacra juttatását támogató tanácsadási programok lebonyolítása.

A beavatkozás fontos jellemzője, hogy a helyi gazdaság fejlesztését összekapcsolja a regionális tudásközpontokkal, valamint a tudásintenzív vállalkozásokkal, kísérleti kutatásokkal. Például, génbankból származó specifikus fajták kísérleti termesztése, új nemesítésű haszonnövények (pl. gyümölcsfajták) nemesítése, növényvédelmi technológiák kidolgozása, gyógynövénytermesztés. Támogatja ezen kívül az ilyen háttérrel folytatott termékek piacra-jutását.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek a szinergiák kihasználására, így hatékonyságuk, piaci pozíciójuk javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

d) beavatkozás: Turizmus fejlesztése [P2.1d]

A helyi turisztikai szolgáltatások minőségének javítása, új turisztikai szolgáltatók támogatása. Komplex turisztikai fejlesztések létrehozásának támogatása. A Szobi járásban az aktív turizmus keretei között a Duna és az Ipoly turisztikai hasznosításának elősegítése, látogatóközpont, kisvasút fejlesztése, a Börzsöny kevésbé értékelt természeti látnivalóinak feltárása, népszerűsítése. Új attrakciók kialakítása, a turisztikát támogató vendéglátó vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, Minőségi szálláshely fejlesztések támogatása. Kulturális rendezvények támogatása, önálló arculat kialakítása.

A Nagykátai, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban a fürdőturizmus és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A vizes élőhelyeket bemutató tanösvények, ökoturisztikai látványosságok fejlesztése. A fenti fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelten támogatható e térségben a kereskedelmi és magánszálláshelyek fejlesztése.

A Ráckevei járásban a kulturális örökség megőrzésén túl a Duna-ág turisztikai hasznosítását, a helyi aktív és rekreációs turisztikai fejlesztéseket, az ehhez kapcsolódó turisztikai célú kulturális rendezvényeket. Szintén támogatjuk a kereskedelmi és magánszálláshelyek fejlesztését.

Az Aszódi térségben a kulturális örökséghez tartozó értékek megőrzését és bemutatását támogatjuk e fejlesztési kezdeményezés keretében.

Eredmény: A turisztikai fejlesztések révén a térségek ismertsége növekszik, a turisztikai vállalkozások jövedelemtermelő képessége nő, a helyi foglalkoztatás növekszik, a fejlesztések a települési környezetet javítják. Összességében növekszik e térségek népességmegtartó képessége

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro-, kis- és középvállalkozások, helyi önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek

e) beavatkozás: Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése [P2.1e]

A metropolisz térségben igen magas az időskorúak aránya, e térségek egy részének kiválóak az adottságai az idősellátás és a hozzá kapcsolható szolgáltatások tekintetében. Az alkonygazdaság (Silver economy) megtelepedésének elősegítése alatt az időskorba lépő népesség speciális ellátórendszerének kialakítására, fejlesztésére irányuló programot értjük. A szolgáltatás célcsoportját elsősorban nem a helyben élő időskorúak jelentik, hanem olyan szépkorúak, akik a térség környezeti adottságaira alapozva kellemes környezetben, az igényüknek megfelelő szolgáltatást választva kívánják idős napjaikat eltölteni. A fejlesztési kezdeményezés keretében a bentlakásos idősellátó

intézmények létesítését, meglévő intézmények szolgáltatási színvonalának emelését, bővítését és korszerűsítését támogatjuk, valamint az azt kiszolgáló egyéb idősellátáshoz kapcsolódó vállalkozás eszköz, illetve telephelyfejlesztéseit. De ezen túl az alkonygazdaság és a közösségépítés célkitűzéseinek összehangolása is szükséges közművelődés feladataival. Sokszínű, strukturált, integratív közművelődési-kulturális szolgáltatás-, és intézményrendszer kialakítása a cél, amelyben részt vállalnak a helyi kulturális és egyéb szolgáltatók és intézmények. A program célterülete, a Szobi, Nagykátai és Ceglédi járások települései.

Eredmény: A nagyrégió idősellátásának feltételei, körülményei javulnak, a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások a térségek versenyképességét és a helyi gazdaság fejlődését eredményezik.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, mikro, kis és középvállalkozások, egyházak, nonprofit szervezetek

f) beavatkozás: Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása [P2.1.f]

A leszakadó térségekben az agrárium súlya nagyobb, mint a megye fejlettebb térségeiben, jelentősen járul hozzá a helyi foglalkoztatáshoz és ezen keresztül az itt élők életkörülményeihez. A főváros közelsége miatt ebben a térben nemcsak a nagygazdaságok, hanem a kistermelők számára is rengeteg lehetőség kínálkozik. A program keretében célunk a termelők technológiai felkészültségének javítása, ezzel a termelés hatékonyságának és az agrártermékek minőségének javítása. Az **agrárvertikum jövedelemtermelő képességének növelése** a térség egyik legfontosabb fejlesztési cél.

A mezőgazdaság termelékenységének fokozásával, a feldolgozóipar fejlesztésével, rövid ellátási láncok kialakításával, a helyi alapanyagok használatával hatékony és magas hozzáadott érték termelésére képes agrárvertikum alakulhat ki. Szükséges a termelés mennyiségi és minőségi mutatóinak javítása, az élelmiszer-feldolgozóipari kapacitások fejlesztése a piacra jutás támogatása (főleg export esetén), továbbá helyi ellátási láncok kialakítása.

Eszköztár:

- modern technológiák, precíziós mezőgazdasági módszerek alkalmazása,
- gazdák közti együttműködés kialakítása, a termelés, feldolgozás, raktározás és értékesítés folyamataiban
- raktár- és hűtőkapacitás növelése (termék előkészítés, rövid idejű tárolás, stb.),
- helyi feldolgozás fokozása,
- élelmiszeripari szakosodás: piaci rések, speciális igények, hagyományos kereslet, új termékek,
- alternatív kultúrák (energianövény, ipari növény, vetőmagtermesztés, erdősítés),
- különleges, vagy hagyományos helyi termékek terjesztése,
- helyi termékek márkaértékének kialakítása;
- piacbővítés, külföldi megjelenés, szállítói és értékláncokban való részvétel,
- beruházás- és befektetés-ösztönzés.

A térség adottságaira és termelési hagyományaira épülő mezőgazdaság megújítása a környezeti feltételeknek megfelelő tájhasználat kialakításával, a környező agrárinnovációs és tudásbázisok (Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ (NAIK) – Ceglédi Kutatóállomás) tapasztalatainak felhasználásával valósulhat meg az agrár-, öko potenciálra épülő feldolgozóipar kialakítása, fókuszáltan a fiatal gazdák bevonásával. A hagyományos termékstruktúrán túl új, piacképes, innovatív termékek gyártásának ösztönzése, különösen a speciális (bio-, funkcionális, egészséges élelmiszer) szegmensben, kihasználva a fogyasztói trendeket. A feldolgozóipari kapacitás fejlesztésével új termékek előállítása, nagyobb mennyiségű alapanyag feldolgozása hatékonyabban mehet végbe. Szükséges komplex termelői rendszerek felállítása, a termelők összefogása az élelmiszeripar alapanyaggal történő ellátása érdekében, valamint ehhez kapcsolódóan modern technológia kerül kiépítésre, pl. hévíz felhasználása

a kertészetekben. A program a Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykáti, Ráckevei és Aszói járások területére vonatkozik.

Eredmény: Az agrártermelés és az élelmiszeripari termelés színvonala és hatékonysága és jövedelemtermelő képessége növekszik, a mezőgazdaságban dolgozók életkörülményei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: őstermelők, mezőgazdasági és élelmiszeripari mikro-, kis- és középvállalkozások

14.2.4 Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése [P2.2a.]

A megyei népesség iskolázottságában jelenlévő területi különbségek igen nagyok, a legfejlettebb agglomerációs járásokban az iskolázottság a fővárosban jellemzőnek felel meg, míg a fővárostól távolodva egyre alacsonyabb. Sajnos a lemaradó térségekre (a Szobi járás kivételével) az jellemző, hogy kevés a kvalifikált szakember, és magas a képzetlen, jobbra csak általános iskolát végzettek aránya. Hiába rosszabbak a foglalkoztatási mutatók, mint az agglomeráció településeiben, ha éppen a képzettséget követelő állásokra nehéz helyben szakembereket találni. Ahhoz, hogy e térségek képesek legyenek ledolgozni gazdasági hátrányukat, mindenképpen szükséges a helyi oktatás fejlesztése, a szakképzés megerősítése. Sajnos az oktatás hatékonyságát rontja, hogy viszonylag sok gyermek családi háttere nem megfelelő, sokan indulnak hátrányos helyzetből.

Fontos a koragyermekkori fejlesztés feltételeinek megteremtése az ilyen programok integrálása az intézményi nevelés keretei közé, összefüggésben a P5.6 intézkedés tartalmával.

A fejlesztési kezdeményezés keretében szükséges fejleszteni a nevelési intézmények infrastrukturális és eszkozhatteret, szükséges az iskolai felzárkóztató és tehetséggondozó programok indítása, hogy csökkenjen az iskolai lemorzsolódás és a gyerekek többsége szakmához jusson, illetve legyen esélyük magasabb végzettség megszerzésére is. Az iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében fejleszteni kell az iskolán kívüli felzárkóztató tanodai oktatást, a nagy számú hátrányos helyzetű gyermeket oktató intézményekben biztosítani kell a fejlesztőpedagógusok, pszichológusok jelenlétét, hogy a rászoruló gyerekek megfelelő segítséget kapjanak tanulási, beilleszkedési nehézségeik leküzdésében.

Meg kell könnyíteni iskolabusz rendszerrel a tanulók iskolába jutását, azonos esélyt teremtve a kistelepüléseken vagy a tanyás területeken élő gyermekek számára is. Meg kell erősíteni a szakképzés rendszerét, nem csak az ebből a szempontból kiemelt helyzetű Ceglédi járás területén. Biztosítani kell a korábban lemorzsolódott fiatalok számára a tanulás, a szakma megszerzésének lehetőségét a felnőttképzés keretei között, akár gyorsított ütemben.

A program elindítása minden érintett járásban szükséges.

Eredmény: Az iskolai lemorzsolódás csökken, a népesség általános iskolázottsága javul, a munkaerőpiaci kínálat javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, önkormányzati intézmények, állami intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

b) beavatkozás: Lakosság egészségi állapotának javítása [P2.2.b]

A lakosság alacsonyabb iskolázottsága, a jövedelmi viszonyok, az öregedő társadalom miatt az itt élők általános egészségi állapota sokkal rosszabb, mint az agglomeráció területén. Éppen ezért a fejlesztési kezdeményezés több egészségügyet érintő beavatkozást tartalmaz. Szükséges az egészségügyi alap és szakellátás infrastruktúrájának, eszközfelszereltségének javítása. Szintén elengedhetetlenül fontos a rendszeres mobil szűrések megszervezése, a kistelepüléseken és a tanyás térségekben is, illetve szemléletformáló, egészségmegőrzést szolgáló, felvilágosító kampányok indítása is. Ahol lehetőség van, ott építeni kell az egészségmegőrzést, illetve gyógyulást segítő helyi értékekre, a termál- és hévforrásokra, gyógyvizekre. A programra minden lemaradó térségben szükség van. Az egészség

megőrzésében szerepe van a sport és aktív szabadidős tevékenységeknek is, támogatni kell ezek fejlesztését, illetve a sport és szabadidős létesítményekhez való egyenlő hozzáférést.

Eredmény: A térségben élők egészségi állapota javul, az egészségesen várható élettartam növekszik.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egészségügyi intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

c) beavatkozás: Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése [P2.2.c]

A leszakadó járásokban viszonylag magas a szociális gondoskodásra szoruló aránya is, mind a nappali mind pedig a bentlakásos szociális intézmények szinte teljes kapacitáskihasználtsággal működnek. A cél, hogy infrastrukturális fejlesztésekkel a szociális alap és szakellátás rendszerét ezekben a térségekben megerősítsük. Szintén lényeges ebben az esetben is a személyes gondoskodás rendszerének megerősítése, különösen az idősek és gyermekek esetében. Erősíteni szükséges a családok támogatási rendszer elemeit, közvetlen pénzbeli juttatásokkal.

Eredmény: A szociális segítségnyújtás révén javulnak a járásban élők életkörülményei, a segítségnyújtás révén a kiszolgáltatott helyzetű személyek családok helyzete javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, állam által működtetett szociális intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása [P2.2.d]

Az egészséges teljes élethez hozzátartozik a sport és a kulturális rekreációs lehetőségek biztosítása. Miközben a nagyvárosokban széleskörűen biztosítottak ezek a lehetőségek, a kisebb településeken, periférikus térségekben élők számára ezek a lehetőségek sokkal szűkebbek. Szükség van tehát olyan közösségi terek, sportlétesítmények létrehozására, már létező épületek felújítására, amely a helyi tömegsportot, a szórakozást, kikapcsolódást segíti. A vidéki térségekben továbbra is szükség van a települési könyvtárak gyűjteményeinek bővítésére, a könyvtár épületek felújítására, közösségi házak építésére, felújítására, illetve a múzeális intézmények felújítására, gyűjteményeik bővítésére, tevékenységük, kiállításuk megújítására is. A települések számára kiemelt fontosságú a közösség építését szolgáló kulturális és sport rendezvények szervezése is.

Ezekre a programokra minden lemaradó térségben szükség mutatkozik.

Eredmény: A települések népességmegtartó képessége javul, összetartóbb települési közösség alakul ki, a kulturális intézmények és könyvtárak hozzájárulnak az iskolázottság javításához, az esélyegyenlőséghez. A sportlétesítmények a fiatalabb korosztályba tartozók számára az egészségesen várható élettartam növeléséhez járulnak hozzá.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, muzeális intézmények, települési könyvtárak, egyházak, nonprofit szervezetek

e) beavatkozás: Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése [P2.2.e]

A térségek népességmegtartó képessége szempontjából különösen fontos, hogy az ott élők között erős összetartozás érzés alakuljon ki. A program a hagyományok, a történelmi emlékek ápolását, helyi kulturális, természet és építészeti értékek megőrzését támogatja, infrastrukturális fejlesztések, helyi programok támogatása segítségével.

Eredmény: A térség népességmegtartó képessége növekszik, a helyi hagyományok, tárgyi és kulturális emlékek az utókor számára is megismerhetővé válnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek

14.2.5 Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Járásközpont települések komplex fenntartható fejlesztése [P2.3a]

A lemaradó járásokban kiemelten fontos a központi szerepkörű települések fejlesztése, hiszen általában ezekben a településekben található a legnagyobb foglalkoztatók, a fontosabb közintézmények, szolgáltatások, egyben ezek általában a legközelebbi közlekedési csomópontok is. Térszervező erejük méretüktől függetlenül az adott térség szempontjából rendkívül fontos. Éppen ezért e települések infrastrukturális fejlesztése kiemelt fontosságú, hiszen intézményeiket nem csak a település, hanem az egész járás lakossága igénybe veszi. A térségközpontok komplex fejlesztési programjaiban kiemelt szerepet kell, hogy kapjanak a többi településen élők által is használt létesítmények, utak, közterek fejlesztésének.

A leszakadó térségekről a készített tanulmányban¹¹ is fontos célként jelenik meg Nagykáta, Szob, Aszód, és kisebb léptékben Nagykőrös térségközponti szerepének növelése, és ennek érdekében komplex fejlesztések elindítása. Pilot jelleggel 2021-ben Nagykáta város komplex fejlesztési programjának első üteme fog elindulni. Ezt követnie kell a második szakasznak és a tapasztalatok alapján válnak tervezhetővé hasonló projektek a többi járásközpontban is. A jó gyakorlatok átvételével, a helyi sajátosságok figyelembevétele mellett lehet a programot pontosan célozni.

Eredmény: A térség társadalmi, gazdasági ereje növekszik, a különböző szolgáltatások színvonala, elérhetősége javul. A városok élhetőbbé, rendezettebbé válnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

b) beavatkozás: Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése [P2.3b]

A Szobi járásban a határmentiségből adódó hátrányok felszámolása során megye és országhatáron átnyúló együttműködést kívánunk kialakítani Nógrád megyével és Nyitra és Besztercebánya megyékkel. Az együttműködések a közlekedési kapcsolatok javítására, azok közös fejlesztésére, a közösségi közlekedés fejlesztésére, a táji-, természeti potenciálok megőrzésére és fejlesztésére irányulnak. A megyehatár melletti fejlesztések terén Nógrád megyével szükséges megteremteni a szorosabb együttműködést.

Az Aszódi, Nagykátai járások illetve és a Ráckevei járások egy részének megközelíthetősége a fővároshoz való földrajzi közelségük ellenére igen rossz. A tömegközlekedés egyes elzártabb települések irányába rendkívül ritka, mivel a közlekedési társaságok számára ezen vonalak üzemeltetése nem rentábilis. A tömegközlekedés hiánya azonban kézzel fogható gazdasági és társadalmi hátrányokhoz vezet. Éppen ezért szükség van ezen járások és települések tömegközlekedésbe kapcsolására, ha ez nem megoldható, úgy helyben kell megoldani ezt (falubusszal, vagy egyéb módon). Szintén szükséges a településekhez vezető alacsonyabb rendű utak minőségének javítására és a települések belterületi útjainak felújítására, burkolására. Ahol ez lehetséges biztosítani kell az alternatív közlekedési eszközök használatának lehetőségét, kerékpárutak létesítésével.

Eredmény: A települések elérhetősége, így az ott élők életminősége javul, a helyi vállalkozások versenyképességét is növeli a közlekedési feltételek javulása.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

c) beavatkozás: Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése [P2.3c]

A települések felelős vízgazdálkodásának javítása, a klímaalkalmazkodás mindenütt cél, ugyanakkor egyes térségekben a csapadékvíz évről évre jelentős károkat okoz, így a vízelvezetés, vízvisszatartás megoldása sürgető kérdés. A Szobi és a Nagykátai járások egyes települései e tekintetben kiemelt beavatkozást igényelnek. A települési zöld infrastruktúra fejlesztése mindenütt fontos feladat, a településkép, az életkörülmények javítása, a klímaalkalmazkodás, illetve a biodiverzitás megőrzése érdekében. A zöld infrastruktúra átgondolt komplex, a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlesztésére van szükség, amelyben rendszerbe kapcsolódnak a zöld és kék infrastruktúra egyes elemei, legyenek azok települési gondozott zöldterületek, mezőgazdasági művelés alatt álló területek, az országos

¹¹ Responzum Kft. Pest megye leszakadó térségei (2019)

ökológiai hálózat elemei, természetes, vagy mesterséges felszíni vizek stb.. A komplex szemléletmódú gondolkodáshoz és településtervezéshez szükség van az érintett szereplők bevonására, közös gondolkodására és cselekvésére. Olyan komplex települési szintű, vagy települések összefogásával létrejövő beavatkozásokra van szükség, amely a települések ökológiai és vízgazdálkodásának összehangolásával fenntartható rendszereket hoznak létre, amelyekben biztosított a helyi állat és növényfajok, társulások és azok élőhelyeinek védelme, bővítése, egyúttal olyan környezetet teremt, amely a településen élők számára is vonzó. Az ilyen irányú fejlesztéseknek szemléletformálással is össze kell kapcsolódniuk, hogy a településen élők megértsék és támogassák ezeket a helyi akciókat.

Az önkormányzatok többsége önerőből azonban nem képes ilyen komplexitású tervezésre és cselekvésre, ezért össze kell gyűjteni és meg kell ismertetni a nemzetközi jó gyakorlatokat önkormányzatokkal, illetve meg kell teremteni az ezt támogató szakmai hátteret.

Eredmény: A vízkárok csökkenése, a települési környezet javulása, a települések népességmegtartó képességének növekedése, a biodiverzitás megőrzése, a klímaalkalmazkodás elősegítése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, nonprofit szervezetek, gazdasági társaságok

d) beavatkozás: Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése [P2.3d]

Bár kiemelten egyes intézményekre vonatkozóan, illetve egyes településekre vonatkozóan, de általánosságban is fontos a települési közszolgáltatásokat nyújtó intézmények fejlesztése, műszaki megújítása, bővítése. Minden térség minden településén szükség van a programra.

Eredmény: A közszolgáltatások minőségének elérhetőségének javulása.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

e) beavatkozás: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energia termelés elősegítése [P2.3e]

Az önkormányzatok tulajdonában lévő épületek gyakran nem felelnek meg a mai igényeknek, nemcsak esztétikai, vagy funkcionális, hanem műszaki és energetikai szempontból sem. A települések klímaalkalmazkodásához elengedhetetlenül szükséges, de üzemeltetési szempontból sem mellékes, hogy az intézmények épületenergetikai jellemzői milyenek. A program részeként támogatni kívánjuk az önkormányzati fenntartású intézmények épületenergetikai megújulását, illetve az önkormányzatok energia mérleget javító, illetve a megújuló energiák termelését segítő helyi jelentőségű fejlesztéseit.

A települések megújuló energia termelő, és így önellátó képességének javításának egyik módja a térségben nagymértékben rendelkezésre álló biomassza felhasználásának növelése valósul meg mintaprojekt megvalósításával. A mintaprojekt keretében megvalósított beruházás bemutatja, hogy a lokális energiaellátó, vagy előállító rendszerek létrehozása és üzemeltetése versenyképes alternatívája a „falugáz” programnak.

A geotermikus energia felhasználásának növelése természetes kitörési pont egy olyan térségben, mely települései egy részének nevében szerepel a „hévíz” szó. A fejlesztések erre a geológiai adottságra alapozva támogatni kívánják a geotermikus energiatermelés növelését, a hévíz és intenzív kertészeti tevékenység összekapcsolását és fejlesztését.

Eredmény: Az önkormányzatok energiafelhasználásának, ezen keresztül pedig dologi költségeinek, illetve környezetterhelésnek a csökkenése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

14.2.6 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

14. táblázat: II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Helyi gazdaságfejlesztés									
1.a	<i>Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása</i>	Az ipari park fejlesztésre kijelölt települések, illetve telephely fejlesztés esetén minden térség	vállalkozások, helyi önkormányzatok	vállalkozások	2022-2027	3,5 Mrd Ft	TOP+, GINOP+	Intelligensebb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	Fejlesztett terület nagyságaa	
1.b	<i>Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése</i>	minden lemaradó térség	mikro-, kis és középvállalkozások	vállalkozások	2021-2027	7 Mrd Ft	TOP+, GINOP+	Intelligensebb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	termelékenység növekedése	
1.c	<i>Helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés</i>	minden lemaradó térség	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	mikro-, kis és középvállalkozások	2021-2027	1 Mrd	GINOP+	Intelligensebb Európa	létrejött vállalati együttműködések száma	
1.d	<i>Turizmus fejlesztése</i>	Szobi, Aszódi, Ráckevei járások, illetve a DK Pm-i turisztikai térség települései	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	2021-2027	7 Mrd	TOP+, GINOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatott projektek szám, létrejött szállásférőhelyek száma, vendégéjszakák száma	Magyar Turizmus Ügynökség
1.e	<i>Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése</i>	Szobi, Nagykátai és Ceglédi járás	vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2024-2027	3,5 Mrd Ft	EFOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa,	Létrejött férőhelyek száma, támogatott projektek száma	

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.f	Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása	Ceglédi, Dabasi, Nagykőrösi és Nagykátai járások	östermelők, mikro-, kis és középvállalkozások,	östermelők, mikro-, kis és középvállalkozások	2021-2027	3 Mrd	KAP	Szociálisabb Európa A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatott projektek száma,	
2. Térségi társadalmi felzárkóztatás										
2.a	Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, állami intézmények, vállalkozások	helyi önkormányzatok, állami intézmények, vállalkozások	2021-2027	2 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma,	
2.b	Lakosság egészségi állapotának javítása	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	2 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.c	Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	1,5 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.d	A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	1 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.e	Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	0,5 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
3. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés										
3.a	Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok	helyi önkormányzatok	2021-2027	27 Mrd	TOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
3.b	Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., közlekedési társaságok	helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., közlekedési társaságok	2021-2027	20 Mrd	TOP+, IKOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, megújított utak hossza,	
3.c	Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati gazdasági társaságok	helyi önkormányzatok, önkormányzati gazdasági társaságok	2021-2027	3 Mrd	TOP+,	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított zöldfelület területe, létrejött/megújított csapadékvíz elvezető hálózat hossza	
3.d	Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	2021-2027	1,5 Mrd	TOP+, EFOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
3.e	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energiatermelés elősegítése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	2021-2027	2 Mrd	TOP+, KEHOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	támogatott projektek száma, megtakarított energia	

15. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Helyi gazdaságfejlesztés	25,0	6,0	31,0
Térségi társadalmi felzárkóztatási program	5,0	2,0	7,0
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	40,0	13,5	53,5
ÖSSZESEN	70,0	21,5	91,5

14.3 Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzeti, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]

14.3.1 A prioritás indoklása

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégió a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, olyan módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

A nagyvárosi régió makroregionális szerepkörének eléréséhez, a versenyképességi előny megszerzéséhez elengedhetetlen a közlekedési kapcsolatok erősítése, a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a hálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, a térségi elosztó szerep infrastrukturális hátterének kiépítése. Az elérhetőség javulása a tökevonzó-képesség növekedését fokozza, mely a szerepkörök erősödését, újabb ágazatok megjelenését és a gazdasági struktúra bővülését eredményezik. A prioritásban a nemzetközi főközlekedési hálózatokhoz kapcsolódó hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, fejlesztése történik Pest megyében, a megye-, illetve az országhatáron átnyúló kitekintéssel.

A tervezés során figyelemmel voltunk arra, hogy ne egyedi szakaszokat emeljünk be az uniós tervezési ciklusba, hanem az egyes makroregionális hálózati elemek egymásra épüljenek és egy nagytérségi multimodális közlekedési hálózat jöjjön létre. A stratégiai program egészére igaz, hogy infrastruktúra és gazdaságfejlesztés nem válik szét egymástól, hanem egymást erősítő hatást gyakorolnak a fejlesztendő területre.

Pest megyében rendkívül koncentráltan jelennek meg nemzetközi főközlekedési utak. Ezeket nem csak a helyi lakosok, hanem az országon áthaladó tranzitutasok és szállítmányok is használják. Az úthálózat sugaras jellege miatt a megyei alközpontok elérhetősége nem mindig megfelelő, sőt bizonyos térségekben erősen hiányos. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió egyik fontos megállapítása, hogy a sugárirányú közlekedésfejlesztést fel kell váltania a négyzethálós kialakításnak, vagyis az eddig háttérbe szorult települések közötti közutak fejlesztésének is hozzá kell fogni.

A klímaváltozás jelentősen és negatívan érinti a folyami áruszállítást és annak jelenlegi hatékonyságát és jövőjét. Bár a modern dunai kikötők alkalmasak jelentősebb mennyiségű áru mozgatására, átrakodására, a vízi szállítás számára a legnagyobb nehézséget a kiszámíthatatlan és folyamatosan csökkenő átlagos vízállás jelenti. Mindez a belvízi szállítás kiszámíthatóságát, hatékonyságát és ezzel együtt versenyképességét csökkenti. Amennyiben a Dunai hajózást, mint a páneurópai közlekedési rendszer kitüntetett elemét (VII: számú páneurópai közlekedési folyosó) fenn akarjuk tartani, úgy reagálni szükséges a klímaváltozás okozta kihívásokra. A fenntarthatósági és környezeti szempontok figyelembe vétele mellett meg kell találni azokat a műszaki megoldásokat, amelyek alkalmasak a folyam hajózhatóságának hosszú távú biztosítására. A Duna stratégia köré épülő európai együttműködés, mint platform megfelelő kereteket nyújt a közös fellépésre és a folyam problémáinak megoldására.

Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a V0 vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás és zsúfolt részeit.

A járási rendszer kialakítása a város és vonzáskörzete kapcsolatra épül, azonban ezeknek a központi településeknek a megközelítése közösségi közlekedéssel, illetve közúton (főleg az agglomerációtól

távolodva) jelenleg rossz minőségű mellékúthálózaton történhet csak. A prioritásban ezért a leromlott úthálózati elemek felújítása és közlekedésbiztonsági beavatkozások is szerepelnek.

Nem csak a járási központok elérhetőségén érdemes javítani, hanem Budapest és térsége viszonylatában is. Már nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az ingázás csak Budapest irányú, hiszen az agglomerációban is jelentős termelő, szolgáltató kapacitások épültek ki. Intézkedésként emiatt megfogalmaztuk a közösségi közlekedés tengelyei mentén a multimodális csomópontok, P+R, B+R parkolók fejlesztését.

Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett fontos, hogy fejlődjön a települések belső közlekedési hálózata is. Ahhoz, hogy az elővárosi közösségi közlekedés hatékonyan működhessen, és megfelelő alternatívája legyen az egyéni közlekedésnek, szükség van arra is, hogy a helyi (és a már említett települések közötti) tömegközlekedés, a ráhordó hálózatok is fejlődjenek. Hiszen hiába csökken a menetidő, illetve a várakozási idő, ha a településeken belül - a belső közlekedési hiányosságok miatt - az ott élők elveszítik ezt az előnyt.

A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom.

A prioritásban szeretnénk lehetőséget adni továbbá a települések belterületi útjainak fejlesztésére is.

Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie.

Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.

14.3.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció átfogó céljai közül a harmadik a „Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet”. Az átfogó célon belül releváns stratégiai célok a következők:

- TF.1. Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében
- A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést

14.3.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás területi vonatkozása általánosan nem határozható meg, a beavatkozás területi fókuszra fejlesztési kezdeményezésként eltérő lesz, a közlekedés vonalas jellegét figyelembe véve.

14.3.4 Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése [P3.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése [P3.1.a]

Pest megye centrális, Budapestet övező elhelyezkedésének köszönhetően számos, nemzetközi szinten jelentős főút keresztezi, érinti. A gyorsforgalmi és főutak hálózata azonban nem folyamatos, helyenként csak szakaszosan kiépített. A sugaras-gyűrűs hálózat gyűrű irányú elemeinek hiányzó szakaszai a fővároson áthaladó utak telítődéséhez, állandó közlekedési konfliktusokhoz vezet, amely a megyei útszakaszok zsúfoltságának is egyik okozója. A torlódások csökkentéséhez, megszüntetéséhez és a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása érdekében elengedhetetlen a nemzetközi közúti közlekedési hálózat hiányzó szakaszainak mielőbbi megvalósítása. A gazdaságfejlesztési operatív céljainkhoz kapcsolódva kiemelten fontosnak tartjuk a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas R11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítását. Szükségesnek tartjuk, hogy a Ploce – Szarajevo – Budapest V/C Helsinki folyosó, illetve a Léva – Krakkó – Gdansk irányú VI. Helsinki folyosó Budapest Léva közötti szakasza a TEN-T hálózat részeként, az Esztergom és Párkány határ menti várospár érintésével kapcsolódjon össze, és Budapestet, valamint a környező településeket Pest megye nyugati határa közelében elkerülve Ercsi térségében csatlakozzon rá az M6 autópályára.

Az észak-déli irányú nemzetközi kapcsolatok másik fontos nyomvonala az M2, Váctól a határig húzódó szakaszának kiépítése kiemelt jelentőségű.

Pest megye számára kiemelten fontos az M8 autópálya Veszprém – Szolnok közötti szakaszának, e nagyjelentőségű – TEN-T útvonalakat összekapcsoló, kiegészítő – hálózati elemnek az ütemezett megvalósítása, amely a megye kelet-nyugati irányú tranzitforgalomtól való részleges mentesítésének alapja.

A nemzetközi közlekedés szempontjából is rendkívül fontosnak tartjuk a repülőtér közlekedési (vasúti és közúti elérhetőségének) fejlesztését is aminek révén mind a megyével, mind pedig a fővárossal való összeköttetése javulhatna, ami a meglévő közlekedési feszültségeket csökkentené és javítaná a repülőtér globális versenyképességét.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, a megye nemzetközi áruszállítási, kereskedelmi folyamatokba való aktív, árumegállítást, hozzáadott érték termelést indukáló bekapcsolódása, szétválasztható nemzetközi és országon belüli közlekedés, kiszámíthatóbb utazási idő, csökkenő baleseti statisztikák, csökkenő közlekedéshez köthető káros anyag kibocsátás.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF ZRT., a Belügyminisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, illetve meglévő szakaszoknál a Magyar Közút Nonprofit ZRT., BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata

b) beavatkozás: Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése [P3.1.b]

A beavatkozásban a fővárost délről elkerülő V0 tehervonal és nagyobb távon a transzkontinentális nagysebességű vasútfejlesztés (NSV) megvalósítása szerepel. A meglévő vasúti nyomvonalakon a lassújelek megszüntetése, a kapcsolódó korszerű vasúti infrastruktúra kialakítása szükséges. Feladatot jelent a megyét keresztező két kiemelt európai vasúti áruszállítási folyosó környezetkímélő fejlesztése és a jelenleginél magasabb szolgáltatási színvonal elérése, az állomások felújítása, esetleges bővítése.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, vasúti közlekedés ütemeztettségének javulása, a közlekedésre fordított időráfordítás csökkenése, környezetkímélő fuvarozási mód szerepének növekedése.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt.

c) beavatkozás: Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban [P3.1.c]

A program keretében a folyót, a hazai üzemeltetésű hajóállományt, és a multimodális kapcsolatokat érintő összehangolt fejlesztést kívánunk megvalósítani, amely a Duna nemzetközi hajózási, kapcsolati szerepének növelésére irányul. A beavatkozások központi eleme a folyami hajózhatóság javítására, az áruszállításra alkalmas kikötői infrastruktúra bővítésére, a multimodális kapcsolatok kiaknázására, a kikötők közúti és vasúti elérhetőségének javítására is irányulnak. Fontos a Duna átlagos vízállásának növelése a hajózhatóság biztosítása érdekében, sarkantyúk és egyéb duzzasztóművek segítségével.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, folyami, környezetkímélő fuvarozási mód szerepének növekedése az áruszállításban.

Potenciális kedvezményezettek köre: MAHART, önkormányzatok, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, gazdasági társaságok

14.3.5 Közösségi közlekedés fejlesztése [P3.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése [P3.2.a]

Budapest és Pest megye között integrált közösségi közlekedési rendszer kialakítására jelenleg irányulnak állami kezdeményezések. Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett meg kell teremteni a módváltás feltételeit fejleszteni B+R, P+R parkolókat. A program keretében szükséges megvalósítani a vasúti csomópontok fejlesztését (pl. állomásépület épület-energetikai korszerűsítése, akadálymentesítés, a multimodalitást elősegítő P+R, B+R, K+R parkolók fejlesztése). A vasúti állomások kapcsán fontos lenne, hogy különösen az elővárosi térben a mainál jobban illeszkedjenek a települési szerkezetbe úgy, hogy az állomás környezete fejlődjék a település egy fontos alközpontjává, fejlődjenek ki a napi életvitel szolgáló kereskedelmi és egyéb szolgáltatások, az állomást igényes vonzó vasúti- és települési közterület vegye körül, legyen egyben mikromobilitási pont és ráhordó autóbusz végállomás, kedvezően, kis gyaloglással kapcsolódjék hozzájuk B+R valamint P+R parkoló.

Pest megye támogatja a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) által javasolt H5, H6 és H7 HÉV-vonalak, a pályák, a megállók, az utastájékoztatási rendszer teljes felújítását, a járművek cseréjét és a csepeli és a ráckevei vonal Kálvin térig való meghosszabbítását. A Pest megyében leszakadónak számító Csepel-sziget közlekedésfejlesztése környezetbarát módon történne ezzel a fejlesztési csomaggal, elősegítve ezzel a népesség (főleg a fiatal és mobilizálható) helyben maradását.

Továbbra is fontosnak tartjuk a városi-elővárosi menetrendek és szolgáltatások összehangolását, ami kapacitások növelése nélkül is szolgálná a közösségi közlekedés fejlődését.

Szintén cél a közúti közösségi közlekedés korszerűsítése, környezetbarát, alacsony, vagy 0 emissziójú buszok beszerzése, a várakozási idők csökkentése, intelligens közlekedés támogató rendszerek kialakítása.

Eredmény: Budapest elérhetőségének javítása, magasabb szolgáltatási színvonal nyújtása, mikrotérsgéi elérhetőség javítása, közösségi közlekedés ütemezettségének javulása, megtakarított utazási idő.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata.

b) beavatkozás: Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése [P3.2.b]

Ahhoz, hogy az elővárosi közlekedésfejlesztés sikeres legyen, az egyéni közlekedési módokról mind többen váltsanak át a tömegközlekedésre, fontos hogy a helyi közlekedést is fejlesszük. Sok esetben a módváltás infrastruktúrájának (multimodális csomópontok) nem megfelelő infrastruktúrája, a helyi tömegközlekedés fejletlensége akadályozza az elővárosi közösségi közlekedést igénybe vevők körének bővülését. A beavatkozás egyrészt a települések, közösségi közlekedéshez kapcsolódó megállóinak fejlesztésére, másrészt a helyi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó járműpark modernizálására irányul.

A fejlesztések lehetnek buszváró építése, vasúti állomás modernizálása-fejlesztése, e-buszok vásárlása, B+R, P+R létesítményekhez szükséges területek vásárlása és kisajátítása, a szükséges szabályozási tervek elkészítése. A helyi fejlesztéseknek összhangban kell lennie a felsőbb szintű hálózati tervekkel és beavatkozási pontokkal.

Eredmény: Egészségesebb életmód, utazási komfort növekedése, az utazási stressz csökkenése. A fejlesztések hatására növekedni fog a közösségi közlekedést igénybe vevők száma.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKK, MAHART.

c) beavatkozás: Térségi és járási központok elérhetőségének javítása [P3.2.c]

A megye és a főváros kapcsolatrendszerén túl a megye egyes településein belül a közlekedési kapcsolatok térségi, környezeti, gazdasági sajátosságok szerinti differenciált fejlesztése, a kistérségi és járási központok időben és eszközben (közösségi közlekedés) való jobb elérhetőségének biztosítása, a közlekedésbiztonság javítása történik meg.

Pest megye keleti térségében a Tápió-menti feltáró út ütemezett megvalósítása szükséges a 31-es út településeket súlyos környezeti terheléssel és balesetveszéllyel érintőszakaszának új nyomvonalú megépítésével.

Elengedhetetlen a Csepel-szigeti gerincút déli szakaszának ütemezett megépítése.

Meg kell valósítani a Zsámbéki-medence településeinek elkerülésére tervezett út kiépítését.

Nagyobb távon megvalósítandó a Duna váci ágát keresztező új, a térségi átjárhatóságot javító Duna-híd építése Vác térségében.

Fontos a járási tömegközlekedés újragondolása, az esélyegyenlőségi szempontok érvényre juttatása, a közlekedésben is. Oldani kell a belső perifériára szorult települések lakóinak elzártságát, a távolsági buszközlekedés mellett, kisebb léptékben is rentábilis közösségi közlekedés rendszerének megszervezésével. **Eredmény:** A fejlesztések hatására a települések belső úthálózata mentesül az átmenő forgalom környezeti terhelésétől, a balesetveszélyes útszakaszok száma csökken, gyorsabbá és kiszámíthatóbbá válik a térségi forgalmat bonyolító útszakaszok forgalma, növekedni fog a közösségi közlekedést igénybe vevők száma.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK, a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, helyi önkormányzatok, Volán társaságok.

14.3.6 Közúthálózat fejlesztése [P3.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Belterületi utak fejlesztése [P3.3.a]

Az intézkedés keretében a települések belterületi útjainak fejlesztése, felújítása történhet meg. A földutak burkolása, vízelvezetése, az utak mentén járdák, kerékpáros létesítmények kialakítása, a burkolt utak elavult szakaszainak megújítása valósulhat meg e beavatkozás keretein belül.

Eredmény: Közlekedésbiztonság javulni fog, az életminőség emelkedik, a szolgáltatások igénybevételi lehetőségei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők

b) beavatkozás: Közutak fejlesztése [P3.3.b]

A települések közötti úthálózat fejlesztése, a települések megközelíthetőségének javítása, térségi úthálózatba történő bekötése valósulhat meg. Ide sorolható a települést, településeket elkerülő utak építése is a meglévő utak nagy forgalma miatt a lakóterületeken keletkező zaj, por- és rezgésterhelés

csökkentése. A konstrukció keretében támogathatók olyan ipari, logisztikai területek megközelítését szolgáló közútfejlesztések is, melyek gazdaságélénkítő szerepe kimutatható.

Eredmény: A közlekedés feltételei, a közlekedésbiztonság javulása az érintett szakaszokon, munkába járás körülményei fejlődnek, további beruházások telepedhetnek le a térségekben, kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők.

c) beavatkozás: Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése [P3.3.c]

A kerékpáros turizmus, szabadidős kerékpározás és a folyamatosan bővülő hivatásforgalom egyre jelentősebb igényeket támaszt megfelelő minőségű, az úttesttől elválasztott és rendszerbe szervezett kerékpárutak felé. A kerékpárút fejlesztések jelentős beruházással járnak, így igen fontos, hogy a fejlesztések hatékonyan, a valós igényekre támaszkodva valósuljanak meg. Szükséges, hogy a kerékpárutakat ne helyi pontszerű fejlesztésekként kezeljük, hanem törekedjünk arra, hogy ezek országos és megyei kerékpárút hálózatba szerveződjenek, legalább tervezés tekintetében igazodva annak hosszú távú céljaihoz. Szükség volna egy megyei kerékpár hálózati terv létrehozására, annak érdekében, hogy a hosszú távú fejlesztési irányok és prioritások kijelölésre kerüljenek.

A települések együttműködésben megvalósított, hálózatba szervezett projektjeinek integrált megvalósítását javasoljuk az EUROVELO, a Duna-menti kerékpárút, Budapest-Balaton kerékpárút, hálózati elemeivel. A kerékpáros utak menti szervíz pontok, szolgáltató állomások fejlesztését együtt szükséges megvalósítani a vonalas infrastruktúra fejlesztésével.

Eredmény: Szinten marad, vagy növekszik a kerékpárt használók száma, csökken a halálos balesetek száma, a környezettudatosság fejlődik,

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők, NIF Zrt.

d) beavatkozás: Közlekedésbiztonsági beavatkozások [P3.3.d]

A települések belterületi szakaszain, főleg az egy és kétszámjegyű utakon rendkívül sok baleset történik. Kiemelhetők ezek közül az 51-es út, 4. sz. főút és 3. sz. főút szakaszai. Ezeken az utakon kerékpársávok, gyalogos átkelők, forgalomlassítók, forgalomtechnikai beavatkozások segítségével növelni kell a közlekedés biztonságát. A biztonságos közlekedési lehetőségek kialakítását kell elősegíteni korszerű csomópontok kiépítésével, körforgalom kialakításával, a meglévő csomópontok korszerűsítésével. A közlekedésbiztonságot a forgalomtechnikai beavatkozásokon túl lakossági szemléletformálással, a közlekedési ismeretek gyarapításával is szükséges javítani. A közútjaink jelentős forgalma miatt óriási lehetőségnek tartjuk e területen a közlekedési innovációkat. Ezért a megye közútjain támogatjuk, hogy megjelenjenek a közlekedés biztonságát javító innovatív, modern forgalomtechnikai eszközök, berendezések, akár pilot projektek keretében, élő tesztkörnyezetet biztosítva azok hazai bevezetéséhez.

Eredmény: Csökken a halálos balesetek száma a kritikus szakaszokon.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., útkezelők, oktatási intézmények

14.3.7 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

16. táblázat: III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Prioritás neve: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése									
1.a	Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., a Magyar Közút Nzrt	hazai és külföldi lakosság, szállítványozók,	2022-2030	5 Mrd Ft	IKOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Megépült új főközlekedési utak hossza; Felújított főközlekedési utak hossza,	-
1.b	Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt.,	hazai és külföldi lakosság, szállítványozók,	2022-2026	750 Mrd Ft	Hitel	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Felújított vasútvonal hossza	China Tiejuiu Engineering & Construction Kft, China Railway Electrification Engineering Group Kft, RM International Zrt.
1.c	Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítványozásban	Pest megye	MAHART Zrt, MAHART Passnave, NIF Zrt.,	hazai és külföldi lakosság, szállítványozók,	2022-2030	2-3 millió EUR	85% EU	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Folyón szállított áru mennyisége, Fejlesztéssel érintett kikötők száma	
2.	Közösségi közlekedés fejlesztése									

2.a	<i>Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése</i>	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK,	lakosság	2022-2026	15 Mrd Ft	IKOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Fejlesztett elővárosi közlekedéssel érintett lakosság száma, Megépített P+R és B+R parkolók száma,	
2.b	<i>Községi közlekedés kisléptékű fejlesztése</i>	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., MÁV-START Zrt., BKK, Volánbusz Zrt.	lakosság	2022-2030	15 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megújult községi közlekedést szolgáló állomások száma	
2.c	<i>Térségi és járási központok elérhetőségének javítása</i>	Pest megye	NIF Zrt.,	lakosság	2022-2030	99 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.	Közúthálózat fejlesztése									
3.a	Belterületi utak fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., települési önkormányzatok,	lakosság	2022-2027	5 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.b	Közutak fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt.,	lakosság	2022-2027	13 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.c	Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2022-2027	4 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Létrehozott kerékpáros útvonal hossza,	
3.d	Közlekedésbiztonsági beavatkozások	Pest megye	önkormányzatok, NIF Zrt.,	lakosság	2022-2027	1 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Végrehajtott közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	

17. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	756,0		756,0
Közösségi közlekedés fejlesztése	129,0		129,0
Közúthálózat fejlesztése	23,0		23,0
ÖSSZESEN	908,0		908,0

14.4 Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]

14.4.1 A prioritás indoklása

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

Pest megye szempontjából és az egész nagyrégió növekedésének, versenyképességének szempontjából fontos, hogy a főváros körül erős, policentrikus városhálózat alakuljon ki, amelynek egyes elemei is jelentős gazdasági és társadalmi potenciállal rendelkeznek. Ez segíthet abban, hogy az agglomerációs települések, és a főváros is megőrizze működőképességét, amelyet a jelenlegi folyamatok jelentősen veszélyeztetnek. Az egyirányú ingázás, a szolgáltatások koncentrációja egy kisebb térben (főváros), miközben a lakosság egyre inkább a környező településeken képzei el lakhatását, egyre nagyobb közlekedési és környezeti problémához vezet. A közlekedési infrastruktúra csak óriási költséggel és korláatosan bővíthető így sokkal fontosabb lenne a megyei centrumok megerősítése, fejlesztése, hogy közvetlen környezetük számára legalább olyan fontos térszervező erővé váljanak, mint maga a főváros.

A megyének 2020-ban közel 1,3 millió lakosa volt, azonban míg a főváros folyamatosan veszít a népességéből, addig a megye népessége a szuburbanizációnak és a belső vándorlásnak, illetvedemográfiai jellemzői hatására folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően nagyon fontos, hogy a fővárost körülölelő megyében élők életminősége, a helyben elérhető szolgáltatások minősége a fővárosban elérhetőhöz hasonlítson. Ahhoz, hogy ennyi ember életét megfelelően lehessen szervezni, a települési önkormányzatoknak felkészülniük, kompetensnek, nyújtott szolgáltatásaiknak naprakésznek kell lenni és meg kell felelniük a mai városlakók támasztotta igényeknek.

Míg Európa nyugati felében a városi szegénység, addig Kelet-Európában inkább a vidéki szegénység jelent problémát. Nem szabad ugyanakkor elhanyagolni a városi szegénység kérdését sem. Számos megyei város küzd a területén kialakult szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett városrészek helyzetének javításával. Az előző támogatási időszak során egyes városok már sikeresen végrehajtottak szociális városrehabilitációs projekteket, azonban szükségesnek tartunk további lépéseket e téren. A társadalom egészének érdeke, hogy a leromlott településrészekben élők képességének, kompetenciáinak fejlesztése, helyzetük jobbítása, hiszen ezzel a települések élhetőségét javítjuk, társadalmi kohézióját erősítjük.

A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működniük. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. A területrendezési jogszabályok módosítása az agglomerációban csökkentette a belterület expanzióját, de ezzel együtt a városias többszintű beépítés a maradék belterületi zöldfelületek eltűnéséhez vezetett. A barnamezős területek ugyanakkor nagy potenciált jelentenek a növekedéshez, ehhez azonban ezen területek azonosítására, felmérésére és megfelelő hasznosítási stratégiára van szükség. Fentiekkel összhangban különös gondot kell fordítani a meglévő természeti értékek megóvására, mivel ez hozzájárul a településeink fenntarthatóságához, környezetünk sokféleségéhez, meg kell akadályozni táj túlhasználatát.

A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen. Ezen a területen igazi előrelépést csak komplex hosszú távú cselekvési tervekkel, összehangolt akciókkal lehet elérni. Egyszerre szükséges a helyi és elővárosi közlekedés optimalizálása,

az elektromobilitás, illetve egyéb környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A helyi épületállomány energetikai korszerűsítése és a megújuló környezetbarát energiaforrások használatának elterjesztése. A levegő minőségének javításához a megfelelő településtervezési megoldások alkalmazása is hozzájárulhat, ilyenek például a zöldsávok, egyéb a szállóport és egyéb szennyezők megkötését szolgáló környezetbarát megoldások, megfelelő levegőáramlási folyosók biztosítása. Bár kevesebb szó esik róla, egyre nagyobb gondot okoz a zaj, amely közvetlenül és közvetett módon is károsítja környezetünket és egészségünket. Sajnos idáig csak lokálisan, valamilyen infrastrukturális beruházáshoz, vagy lakossági tiltakozás okán készültek zajtérképek, így a védelem is csak ezeken a kiemelt pontokon valósul meg, általában érintetlenül hagyva évtizedes problémákat, vagy azokat a problémákat, amelyek lassan fokozatosan alakulnak ki (pl. a forgalom fokozódása miatt). Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal.

A talajvédelem jelentősége óriási, hiszen a talajpusztulás még az erre nagyobb figyelmet fordító európai kontinensen is jelentős problémát okoz majd az elkövetkező évtizedekben, amelyet a klimatikus változások tovább erősítenek. A megye klímaalkalmazkodásának is egyik fontos eleme kell, hogy legyen a tudatos térhasználat, a termőtalajok védelme, a talajok termőképességének megőrzése, a talajok optimális vízgazdálkodásának biztosítása, az erózió megakadályozása. Ehhez szükség van a precíziós mezőgazdaság további támogatására, az ökológiai szempontból tudatos gazdálkodásra. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára (ld. I. prioritás).

A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren, még mindig kevés olyan önkormányzat van, amely rendelkezik megfelelő vízgazdálkodási stratégiával, vízkár elhárítási tervvel, Pedig az árvizek és a csapadékvíz miatt 2020-ban a vis maior kifizetések meghaladták a 640 millió forintot. Szükséges a felszíni vízelvezetés és vízviSSzatartás rendszerének megújítása, illetve kibővítése, különösen az ennek kitett településekben, járásokban. A vízgazdálkodás része a felszíni és felszínalatti vizek védelme, és ugyan e tekintetben sokat lépett előre a megye is a rendszerváltozás óta, még mindig van teendő e téren. A lakásoknak 16%-a nincs a hálózatra kapcsolva, a tisztított szennyvíznek 9%-a pedig még mindig csak mechanikai, vagy mechanikai és biológiai tisztításon megy keresztül, ami a megyék között a középmezőnybe tartozik.

A térség összes településén teljes körűen megvalósult a hulladékgyűjtés. Azonban a hasznosítás, az elkülönített hulladékgyűjtés rendszerének kiépítése, a hulladék szétválogatás technológiájának felhasználása nem halad a megtervezett módon. Az EU-ban 2025-re a háztartási hulladék legalább 55%-át kellene újrahasznosítani, míg hazánkban ez az arány ennél 20 százalékponttal alacsonyabb, tehát jócskán van mit faragni ezen értékből. Bár uniós összevetésben hazánk nem a legnagyobb hulladéktermelő, azért az országon belül a főváros és környezete már csak a nagy népesség-koncentráció miatt is kiemelkedik. A legfontosabb teendő e téren a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése és az újrahasznosítás arányának növelése. Ehhez a hulladékkezelés fejlesztésére, a vállalkozások körforgásos gazdaság irányába tett lépéseire van szükség, de fontos a lakosság szemléletformálása is. A megye környezeti értékeit sajnos jelentősen veszélyeztetik az illegális hulladéklerakók, amelyek feltérképezésére és megszüntetésére tett állami erőfeszítések szükségesek, ám ebben a lakosság mellett az önkormányzati szerepvállalásra is szükség van. A zöldhulladék hasznosítása települési, vagy regionális komposztáló beüzemelésével valósulhat meg.

14.4.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

A prioritás kapcsolódása a Pest Megyei Területfejlesztési Kon koncepcióval a „Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet” átfogó célon keresztül valósul meg, melynek vonatkozó stratégiai céljai a következők:

- TF.3. Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése.
- TF.4. Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában

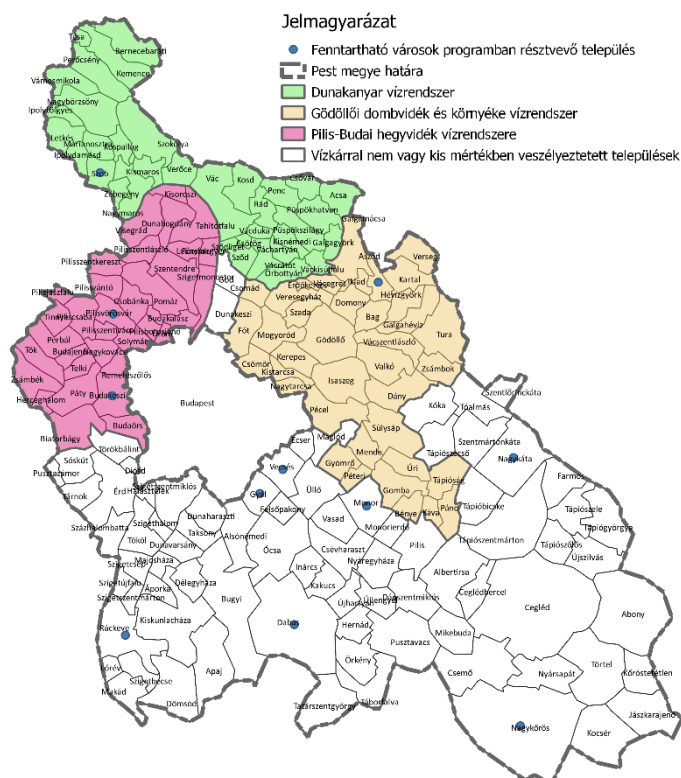
14.4.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás esetében vannak olyan fejlesztési kezdeményezések, ahol a fejlesztéseket koncentráltan, a problémák felmerülésének helyén kell kezelni. Ilyenek a városi problémák megoldása, a centrum települések fejlesztése, de ilyen a vízgazdálkodás kérdése is. Más esetekben, elviekben ugyan felállítható lenne ilyen területi lehatárolás, ám éppen a jelenség nem megfelelő feltérképezettsége akadályozza ezt. Végül az intézkedések egy része olyan általános problémákra ad választ, amelyek a megye csaknem minden településén kisebb-nagyobb mértékben jelen van.

A csapadékvízárak a megyében igen koncentráltan jelentkeztek, a Belügyminisztérium nyilvántartásai alapján jól körülhatárolható térben történtek vízkárok az elmúlt 10 év során. Mivel általában nagy beruházás igényű fejlesztésről van szó, érdemes a forrásokat azokra a településekre összpontosítani, ahol a jelentős károkat okozott a lezúduló csapadékvíz, így az esetleges fejlesztésekkel jelentős további károk előzhetők meg. Ezek körét Pest megye hegyi, vagy dombvidéki lejtős térszínű települései jelentik.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében.

Különösen fontos a policentrikus városhálózat, és ebben kiemelten a járasszékhelyek funkcióinak megerősítése. A megye 25 ezer főnél népesebb járasszékhely települései megfelelő belső erőforrásokkal rendelkeznek ahhoz, hogy fejlesztéseiket különböző állami vagy EU forrás terhére, vagy bizonyos elemeket akár saját erőből, illetve magántőke bevonásával valósítsanak meg. Hozzájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó Dunakeszi a térség gazdasági ereje miatt

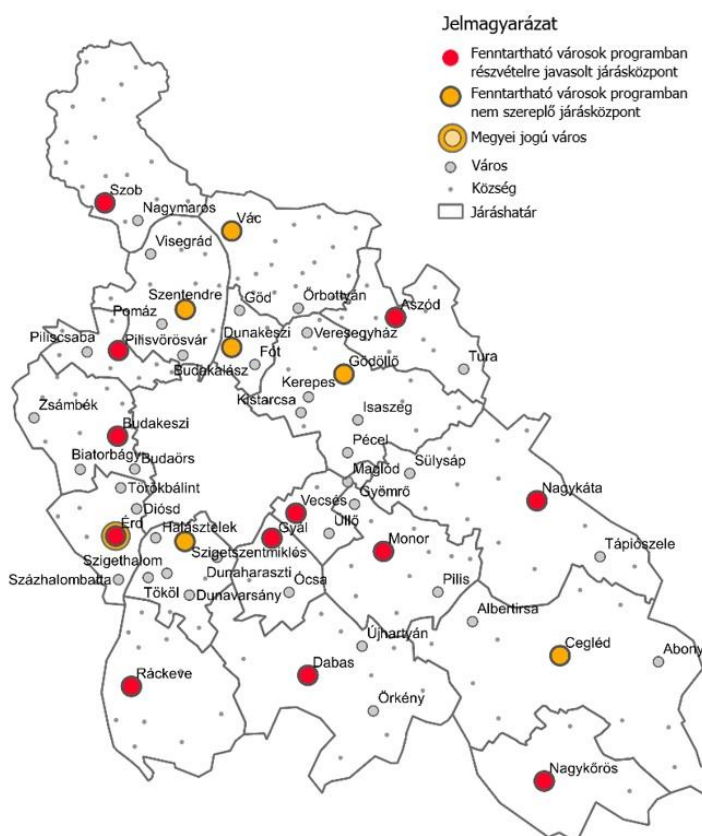

8. ábra Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei

szintén jó eséllyel képes a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani.

A többi járásközpont azonban a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. Éppen ezért a 2021-2027 közötti időszakban ezeknek a településeknek a kiemelt fejlesztését fontosnak tartjuk, komplex fejlesztések révén kívánunk olyan segítséget nyújtani számukra, amely ezen az átmeneti időszakon átsegíti őket, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul e városok és környezetük fenntartható működéséhez.

9. ábra Pest megye városhálózata

14.4.4 Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés [P4.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei) [P4.1.a]

Pest megyében van a legtöbb városi jogállású település Magyarországon. A városok népessége folyamatosan növekedett az elmúlt évtizedekben, ütemük miatt több településen sem tudták intézményhálózattal, úthálózattal és városi léthez kapcsolódó funkciókkal és szórakozási-, kulturális lehetőségekkel lekövetni a felmerült igényeket. Fontosnak tartjuk a dinamikus fejlődő városok, különösképpen a járásközpontok megsegítését olyan forrással, amelyből komplex módon fejleszteni tudják a településüket. Kevés forrás jutott eddig a kötelező szociális feladatok ellátására, az ellátórendszer fejlesztésére. Tovább kívánjuk fejleszteni a nevelési és oktatási intézményeket, a szolgáltatáshiányos települések esetében új intézmények építését is támogatjuk.

A dinamikus népesség és méretnövekedés miatt fontosnak tartjuk a helyi közlekedés fejlesztését is akár közösségi közlekedésről, akár kerékpáros fejlesztésekről legyen szó. A belterületi úthálózat és csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése szintén elengedhetetlen. Tapasztaljuk, hogy a városokba költöző emberek szeretnének városias módon élni, ezért a rekreációra, zöld terek fejlesztésére szintén kívánunk forrást allokálni. Támogatjuk, hogy a városokban közösség-szervező, közösségteremtő, civil szerveződések erősítő „soft” programok is megvalósuljanak. Az eddig épületenergetikai fejlesztésekből kimaradó közintézmények korszerűsítése szintén célunk az ökológiai lábnyom csökkentésének érdekében.

Eredmény: Új települési funkciók jelennek meg magas zöldfelületi aránnyal, a városi klíma javulni fog. Az ingázás mértéke csökken, emiatt a közutak leterheltsége nem romlik tovább. A kedvezőbb települési

környezet remélhetően a települési funkciók bővülése mellett pozitív hatással lesz a helyi gazdaság erősödésére is.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak, nonprofit szervezetek, városfejlesztő társaságok, szövetkezetek, kormányhivatal

b) beavatkozás: Önkormányzati szolgáltatások javítása [P4.1.b]

A megye versenyképességét nagyban befolyásolja, hogy az önkormányzatok milyen minőségben képesek szolgáltatni, hogyan képesek kiszolgálni a lakosaik és a helyi vállalkozások igényeit. A helyi önkormányzatok feladatellátásának terén az ügyfélközpontú, hatékony ügyfél kiszolgálás személyi feltételeinek, eszközszükségletének, szoftverigényének, továbbá a kötelező feladatellátáshoz kapcsolódó egyéb fejlesztések valósulhatnak meg. Fontosnak tartjuk, hogy az önkormányzatok lépéseket tegyenek az okos település koncepciója nyújtotta lehetőségek irányába.

Eredmény: A települési közszolgáltatások elérhetősége és minősége javul. Gyorsabbá válik az ügyintézés, amely a gazdasági szereplők mindennapi életében is kedvező változást fog jelenteni. A „bürokrácia” immár nem akadály lesz egy-egy beruházás megvalósításának, hanem hatékony közreműködésével elősegítője.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok

c) beavatkozás: Szociális városrehabilitációs beavatkozások [P4.1.c]

Kiemelten fontos a Pest megye városaiban kis számban előforduló szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett településrészek rehabilitációja, a társadalmi kirekesztődés veszélyének enyhítése. A beavatkozás célja a településeken belül a társadalmi esélyegyenlőség javítása. A rehabilitáció eszközével a leromlott környezet megújítása történik meg, miközben kiemelt hangsúlyt helyezünk a szegregátumban élők felzárkóztatására, szociális és életkörülményeik jobbítására, illetve további munkapiaci esélyeik javítására. A beavatkozás önkormányzati tulajdonú területeken valósulhat meg, a privát és vállalkozói szféra bevonásával.

Eredmény: A társadalmi szempontból szegregálódó és környezeti szempontból kockázatot jelentő területek megújulnak, csökkennek a társadalmi feszültségek, erősödik a társadalmi kohézió. Javul az élet minősége.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak, nonprofit szervezetek, városfejlesztő társaságok, szövetkezetek

14.4.5 Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése [P4.2.a]

A klímaváltozás hatásaira építészeti, településökológiai szempontból is szükséges felkészülni. Fontos a településszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal. A települési zöldterületeket nagyságát növelni, minőségét pedig javítani kell. Az utak mellett, megfelelő zöldsávokat kell kialakítani, amelyeken olyan növényzetet, fákat kell ültetni, amelyek árnyékuk, lombzatuk révén képesek egyfelől csökkenteni az éghajlatváltozásból adódó szélsőséges hőmérsékleti terhelést, másrészt szűrik az emberi tevékenységből származó levegő és hangszennyező hatásokat is.

Fontos, hogy olyan modern közösségi terek is kerüljenek kialakításra, amelyek a COVID okozta korábbiaktól eltérő igényekhez igazodva képesek megteremteni a találkozás a szociális érintkezés biztonságos és kényelmes terét.

Eredmény: Fenntarthatóbb városi-, települési környezet valósul meg

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, nemzeti parkok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, költségvetési szervek

b) beavatkozás: Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése [P4.2.b]

Fontos feladat Pest megye természetvédelmi területeinek (a Duna-Ipoly Nemzeti Park, a tájvédelmi körzetek, NATURA 2000 és egyéb védett és nem védett, ökológiai területek) biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével.

Lényeges, hogy a természeti környezet megóvása ne csak kizárólag a védelembe vett területekre korlátozódjon, fontos hogy a környezetvédelmi szempontok, a biológiai sokféleség, a természetes vizek védelme a vonalas infrastruktúra fejlesztések, az ipari, kereskedelmi, turisztikai és logisztikai fejlesztések szükségességénél már mérlegelésre kerüljön, illetve a fejlesztések megvalósítása során a tervezéstől, a kivitelezésen át az üzemeltetésig minden fázis során megfelelő figyelmet kapjon a természet és környezetvédelem.

Eredmény: A természeti környezet minőségének javulása, biodiverzitás megőrzése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, nemzeti parkok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, költségvetési szervek,

c) beavatkozás: Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem [P4.2.c]

Pest megyében növekvő gondot jelent a levegő és a zajszennyezés. A közlekedési ágazat gerincvonalai okozzák a legnagyobb levegő és zajszennyezést, a legnagyobb problémát a nitrogén oxidok és PM10 vagy annál kisebb szemcseméretű szálló por jelenti. A közlekedés kibocsátásán a szigorodó kibocsátási normák javítanak ugyan, de a hazai gépjárműállomány még mindig elég idős, így az említett jogszabályok hatása csak évek múlva érezteti nálunk a hatását. Fontos volna tehát a közlekedés kibocsátásának csökkentése, az elektromobilitás támogatásával, illetve a nulla, vagy alacsony emissziós tömegközlekedés megteremtésével, népszerűvé tételével, támogatásával. Szintén cél az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremissziójának – a reális lehetőségeken belüli – csökkentése az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziók mérséklése. A Feriegyi Gazdasági Övezet fejlesztése kapcsán támogatni szükséges a légiforgalom biztonságos lebonyolíthatóságával összeegyeztethető, racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetését.

A program keretei között támogatnánk a települési zajtérképek elkészítését, folyamatos frissítését legalább a zajjal leginkább érintett településrészek esetében, illetve támogatnánk a különböző zajcsökkentő műszaki megoldások telepítését, illetve a zajártalom csökkentésére irányuló forgalomszervezési és településtervezési megoldások alkalmazását.

A megye termőföldjeit több veszély is fenyegeti, ami a kiszáradásban, a felszín alatti vizek mélyebbre húzódásában, a nem megfelelő területhasználatban, a jó minőségű termőföldek művelés alóli kivonásában jelentkezik legfőképp. Emiatt fontosnak tartjuk a parlagterületek visszaszorítását, újra művelés alá vonásának támogatását. Nem csak Pest megyében jelentkező speciális probléma a suvadás és csúszásveszélyes partfalak (lőszfalak) jelenléte, mely komoly gazdasági károkat képes okozni és emberéleteket is veszélyeztet. Ezért támogatni szeretnénk a lőszfalak állékonyságának települési szintű talajmechanikai vizsgálatát, veszélyességének meghatározását, településrendezési tervekbe való integrálását.

Eredmény: A levegőminőség javulásával, a megfelelő zajvédelmi intézkedésekkel nő az egészségesen várható élettartam, javul a települési környezet minősége. A termőföldek védelmével biztosítható a hosszú távon is fenntartható mezőgazdasági termelés, javul a települések klímaalkalmazkodási képessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, NIF Zrt., MÁV Zrt., gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése, barnamezős területek kármentesítése, hasznosításra történő előkészítése [P4.2.d]

A települések számára számottevő fejlesztési tartalékot jelentenek a barnamezős területeik, hiszen általuk úgy képesek hasznosítható területhez jutni, hogy azért nem kell csökkenteniük értékes zöldterületeiknek a nagyságát. Az ésszerű területhasználat kapcsán így nem kerülhet ki a barnamezős területek felmérése, állapotuk rögzítése, illetve amennyiben szükséges a kármentesítés. A program keretei között egyfelől ösztönözzük egy barnamező kataszter felállítását, amelynek révén képet kaphatunk településenként a rendelkezésre álló ilyen jellegű területek nagyságáról, elhelyezkedéséről. A program keretében más vállalkozásfejlesztési programokhoz kapcsolódva előnyben kívánjuk részesíteni a barnamezős területek újrahásznosítását célzó projekteket.

Eredmény: Növekszik a hasznosított barnamezős területek aránya, stagnál, vagy csak kisebb mértékben folytatódik a települések „szétterülése”.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok, Pest Megyei Önkormányzat

14.4.6 Energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérházak, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása [P4.3.a]

A beavatkozás során a Pest megyei gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények (bölcsőde, családi bölcsőde) infrastrukturális fejlesztése, az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastrukturájának fejlesztése, korszerűsítése, a szociális szolgáltatást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése, az egészségügyi ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése, valamint a helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései valósulnak meg. Ezen kívül a költségvetési szervek intézményeinek infrastrukturális fejlesztésére is sor kerülhet. A felsorolt esetekben a program keretében energia és környezeti hatékonysági beruházásokat, megújuló energiatermelést, valamint ezek együttes alkalmazását támogatjuk. A fejlesztésbe beleértjük az épületgépészeti rendszerek fejlesztését, alternatív energia alkalmazását, valamint a hőszigetelést érintő fejlesztéseket, illetve a kifejezetten jelentős megtakarítást eredményező kísérleti és bevezetés alatt álló megoldások támogatását, adott esetben pilot projektek keretében. Az egyes beruházások hatékonyságát jelentős mértékben javítja a térségi tervezés és tanácsadás, illetve menedzsment.

Eredmény: Települési energiahatékonyság növekszik, a klímavédelmi és energiahatékonysági szempontokat előtérbe helyező közszolgáltatások fejlődnek, példát mutatva a lakosság felé. Az ökológiai lábnyom csökken, fenntarthatóbbá válnak az intézmények, csökken az energiafüggőség mértéke. Az egyedi fejlesztésű, illetve komplex, egymásra épülő rendszerek alkalmazása ösztönzi a megyében működő és a hazai vállalkozások fejlődését, a környezettechnológiai és energetikai fejlesztéseket, innovációt, valamint segítheti a helyi gazdaság fejlődését, stabilitását és jövedelemtermelő képességét. A hatékonyabb működés és kedvezőbb költség szerkezet elősegíti a szolgáltatásokkal elért emberek és az ellátottak számának növelését. A beruházás legjobb megtérülését az egyedi, valamint térségi adottságok figyelembevétele és az érintettek közreműködése biztosítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egyházi és civil szervezetek, intézményfenntartók, költségvetési szervek

b) beavatkozás: Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai [P4.3.b]

A beavatkozás során megtörténik a gazdasági szektor energiahatékonyságának növelése, a vállalkozások megújuló energiafelhasználását és energiahatékonyság növelését célzó fejlesztések támogatása. Támogatjuk kisléptékű energiatermelő rendszerek fejlesztését és helyi felhasználás ösztönzését. A lakosság jelentős része él olyan lakásokban, amelyek távfűtési rendszeren keresztül kapják a meleg víz és fűtési szolgáltatást. Ezért a távhő rendszerek komplex energetikai korszerűsítésének támogatását is támogatni kívánjuk. Gazdasági társaságok esetén a verseny része az energia racionalizáció, akár telephely energiafelhasználása, akár a technológia működése közben megtakarítható energia tekintetében. Támogatni kívánjuk ezeket a fejlesztéseket.

Eredmény: Az ökológiai lábnyom csökken, az épületállomány korszerűbbé válik, csökken az energiafüggőség mértéke. Tudatosul az energiahatékonyság szükségsszerűsége, növekszik a környezettudatosság, a klímaváltozás hatásainak mérséklésének szükségessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

c) beavatkozás: A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása [P4.3.c]

A közsféra által működtetett közszolgáltatások energetikai fejlesztései mellett a lakossági használatban lévő épületek, rendszerek energetikai korszerűsítésére is kiemelten kell fókuszálni. Az energiatakarékossági beavatkozások, de különösen a megújuló energiák alkalmazása azonban hosszú távon térül meg. A lakosság számára ezért fontos támogatással ösztönözni a beruházást, amely így belátható időn belülre közelíti a befektetett költségek megtérülését.

Eredmény: Az ökológiai lábnyom csökken, az épületállomány korszerűbbé válik, csökken az energiafüggőség mértéke. Tudatosul az energiahatékonyság szükségsszerűsége, növekszik a környezettudatosság, a klímaváltozás hatásainak mérséklésének szükségessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: lakosság (magánszemélyek, társasházak, lakásszövetkezetek), nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása [P4.3.d]

A megújuló energiaforrásokból származó energia mennyisége még mindig számottevően elmarad a tagországi vállalástól. Pest megye adottságai a geotermikus és napenergia termelés területén biztosítják a beruházások megtérülését. A megújuló energiaforrások részaránya az ország energiagazdálkodásában nem növelhető korlátlanul, hiszen az energia ipari méretű tárolása jelenleg még nem megoldott. Helyi léptékű fejlesztések esetében ez nem jelent problémát, hiszen az országos rendszerbe történő visszatáplálás ilyen léptékben még nem jelent problémát, azonban csökkentik a helyi energiafelhasználás költségeit és segítenek hazánkban elérni a korábbi klímavédelmi vállalásait.

Eredmény: Csökken az energiafüggőség mértéke, csökken a károsanyag kibocsátás

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, energiaszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Szemléletformálás az energiatakarékosság és megújuló energiák használatát tekintetében [P4.3.e]

Olyan szemléletformáló programokat kívánunk megvalósítani, melyek segítik a megújuló energiaforrások használatának közvetlen és globális előnyeit. Segítenek megismerni a technológiák alkalmazásának hatékonyságát, pénzügyi megtérülésének lehetőségeit.

Eredmény: Az energiatakarékosság különböző megoldásai, helyes alkalmazása szélesebb körben elterjedtté válik, a szemléletváltozás újabb és önerős fejlesztéseket fog generálni.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, energiaszolgáltatók, egyesületek, kulturális intézmények

14.4.7 Vízgazdálkodás, vízviszatartás létesítményeinek fejlesztése [P4.4-intézkedés]

a) beavatkozás: Megyei és települési vízkár elhárítási tervek és program(ok) kidolgozása [P4.4.a]

Pest megye szinte valamennyi településén komoly gondokat okozott az elmúlt másfél évtizedben a klimatikus és csapadékviszonyok megváltozása, azok kiszámíthatatlansága. A jelentős új beépítések többnyire nem jártak együtt a vízvezetési rendszerek újragondolásával, megépítésével. A korábbi időszak csapadékszegényebb időjárása miatt a meglévő csapadékvíz elvezető rendszerek is elhanyagolt állapotba kerültek, illetve a belvízelvezető rendszerek egy része is hiányos, gondozatlan, gyakran a korábban vízjárta területek is beépítésre kerültek. A vízgazdálkodás és vízviszatartás beavatkozásait program alapon, térségi szemlélettel kívánjuk megvalósítani, mivel ezeken a területeken csak rendszerként megtervezett beavatkozások vezethetnek tartós megoldásra. A programok megtervezése előkészíti a későbbi fejlesztéseket.

Eredmény: Rendelkezni fogunk azokkal az ismeretekkel, melyek tudatában meg fogjuk határozni a legfontosabb beavatkozási pontokat. Olyan programokat tudunk megvalósítani, melyek egy-egy térségre kiterjedően komplex módon kezelik az ár és belvízvédelmet.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, egyesületek, nonprofit szervezetek

b) beavatkozás: Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízviszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása fejlesztése [P4.4.b]

A klímaváltozás miatti szélsőséges időjárás szükségessé teszi a hiányzó csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítését, a meglévők felújítását, karbantartásának elvégzését, a szükséges kapacitások újraméretezését és megvalósítását. Különösen azokban a térségekben sürgető a felszíni csapadékvíz elvezetésének megoldása, ahol az utóbbi időben koncentráltan jelentkezett ez a probléma, jelentős károkat okozva. A felszíni vizek egyenlőtlen területi és időbeni eloszlása miatt kiemelten fontos a vízkészletekkel való tervszerű gazdálkodás térségi, települési és lakossági szinten is. Részben záportározók kialakítása támogatott a beavatkozásban, továbbá programok indítása a lakossági csapadékvíz-gyűjtés és hasznosítás hatékony és biztonságos körülmények közötti elterjedésének támogatása.

Ezzel együtt szükséges a felszíni vízfolyások medrének karbantartása, a felszíni vízfolyásokon található műtárgyak felújítása karbantartása, hiszen e nélkül nem lehet hatékony vízgazdálkodás.

Növényfedettség intenzitásának növelése a tájra jellemző potenciális növényfajokkal (gyepesítés, fásítás) különösen a lejtős területeken. Gyepgazdálkodás, illetve a gyümölcsös és szőlőművelésű területek gyepesített felületének növelésére irányuló támogatás. A Duna-Tisza közti Homokhátság területe a globális éghajlati változások által leginkább érintett magyarországi térség. A talajvízszint tartós csökkenése, a víz gazdasági és ökológiai célokból történő hozzáférése egyre komolyabb gondokat okoz, és a térség felzárkóztatása, adottságainak kihasználása, természeti értékeinek megőrzése szempontjából.

Eredmény: A csapadékvíz okozta károk mérséklése, a kiszámíthatatlan csapadékeloszlást és mezőgazdasági kockázatokat egy kiszámítható, öntözésen alapuló termelés váltja fel.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, lakosság

c) beavatkozás: Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése [P4.4.c]

Ugyan a csatornázottság meghatározó részben kiépült a településeken, azonban még mindig maradtak ellátatlan területek. A megyében a szennyvíznek egy része még mindig csak első vagy másodfokú tisztításon esik át, ennek arányát a nullára kell csökkenteni. A fejlesztésekkel javítani kívánjuk a legmagasabb fokú tisztítással kezelt szennyvíz arányát, a tisztító művekben keletkező iszap

elhelyezését és feldolgozását. Az elmúlt évtizedekben kiépített vezetékes ivóvízellátással párhuzamosan lényegesen megnőtt a fajlagos vízfelhasználás, s ezzel együtt a keletkező szennyvíz mennyisége is.

Eredmény: A környezet terhelése csökken, a vízháztartás javítása történik. A tisztítók kapacitása tervezhetővé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: ellátásért felelős önkormányzatok

d) beavatkozás: Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása [P4.4.d]

Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés állampolgári jog. Az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek a közműháló záródásának elősegítése érdekében, azonban a vízminőség és szolgáltatásbiztonság nem kielégítő valamennyi Pest megyei településen, több esetben a közüzemi ivóvíz megfelelése nem volt megfelelő egyes baktériumtörzsek, az arzén-, vas- és mangántartalom tekintetében.

Sok településen a közműhálózat elöregedése okoz komoly gondot az ellátásbiztonságban és a hatékonyság terén. Azokban a településekben, ahol a hálózat kapacitásai már nem megfelelőek, ott pedig a kapacitásnövelésre, illetve kapacitáscsökkentésre lesz lehetőség a beavatkozás keretében. Az ivóvíz-takarékosság egyre fontosabb, így lényegesnek és támogathatónak tartjuk, a vízszolgáltatók valós idejű hálózati diagnosztikai fejlesztéseit a vízveszteségek csökkentése érdekében.

Eredmény: Az egészséges ivóvízhez való hozzájutás biztonságossá válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: magyar állam nevében eljáró ellátásért felelős önkormányzatok

e) beavatkozás: Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja [P4.4.e]

A beavatkozás keretei között élővizeink természetes környezetének és élővilágának megőrzését, a folyóvizeink védelmét kívánjuk megszervezni. Olyan projektek megvalósulását támogatjuk, mint a Rákos patak komplex rehabilitációs programja, amely Budapest érintett kerületei és a patak-menti települések együttműködésével valósulhat meg, vagy Hosszúréti patak újraélesztése és vízgazdálkodásának rendbetétele. Kiemelt figyelmet szeretnénk fordítani a bányatavak rekultivációjának, mely a horgászturizmus számára is kedvező feltételeket teremt. A Ráckevei-Soroksári Duna-ág vízminőségének javítása régóta húzódó, de aktualitását el nem veszítő megoldásra váró feladat. Az RSD kotrása, rehabilitációja túlmutat a TOP Plusz Program keretein, költségeire való tekintettel ágazati operatív programból képzelhető el megvalósítása.

Eredmény: Az „ökológiai folyosók” megmaradnak és újratelítődnek élettel. Értékes rekreációs területek alakulnak ki.

Potenciális kedvezményezettek köre: lakosság, helyi önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, gazdasági szervezetek

f) beavatkozás: Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában [P4.4.f]

Olyan szemléletformáló programokat kívánunk megvalósítani, melyek a hatékony és fenntartható vízgazdálkodáshoz kapcsolódnak. A vízgazdálkodás problémáinak társadalmi megismerése révén a fejlesztések hatását is erősítik. A jó példa megismerése mellett önálló kampányok megvalósítását is támogatjuk.

Eredmény: A megvalósított beruházások fenntartása könnyebbé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, nevelési/oktatási intézmények, nonprofit szervezetek, egyházak, kulturális intézmények

14.4.8 Hulladékgazdálkodás fejlesztése [P4.5-intézkedés]

a) beavatkozás: Hulladék újrahasznosítás arányának növelése [P4.5.a]

A legfontosabb lépésnek a körforgásos gazdaság irányába történő elmozdulást tartjuk, amelynek révén drasztikusan csökkenthető a keletkező hulladék mennyisége, illetve a keletkező hulladékok gyakorlatilag visszakérülnek a gazdasági körforgásba így nem szükséges ezek hulladék lerakókban való elhelyezése. Ezért támogatni szükséges a megyében működő vállalkozások ilyen irányú szemléletváltását, és az ezzel együtt járó technológiai fejlesztéseit. Az átállás azonban hosszabb időt vesz igénybe így mindenképpen szükséges a termelői hulladékok kezelésének, újrahasznosításának fejlesztése. A hulladékok elkülönített gyűjtése és az így gyűjtött hulladék kezelése és felhasználása még mindig elmarad a kívánatostól. Jelenleg az elkülönített hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya jóval az Európai Unió átlag alatt van. Szükséges a válogatás és hasznosítás infrastruktúrájának fejlesztése is. Sajnos összességében is jellemző, hogy a hulladék újrahasznosítás még nagyon kismértékű, ennek támogatása kulcsfontosságú kérdés a főváros környezetében, ahol a lakossági hulladék mellett, jelentős építési-bontási hulladékmennyiség keletkezik. Az újrahasznosításban még mindig nagyarányú a hulladék égetőműben való tovább hasznosítása, azonban ennél sokkal környezettudatosabb újrafelhasználást kell támogatni, akár az ilyen vállalkozások technológiai, telephely fejlesztésének, innovációinak kiemelt támogatásával.

Eredmény: A hasznosított hulladék mennyisége nő.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok

b) beavatkozás: Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése [P4.5.b]

A lakosság jelentős része még mindig égetéssel szabadul meg a keletkezett zöldhulladéktól, ami nemcsak tűzveszélyes, de jelentősen növeli a levegőbe jutó szennyezőanyagok üvegház hatású gázok mértékét. Ezért a program a településeken keletkező zöldhulladék gyűjtését, feldolgozását és hasznosítását támogatja, illetve célul tűzi a kerti komposztálás népszerűsítését, megismertetését.

Eredmény: biogáz hasznosításának erősítése, helyben termelődött komposzt felhasználása a települések zöldfelületének fenntartásában, melioráció a mezőgazdaságban

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, költségvetési szervek, nonprofit szervezetek

c) beavatkozás: A nem újrafeldolgozható, vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése [P4.5.c]

A településeken keletkező, újra nem újrafeldolgozható, vagy újrahasználatos hulladék energiatermelésre való hasznosítását támogatja a beavatkozás.

Eredmény: Az energiafüggetlenség csökkentése, település CO₂ kibocsátásának csökkenése, foglalkoztatás növelés, gazdasági szektor energiahatékonyságának növekedése

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

d) beavatkozás: Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása [P4.5.d]

A szemléletformálás mellett hatékonyabban szükséges fellépni az illegális hulladéklerakás ellen. A beavatkozás jogszabályi változtatások mellett hatékonyabb hatósági ellenőrző és megelőző rendszer létrehozását támogatja. Fontos lépés a meglévő lerakók felszámolása is.

Eredmény: Kevesebb illegális hulladék fog keletkezni, élhetőbb, kulturált települési környezet jön létre.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, rendvédelmi szervezetek, polgárőrség

e) beavatkozás: Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán [P4.5.e]

A hazai és uniós környezetügyi célok csak a társadalom széles és aktív részvételével, az erőforrások megőrzéséhez, a környezetterhelés megelőzéséhez szükséges eszközrendszer sokfélesége révén valósíthatók meg, amelyhez kapcsolódóan elengedhetetlen a szemléletformálás. Olyan programokat kívánunk megvalósítani, melyek az TF9.a-TF9.d beavatkozásokhoz kapcsolódnak, azok hatását, társadalmi megismerését erősítik. A jó példa megismerése mellett önálló kampányok megvalósítását is támogatjuk.

Eredmény: Kevesebb hulladék keletkezik, a lakossági partnerség révén a keletkezett hulladék nagyobb része elkülönítetten gyűjtött így növekszik az újrahasznosított, ezen belül az újrafelhasznált hulladék aránya jelentősen megnövekszik. A lerakott hulladék mennyisége csökkenni fog, amely kevesebb környezeti terhelést is jelent.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, nevelési/oktatási intézmények, nonprofit szervezetek, egyházak, kulturális intézmények,

14.4.9 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

18. táblázat: IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés									
1.a	Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei)	Szob, Aszód, Pilisvörösvár, Budakeszi, Gyal, Vecsés, Ráckeve, Dabas, Monor, Nagykáta, Nagykőrös	önkormányzatok, civil szervezetek, nonprofit társaságok	lakosság	2021-2028	32 Mrd Ft	TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Intelligensebb Európa (P01); Szociálisabb Európa (P04) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az integrált területfejlesztési stratégiák projektjei által érintett lakosság (fő) Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák (db)	
1.b	Önkormányzati szolgáltatások javítása	Pest megye	önkormányzatok	önkormányzati dolgozók	2021-2028	0,8 Mrd Ft	EFOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Képzési programban résztvevő önkormányzatok száma	
1.c	Szociális városrehabilitációs beavatkozások	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	szegregátumok lakossága	2021-2027	3 Mrd Ft	TOP+, EFOP+	Szociálisabb Európa (P04)	Érintett lakosság száma (fő)	
2.	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása									
2.a	Települési környezet megújítása, a települések	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1,5 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében újonnan	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
	zöldfelületeinek növelése								épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra (ha)	
2.b	Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megnövekedett/ megújított zöldfelületek nagysága (ha)	
2.c	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvédett lakosság száma (fő)	
2.d	Barnamezős területek felmérése és megújítása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Barnamezős területek adatbázisa (db)	
3.	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése									
3.a	Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérházak, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	7,6 Mrd Ft	TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.b	Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai	Pest megye	gazdasági társaságok	gazdasági társaságok	2021-2028	8 Mrd Ft	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
3.c	A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása	Pest megye	lakosság	lakosság	2021-2028	8 Mrd Ft	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO ₂ t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m ²)	
3.d	Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása	Pest megye	önkormányzatok, energiaszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok	lakosság	2021-2028	7 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO ₂ t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m ²)	
3.e	Szemléletformálás az energiatakarékosság és a megújuló energiák használata tekintetében	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO ₂ t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m ²)	
4.	Vízgazdálkodás, vízviszartartás létesítményeinek fejlesztése									
4.a	Megyei és települési vízkár elhárítási tervek és programok kidolgozása	Pest megye	önkormányzatok, Pest megyei önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Elkészült programok száma (db)	
4.b	Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízviszartartás, vízpótlás	Vízrendezés célterületei c. lehatárolás alapján	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	7 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Villámárvizek hatásaitól megvédett lakosság (fő)	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
	létesítményeinek, kialakítása, fejlesztése									
4.c	Közcatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése	Pest megye	önkormányzatok, közmű infrastruktúra üzemeltetők	lakosság	2021-2028	20 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Épített/felújított csatornahálózat hossza (km), Épített, felújított szennyvíztisztító művek (db)	
4.d	Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása	Pest megye	önkormányzatok, közmű infrastruktúra üzemeltetők	lakosság	2021-2028	20 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Épített/felújított vízhálózat hossza (km),	
4.e	Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja	Pest megye	önkormányzatok, Nemzeti Parkok, Vízügyi szervezetek	lakosság	2021-2028	5 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megújított vízparti környezet (ha)	
4.f	Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult szemléletformáló programok száma (db)	
5.	Hulladékgazdálkodás fejlesztése									
5.a	Hulladék újrahasznosítás arányának növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	3 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Hasznosított települési hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből (t)	
5.b	Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Gyűjtött zöldhulladék mennyisége (t)	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
5.c	A nem újrafeldolgozható vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	2 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Kialakított hulladék újra használati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma (db)	
5.d	Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Felszámolt illegális hulladéklerakók száma (db)	
5.e	Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Megvalósult szemléletformáló programok száma (db)	

19. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (mrd Ft)
Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	35,8		35,8
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	3,6		3,6
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése	24,1		24,1
Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	52,6		52,6
Hulladékgazdálkodás fejlesztése	6,5		5,5
ÖSSZESEN	126,6		121,6

14.5 Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]

14.5.1 A prioritás indoklása

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltárásában megállapításra került több olyan hiányosság, amely rámutat a humánerőforrásban, a képzési szerkezetben és az intézményekben jelen lévő problémákra. Alacsony a felnőttképzésben részt vevők aránya, az élethosszig tartó tanulásban az agglomeráción kívül igen kevesen vesznek részt. A szakképzés és készségfejlesztés nem követi elég rugalmasan a piaci igényeket. Az oktatásban nem, vagy alig jelennek meg a helyi tartalmak, ismeretek, értékek. Mindezek markánsan hozzájárulnak a megye visszafogott versenyképességéhez, hiszen azok a régiók leginkább versenyképesek Európában, ahol a magas hozzáadott értékű, tudás-intenzív szolgáltató vállalkozások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik. Ezek a vállalkozások a magasan képzett munkaerőt keresik, valamint sokat költenek szervezetfejlesztésre, képzésre és általában a termelékenységet javító tudás megszerzésére. A prioritás egyik beavatkozási területe a szűk keresztmetszetek felszámolására irányul az iskola rendszerű és felnőttképzés esetében, a megyei lakosság képzettségi szintjének emelésével, illetve megújításával. Fentiek mellett még mindig komoly infrastrukturális hiányosságok is jelen vannak a megye oktatási intézményeinek egy részében, és szinte mindenhol indokolt az épületek kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítése.

Minőségi képzés nincs felkészült oktatási intézmények és adott esetben gyakorlati képzőhelyek nélkül. Az oktatáshoz kapcsolódóan a képzési-, nevelési-, oktatási intézmények infrastrukturális megújítása, hatékonyságának növelése is szükséges, továbbá meg kell teremteni a kapcsolatot a képző intézmények és potenciális gyakorlati képzőhelyek között. A duális képzés erősítése jó a képzésben résztvevőnek és jó a vállalkozásnak is, hiszen utóbbi a munkaerő szükségletét az általa „felnevelt” szakemberekkel tudja kielégíteni. A mainál hatékonyabb rendszert kell kialakítani a tanulói pályaválasztás, pályaaorientáció területén, amely a képzések hatékonyságát, sikerességét és később a jobb piaci integrációt is segíti.

Sajnos Magyarországon a vállalkozói kedv igen alacsony a fiatalok között, annak ellenére, hogy a vállalkozás feltételei és környezete rengeteget javult az utóbbi években. Ennek okai között nagy szerepe van annak, hogy a fiatalok kevés ismerettel rendelkeznek a vállalkozóvá válás lehetőségeiről, ráadásul az induló vállalkozók sikerességét is jelentősen rombolja, a vállalkozói ismeretek, a tudás hiánya. A KKV szektor erősítése szempontjából kulcsfontosságú volna, hogy az általános vállalkozási, piaci és pénzügyi ismeretek a mainál nagyobb mértékben épüljenek be az oktatásba, annak különböző szintjein. Elvárás lenne, hogy olyan naprakész, gyakorlati ismeretek kerüljenek átadásra, amelyek valóban megkönnyítik a vállalkozások első lépéseit, illetve későbbi boldogulásukat.

A tudás megszerzésének, elmélyítésének további eszközei a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok. Elengedhetetlen, hogy ezek a helyi ismeretterjesztés, a kultúra népszerűsítése szempontjából létfontosságú intézmények szolgáltatási színvonala javuljon, alkalmazkodjanak a változó igényekhez.

A szolgáltatások minőségének javítása, így a gazdasági növekedés érdekében fontos az egészségügyben dolgozók, mind pedig az egyéb települési közszolgáltatásban dolgozók továbbképzése, kompetenciáik folyamatos fejlesztése.

Hasonló jelentősége van a helyi értékek megőrzésének. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió tervezése során értékválasztásunk egyik fontos elhatározása „*Pest megye a megye márkásítását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.*” Azok az értékek, azok a jellegzetességek, melyek a sokszínű településekben jelen vannak,

extra hozzáadott értéket képviselnek, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. Ennek bemutatásában, a közös márkázható arculat kialakításában fontos szerepe van a Pest megyei értéktár program keretében megkezdett munkának. Ennek folytatása és kiterjesztése mind a turisztika, mind pedig a kulturális, építészeti és környezeti örökség megóvása szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá mindenütt.

Pest megye lakosságának egészségi állapota messze nem kielégítő, a vezető halálokok (szív- és érrendszeri, daganatos betegségek) jellemzően élen járnak a megyei statisztikában. Ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenciók eszköztár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás. A szűrővizsgálatok szerepének növelése ennek az eszköztárnak fontos része.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.

A prevenciók programok hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő és járóbeteg ellátást sem. Az elmúlt időszakban sajnos egyetlen Pest megyei kórház sem részesülhetett érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatásban, nem csak a fejlesztések maradtak el ezekben az intézményekben (Flór Ferenc Kórház, váci és ceglédi kórházak), hanem sok esetben az állagmegóvás is. A szakellátás és háziorvosi ellátás némileg kedvezőbb infrastrukturális helyzetben van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma, ugyanis a műszerpark életkora elmarad az európai átlag műszerpark életkortól, ami 5-7 év.

Magyarország bizonyos ágazatokban (fogászat, balneológia, stb.) célországja az egészségügyi turizmusnak. A Pest megyében rendelkezésre álló gyógyvizek, vagy a Börzsöny természeti környezete a rekreáció, az egészségipar, az alkonygazdaság speciális ágazatainak kibontakoztatására ad lehetőséget. További jó lehetőségeink lehetnének a szív- és érrendszeri prevenció, illetve műtéti utógondozás terén. A növekedés egyik pillére a fekvő és járó beteg ellátásban dolgozók életpályájának javítása, szakmai fejlődésének, képzésének elősegítése.

Ezek az intézkedések azonban nem képzelhetők el széleskörű összefogás, a partneri kapcsolatok fejlesztése nélkül. Fontos, hogy a fejlesztések átgondoltan, ne pontszerűen menjenek végbe, ne az legyen az általános hogy a fejlesztések kizárólag egy település, vagy egy kisebb közösség szükségleteit, törekvéseit elégítsék ki, hanem rendszerbe kapcsolódva stratégiai célok teljesülését, nagyobb térségek felemelkedését szolgálják. Ezért egyfelől intézményi összefogásra van szükség, másfelől kompetens térségmenedzsmentre.

14.5.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

Átfogó célunk a „Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között”. A célt stratégiai célokra bontottuk:

- TM.1. A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.
- TM.2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése.
- TM.3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra
- TM.4. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése

14.5.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás legtöbb fejlesztési kezdeményezése esetében nehéz meghatározni konkrét területi vonatkozást, hiszen fejlesztési igények és szükségletek minden településen vannak, csak ezeknek eltérőek az okai és ezáltal a fejlesztések céljai is. Míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás térségi célzását. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása a megye É-ÉK-i és D-DK-i térségei között.

Az egészségügyben és az oktatásban vannak olyan közép fokú, illetve szakosított intézmények, amelyek fejlesztése csak központi szerepkörű településeken indokolt, így ezekben az esetekben pontszerű fejlesztést tartunk indokoltnak.

10. ábra Köznevelési és egészségügyi infrastruktúra fejlesztés kiemelt térségei

14.5.4 Pest megyei humán erőforrás fejlesztése [P5.1- intézkedései]

a) beavatkozás: Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése [P5.1.a]

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy azok a diákok, akik szakmai gyakorlati ismereteiket vállalkozások képzési helyein szerzik meg, sokkal jobb eséllyel helyezkednek el a munkaerőpiacon, alaposabb szakmai ismeretekkel rendelkeznek. A szakmai képzés mellett erősíteni szükséges egyes készségeket, kompetenciákat is. Fentiek miatt ösztönözni szeretnénk a duális képzésben résztvevők számának növekedését, valamint a duális képzésben együttműködő vállalkozások közreműködését. Ehhez egyrészt szükségesnek tartjuk a képző intézmények infrastrukturális megújítását, a képzési

feltételek javítását, a szakképző intézmények számának bővítését. Másrésztől szükségesnek tartjuk a gyakorlati oktatásnak helyt adó vállalkozások technológiai és telephelyfejlesztéseit, amelynek révén a munka körülmények és a termelési eszközök megfelelő háttérrel biztosítanak a szakmai ismeretek elsajátításához.

Eredmény: A javul a megyében a szakképzés minősége és piacorientáltsága, erősödik az oktatási intézmények és a vállalkozások együttműködése nő a termelő vállalatok szakképzésben betöltött részaránya, bővül a tanműhelyek száma, javul a tanműhelyek és a gyakorlati képző helyek infrastrukturális háttere és eszközparkja.

A szakmában nagy gyakorlattal rendelkező vállalkozások szakképzésbe való szélesebb körű bevonásával korszerű gyakorlati ismeretekkel rendelkező, a termelésben jártas fiatal és motivált munkaerő kerül kibocsátásra, mely megkönnyíti a fiatalok elhelyezkedését, illetve javítja az őket alkalmazó vállalkozások hatékonyságát, versenyképességét. A beavatkozás közvetve a kis- és közepes vállalatok, és azon belül is elsősorban az 50 főnél többet foglalkoztató közepes vállalkozások helyzetére gyakorol kedvező hatást.

Potenciális kedvezményezettek köre: közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.

b) beavatkozás: Térség- specifikus ismeretek biztosítása az oktatásban [P5.1.b]

A beavatkozás keretében az alap- és középfokú oktatás során megszerezhető tudást szeretnénk kiegészíteni a helyi, települési, kistérségi speciális ismeretekkel. Ösztönöznénk a pályakezdő fiatalok vállalkozóvá válását is. Szükséges, hogy a szakképzés jobban reagáljon Pest megye gazdasági szereplőinek speciális szakember igényeire. (Pl.: IKT ipar, logisztika, gyógyszeripar, építőipar, gépipar, fejlett feldolgozóipar, szociális szféra) Fontosnak tartjuk a megyében működő KKV-k számára nyújtott képzések biztosítását, a menedzsmentismeretek, informatikai ismeretek, marketingtechnikák terén, segíteni szeretnénk, a KKV vezetők generációváltását képzési programokkal. A beavatkozás támogatja a munkavállalók további, speciális képzését az új technológiákhoz, módszerekhez, termelési folyamatokhoz kapcsolódóan, illetve az álláskeresők át és továbbképzését.

Eredmény: Biztos megélhetés, kiszámítható életpálya az iskolapadot elhagyók számára. Pest megye gazdasága olyan ágazatokban tud további pozíciókat szerezni, mely elsősorban a humán erőforrás minősége miatt telepedik meg egy-egy térségben. A helyi gazdaság erősítését segíti a térség-specifikus ismeretekkel rendelkező munkaerő. A térségben már jelen lévő vállalatok szakember ellátottsága jobban biztosított lesz, a hiányszakmákban megfelelő utánpótlás áll rendelkezésre. A pályaválasztás előtt álló fiatalokban a vállalkozóvá válás pozitív jövőképpé válik, nem elrettentő példa lesz, mint sok esetben jelenleg. A vállalkozások vezetői korszerű management, marketing, IKT ismeretekkel rendelkeznek, a generációs vezetőváltásra történő felkészülésben is segítséget kapnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, KKV-szektor, nagyvállalatok, ipari parkok.

c) beavatkozás: Pályaválasztási orientáció fejlesztése [P5.1.c]

A szakképzésben intézményenként eltérő mértékben, de rendkívül nagy a lemorzsolódás. Ennek egyik valószínűsíthető oka az, hogy sem a pályaválasztás előtt álló diákok, sem a szüleik nincsenek tisztában az egyes szakmák mibenlétével. Nem ismerik a képzés tartalmát, annak követelményrendszerét illetően, a tanulót érő fizikai és szellemi hatásokat. Ezen túl, az oktatási rendszer folyamatosan termeli ki azokat a végzős diákokat, akik a munkaerőpiacra kilépve találják magukat szembe azzal a ténnyel, hogy nem tudnak elhelyezkedni. Az iskolai szakképzés rendszerében nem feltétlenül a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzések indulnak, illetve a rendszer rugalmassága igen kicsi, reakcióideje lassú a valós gazdasági folyamatokban bekövetkező változásokhoz képest. A pályaválasztást sokszor a szülők döntése határozza meg szubjektív alapon, sok esetben az iskola fizikai közelsége és elérhetősége fontosabb választási szempont, mint a megszerzett tudással való elhelyezkedési lehetőség reális

számbavétele, illetve a gyermek adottságaihoz, képességeihez igazodó képzés választása. Amennyiben a szülők és tanulók a megfelelő időben kapják meg azt a segítséget, szerzik meg azt a tájékozottságot, hogy az egyes képzéseknek pontosan mi a tartalmuk, azok elsajátításához milyen készségek és képességek kellenek, hogy melyik szakmával hol lehet elhelyezkedni, milyen fizetésre lehet számítani, tehát egy aktív pályaeorientáció valósul meg, akkor közelebb lehet kerülni ahhoz, hogy ott és annyi szakember álljon rendelkezésre amennyi szükséges. Mivel jelenleg a Pest megyei vállalkozások legalább kétharmada nem áll kapcsolatban a térségi szakképzési rendszerrel, ezért a vállalkozások és a szakképzés közötti együttműködés erősítése alapvető előfeltételnek tekinthető.

Eredmény: Az iskolaelhagyás csökkentése, a pályakezdő munkanélküliek számának csökkenése, a gazdaság munkaerő ellátásának javulása, a tőkevonzó képesség növelése megyei, illetve regionális szinten. Kiszámítható életpálya a fiatalok számára, a családok életminőségének javulása

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, gazdasági szervezetek

d) beavatkozás: Egész életen át való tanulás ösztönzése [P5.1.d]

Pest megye még mindin nem hozta be a lemaradását a makroregionális versenytársakhoz, a nyugat-európai nagyvárosi régiókhoz képest a felnőttképzés és a felsőfokú végzettségűek arányában. A beavatkozás ezt a lemaradást kívánja megszüntetni a munkavállalók tanulásának, továbbképzésének támogatásával.

Eredmény: A lakosság szakmai képzettsége javul, munkahelyi kompetenciái erősödnek a munkaügyek tekintetében „válságállóbbá” válik. Növekszik a felsőfokú képzettséggel rendelkezők aránya. Olyan vállalatok fognak megtelepedni a térségben, melyek működésük során a képzett munkaerőt részesítik előnyben. Végso soron a lakosság jövedelmi viszonyai javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZ-ek, gazdasági szervezetek, kulturális intézmények

e) beavatkozás: Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként [P5.1.e]

Az oktatás tartalmi megújításának részeként Pest megyében támogatni szeretnénk a vállalkozói ismeretek-, vállalkozóvá váláshoz köthető ismeretek oktatását. Az oktatásban sikeres vállalkozók bevonásával vonzóbbá kívánjuk tenni a vállalkozói életformát, az önálló felelősségvállalást. Továbbá olyan ismereteket kívánunk oktatni, melyek segíthetnek egy induló vállalkozás létrehozásánál.

Eredmény: Javulni fog a működő vállalkozások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, gazdasági szervezetek

f) beavatkozás: Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése [P5.1.f]

A közszolgáltatások intézményi kapacitásának és hatékonyságának növelése szükséges megyei, járási és helyi önkormányzati szinteken is, hiszen a gyors és hatékony kiszolgálás tudja elégedetté tenni a közigazgatási eljárások során az ügyfeleket.

Eredmény: Gyorsabb ügyintézés, LLL a közigazgatásban, az elektronikus ügyfél kapcsolattartások elterjedésének növekedése. A gyorsabb ügyintézés hatására javul a befektetési környezet, a bürokrácia nem lassítja, hanem előmozdítja a hatósági, engedélyezési folyamatokat.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzati, megyei, járási hivatalok, helyi, járási és megyei tisztviselők

14.5.5 Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései]

a) beavatkozás: Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése [P5.2.a]

Az elmúlt évek bölcsőde és óvoda fejlesztései nyomán jelentősen csökkent a demográfiai nyomás a köznevelési intézményeken. Szerencsére nemcsak új kapacitások jöttek létre, hanem sok intézményújult meg. Sajnos az általános iskolák esetében ilyen átfogó intézmény felújítási, kapacitásbővítési program nem indult, számos intézmény nem felel már meg a modern oktatás támasztotta igényeknek, rontva ezzel az ott tanuló gyermekek esélyeit. A beavatkozás keretében javul a pest megyei gyermekek magas minőségű a kor követelményeinek megfelelő oktatási-nevelési feltételekhez, infrastruktúrához való hozzáférése, ezzel családjaik életkörülményei és a munkavállalás, munkába állás feltételei is jobbak lesznek, vagyis a fejlesztések közvetve a gazdaság erősödéséhez is hozzájárulnak.

Megtörténik a maradék bölcsődei, óvodai kapacitáshiányok felszámolása új intézmények építésével, megújul az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája, eszközállománya, új alap és középfokú intézmények épülhetnek indokolt esetben. Energiatakarékossági beruházásokkal fenntarthatóbbá válnak az intézmények, kisebb terhet jelentenek fenntartóiknak és a nemzetgazdaságnak. Különösen akkor, ha a beruházások és fejlesztések integrált módon, valamint térségi szemlélettel és tervezésben valósulnak meg.

Eredmény: Fenntarthatóbb intézmények jönnek létre, mely hozzájárul az EU hosszú távú céljához, az energiafüggőség csökkentéséhez, valamint a CO2 mentes gazdaság eléréséhez. Öröm lesz dolgozni és tanulni ezekben az intézményekben, a lakosság pszichológiai és egészségi állapota javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: a nevelési, oktatási intézmények intézményfenntartó szervezetei, egyházak.

b) beavatkozás: Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése [P5.2.b]

A közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumi és az előadó-művészeti intézmények szerepe az iskolán kívüli képzésben, felnőttképzésben és a lakosság kulturális igényeinek kielégítésében is rendkívül fontos, csakis úgy, mint a kulturális szolgáltatások kínálatának bővítésében, így azok tartalmi és infrastrukturális megújítása az oktatási, a helyi identitást és a turizmust szolgáló intézmények fejlesztéséhez hasonló fontossággal bír. Fontos a közművelődési intézmények védelme, sokszínű strukturált közművelődési-kulturális intézményrendszer felújítása, bővítése, új szinterek bővítése. A helyi, térségi megyei és nemzeti identitástudat kialakítása, az önbecsülés és összetartozás erősítése a közösségi művelődés eszközeivel, a közművelődési tevékenység rendszerében. Az innováció és a kreatív ipar, valamint az azt megalapozó készségek és kompetenciák fejlesztése, tehetséggondozás támogatása.

A nemzeti digitális kultúra szervezetének és tartalmának létrehozásával új lehetőségek biztosítása a közművelődés fejlesztésének sikeréhez. Ennek keretében a nemzeti kultúra kreatív, kulturális szolgáltatóipari átalakítása, a kulturális közmunka program tartalmának hasznosítása a helyi közösségekben, azok megerősítésének érdekében.

Ezen intézmények képesek lehetnek a munkaerő-piacon lévők, illetve az oda belépni kívánó munkavállalók esélyét növelni a jobb foglalkoztatási feltételek eléréséhez képzéseik és a tudás megszerzését támogató szolgáltatásaik révén. A beavatkozás keretében olyan országos programok megvalósítását támogatjuk a Pest megyei intézményekben, melyek az iskolarendszeren kívüli nem formális és informális tanulásban, tanításban nyújtanak segítséget. Ezért indokolt például a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Skanzen Örökség Programjának folytatása.

Eredmény: Iskolarendszeren kívüli oktatás, képzés, önképzés elfogadottabbá válik, a kultúra és képzés összekapcsolódik, a képzésekben résztvevők elhelyezkedési esélyei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: közművelődési intézmények, a könyvtárak, múzeumi intézmények, előadó-művészeti intézmények és szervezetek, civil szervezetek,

c) beavatkozás: Szociális intézmények fejlesztése [P5.2.c]

Pest megyében a szociális ellátások terén tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkentése. A szociális intézmények infrastrukturális, és tárgyi feltételeinek javítása, a férőhelyek bővítése, mellyel több ember számára válnak elérhetővé a kínált szolgáltatások. Pest megyében a szociális és gyermekvédelmi ellátások területi egyenlőtlenségének csökkentése, a tárgyi és személyi feltételek fejlesztése, annak érdekében, hogy minden rászoruló személy egyenlő feltétel mellett juthasson hozzá a szükséges szolgáltatáshoz.

Eredmény: A szociális ellátások területén tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkennek, bővülnek a férőhelyek, a fenntartás költségei mérséklődnek.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, intézményfenntartók

14.5.6 Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése [P5.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Helyi és megyei identitás erősítése [P5.3.a]

A helyi értékek segítenek a helyi identitás megőrzésében, erősítésében, a helyi márkásításban, turisztikai jelentőségük van, továbbá a gazdaságra is hatásuk van. A beavatkozás két módon támogatja a helyi értékek megőrzését, egyrészt segít az épített örökség értékmegőrzésében, másrészt támogatja a helyi értékhez köthető rendezvények, identitást erősítő fesztiválok megtartását.

Eredmény: Az értékek ismerete, szeretete, felismerése annak, hogy tartozunk valahova horgonyt ad a mai multikulturális világban. Ezek az értékek jelentik a lokális márkát. A helyi kreatív ipar ezekre alapozva tud olyan hozzáadott értéket megjeleníteni, ami gazdasági előnyt is jelent.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, kulturális intézmények egyházak, civil szervezetek, amelyek helyi értéknek minősülő, vagy azt hasznosító épülettel, szokással, tudással rendelkeznek és azok fenntartásában érdekelték azt a helyi értéktárba felvették¹².

b) beavatkozás: Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése [P5.3.b]

A Pest megyei értéktár mára a megye kulturális, természeti és épített örökségének, helyi hagyományainak lenyomatát rögzíti. A megkezdett munka segít a megye értékeinek megismertetésében a megyei arculat kialakításában. Az értéktár aktív gondozása segít rávilágítani a fontos megőrzendő értékekre és egyértelmű, objektív kritériumok szerint értékeli azok jelentőségét. A munka folytatása lehetővé teszi, hogy ne csak a már megmentett, hanem a megmentésre váró örökségelemek is helyet kapjanak az értéktárban.

Eredmény: Megújult műemlékek, melyek nem folyamatos kiadást jelentenek fenntartójuknak, tulajdonosuknak, hanem bevételt is. A fejlesztések következményeként további szolgáltatások generálása történik meg. Növekszik a turizmus, munkahelyeket, bevételt jelent olyan helyi szereplőknél, melyek nem tudtak volna megjelenni a piacon a turisztikai látványosság nélkül.

Az épített örökség következő generációk számára történő megóvása nemzetünk történelmi ismeretei, identitástudata megőrzése miatt is kötelességünk.

¹² A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, egyházak, gazdasági társaságok, civil szervezetek,

14.5.7 Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció [P5.4- intézkedés]

a) beavatkozás: Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása és működtetése [P5.4.a]

Ahhoz, hogy Pest megye érdekérvényesítő szerepe és forrásabszorpciós képessége növekedjen nem elegendő csupán a külső partneri együttműködési viszonyok kialakítására, a meglévők erősítésére fókuszálni. Azokat a képességeket és készségeket is fejleszteni szükséges, amelyek egy hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállításához és működtetéséhez szükségesek. A beavatkozás keretében hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállítása tervezett a megyei területfejlesztési, területrendezési, vidékfejlesztési feladatok ellátása érdekében. Cél, hogy a menedzseléshez, megfelelő struktúrában rendelkezésre álljanak a szükséges szaktudások, képességek, az intézményrendszer segítse elő a tudás generálását és megosztását, adaptálását az érintettek irányába.

Eredmény: A befektetési környezet javul, a nagyvárosi régió végre kihasználja térségi potenciálját. A képzési központok és a termelés elkülönülése megszűnik.

Potenciális kedvezményezettek köre: Pest Megyei Önkormányzat

b) beavatkozás: Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése [P5.4.b]

A Pest Megyei Önkormányzat hivatalán és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-n keresztül az elmúlt két év folyamán igen intenzív munkát folytatott egy együttműködési rendszer kiépítésén, jelentősen javult a kommunikáció a térségi szereplők között. A térségi fejlesztési programok eredményes végrehajtása még inkább igényli a partnerkapcsolatok, együttműködések erősítését. A beavatkozás célja a térségi szereplőkkel (Budapest, Érd, helyi és nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szomszédos megyék, költségvetési szervek, országos és helyi kulturális intézmények stb.) való intézményesített partnerkapcsolat kiépítése, működtetése a komplex programok tervezése és megvalósítása érdekében.

Eredmény: Közös megvalósított térségi fejlesztési programok.

Potenciális kedvezményezettek köre: Pest Megyei Önkormányzat, Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft., költségvetési szervek helyi és nemzetiségi önkormányzatok, önkormányzati társulások, a közösségi művelődés intézményei civil szervezetek, gazdasági szereplők.

14.5.8 Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés]

a) beavatkozás: Családbarát Pest megye [P5.5.a]

Pest megyében bár összességében nem csökken a lakónépesség száma, ez a megyébe való beköltözőknek köszönhető. Jól működő társadalomhoz kiegyensúlyozott családok szükségesek. A nők számára a munka és a család összehangolását segíteni szükséges. Ennek érdekében meg kell indítani a családdal kapcsolatos szemléletváltást, ösztönözni kell a gyermekvállalási kedvet. A beavatkozással a munkaerő-piaci rugalmasságot és alkalmazkodóképességet kívánjuk javítani atipikus és családbarát foglalkoztatási formák működésével, (pl. távmunka, részmunkaidős, illetve alkalmi munkavállalás, bedolgozók, munkaerő-kölcsönzés, intézményi és vállalati gyermekfelügyelet infrastrukturális háttérének biztosítása), valamint a munkaerő-mobilitás javítását célzó fejlesztésekkel (pl. munkavállalók utazási, szállítási, illetve lakhatási feltételeit javító eszköz- és infrastrukturális beruházások).

Eredmény: Bővülő foglalkoztatás, a nők munkába állása és szülés utáni munkafelvétele könnyebbé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: gyermekjóléti és/vagy családsegítő szolgálatok, civil szervezet, egyházak, gazdasági társaságok, természetes személyek

b) beavatkozás: Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése [P5.5.b]

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A társadalmi tőke egyik legfontosabb eleme a társadalmi bizalom. A beavatkozás keretében a civil szféra és egyházak részvételét ösztönözzük a szociális és gyermekvédelmi ellátások területén.

Eredmény: A leszakadó társadalmi rétegek számára szélesíteni tudjuk a felzárkózás lehetőségeit.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények,

c) beavatkozás: Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása [P5.5.c]

Pest megyében jelentős azoknak a száma, akik nem megfelelő lakhatási körülmények között élnek, jövedelmi, nemi, etnikai hovatartozás, lakóhely, illetve fogyatékoság miatt hátrányosabb helyzetben vannak embertársaiknál. Az alapvető közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük nem megfelelően biztosított. Ennek érdekében szükséges a tehetséggondozás, felzárkóztatás, az iskolai integráció segítése, valamint családsegítési, idősgondozási programok indítása. A munkavállalás ösztönzése, képzések, átképzések segítségével, közlekedési hozzájárulásokkal, hátrányos helyzetből érkező munkavállalót foglalkoztató munkaadóknak nyújtott kedvezményekkel. Ezen túl szükség van a lakáskörülmények és a tágabb lakókörnyezet javítására szolgáló programok indítására.

Eredmény: A szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés esélye javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények

14.5.9 Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése [P5.6-intézkedés]

a) beavatkozás: Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok [P5.6.a]

A beavatkozás keretében komplex egészségnevelő programok, egészséges életmódot népszerűsítő, annak elemeit bemutató kezdeményezések valósulnak meg szakemberek közreműködésével. A beavatkozás célja a lakosság egészségműveltségének növelése, ezért a programok integrálódnak a közoktatási programokba is. Kiemelt területként szükséges kezelni a függőségek, különösen a kábítószer negatív, személyiséget romboló hatásának bemutatását.

Különösen fontosnak tartjuk a koragyermekkori fejlesztés támogatását, amely segítséget nyújt a későbbi lelki és testi problémák előfordulásának csökkentésében, jelentősen járul hozzá az esélyegyenlőség javulásához. Az intézkedés az ilyen irányú programok indításához járul hozzá, míg annak tárgyi feltételeihez a P5.6d beavatkozás járul hozzá.

Eredmény: Csökken az egészségügyi ellátásban részt vevők száma, javul a gazdaság termelékenysége, növekszik az egészségesen megélt évek száma, csökken a deviáns magatartások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, civil szervezetek, költségvetési szervek, kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak, a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, sportszövetségek.

b) beavatkozás: Lelki egészség megteremtése [P5.6.b]

A személyi és közösségi szolgáltatások keretében támogatjuk az anti-stressz, lelki egészséget szolgáló és egyéb jól-léti – mint a fizikai rekreáció mellett megjelenő, a lelki rekreációt segítő – szolgáltatások,

programok innovatív fejlesztését. A beavatkozás során a lelki egészséggel kapcsolatos tanácsadás, támogatás, a még ki nem alakult mentális betegségek korai felismerése és megelőzése, a helyi szerveződések erősítése történik. Olyan programok megvalósítását tartjuk fontosnak, amelyek az élethelyzetükből adódóan magas kockázatú csoportok számára nyújtanak rövid, célzott konzultációs lehetőséget, továbbá támogatják a színtereken (iskola, munkahely, közösség) zajló lelki egészségfejlesztési programok elindítását.

Eredmény: Csökken az egészségügyi ellátásban részt vevők száma, javul a gazdaság termelékenysége, növekszik az egészségesen megélt évek száma, csökken a deviáns magatartások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, civil szervezetek, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak.

c) beavatkozás: Lakossági szűrőprogramok indítása [P5.6.c]

A települések, egészségügyi intézmények aktív közreműködésével lakossági szűrőprogramok indítását javasoljuk, mely szintén fontos a betegségek megelőzésében, vagy komolyabb betegség megelőző kezelésében. A kezelések helyett a megelőző vizsgálatok preferálása, az abban való munkaadói és munkavállalói részvétel ösztönzése is támogatásra kerül. A beavatkozás a humán oldala annak a fejlesztésnek, mely az egészségügyi intézmények fejlesztésére koncentrál.

Eredmény: Az emberek tisztában lesznek szervezetük állapotával, fokozottabban fognak magukra vigyázni, a komolyabb betegségek és szövődmények korai stádiumban kiszűrhetőek. Nő a munkavállalói lojalitás.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, civil szervezetek, költségvetési szervek, kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak.

d) beavatkozás: A sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése [P5.6.d]

Az egészséges életvitel alapvető eleme a rendszeres testmozgás, ezért az aktív életmódhoz szükséges feltételrendszer megteremtése, a tömegsport intézményi és infrastrukturális hátterének kialakítása valósul meg a beavatkozás kapcsán. Fontos a mozgásfejlesztésre alkalmas torna és egészségmegőrző infrastruktúra fejlesztése is. A beavatkozás keretében támogatandó komplex szolgáltatást nyújtó létesítmények, tornatermek, uszodák építése, felújítása, mely magában foglalja a fenntartható üzemeltetést is. Hangsúlyos a megújuló energetikai felhasználása a projektekben. A beavatkozás célja a lakosság szabadidejének hasznos eltöltésére ösztönzése, rekreációs és sporttevékenységének elősegítése, hosszabb távon az egészség, a társadalmi esélyegyenlőség javítása.

Eredmény: A lakosság egészségi állapota javul, a tömegsport lehetőséget ad a tehetségek fiatal korban való megtalálására, az élsport társadalmi bázisa növekszik, gazdasági potenciálja pedig kiterjed.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, intézményfenntartó központok, egyházak, felsőoktatási intézmények, a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, sportszövetségek

14.5.10 Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése [P5.7-intézkedés]

a) beavatkozás: Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése [P5.7.a]

A települési egészségügyi alapellátást és térségi szakellátást biztosító intézmények fejlesztésével azok fenntartási költsége csökkenthető. (pl. hőszigetelések, klímaberendezés, nyílászárók cseréje) Továbbá üzemeltetéshez kapcsolódó fejlesztések valósulhatnak meg, (vezetékek felülvizsgálata, szennyvízelvezetési problémák orvosolása, elektromos hálózat cseréje). Harmadrészt az elavult eszközállomány cseréje is megtörténhet. A lakossági szűrőprogramokhoz kapcsolódóan fontos a korai diagnosztikai eszközök fejlesztése, a szűrővizsgálatokhoz nélkülözhetetlen eszközök beszerzése.

Eredmény: Fenntarthatóbb épületek és egészségügyi ellátás, a korai diagnosztika fejlesztésével pedig a prevenció javulása, a gyógyításra fordított idő és pénz csökkenése. Az intézmények műszerparkjának átlagéletkora közeledni fog az európai átlaghoz.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egészségügyi alap és szakellátás intézménye.

b) beavatkozás: Pest megyei kórházak fejlesztése [P5.7.b]

A beavatkozás a leginkább leromlott állapotban lévő megyei kórházak, különös tekintettel a kistarcsai Flór Ferenc Kórház fejlesztésére koncentrál. A Pest megyei kórházak az elmúlt tervezési időszakokban nem részesültek érdemi fejlesztési támogatásban, miközben szinte valamennyi megyei és számos fővárosi, megyei jogú városi kórház megújult. A beteg utak átszervezése kapcsán tágabb térségben is feladatot ellátó Flór Ferenc Kórház sem kapott lehetőséget fejlesztésekre. Az épület infrastruktúrájában olyan fokú leépülés következett be az elmúlt évtizedek alatt, hogy az már a működést is veszélyezteti, illetve energetikai szempontból annak fenntartása pazarló. Kisebb mértékben, de hasonló a helyzet a ceglédi és a váci kórházak esetében is.

Eredmény: Fenntarthatóbb épületek és egészségügyi ellátás. Az intézmények műszerparkjának átlagéletkora közeledni fog az európai átlaghoz. Az érintett intézményekben dolgozó humán erőforrás motiváltabb lesz, javul 500 ezer ember egészségügyi ellátása.

Potenciális kedvezményezettek köre: kistarcsai kórház, ceglédi kórház, váci kórház.

14.5.11A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

20. táblázat: V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Pest megyei humánerőforrás fejlesztése									
1.a	Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	3 Mrd	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma (fő), Duális képzésben résztvevő vállalkozások száma (db)	TISZK, KLIK
1.b	Térség-specifikus ismeretek megjelenítése az oktatásban	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	3 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma (fő)	
1.c	Pályaválasztási orientáció fejlesztése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	0,1 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Képzésben résztvevő tanulók száma (fő),	
1.d	Egész életen át való tanulás ösztönzése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest	felölt lakosság	2021-2028	1,4 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Programból való kilépéskor magasabb munkaerő piaci	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
			Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.						státuszban lévő száma (fő)	
1.e	Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	0,1 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Képzésben résztvevő tanulók száma (fő),	
1.f	Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	közalkalmazottak, köztisztviselők	2021-2028	0,4 Mrd	EFOP+, DIMOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Programban résztvevő közalkalmazottak, köztisztviselők száma (fő)	
2. Pest megyei intézmények fejlesztése és építése										
2.a	Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése	Köznevelési intézményfejlesztés célterületei c. térségi lehatárolás alapján	önkormányzatok, intézményfenntartók, egyházak	lakosság	2021-2028	19 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása (fő), Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása (fő),	
2.b	Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése	Pest megye	közművelődési intézmények, a könyvtárak, múzeumi intézmények, előadó-művészeti intézmények és	lakosság	2021-2028	6 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett, újonnan épített kulturális intézmények száma (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
2.c	Szociális intézmények fejlesztése	Pest megye	szervezetek, civil szervezetek önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak	lakosság	2021-2028	3 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett szociális intézmények száma (db)	
3. Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése										
3.a	Helyi és megyei identitás erősítése	Pest megye	önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, kulturális intézmények egyházak, civil szervezetek,	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megyei értékeket népszerűsítő programok száma (db)	
3.b	Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése	Pest megye	önkormányzatok, Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megyei értékeket népszerűsítő programok száma (db)	
4. Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció										
4.a	Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása, működtetése	Pest megye	Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Térségi koordinációjában megerősített megye (db)	
4.b	Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése	Pest megye	Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Térségi koordinációjában megerősített megye (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
5. Társadalmi programok megvalósítása										
5.a	Családbarát Pest megye	Pest megye	gyermekjóléti és/vagy családsegítő szolgálatok, civil szervezet, egyházak, gazdasági társaságok, természetes személyek	lakosság	2021-2028	0,4 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Családbarát munkahelyek száma (db)	
5.b	Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
5.c	Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6. Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése										
6.a	Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6.b	Lelki egészség megteremtése	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6.c	Lakossági szűrőprogramok indítása	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
6.d	Sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
7.	Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése									
7.a	Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	4 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Létrehozott, fejlesztett egészségügyi intézmények száma (db)	
7.b	Pest megyei kórházak fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett kórházak száma (db)	

21. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Pest megyei humánerőforrás fejlesztése	8,4		8,4
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	31,0		31,0
Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	1,5		1,5
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	0,2		0,2
Társadalmi programok megvalósítása	1,4		1,4
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	5,0		5,0
Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése	6,0		6,0
ÖSSZESEN	53,5		53,5

15 Együttműködésben megvalósuló programok

Már a stratégiai program is kiemeli, hogy mind a megyei tervezés, mind pedig a programok végrehajtása a partnerség az együttműködés elvén nyugszik. Meghatározásra került a megvalósítók közötti munkamegosztás, az együttműködés és az információcsere formája is (partnerségi program).

Jelen területfejlesztési dokumentum komplex programnak tekinthető, mely több intézkedésből és beavatkozásból tevődik össze. Minden beavatkozás esetében megtörtént a kedvezményezett kör meghatározása, ki lettek jelölve a végrehajtás koordinátorai, felelősei. Ahhoz, hogy a program elérje célját, nem csak beavatkozás és intézkedés, hanem programok szintjén is nélkülözhetetlen az önkormányzatok közötti, az önkormányzat és az üzleti szféra, valamint az önkormányzat és a civil szektor közötti együttműködés megvalósítása. A partnerség természetesen túlmutat Pest megye határain.

Az együttműködés kialakítása, fejlesztése érdekében Pest megye térségmenedzselési kapacitás kialakítását és működtetését, valamint a partnerségi kapcsolatok intézményesítését kívánja létrehozni, mely megjelenik a „Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció” intézkedés beavatkozásaiban is (P5.4.a, P5.4.b).

- „Pest megye térségmenedzselési kapacitásának bővítése” beavatkozás (P5.4.a): A megyei területfejlesztési program végrehajtása érdekében belső intézményfejlesztés és menedzsmenntrendszer felállítása szükséges. A programkoordinációhoz, a közös projektek végrehajtásához az önkormányzat humán erőforrás állományának kapacitásbővítését, a feladatok ellátáshoz szükséges pénzügyi, infrastrukturális feltételeket (pl.: IKT és egyéb eszközök) meg kell teremteni.
- „Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése” beavatkozás (P5.4.b): Pest Megye Önkormányzata hivatalán és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.-n keresztül az elmúlt években igen intenzív munkát folytatott egy együttműködési rendszer kiépítésén, jelentősen javult a kommunikáció a térségi szereplők között. A programok eredményes végrehajtása még inkább igényli a partnerkapcsolatok, együttműködések erősítését, ezért a térségi szereplőkkel (Budapest, Érd, önkormányzatok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szomszédos megyék stb.) való intézményesített partnerkapcsolat kiépítése, működtetése nélkülözhetetlen.

Pest megye esetében az alábbi térségi együttműködésen alapuló komplex programok megvalósítása tekinthető relevánsnak:

- **A Gödi Különleges Gazdasági Övezet** öt településére egységes fejlesztési programot kell kidolgozni. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg.
- **Ferihegyi Gazdasági Övezet komplex fejlesztése:** A térség az ország egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező területe, mely a repülőtér tágabb környezetét foglalja magában. A magán- és közsféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű egy komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindítása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.
- **Pest Megyei Duna Stratégia (PDS) megvalósítása:** Az elkészült, a Pest Megyei Közgyűlése 77/2013. (11.29.) PMÖ határozatával elfogadott Pest Megyei Duna Stratégiában meghatározott beavatkozások önállóan, egymástól elszigetelten nem valósíthatók meg. A beavatkozási területek integrált megközelítését indokolja a Duna jelenlegi elválasztó szerepe, magának a folyónak és mellékfolyóinak kölcsönös egymástól való függése, ágazati szempontból pedig a feladatok szerteágazó volta.

Ezek a feladatok egy bonyolult belső összefüggésrendszert alkotnak melyben az egyik beavatkozás szorosan épül a másikra. Egyszerre kell választ adni az ökológiai, gazdasági, területrendezési és turisztikai kihívásokra. Ezen okból kifolyólag az érintett PDS beavatkozási területekhez sorolható intézkedéseket közösen javasolt megvalósítani, a Duna-menti településekkel, a fővárossal, a szomszédos megyékkel és a fejlesztésekben érintett tárcákkal.

- **Lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése** – Szobi, Nagykáta, Aszódi, Ceglédi illetve a Dabas/Ráckevei és Nagykőrösi járásek helyi gazdaságfejlesztési programjaik alapján megvalósuló fejlesztése.

A korábbi fejezetekből látható, hogy Pest Megye Önkormányzata intenzíven együttműködött az üzleti szféra szereplőivel, az ő munkájukat segítő szervezetekkel (Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Pest Megyei Agrárkamara, PMVA, SZPI, Nemzeti Vidékhálózat). A vállalkozások fejlesztési tervei megvalósítása során ezen együttműködések az Önkormányzat továbbra is fenn kívánja tartani, intézményesített partnerkapcsolat kiépítésére és működtetésére törekszik.

Az önkormányzati és gazdasági szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos a civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítése. Továbbá a gazdasági szereplőkön kívül kérdőíves közvélemény kutatás keretében a civil szervezetek véleményét is kikértük az együttműködésben megvalósítandó projektekről. A válaszoló szervezetek kivétel nélkül fontosnak tartották, illetve megemlítették az együttműködés szükségességét valamilyen önkormányzati intézménnyel vagy egyéb civil szervezettel.

15.1 Együttműködések a beavatkozások megvalósítása során

Több tervezett beavatkozás esetében az egymással együttműködő szereplők növelni képesek a csomag sikerét. Az alábbiakban bemutatjuk azokat a beavatkozásokat, melyekben a további szereplők bevonásával a megvalósítás hatékonyabbá, szélesebb szereplői kör által elérhetőbbé válik.

a) Üzleti környezet fejlesztése:

A beavatkozás szerepe vállalkozások indulásának ösztönzése inkubátorközpontok létrehozásával, illetve meglévő üzleti parkok szolgáltatásainak fejlesztése. Az együttműködés a beavatkozás tekintetében már a projektek előkészítésénél meg kell, hogy valósuljon, illetve a pályázati kiírásoknál feltételként kell megjeleníteni az együttműködésben részt vevők körét. Az inkubált cég sikeres indulása nagyban függ az őt körülvevő üzleti környezettől, ezért tartjuk fontosnak mentorok, egyetemek bevonását az alapvető szolgáltatásokon túl.

b) Vállalkozói együttműködések ösztönzése:

A vállalkozói klaszterek ösztönzésével olyan egymást erősítő vállalati kör jön létre mely hatékonyabb a piacra jutás, vagy közös fejlesztések terén. A pályázat célja maga az együttműködés, közös kutatás-fejlesztési tevékenység (termék- és technológiafejlesztés) megszervezése, közös projektek előkészítése és továbbfejlesztése. Közös arculat kialakítása.

a) Lemaradásban lévő térségek fejlesztése:

A lemaradó térségek esetében a komplex fejlesztések azok, amik igazán hatékonyak lehetnek, ehhez pedig térségi összefogásra van szükség a helyi vállalkozók, helyi önkormányzat, civil szervezetek illetve a magasabb szintű államigazgatási szereplők bevonása is szükséges lehet. A fejlesztéseknél a megyei önkormányzat egyféle generáló, képviselő, tanácsadó szerepet tud betölteni és végigkíséri a projektek megvalósulását.

b) Szociális városrehabilitációs beavatkozások:

A beavatkozásban a kívánt hatás elérése kapcsán fontos a helyi szereplők együttműködése a megvalósítás során. A helyi önkormányzat, a civil szervezetek, érdekelt vállalkozók bevonásával valósulhat meg hatékony rehabilitáció.

c) Vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása:

A fejlesztés hatásterülete miatt megyék közötti együttműködésben megvalósulva érheti el célját. A területfejlesztési program tervezőiként a Homokhátság területét érintően integrált beruházásként gondoljuk legcélszerűbben megvalósítani a fejlesztéseket.

d) Szakképzés területe:

Duális képzés erősítése, Pályaválasztási orientáció fejlesztése, valamint a Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként, beavatkozások tekintetében az iskolák a vállalkozók tanárok, önkormányzatok, KLIK együttműködése szükséges.

16 A Pest megyei vállalkozások fejlesztési tervei

16.1 Felmérés munkamódszere

Pest Megye Önkormányzata 2020 októberében elektronikus felületen indította el kérdőíves felmérését a megyei vállalkozások körében, hogy megismerje azok problémáit és fejlesztési elképzeléseit. A felkért cégek listája a 2014-ben már megkeresett és kérdőívet kitöltő, valamint a Pest Megyei Kompenzáció pályázatain nyertes (telephelyfejlesztés, eszközbeszerzés) vállalkozásokat tartalmazta.

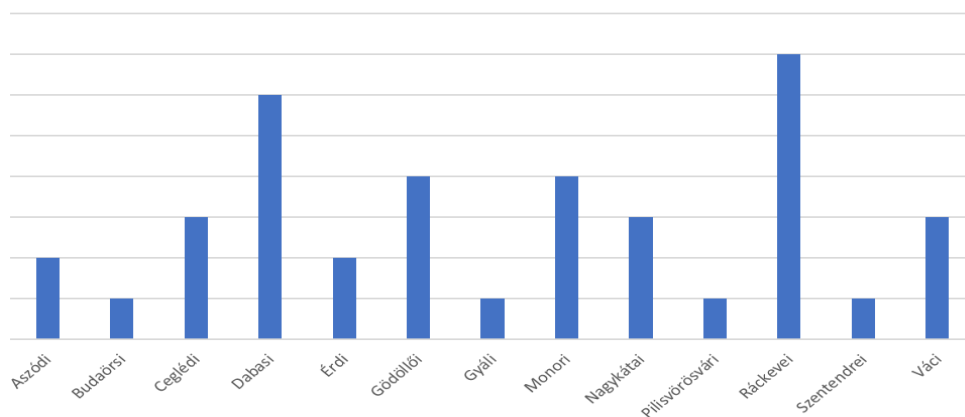
Összesen 718 elektronikus levelet küldött ki a Megyei Önkormányzat. A 2014-es felmérés kérdéseinek lényegi módosítások nem történtek annak érdekében, hogy az eltelt időszak eredményeit is lehessen mérni.

A kitöltésre 2020. október 30. és november 13. között volt lehetőség. Összesen 38 értékelhető válasz érkezett a webes felületre.

A felmérés három tématerületre fókuszált:

- a vállalkozások legfontosabb jellemzői, gazdasági szerepük;
- 2014-2020-as időszakban végrehajtott fejlesztések;
- 2021-2027-es időszakban tervezett fejlesztések.

A válaszok nem tekinthetők reprezentatívnak, de lenyomatot adnak a megyében működő vállalkozások helyzetéről és azokról a kihívásokról, melyekkel találkoznak. A visszaküldő cégek 47%-ban nyertesek voltak a Pest megyei kompenzációs pályázatokon, 53%-ban pedig nem. Két kistérségből nem érkezett válasz a cégektől, ezek a Budakeszi és a Dunakeszi térségek.

11. ábra Járásonkénti válaszolói aktivitás, 2020

A válaszadók aránya eltér a vállalkozások tényleges megyei eloszlásától, hiszen arányaiban túlréprezentáltak a kisvállalkozások. Mikro vállalkozás 18%, kisvállalkozás 58%, közepes vállalkozás 21%, nagyvállalkozás 1% arányban válaszolt.

Tulajdonosi összetétel szempontjából valamennyi cég többségi belföldi (nem állami) tulajdonban van.

16.1.1 Javasolt fejlesztési témák a 2021-2027-es időszakra

Munkaerő fejlesztési csomagok kidolgozása

A felmérés nem tért ki rá, hogy milyen jellegű munkaerőhiánnyal találkoznak a cégek, azonban ebben a tekintetben – országos szinten – komoly kutatások készültek, pl: „A 2018-2020 évi munkaerőpiaci helyzet és folyamatok várható alakulása, hatása a növekedésre és államháztartásra”.¹³

A tanulmány szerint 2018-ra a 15-64 évesek foglalkoztatási rátája növekedett, amelyet elsősorban a legjobb munkavállalási korú (25-54 éves) népesség foglalkoztatási növekedése és az idősebb korosztály (55-64 éves) foglalkoztatotti növekedése segített elő. A tanulmány megállapítja, hogy míg az alacsony iskolázottságú csoportok esetében a nők és férfiak aránya hasonló, addig felsőfokú végzettséget (BA) közel kétszer annyi nő szerez, mint férfi. Az MA végzettséget a nők és férfiak hasonló arányban szerzik meg. Az érettségizettek és szakmunkások körében a férfiak kétszer annyian végeznek szakiskolát, mint nők. A nők aránya az érettségizett és szakképzés nélküli érettségizett kategóriában viszont magasabb.

A munkáltatókkal való konzultációk alapján az is kijelenthető, hogy a szakirányú iskolai végzettség még nem elegendő a nyitott pozíciók betöltésére. A hozott tudás gyakran elmarad a munkahelyen elvárttól, a technológiai ismeretek hasonlóan elégtelenek. Az új munkatársnak gyakran hosszabb betanulási időt is biztosítani kell, míg korábban ez a jelenség csak speciális gépek használata esetén volt jellemző.

Ha elfogadjuk azt a tényt, hogy nem várható a szakképzett munkavállalók jelentősebb létszámnövekedése a közeljövőben, akkor szükséges a képző intézményeket és munkáltatókat közelebb hozni egymáshoz és a képzést gyakorlatorientálttá tenni. Ebben a folyamatban a munkáltatókat is közvetlenül érdekeltté kell tenni, nem várható el tőlük, hogy olyan tevékenységbe öljenek időt, pénzt, szakképzett munkatársak munkaóráit, amely nem feltétlenül térül meg számukra.

Fentiek miatt fontosnak tartjuk gyakornoki program elindítását, melyben támogatjuk a képző intézmények és cégek együttműködését.

A kérdőíves felmérés azt mutatja, hogy a vállalkozások alig költenek a munkavállalók képzésére és annak ellenére sem, hogy a piacra jutás egyik akadályának az alkalmazottak képzetlenségét tartják. Egyik oka ennek az lehet, hogy nem érzik feladatuknak ezt a tevékenységet, másik oka pedig az attól

¹³ MTA KRTK KTI – 2018. december

való félelem, hogy a képzettebb munkavállaló jobb ajánlatot kap egy másik munkahelyen. Esetleg az is felmerülhet, hogy a képzettebb munkaerő magasabb fizetési igénnyel léphet fel.

Vállalaton belüli szakmai képzések támogatása

Szükséges olyan eszközöket elérhetővé tenni a vállalkozások számára, melyek segítségével a munkavállalók képzettségét, akár végzettségét is magasabb szintűvé tudják tenni. Ebben a folyamatban az ösztönzés a munkaadó és munkavállaló számára is nélkülözhetetlen. Nem kötelezhető olyan képzésen való részvételre a dolgozó, melyen nem kíván részt venni. A munkáltatónak pedig a termelésben kieső időt kell különböző eszközökkel megoldania.

Javasoljuk, hogy a támogatás a munkáltató számára legyen elérhető, de bizonyos részét a dolgozónak tovább kelljen adnia. Elsősorban anyagi jellegű motivációt javaslunk. A dolgozók ezeken a képzéseken munkaidő után tudnak részt venni. Ezért fontosnak tartjuk a megfelelő mennyiségű felkészülési/tanulási idő biztosítását is, amellett, hogy a dolgozó minőségi időt tudjon magára, vagy a családjára is fordítani. Javasoljuk a szakmák megszerzését, a technikus szint, érettségi megszerzését, releváns esetben akár a diplomaszerezést is támogatni.

Technológiai fejlesztések támogatása

A magyar munkaerőpiacon ugyan csökken az alacsony iskolázottságúak aránya, azonban jelenleg és a közeljövőben is a munkáltatók kénytelenek a termelés fenntartása érdekében kényszermegoldásokat alkalmazni. Az adott munkafolyamathoz nem eléggé képzett dolgozókat vesznek fel, illetve idősebb korosztályt (nyugdíjhoz közeli, vagy azon túli) munkatársakat alkalmaznak. Ezek közé a megoldások közé sorolható az idegennyelvű külföldi munkavállalók csoportos alkalmazása a mezőgazdaságban, iparban és kiemelten az építőiparban.

Azokon a területeken, ahol ez lehetséges továbbra is támogatni kell a technológiai fejlesztéseket, a termelés gépesítettségének növelését, a robotika elterjedését és a kézi munkaerő arányának csökkentését. A pályázatoknál fel kell számolni azt a paradoxont, hogy technológiai fejlesztés esetén is munkaerő létszámnövekedést kell/ajánlott a cégnek produkálnia. A magasabb technológiai szint munkaerőt fog kiváltani, vagy helyettesíteni, a vállalkozások versenyképessége azonban a fejlesztések hatására növekedni fog.

A Pest Megyei Kompenzáció eszközvásárlásokat támogató pályázati kiírását jó mintának tartjuk a 2021 utáni időszakra is, melyet javaslunk folytatni.

Telephelyek fejlesztése

A vállalkozások egyre komolyabb kihívásokkal néznek szembe. A működésüket érintő szigorodó környezetvédelmi, technológiai előírásokat kell betartaniuk, a termék életciklusok rövidülése miatt gyorsabb váltásokra kényszerülnek, továbbá a versenyhelyzet miatt növelni kell a kapacitásukat. A fentiekhez, hogy alkalmazkodni tudjanak a termelési környezetüket is időről időre át kell alakítaniuk. A 2014-2020 időszak Pest megyében – a konvergencia régiókkal összevetve – szűkmarkú volt a cégek számára a vissza nem térítendő támogatási lehetőségek elérhetőségével, melyekből a telephelyeiket tudták fejleszteni, vagy új telephelyet tudtak kialakítani. A Pest Megyei Kompenzáció vállalkozásokat támogató pályázatai sikeresek voltak, de csak a fejlesztési igények töredékét tudták kielégíteni. Hasonló kiírások nagyban hozzájárulhatnak a megyei cégek fejlődéséhez.

A támogatható tevékenységeknek széleskörűnek kell lennie, például épület építés és felújítás, megújuló energiák használatának növelése, technológiához kapcsolódó energetikai fejlesztések. Javasoljuk továbbá a termeléshez, szolgáltatáshoz kapcsolódó raktárak és tárolóhelyek építésének támogatását, a telken belüli közlekedőterületek kialakítása és felújításának támogatását, továbbá a telken belüli infrastruktúrafejlesztés támogatását is.

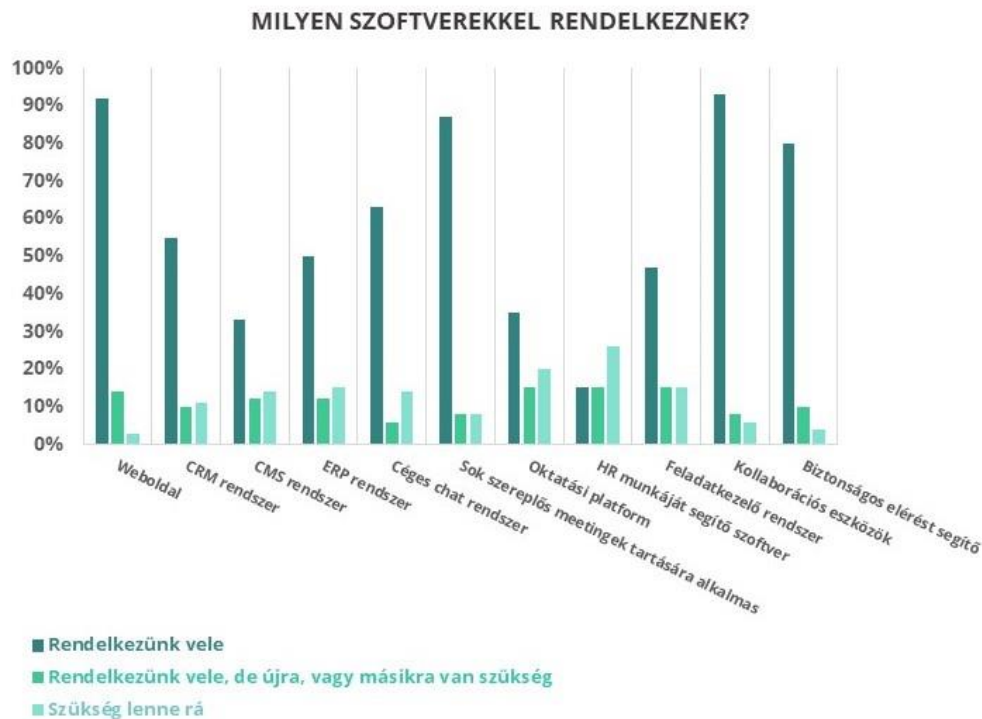
Informatikai fejlesztések

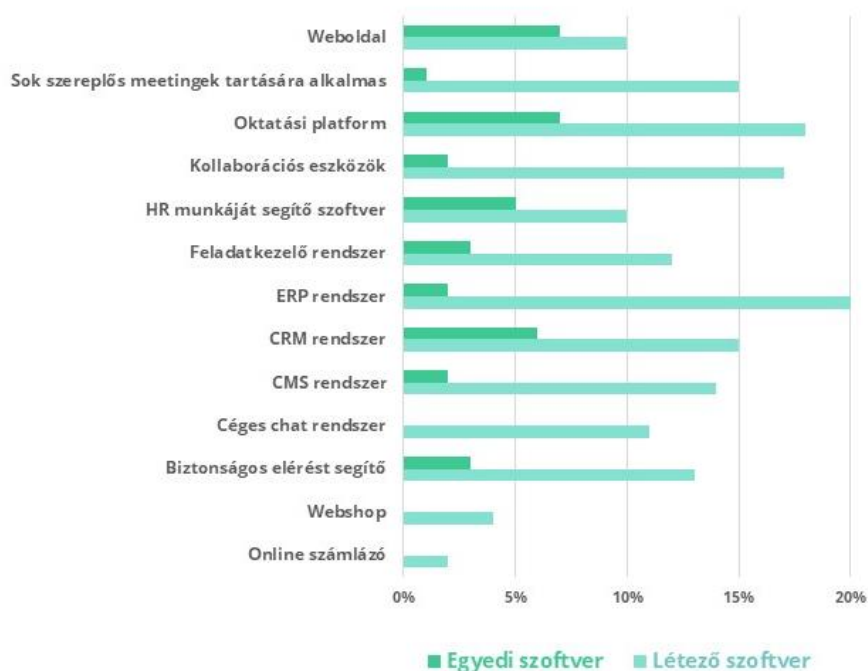
A termelőeszközök cseréjén, új eszközök beszerzésén felül a termelési folyamatok informatikai hátterének fejlesztését is elő kell segíteni. Ide tartoznak a vállalatirányítási rendszerek (ERP – Enterprise Resource Planning), a raktár és készletnyilvántartó programok, specifikus termelésirányító szoftverek, integrált munkaerő és munkaidő nyilvántartó szoftverek, beléptető rendszerek. Elsődlegesnek a szoftverek fejlesztését, újak beszerzését tartjuk fontosnak, természetesen amennyiben a beszerzések miatt hardverek cseréjére is szükség van, akkor együtt támogathatónak tartjuk mindkettőt.

Az informatikai fejlesztéseknél megemlítendő a vállalati digitalizáció további fejlődésének támogatása, elsősorban olyan komplex rendszerek felé való átállás segítése, amely az értékesítés, gyártás, termelésszervezés, pénzügy, dokumentummenedzsment, projektmenedzsment területek közül minél többet átfog.

Napjainkban a vállalatok COVID miatti működési környezete kényszerűen tolódik egyre jobban a munkatársak mobilitását biztosító technológiák alkalmazására. Ez a kényszerűség további fejlesztésekre sarkalja a vállalatokat, melyben a támogatási rendszernek is segítségül kell lennie.

MILYEN SZOFTVEREK BESZERZÉSÉT TERVEZIK A JÖVŐBEN?

12. ábra A vállalatok digitális transzformációjáról szóló felmérés eredménye 2020 április¹⁴

Energetikai fejlesztések

A 2014-2020 időszak alatt Pest megye vállalkozásai fejlett régióba tartoztak és az energetikai támogatásoktól nagyobb részben elestek. A megkérdezett cégek a fejlesztési elképzeléseik között 44%-ban szerepeltették az energiahatékonysági beruházásokat is, tehát az előzmények ellenére, vagy éppen pont miatta nagy érdeklődés és igény van az ilyen fejlesztési lehetőségre.

¹⁴ forrás: <https://stylers.hu/a-vallalati-digitalis-transzformacio-nyomaban/>

Emiatt az önálló (kiserőművi) energetikai fejlesztéseken felül támogatni javasoljuk a vállalkozások telephelyein megvalósításra kerülő komplex energiahatékonysági beruházásokat. Lehetőség szerint a beruházások megtervezése során legyen mérlegelve az adott épület adottsága, a határoló felületek és nyílászárók, a fűtési/hűtési rendszerek, az alkalmazott technológia energiaigénye és annak javítása és ezek komplex energiamérlege. A fejlesztés pedig ezek együttes figyelembevételével kerüljön megtervezésre pontszerű beavatkozások helyett.

Kutatás, fejlesztés, termékfejlesztés

A kérdőív kitöltése során a cégek konkrét termékfejlesztéshez kötődő tevékenységet nagyobb arányban jelöltek meg, mint általános K+F+I tevékenységet. A kutatás-fejlesztés tevékenysége erősödött a megyében a korábbi kérdőíves felméréshez képest. Ezt a folyamatot támasztja alá a KSH Kutatás-fejlesztés 2018 összefoglalója is, mely szerint 2010-2018 között közel 30%-al növekedett a K+F ráfordítások mértéke Pest megyében, Közép-Magyarországon az egy kutató-fejlesztő helyre jutó ráfordítás¹⁵ 239 millió forint volt.

A K+F+I kapcsán a kedvező tendenciát meg kellene őrizni, ezért javasoljuk elsősorban az alkalmazott ipari kutatásokat, a tevékenységhez kötődő eszköz-beszerzést és immateriális javak beszerzését, valamint termékfejlesztést, prototípus fejlesztést támogatni.

Marketingtevékenység, piacra jutás támogatása

Nagyon pozitívan értékeljük a megyei cégek növekedési szándékait, különösen a külföldi piacokon való terjeszkedés és megerősödés tekintetében. A technológiai fejlesztés mellett a vállalatok második helyen jelölték meg a marketinggel kapcsolatos segítség igényét.

A 2021-2027 programozási időszakra nézve javasoljuk a külföldi, elsősorban a környező országokban való terjeszkedés elősegítését tanácsadói programokkal, jogi és marketing támogatással. Javasoljuk továbbá sikeres külföldi nyitást megvalósító vállalatoktól jó gyakorlatokat és működő piaci stratégiákat megismerni vállalatközi együttműködések támogatásával, vállalkozói klubok létrehozásával, határon túli szervezetekkel való partnerség létrehozásával.

17 A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

17.1 A végrehajtás módja

A Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtásának módja nagymértékben azon múlik, hogy a programot elsődlegesen finanszírozó európai uniós források felhasználása milyen konkrét szabályok, milyen eljárásrend szerint történik, és ennek függvényében milyen konkrét feladatok lesznek a megyei önkormányzatok hatáskörében. Amennyiben ezek véglegesen tisztázásra kerülnek, azt követően lehet kialakítani a végrehajtáshoz szükséges szervezeti hátteret és lehet elkészíteni a szükséges folyamatok és ellenőrzési rendszerek szabályozását.

Amennyiben Pest megye, illetve az ország többi megyéjére vonatkozóan meghatározásra kerülnek a 2021-2027 időszakra vonatkozó konkrét feladatok, fejlesztési források, a végrehajtásban Pest megye részt tud és szeretne vállalni. A területfejlesztési tevékenységekhez a megyei önkormányzatnál, illetve a tulajdonába tartozó cégeknél jelenleg rendelkezésre álló humán erőforrás állományt az alábbiakban mutatjuk be. A Pest Megyei Önkormányzat a programok előkészítésébe és azok megvalósításába saját hatáskörben a Hivatal munkatársait és a tulajdonában lévő cégek munkatársait közvetlenül be tudja vonni. Ezen túlmenően a megyei területfejlesztési program valamennyi programjának végrehajtása nem kizárólag a megyei hivatalnál rendelkezésre álló erőforrásokra fog épülni, hiszen az egyes

¹⁵ forrás: KSH

programoknál is nevesítésre kerültek a bevonandó, vagy a végrehajtásban érintett egyéb megyei szereplők.

Jelenlegi ismereteink szerint az alábbi feladatok várhatóak Pest Megye Önkormányzata számára az időszak uniós és hazai forrásainak felhasználása terén:

1., PEA pályázatból finanszírozott, előkészítő jellegű feladatok:

- típustervek, engedélyezési- és kiviteli tervek készítése mini bölcsődék számára,
- mélyépítési tervek készítése,
- három fejlődésben lemaradó térség komplex fejlesztési programjának elkészítése (aszódi, dabasi, ráckevei),
- pest megyei barnamezős területek felmérése és hasznosítási javaslat készítése,
- vis maior problématerkép készítése csapadékvíz, felszíni vízkárelhárítás vonatkozásában,
- települési vízkár elhárítási tervek készítése,
- megvalósíthatósági tanulmányok, üzleti tervek, megalapozó tanulmányok készítése,
- energetikai átvilágítások / tanúsítványok készítése,
- Integrált településfejlesztési Stratégiák készítése.

2., A TOP Plusz forrásainak felhasználása során ellátandó feladatok:

- A megyére jutó forráskeretek felhasználásának megtervezése,
- A Terület és Településfejlesztési Operatív Program megvalósítása során a program egyes pályázati kiírásai Pest Megye Integrált Területi Programjára épülő terület specifikus mellékleteinek elkészítése, amelyeknek fontos szerepük lesz az egyes projektek értékelése, döntés előkészítése során,
- részvétel a Döntés Előkészítő Bizottság munkájában,
- aktív részvétel a Megyei Foglalkoztatási Paktum programjának megtervezésében és végrehajtásában,
- részvétel a program előrehaladásának monitoringjában,
- a megye települési önkormányzatainak segítése a megvalósítandó programok, projektek előkészítésében, tervezésében és végrehajtásában,
- saját projektek megvalósítása.

3., Egyéb Operatív Program végrehajtása során ellátandó feladat:

- jelenlegi ismereteink szerint a megyei önkormányzatok az ágazati operatív programok megvalósításába nem kerülnek bevonásra.

4., A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése:

Pest megye Önkormányzata a helyi adóbevételekből származó források felhasználását az alábbiak szerint tervezi:

- A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 8. § (4) bekezdése alapján a gödi különleges gazdasági övezetből származó adóbevétel 97 %-át Pest Megye Önkormányzata elsődlegesen a gazdasági övezettel érintett települések (Csomád, Dunakeszi, Fót, Göd, Sződ) fejlesztése érdekében használhatja fel. A megyei önkormányzat közgyűlése által jóváhagyott támogatási rendelet értelmében a források

tervszerű és eredményes felhasználása érdekében négy alapot hozott létre. Az éves adóbevétel alapok közötti felosztásáról a megyei közgyűlés dönt.

- A Településfejlesztési alap elsődlegesen településfejlesztési feladatokra, illetve az ezzel kapcsolatban közvetlenül felmerülő költségekre fordítható.
- A Gödi útfenntartási és -fejlesztési alap – kizárólag Göd város területén – közutak kialakítására, fejlesztésére és karbantartására, valamint az e tevékenységekkel kapcsolatban közvetlenül felmerülő tevékenységek finanszírozására használható fel egyedi támogatási kérelmek útján.
- A Gödi zöld-fenntarthatósági alap – szintén Göd város területén – zöld infrastruktúra fejlesztésekre, a környezeti ártalmak, a környezetterhelés csökkentésére vagy megszüntetésére irányuló beavatkozásokra, továbbá a természeti értékek megőrzését és védelmét szolgáló beavatkozásokra használható fel.
- A Civil támogatási alap az érintett települések, illetve azokkal határos településeken működő civil és egyházi szervezetek tevékenységeinek megvalósításához biztosít forrást, pályázati úton.

17.2 A végrehajtás feltételrendszere, a rendelkezésre álló erőforrások

A program végrehajtásában Pest Megye Önkormányzata elsősorban saját hivatala, illetve a tulajdonában lévő gazdasági társaságok meglévő kapacitásaira épít. A feladatok konkretizálódása alapján ezek a kapacitások tovább bővíthetők, a szükségletek függvényében. Esetenként, illetve speciális szakértelem igénye esetén természetesen külső szolgáltató cégek és szakemberek szakmai közreműködése is igénybe vehető.

A programok megvalósítása során a megye építeni szeretne a megye települései, szakmai szervezetei, vállalkozásai, civil szervezetei együttműködésére, az agglomerációt és a régió gazdaságfejlesztését érintő ügyekben, programok tekintetében a Fővárossal való szakmai együttműködésre, a határon átnyúló programok vonatkozásában pedig a környező megyékkel való közös tervezésre és megvalósításra.

17.2.1 A Pest Megyei Önkormányzati Hivatal rendelkezésre álló kapacitásai

Elnöki és Területfejlesztési Iroda	
- ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott végrehajtási és koordinációs tervezési feladatokat; - ellátja az Európai Unió pénzügyi alapjai vagy hazai források támogatásával megvalósuló projektekkel kapcsolatos feladatokat, figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, - előkészíti a közgyűlés területfejlesztési ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményezési vagy döntési hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, - ellátja az Önkormányzat részvételével működő európai területi társulások, térségi fejlesztési tanácsok és más területfejlesztéssel összefüggő szervezetek ügyeinek intézését	Szakmai végrehajtásban közreműködők: 1 fő irodavezető, jogász-közigazgató 1 fő területfejlesztési referens, geográfus-regionális elemző 1 fő területfejlesztési referens, geográfus-terület és településfejlesztő 1 fő megyei főépítész 1 fő területrendezési és területfejlesztési referens, okl. tájépítész mérnök, terület- és településfejlesztő szakértő és szakmérnök 2 fő területfejlesztési referens igazgatásszervező

Gazdaságfejlesztési Iroda

- ellátja a megyei önkormányzat területfejlesztési törvényben meghatározott gazdaságfejlesztési feladatait;

kapcsolatot tart a megyei kamarákkal, vállalkozói szervezetekkel;

- ellátja a különleges gazdasági övezetről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi LIX. törvényben meghatározott, önkormányzati, valamint elnöki és jegyzői feladat-és hatáskörök megvalósításával kapcsolatos előkészítő, eljárési és végrehajtási feladatokat;

- ellátja a különleges gazdasági övezetben fekvő megyei önkormányzati ingatlan-vagyongazdálkodásával és fejlesztéssel összefüggő feladatokat,

- gondoskodik az övezetre vonatkozó fejlesztések tervezési, végrehajtási feladatainak ellátásáról.

Szakmai végrehajtásban közreműködők:

1 fő irodavezető, jogász, igazgatásszervező

1 fő külső szakértő építész

A megyei területfejlesztési program végrehajtásában a jogi, törvényességi, szervezési, koordinációs, pénzügyi és számviteli tevékenységek ellátásra útján az alábbi további irodák működnek közre:

Jegyzői Iroda

- ellátja a közgyűlések előterjesztések törvényességi vizsgálatával kapcsolatos feladatokat,

- figyelemmel kíséri az önkormányzati rendeletek alkalmazását, a határozatok végrehajtását,

- ellátja és szervezi a jegyző feladatainak koordinálását,

- segíti, koordinálja a jegyző által meghatározott feladatokat,

- kapcsolatot tart a hivatal valamennyi irodájával, szervezeti egységével,

- figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat,

- előkészítő tevékenységet végez szabályzatok, elnöki vagy jegyzői utasítások, önkormányzati rendeletek és határozatok tekintetében,

- intézi – a jogszabályszerű adatvédelem biztosítása mellett – a hivatal köztisztviselőinek, munkavállalóinak személyzeti ügyeit, és az ezzel kapcsolatos bérigazgatási feladatokat, vezeti a közszolgálati nyilvántartást,

- támogatja a köztisztviselők irányított képzését, továbbképzését.

Gazdasági Iroda

- ellátja a költségvetési tervezéssel, végrehajtásával, előirányzat-felhasználásával összefüggő feladatokat, ezen belül a működtetéssel, beruházással, a vagyon használatával, hasznosításával, a munkaerő-gazdálkodással kapcsolatos pénzügyi és számviteli feladatokat, továbbá a beszámolási kötelezettséggel, az adatszolgáltatással kapcsolatos összefoglaló és a saját szervezetére kiterjedő feladatokat;

- ellátja a Hivatal fenntartásával, működtetésével kapcsolatos ellátmányozási, műszaki, karbantartási feladatokat.

17.2.2 A Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitásai

1999 - ben történt megalapítása óta segíti Pest megyében a területfejlesztési feladatok ellátását a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. A szervezet kezdeti feladata a Pest Megyei Területfejlesztési Tanács, annak Bizottságai munkájának szervezése, előkészítése, a megyei szintre decentralizált fejlesztési keretek (CÉDE, TEK1, TFC, Vis-maior) pályázati rendszerben történő kezelése, valamint a

Tanács döntéseinek előkészítése és végrehajtása volt. Közreműködött a pályázati rendszerek, feltételek kidolgozásában, pályázatok kiírásában, a beérkezett pályázatok kezelésében, döntés előkészítésében, szerződéskötésekben, részt vett a pályázati keretből támogatott beruházások ellenőrzésében. 2012 óta immár Pest Megye Önkormányzata 100%-os tulajdonában végzi a Kft. A feladatait. A Kft. számos, a területfejlesztéshez kapcsolódó feladatot lát(ott) el az elmúlt több, mint húsz éves működése során, többek között az alábbiakat:

- együttműködött a megyében 1996- 2012 között működő fejlesztési tanácsokkal (KMRFT, BAFT, DTFT, stb.) és kistérségi társulásokkal, települési önkormányzatokkal, illetve más szakmai, civil szervezetekkel és vállalkozókkal,
- a megyén belül koordinációs feladatokat látott és lát el, melynek keretében többek között részt vett és részt vesz a megyei fejlesztési programok kidolgozásában,
- 2003 tavaszán lebonyolította a statisztikai kistérségi lehatárolás módosítását, 2004 őszén a Közigazgatási Hivatallal közösen a kistérségi társulások átalakulását, valamint a Kistérségi Egyeztető Fórum és Civil Egyeztető Fórum felállítását,
- nemzetközi szakmai kapcsolatokat ápol, EU-s pályázatok kidolgozásában vett részt együttműködő szervezatként, vagy önálló pályázóként,
- a Pro-Régió Nonprofit Kft.-vel együttműködésben a KMRFT hazai támogatási rendszerének pályázatainak végezte az ellenőrzését,
- ugyan nem kapcsolódik szorosan véve a területfejlesztéshez, de az EU regionális politikájával összefüggésben, valamint a megye lakosságának csatlakozásra való felkészítése, hiteles EU-s tájékoztatása érdekében 2000. őszén Pest megye Önkormányzatával közösen megnyitotta, és azóta is sikeresen működteti a Pest Megyei Európai Információs Pontot, amely 2005 óta Europe Direct Információs Hálózat Pest Megyei Európai Információs Pont néven várja az érdeklődőket.
- tervező, véleményező és javaslattevő feladatot látott el és lát el napjainkban a megyét érintő fejlesztési programok és stratégiák vonatkozásában,
- részt vett/vesz a pest megyei 80 milliárd Ft-os kompenzációs keret felhasználásának megtervezésében, végrehajtásában,
- részt vesz az európai uniós programokhoz, és a hazai fejlesztési forrásokhoz kapcsolódó megyei tervek készítésében, azok végrehajtásában.

Rendelkezésre álló humán erőforrás:

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
Ügyvezető	1 fő, egyetem, okleveles közgazda, EU szakos szakközgazda
Projekt management és pályázati iroda (Önkormányzati VEKOP projektek managementje, kompenzációs forrásokra beérkező pályázatok szakmai értékelése, megvalósult projektek monitoring folyamatában való részvétel, helyszíni ellenőrzések)	5 fő egyetemi és főiskolai végzettség, az alábbiak szerint: - 3 fő közgazdász, - 2 fő geográfus, területfejlesztő
Gazdasági Iroda (Könyvelés, munkaügyi feladatok, európai uniós projektek könyvelése és beszámolóinak elkészítése)	1 fő gazdasági vezető, egyetemi végzettség, 1 fő pénzügyi ügyintéző rész munkaidőben, egyetemi végzettség
Europe Direct Pont (Európai Uniós tájékoztatási központ, szakmai programok szervezése és megvalósítása, EU-s tanórák tartása, vetélkedők szervezése)	1 fő főállású irodavezető, egyetemi végzettség, 1 fő megbízási szerződéses munkatárs egyetemi végzettség

Tervezési és Befektetés Ösztönzési Iroda

1 fő egyetemi végzettség

(Település, térségi, megyei fejlesztési programok tervezése, pályázati kiírások tervezése, beruházás ösztönzés)

17.2.3 A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitása

A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Kht. 2000 júniusában alakult, mint a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács felügyelete alatt működő koordinációs szervezet. 2009. január 1-től Kft.-ként, Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. néven, 2019. július 2-től Pro Regio Nonprofit Kft. néven működik tovább. 2014. január 1. napjától a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosítására tekintettel a Társaság a Fővárosi Önkormányzat és Pest Megye Önkormányzata közös tulajdonába került.

A 2000-es évek elején a Pro Régió Ügynökség részt vett hazai költségvetési forrásból finanszírozott (TEUT, TRFC stb.) pályázati rendszerek kezelésében, majd az Unió csatlakozást követően a 2004-2006-os RTOP végrehajtásában.

A 2007-2013 programozási időszakban a Pro Régió Ügynökség Közreműködő szervezeti (KSZ) feladatokat látott el, amely fontos tapasztalatokkal gazdagította a cég szakmai hátterét. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről Közép-magyarországi operatív program (KMOP) végrehajtásában közreműködő szervezetek kijelöléséről szóló 4/2011. (I.28.) Korm. rendelet jelölte ki az Ügynökséget erre a feladatra.

2014. április 15-től hatályba lépő módosítása alapján – az addig ellátott feladatok mellett – az Ügynökség került kijelölésre az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., valamint a MAG – Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. által korábban kezelt KMOP-s intézkedéseinek Közreműködő Szervezeti feladatainak ellátására. A hivatkozott feladatokat a Társaság 2017. áprilisáig látta el.

A Pro Régió jelenleg tervező és tanácsadó cékként működik, amely településtervezési és -rendezési szolgáltatásokat biztosít az önkormányzati ügyfélkör számára, illetve projekt előkészítési és projekt menedzsment tanácsadással segíti az önkormányzati és vállalati ügyfelek fejlesztési elképzeléseinek megvalósítását.

A Pro Régió Ügynökségnek aktív állományban 25-30 munkavállalója van, amelyet egy széles szakértői háló egészít ki, amelyből a feladat ellátásához szükséges szaktudás, jogosultsági elvárás függvényében von be kapacitást.

Rendelkezésre álló humán erőforrás:

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
Cégvezetés	
ügyvezető	1 fő, főiskola, gépészmérnök, közgazdász, mérlegképes könyvelő
szakmai igazgató	1 fő, egyetem (PhD), geográfus, terület- és településfejlesztő
Gazdasági iroda	
- gazdálkodási és üzemeltetési feladatok;	1 fő irodavezető, főiskolai végzettség,
- humán erőforrás-menedzsment;	1 fő munkatárs közgazdász végzettség,
- koordináció;	1 fő recepció érettségi végzettség
- kommunikáció.	

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
<u>Tervezési Iroda</u> - a Tulajdonosi jogok gyakorolójának a területfejlesztést érintő döntéseinek támogatása; - településtervezési, településfejlesztési stratégia és koncepcióalkotási, szabályozási illetve településrendezési szolgáltatások biztosítása; - kapcsolattartás Közép-Magyarország területfejlesztésben résztvevő érintettekkel; - új piaci lehetőségek feltárása, kialakítása; - a fentiekhez kapcsolódó dokumentációs és irattározási feladatok ellátása; - terület- és településfejlesztési kutatás, elemzés szakmai kiadványok készítése.	1 fő tervezési irodavezető egyetemi végzettség, 1 fő vezető tervező egyetemi végzettség, valamint 5 fő projektmenedzser egyetemi végzettség
<u>Tanácsadási Iroda</u> - Tulajdonosi jogok gyakorlója részére szakmai előterjesztések elkészítése, a Tulajdonosi jogok gyakorolójának a területfejlesztést érintő döntéseinek támogatása; - kapcsolattartás közép Magyarország területfejlesztésben résztvevő érintettekkel; - nemzetközi projektek előkészítése, végrehajtása; - közép Magyarország és tágabb környezete szereplőinek folyamatos tanácsadás, továbbképzés biztosítása; - a térség fejlődését biztosító projektek azonosítása, generálása; - a térség önkormányzati, civil és vállalkozói szférája projektfejlesztési tevékenységének szakmai támogatása, a projektek feldolgozása; - projektfejlesztési, pályázatírási és projektmenedzsment szolgáltatások biztosítása; - pénzügyi tervezési, költség-haszon elemzési feladatok; - projektek, támogatási rendszerek monitoring és értékelési szolgáltatások biztosítása; - projektfinanszírozással támogatási és fejlesztési alapok kialakításával, működtetésével kapcsolatos szolgáltatások nyújtása; - új piaci lehetőségek feltárása, kialakítása; - projektadatbázis működtetése, projektfejlesztés ösztönzése; - a pályázati felhívások kidolgozásával és egyeztetésével kapcsolatos feladatok szakmai támogatása; - részvétel a hazai költségvetési forrásból finanszírozott fejlesztések fenntartásának ellenőrzésében, a kapcsolódó szerződések lezárásában; - dokumentációs és irattározási feladatok ellátása; - a hazai pályázattal kapcsolatos adatbázisok elkészítése, feltöltése és kezelése;	<u>Menedzsment csoport:</u> 1 fő csoportvezető egyetemi végzettség, valamint 7 fő projektmenedzser az alábbiak szerint: - 5 fő egyetemi, - 2 fő főiskolai végzettség. <u>Tanácsadási csoport:</u> 1 fő csoportvezető egyetemi végzettség, valamint 8 fő projektmenedzser az alábbiak szerint: - 7 fő egyetemi, - 1 fő főiskolai végzettség.

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
- köz- és lakóépületek energiahatékonysági korszerűsítésének végrehajtásával, előkészítésével kapcsolatos feladatok támogatása; - területhasználati, illetve településfejlesztési tevékenységekhez szakmai háttérelmzési és szabályozásalkotási, -felülvizsgálati szolgáltatások nyújtása.	

17.2.4 Együttműködő szervezetek

Pest Megye Önkormányzatával együttműködő szervezetek a tervezés folyamata során magában a tervezésben és a társadalmi egyeztetések terén is segítséget nyújtottak. Ezek a szervezetek szakmai közreműködőként a megvalósítás folyamatában is részt kívánnak venni, a megyei önkormányzattal pedig számít azok konstruktív együttműködésére.

Az együttműködő szervezeteket a Stratégiai Program munkarész 9.2 fejezete tartalmazza.

17.3 Az ellenőrzés rendszere

A Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtása során biztosítani szükséges azokat a folyamatokat, melyek megmutatják a program előrehaladását.

1. Az **ex-ante** (előzetes) értékelés egy tervezés alatt / megvalósítás előtt álló program értékelési dokumentuma. Ennek céljai, feladatai az alábbiak:
 - elérni kívánt, számszerűsített célok kijelölése,
 - a kijelölt célok társadalmi-gazdasági megalapozottságának vizsgálata;
 - a költségvetési források optimalizálása;
 - fejlődési lehetőségek meghatározása;
 - a program várható hatásainak eredményeinek prognosztizálása.
2. A **mid-term** (időközi) értékelés célja adott – végrehajtás alatt álló program eredményeinek időközi értékelése. A mid-term értékelés azt vizsgálja, hogy sikerül-e / sikerülhet-e a programidőszak végéig kitűzött célokat teljesíteni. Amennyiben a célok teljesülése veszélyben forog a mid-term értékelés javaslatokat tesz a célok elérést segítő intézkedésekre, illetve szükség esetén a célértékek módosítására.
3. Az **ex-post** (utólagos) értékelés a projektek / program végrehajtását és befejezését követően készülnek. Az utólagos értékelés vizsgálja a források felhasználásának mértékét, a végrehajtás módját, a program eredményességét és hatékonyságát, a társadalmi-gazdasági hatásait, illetve hogy az eredeti célkitűzéseket sikerült-e elérni / teljesíteni. Az elemzés az elmúlt időszak eredményeinek számbavétele mellett inputokat ad későbbi programok, akciótervek, útmutatók tervezéséhez.
4. Az **On-going** (folyamatos) értékelés némiképp eltér a fent felvázolt értékeléstípusoktól. Legfontosabb jellemzői az alábbiak:

- Az értékelés nem egy adott időpontban történik, hanem folyamatosan / periodikusan;
- Folyamatosan követi a megvalósulás menetét, adott program céljainak megvalósulását;
- Folyamatosan elemzi az elért outputokat és eredményeket.

A bemutatott módszerek közül Pest megye az **ex-ante** és **ex-post** értékelési módszereket kívánja használni.

Az előrehaladás megfelelőségét minősítő szervezet az önkormányzat Területfejlesztési Bizottsága, vagy adott esetben új bizottságként a Monitoring Bizottság.

18 Környezeti értékelés

Mivel a Program társadalmi egyeztetése nem zárult le, így a Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításai is csak a dokumentum elfogadása esetében tekinthetők véglegesnek.

18.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

A 2020-2021 évek egyik kiemelt feladata a 2021-27-es időszakra szóló új területfejlesztési program kialakítása. A területi tervek aktualizálása a 2021-2027 közötti uniós tervezési időszak fejlesztési dokumentumainak tervezését és (elsősorban a területi operatív program) végrehajtását is támogatja.

A területi, megyei területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- A helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése
- A területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és módosítása
- A területfejlesztési program megújítása, összeállítása
- A területi hatásvizsgálat készítése
- A környezeti vizsgálat készítése
- A 2021-2027 közötti programozási időszak megyei integrált területi programjának összeállítása
- A tervezési folyamat során a partnerség biztosítása

I.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A Pest Megyei Önkormányzat 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó területfejlesztési tervezési feladataihoz, a területfejlesztési dokumentumok elkészítéséhez fontos a várható hatások vizsgálata.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009 Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése előírja, hogy a területfejlesztési tervek megalapozására területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot kell készíteni. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete sorolja fel.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet alapján a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott területi tervek, így a megyei területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program esetében is kötelező a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) lefolytatása. A 218/2009 Korm. rendelet 9. § (2) bekezdés szerint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (2/2005. Korm. rendelet) alapján elkészített környezeti értékelés a területi hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A Megyei Területfejlesztési Program összetett, azaz a gazdasági-társadalmi és természeti környezet teljességét lefedő jellege, továbbá a fejlesztéspolitikára gyakorolt meghatározó szerepe egyaránt indokoltá teszik, hogy a dokumentum valamennyi olyan szempontot, amelyek az itt élők életfeltételeinek és életminőségének hosszú távú fennmaradását, illetve fenntartását garantálják kiemelt hangsúllyal kezeljen és valamennyi részében következetesen érvényesítsen.

18.2 A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása

A hatásvizsgálat készítése során az alábbi dokumentumok kerültek felhasználásra:

- Pest Megye Területfejlesztési Konceptió Helyzetfeltárás–Felülvizsgálat
- Pest Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázis–Felülvizsgálat
- Pest Megye Területfejlesztési Program 2021-2027

18.3 A környezeti értékelés megállapításainak összegzése

A környezeti hatásvizsgálat megállapítja, hogy abból fakadóan, hogy a Programnak – a dokumentum-tervhierarchiában elfoglalt helyének megfelelően – nem feladata a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése, **a legtöbb esetben nem határozhatók meg pontosan és egyértelműen az egyes beavatkozások, beruházások környezeti elemekre, rendszerekre gyakorolt hatásai, sem az egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, „csak” azok várható irányai.** E jelenséget erősíti, hogy több fejlesztési irány esetében (pl. technológiafejlesztés, megújulóenergia-hasznosítás) az intézkedések megfogalmazása technológia-semleges, pedig éppen annak típusa határozná meg a várható környezeti hatások irányát és mértékét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a Program megvalósulásának várható környezeti hatásai – legalább fő vonalaikban – ne lennének megbecsülhetők a dokumentum aktuális részletezettsége alapján, de mindenképpen felhívják a figyelmet a körültekintő, a környezeti szempontokat lehető legnagyobb mértékben érvényesítő végrehajtás jelentőségére. Az alábbiakban a Program környezeti vizsgálata során azonosított főbb hatások vázlatos összegzését nyújtjuk.

A talajok és termőföldek a védelme hangsúlyos szerepet kapott a Programban. Több intézkedéscsoport elősegíti a precíziós mezőgazdasági gyakorlatok elterjedését, a talajkímélő biogazdálkodás támogatását, illetve hangsúlyos szerepet kapnak a helyzetelemzésben azonosított talajdegradációs folyamatok kezelését célzó intézkedések: talajerőpótlás, erózió csökkentése, talajszennyezések felszámolása, megelőzése stb. A fő célkitűzések és intézkedések környezeti szempontból megfelelőek, az SKV az intézkedések hatékonyságának növelése érdekében tett javaslatokat. A talajokat terhelő beruházások elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódnak.

A felszíni- és felszín alatti vizek tekintetében a Program – a helyzetelemzésre alapozva – megfelelően beazonosította a klímaváltozásból eredő szélsőséges vízrajzi eseményeket, mint kezelendő problémát, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését. A csapadékvíz-gazdálkodás megfelelő súllyal szerepel a Programban, illetve a szennyvíztisztítással és ivóvizekkel kapcsolatos intézkedések is megjelennek. A víz visszatartás, mint területi vízgazdálkodási gyakorlat is megfelelő mértékben megjelenik a dokumentumban, ugyanakkor a hévizekkel, termálvizekkel kapcsolatos, jellemzően energetikai fejlesztési elképzelések vízgazdálkodási (használt termálvíz elhelyezése) vonzata és ennek környezeti hatásainak mérséklése nem elégséges. Az SKV több javaslatot tett a termálvizek kérdéskörében, illetve az egyéb természetes vizeket érő hatások mérséklésével kapcsolatosan is.

A levegőtisztaság-védelem, továbbá a zaj- és rezgés elleni védelem nem minősülnek hangsúlyosnak a Programban. Célzottan e területekre irányuló fejlesztéseket csak a Program negyedik prioritása alatt szereplő „Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása” intézkedés egyik beavatkozása („Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”) tartalmaz. Az említett beavatkozás mellett azonban számtalan további olyan fejlesztési irányt is

tartalmaz a Program, amelyek a lokális légszennyező-anyag és zajterhelés emelkedéséhez vezethetnek. Abból a feltételezésből kiindulva, hogy csak a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, szükség esetén környezetvédelmi engedéllyel rendelkező tevékenységek betelepülésére kerülhet sor, azok minden bizonnyal nem eredményeznek a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó mértékű, pontszerű forrásból származó károsanyag-kibocsátást. Nem lehet eltekinteni ugyanakkor a gazdaság növekedésével, új beruházásokkal járó forgalombővülés légszennyezőanyag-kibocsátásra gyakorolt hatásaitól sem, ami lokálisan és időszakos jelleggel a légszennyező anyagok koncentrációjára vonatkozó egészségügyi határértékek túllépését is eredményezheti. A közlekedésfejlesztésen belül valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése), a közúti forgalom és ezáltal közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi. A települési levegőminőség-védelem szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír az elektromos meghajtású járműállomány bővítése, valamint a fűtési célú megújulóenergia-hasznosítás térnyerése, a Program azonban – üdvözlendő módon – mindkét fejlesztési irányt támogatja.

Az **élőhelyeket, élővilágot, ökoszisztéma szolgáltatásokat** ugyanakkor a vonalas közlekedési infrastruktúra, valamint a nagyobb telephelyek létesítése, továbbá a turisztikai fejlesztések az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés, zavarás, szennyezés, területfoglalás révén kedvezőtlenül érintheti. A hatások mérséklése vagy elkerülése a körültekintő tervezéssel megvalósítható, amelyre az SKV konkrét javaslatokat fogalmazott meg. Ugyanakkor előremutató, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért* prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. A Natura 2000 hatásbecslés a hatályos és hozzáférhető Natura 2000 Fenntartási Tervek figyelembevételével készült.

Az **épített környezet megóvása** összességében kellő hangsúllyal jelenik meg a dokumentumokban. A beavatkozások ugyanakkor jelentős hatással lehetnek a települések épített környezetére, amelyek elsősorban a fizikai létesítmények, infrastruktúrák építése, korszerűsítése, azok megjelenése, települési feltárulása, valamint a megvalósult létesítmények üzemeltetése, a kapcsolódó infrastruktúrák működése révén érvényesülnek. A beépítettség fokozódásával degradálódhatnak a védett zöldfelületi elemek, ex lege védett elemek, valamint a hagyományos épített környezet, a kulturális örökség, a műemléki és a régészeti értékek egyaránt.

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba az **éghajlat változásával**, egyrészt az emisszió, illetve elnyelés révén közvetlenül befolyásolják a légköri üvegházhatású gáz koncentráció alakulását, másrészt elősegítik, vagy hátráltatják az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen következményeihez való alkalmazkodást. A Program egyes prioritási tengelyei alá tartozó intézkedések eltérő jellegű, illetve mértékű hatást váltanak ki e két szempontrendszer mentén, továbbá számos olyan is akad közöttük, amelyek hatásait – mind irányukat, mind mértéküket tekintve – a végrehajtás jelen tervezési fázisban még nem ismert körülményei determinálják. Így pl. a vállalkozói szektor fejlesztését, üzleti infrastruktúrájának, telephelyi adottságainak javítását célzó beavatkozások összesített környezeti hatását jórészt az dönti el, hogy mely ágazatok milyen célú fejlesztései valósulnak meg a következő években. Ugyanakkor a vállalkozások fejlesztése végső soron a termelés bővülését, ezáltal többlet-energiafelhasználást és minden bizonnyal magasabb üvegházgáz-emissziót eredményez, amelynek mértéke azonban korszerű technológiai megoldásokkal, a körkörös gazdasági szemlélet érvényesítésével jelentősen mérsékelhető, ahogy arra a Program is javaslatokat fogalmaz meg. A közlekedési infrastruktúrán belül a közúthálózat-fejlesztések esetében nem lehet eltekinteni attól, hogy azok minden esetben magukban hordozzák a forgalomműködés és ezáltal üvegházhatású gáz kibocsátás emelkedésének lehetőségét, míg a vasút, kerékpáros és közösségi közlekedés fejlesztése lehetőséget teremt a közlekedési igények alacsony emissziójával járó módokon történő kielégítésére. A turizmus – az általa generált közlekedési igények kielégítése, a szálláshelyek és a turisztikai attrakciók energiafelhasználása révén – gyakorlatilag minden esetben szintén az emisszió növekedésével jár, amelynek mértéke azonban jelentős eltéréseket mutat a különböző turizmusfajták

esetében. A megye agrárszektorának fejlesztésére irányuló intézkedés nem jeleníti meg hangsúlyosan az e forrásból származó emisszió mérséklésének szükségszerűségét és lehetőségeit. Végül az „*Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*” prioritás alatt megvalósuló intézkedések egyértelműen az üvegházhatású gázok mérséklésének és a várható éghajlati változásokhoz való alkalmazkodás irányába hatnak.

Tekintettel arra, hogy a környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát vagy életminőségét, megállapítható, hogy az intézkedések és beavatkozások szinte mindegyike – ha csak közvetve is – hatással van az **emberi egészségre**. Az energiatakarékossági és -hatékonysági beavatkozások, megújulóenergia-hasznosításra, közösségi, kerékpáros és vasúti infrastruktúrára irányuló fejlesztések többek között a por és a toxikus anyagok kibocsátásának mérséklését is eredményezik; az épületek szigetelése, fűtés-korszerűsítése – megfelelő légcseré biztosításával – a beltéri komfortot és levegőminőséget is javítják. A Program intézkedéseinek pszichés és egészségvédelmi hatásai is döntően kedvezők (foglalkoztatás, kerékpáros fejlesztések, energiahatékonyság, elérhetőség, hozzáférés javulás). Ugyanakkor az új közlekedési, ipari, szolgáltató létesítmények mentén lokálisan – és az építkezések idején átmeneti jelleggel – potenciálisan megemelkedő levegő- és zajterhelés környezetegészségügyi szempontból kedvezőtlennek minősül. Az egészségügyi hatások tárgyalása során ugyanakkor mindenképpen említést érdemel, hogy a Program magának az egészségügyi ellátórendszernek a fejlesztésére vonatkozóan is előirányoz beavatkozásokat.

A Program kisebb mértékű pozitív hatás gyakorol a **környezettudatosságra**. Az épített fizikai környezetben jelenlevő modern környezetbarát megoldások és a közösségi cselekvések is ösztönző hatással lehetnek az egyének magatartására. A helyi identitás növelése, az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése szintén motiválhat a fenntartható, környezettudatos környezethasználatra. Az anyag- és energiatakarékos technológiák elterjesztése, a háztartási, közintézményi energiaigények mérséklése kedvező hatást gyakorol a környezettudatosságra, s a megújuló energiahordozók elterjesztése is elősegíti a környezet- és energiatudatos szemlélet kialakulását.

Összességében tehát megállapítható, hogy az energia- és anyag ciklusok térségen belüli zárásának igénye, a helyi és térségi erőforrások helyben történő használata, a közösségi közlekedés, illetve a környezetbarát közlekedési módok fejlesztése, valamint az energiahatékonysági, energiatakarékossági beavatkozások, illetve megújuló energiafelhasználás mértékének növelése az erőforrásokkal való takarékos bánásmód szempontjából alapvetően mind-mind előrelépést jelent. Ugyanakkor nem hagyható szó nélkül az, hogy a gazdasági növekedés előmozdításának mindent átható, horizontális célja éppen a fenntartható fejlődés ellen hathat.

19 A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A Program beavatkozások között kiemelten említi a Gödi Különleges Gazdasági Övezetet, amelynek kapcsán a megyei önkormányzat feladata a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Törvény) 8. § (4) bekezdése alapján Pest Megye Önkormányzata saját bevételét képező helyi adóbevételből a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló 294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a beruházással közvetlenebbül érintett települések (a továbbiakban: övezeti település), valamint más Pest megyei település fejlesztéseinek támogatása. Az ennek keretében az övezet településeinek fejlesztéséhez nyújtott önkormányzati támogatások felhasználásának szabályait Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének az önkormányzati támogatásokról szóló 14/2020. (X.5.) önkormányzati rendelete tartalmazza. A támogatások elszámolásának részletes előírásairól a jogszabály 7. pontjának 21-23§ rendelkezik.

20 MELLÉKLETEK:

20.1 Ábrajegyzék:

1. ábra	Pest megye jellemzői (forrás: KSH).....	28
2. ábra	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió célrendszere	37
3. ábra	A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében	38
4. ábra	Ferihegyi gazdasági övezet közvetlen hatásterülete.....	39
5. ábra	Pest megye üzleti infrastruktúra fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027	88
6. ábra	Pest megye kiemelt turisztikai térségei 2021-2027	89
7. ábra	Körforgásos gazdaság modellje (forrás: EU Bizottság)	93
8. ábra	Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei	126
9. ábra	Pest megye városhálózata	127
10. ábra	Köznevelési és egészségügyi infra-struktúra fejlesztés kiemelt térségei	143
11. ábra	Járásonkénti válaszolói aktivitás, 2020.....	160
12. ábra	A vállalatok digitális transzformációjáról szóló felmérés eredménye 2020 április	163

20.2 Táblajegyzék:

1. táblázat:	2021-2027 Operatív Programok	12
2. táblázat:	Közreműködők névsora	19
3. táblázat:	Kistérségi fórumok.....	22
4. táblázat:	Konceptió társadalmasítása kapcsán bevont véleményezők kimutatása	24
5. táblázat:	Stratégiai program tervezésének főbb határidői	27
6. táblázat:	A stratégiai célok és prioritások közötti kapcsolatok azonosítása	43
7. táblázat:	A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik.....	71
8. táblázat:	A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete	73
9. táblázat:	A TOP Plusz prioritásainak Pest megyei indikatív forráskeretei	73
10. táblázat:	Területfejlesztési Operatív Program Plusz prioritásai és finanszírozó forrásaik	82
11. táblázat:	A vállalkozások problématérképe 2014-ben és 2021-ben (saját felmérés)	87
12. táblázat:	I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása - Összefoglaló táblázat.....	97
13. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	102
14. táblázat:	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése - Összefoglaló táblázat	112
15. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	114
16. táblázat:	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	121
17. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	123
18. táblázat:	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért - Összefoglaló táblázat	136
19. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	140
20. táblázat:	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókát segítő megyei társadalom építése - Összefoglaló táblázat	152
21. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	156

20.3 Rövidítések jegyzéke:

EMIR (Egységes Monitoring Információs Rendszer) – Az uniós támogatások felhasználását követő szoftver Magyarországon, mely segíti a pályázók, projektgazdák és támogatásközvetítésben részt vevő

központi szereplők egymás közti gyors kommunikációját, nyomon követi az eljárásrendi határidőket, segítségével naprakész monitoringot segítő adatok nyerhetők ki a pályázati rendszerből.

ERFA (Európai Regionális Fejlesztési Alap) – Az EU regionális politikájának finanszírozására létrehozott alapok közül a legjelentősebb, elsősorban infrastrukturális beruházásokat finanszíroz.

ESZA (Európai Szociális Alap) - Az EU regionális politikájának finanszírozására létrehozott további alap. A társadalmi felzárkózás és gazdasági jólét intézkedéseinek finanszírozását szolgálja.

GDP (Gross Domestic Product) - Bruttó Hazai Termék angol betűszava. A GDP az egy területen, adott idő alatt előállított végső felhasználásra szánt javak (termékek és szolgáltatások) összességének értéke.

GINOP Plusz (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program) – Uniós forrásokat felhasználó, a gazdaság fejlesztésére koncentráló, ágazati megközelítésű operatív program Magyarországon a 2014-2020 időszakra vonatkozóan.

HUB - Regionális központ, csomópont.

IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) – A számítógép, a mobiltelefon, az informatika térnyerésével kialakult technológiai szektor összefoglaló neve.

K+F+I - Kutatás+Fejlesztés+Innováció

KA (Kohéziós Alap) - A Kohéziós Alap a hatalmas ráfordításokat igénylő, hosszútávon megtérülő környezetvédelmi és infrastrukturális beruházások támogatásának legfontosabb eszköze. A Kohéziós Alap forrásait az EU kevésbé tehető tagállamai számára különítették el.

KMR (Közép-Magyarországi Régió) – Budapest és Pest megye közös régiója.

LEADER (Liaison Entre Actions pour le Development de l'Economie Rurale) - Községi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében.

LLL (Lifelong Learning) – Élethosszig tartó tanulás angol betűszava. Az egész életet végigkísérő tanulási lehetőségek biztosítását, az emberi önnevelő, önkreatív, önképző képesség fejlődésének elősegítését támogató fejlesztések összességét értjük a programban alatta.

NFÜ (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) – 2014. január 1-vel megszűnt, tevékenységét az illetékes minisztériumok vették át.

PM (Pénzügyminisztérium) – A versenyképesség-, és innováció, foglalkoztatáspolitikai, államháztartási, adó-, és pénzügyek, tervezéskoordináció, gazdaságsszabályozásért felelős minisztérium.

P+R (Park and Ride): Községi közlekedési eszköz megállója közelében kialakított parkoló.

RAG (Regionális Támogatási Térkép) – A regionális támogatási térkép olyan jogszabályi rendelkezés, mely az ország egyes régiói, illetve a fejlett régiók esetében kisebb területi egységei számára meghatározza az ott beruházó vállalatok számára beruházási támogatásként nyújtható állami támogatás maximális mértékét.

RSD – Ráckevei (Soroksári) Duna-ág

SWOT (Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats) – Elemzési módszer, mely az erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek azonosításával segíti a tervezés munkáját.

TDM (Turisztikai Desztináció Menedzsment) – Önálló szervezetek, melyek a 2008-as, és a 2011-es pályázati felhívást követően alakultak meg. Feladatuk egy-egy térség turizmusának szervezése.

TeIR (Területi Információs Rendszer) - Web alapú térinformatikai rendszer, amelynek szolgáltatásai az Interneten keresztül érhetőek el.

TEN-T - Transzeurópai Közlekedési Hálózat

TISZK – Térségi Integrált Szakképző Központ

TOP (Területi és Településfejlesztési Operatív Program) – Területi operatív program Magyarországon a 2014-2020 időszakban. A Közép-Magyarországi Régió kívüli régiókat fedi le.

VIS-Maior – Előre nem látott körülmény, vagy akadály.

20.4 Idegen kifejezések magyarázata:

Abszorpciós képesség: A területfejlesztésben használt jelentésében egy régió – jelen esetben Pest megye – képessége arra, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat (például európai uniós fejlesztési forrásokat) ténylegesen le tudja kötni, szabályszerűen fel tudja használni meghatározott üzleti vagy társadalmi célok érdekében végzett tevékenységek, beruházások támogatására.

Agglomerációs térség: A budapesti agglomeráció Budapest főváros körül kialakult településtömörülés, mely a magyar fővárost és a vele szorosan együtt élő, gazdasági, infrastrukturális, munkaerő piaci és szolgáltatási tekintetben egymásra utalt településeket foglalja magában. A budapesti agglomerációhoz hivatalosan tartozó 81 település felsorolását a budapesti agglomeráció területrendezési tervét rögzítő 2005. évi LXIV. törvény tartalmazza.

Agglomeráción túli területek: Jelen dokumentumban a budapesti agglomerációs gyűrűn kívül eső, de Pest megye határán belüli településeket értjük agglomeráción túli területek alatt; amely tartalmazza a Fővárostól távolabb eső városközpontokat, valamint a vidékies térségek legnagyobb részét.

Alkonyipar: Alkonygazdaság, a növekvő arányú idősödő népesség kulturális, rekreációs, közösségi aktivitásának megfelelő szolgáltatások, ellátások, lehetőségek biztosítása, életminőségének javítása. Komplex ágazat (hasonlóan a kreatív iparhoz, vagy az egészségiparhoz), amely a közszolgáltatások, a versenyszféra által kínált szolgáltatások széles körét fogja át. A területfejlesztésben szorosan kapcsolódhat a humán infrastruktúra ágazataihoz (egészségügyi, valamint szociális ágazatok), másrészt az egyes (elsősorban vidéki) térségek gazdasági szerepkörének újragondolásához, akár integrált módon, a rekreációs, turisztikai és szabadidő-gazdaság területeihez kapcsolva.

Brand: márka, márkanév, esetleg védjegy, különösen olyan, amely egy terméket vagy szolgáltatást (illetve egy származási helyet, például országot, régiót, kistérséget, települést) jól felismerhetően azonosítani tud.

City logisztika: A citylogisztika a belváros szervezett áruellátásának, szabályozott tehergépjármű-forgalmának együttes megvalósítása; rokon értelmű a városi logisztika, amely a citylogisztika kibővített fogalma; s magába foglalja a belvárosi logisztikát, a városi, a városkörnyéki, urbanizálódó térség logisztikai ellátását, kiterjed az agglomeráció optimális működésének támogatására, beleértve a kereskedelmen túl a személyek áramlását, az információk és szervezetek közötti kapcsolatokat, hatásokat. A sűrűn beépített, a teherforgalom és az árurakodást számára nehezen megközelíthető, raktározási szempontból korlátozott kapacitásokkal rendelkező terület és népesség ellátása sajátosan összetett feladat, egyben szakosodási lehetőség, amely sajátos üzleti modellt igényel a szolgáltatóktól. A területfejlesztésben kiemelt jelentőséggel bíró feladat a citylogisztika és a személyforgalom integrált fejlesztése; a városközpont és az agglomeráció egészére kiterjedő módon.

Csapágyvárosok: Budapesttől távolabbi, „gyűrűszerűen” elhelyezkedő középvárosok, technológiai, gazdasági (feldolgozóipari) és tudományos központok, melyek önmagukban is életképesek, saját vonzáskörzettel rendelkeznek – funkcionális várostérségek – így a körülöttük lévő teret alakítják és térségeik, valamint a nemzetgazdaság számára növekedési motorként funkcionálnak. Pest megye területfejlesztési koncepciója alapvető célkitűzésként határozza meg a központok közötti haránt-irányú kapcsolatok erősítését.

Emisszió: Levegőterhelés, az adott légszennyező forrásból időegység alatt kijutó szennyezőanyag mennyisége, amely a környezetre és az egészségre valószínűsíthetően káros hatást gyakorol. Mértékegysége: kg/h.

Gateway: Kapu, átjáró. A területfejlesztésben esetlegesen használt kifejezés, amikor egy térség, platform, vagy éppen támogatott programmal kapcsolatban (pl. az Európai Bizottság által finanszírozott EU Gateway program) kifejezetten azt a tartalmat, jellemzőt, vagy célt szeretnék hangsúlyozni, miszerint az adott KAPU térség, platform, vagy program kiemelt feladata, illetve jellemzője, hogy egymástól fizikai, vagy más minőségben igen távol eső piacok, társadalmi rétegek, ágazatok és vállalkozások, illetve egyéb szervezetek között hoz létre kapcsolatot. A kifejezés eredetileg

olyan számítástechnikai, valamint telekommunikációs megoldásokat, illetve eszközöket jelent, amelyek közös jellemzője, hogy egymástól eltérő programok, rendszerek, vagy hálózatok között teremtenek összeköttetést.

GYELV elemzés: Angol rövidítéssel SWOT; a „gyengeségek”, „erősségek”, „lehetőségek”, „veszélyek” – felmérésén alapuló eszköz, amely a stratégiai tervezést támogatja, a stratégia (belső tényezők) és a piaci folyamatok (külső tényezők) közötti kapcsolat módszeres vizsgálatát segíti; támogatja a helyes célmeghatározást, és az odavezető út feltérképezését. Gyengeségek: belső tényezők, amelyek „nem jól” működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen; erősségek: belső tényezők, amelyek jól működnek és lehet rá befolyás, hogy még jobban működjenek, lehetőségek: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de számunkra kedvezőek; veszélyek: olyan korlátok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, csökkentik a siker esélyét, kockázatot jelentenek.

HUB: Regionális központ, csomópont. A közlekedésben, illetve a logisztikában hasonló (de nem teljesen azonos) tartalmú kifejezés, mint a KAPU; azaz jelenthet olyan logisztikai központot, amely egy nagyobb térség – makro-régió – számára szolgáltat, illetve a térségben a nemzetközi kereskedelem csomópontja. Nyilvánvalóvá teszi egy régió, illetve metropolisztérség szakosodását és komparatív előnyét egy meghatározott területen. HUB létrejöttét elősegítheti a nemzetközi szolgáltató központok, a nemzetközi vállalatok ún. „osztott szolgáltató központjainak” (shared services centers) letelepítése; másrészt a technológiai szektorra, illetve az innovatív vállalkozásokra általában jellemző klaszterek fejlődése.

IKT ipar: Infokommunikációs ipar; az informatikai (számítástechnikai) és telekommunikációs iparágak együttes elnevezése.

Immisszió: Az emisszió mérésekor egy adott forrás kibocsátására szorítkozunk, például egy olyan helyen mérve egy gyárkémény kén-dioxid kibocsátását, ahol a teljes mért mennyiség a gyárkéményből származik. A levegő terheltsége a környezetbe behatolt (innen az „immisszió” szó) szennyeződések együttese, például a gyárak, autók, tömegközlekedési eszközök együttes hatása a környezetre.

Inkubáció: Az üzleti inkubáció kifejezetten az induló vállalkozások fejlesztésének eszköze, amely részükre komplex szolgáltatásokat és többnyire működési (inkubációs) teret is nyújt. Az eszköz alkalmazásának köszönhetően jelentősen csökkenthető a kezdő vállalkozások bukási aránya, javítható az innovációs teljesítményük és gyorsítható a növekedésük.

Innovációs hot spot: A gazdaság (és az innováció) témájában a „hotspot” kifejezéssel leggyakrabban azokat a térségeket (városokat, pólustérségeket, vagy akár csak egy-egy fejlesztési területet) illetik, ahol – az adott elemzés témájától függően: technológia, innováció, ingatlanfejlesztés, stb. – a vállalkozások vagy más szereplők aktivitása, illetve teljesítménye jelentősen meghaladja az ágazatra, illetve a nagyobb régió, nemzetgazdaság egészére jellemző értéket, azaz az adott aktivitás koncentrált módon van jelen.

Invazív: Az idegenhonos növények, vagy állatok néhány esetben hirtelen és tömegesen elterjednek, ezzel rövidebb-hosszabb időre felborítják a korábban kialakult természetes ökológiai egyensúlyt. Megjelenésükkel képesek kiszorítani az őshonos növényeket, vagy állatokat, mert nincs természetes kártevőjük, vagy ragadozójuk.

KAPU: Kontinentális, transzkontinentális tranzitforgalom tekintetében kiemelt jelentőséggel bíró nagyterület, illetve makro-régiós központ; olyan szállítási csomópont, amely kedvező elhelyezkedésével, infrastruktúrájával, és szolgáltatásaival kapcsolatot hoz létre a globális gazdaság nagy gazdasági térségei között. Potenciálisan bármely jelentősebb metropolisztérségből lehet KAPU, illetve a legtöbb metropolisz betölt ilyen szerepet; mégis jellemző, hogy a legismertebb ilyen központok ott jönnek létre „természetes” módon, ahol egy egységes gazdasági térség, piac – például az EU – fizikai „bejárata”, vagy „kijárata” található az egyes nagy gazdasági térségeket összekapcsoló korridorok mentén. Alkotó elemei: intermodális központok és jelentős méretű logisztikai klaszter, beleértve a logisztikát támogató üzleti szolgáltatásokat (pénzügyi közvetítés, nagykereskedelem), valamint a

logisztikát használó tevékenységek (feldolgozóipar). Kapu-városok – „gateway cities” – lehetnek nem csak a jelentősebb tengeri kikötők, nemzetközi repülőtér, de például „vásárvárosok”, kulturális központok is.

K+F (K+F+I): kutatás – fejlesztés, magában foglalja az ismeretanyag (beleértve az ember, a kultúra és társadalom tudását) növelése érdekében végzett kreatív munkát, valamint a létrejövő ismeretanyag új alkalmazások kidolgozásához történő felhasználását. A K+F keretében három fajta tudományos tevékenységet különböztetünk meg, az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést. Makrogazdasági jelentősége: a K+F-re fordított jövedelmek megmutatják, mennyire hajlandóak a piaci szereplők feláldozni a jelenbeli anyagi jólétüket a jövőbeli helyzetük biztosításáért cserébe. Használatos a K+F+I rövidítés is, ahol az I = innováció, azaz új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing-módszer, vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése.

Klaszter: Jelen anyag szóhasználatában a klaszter kifejezés alatt a kifejezett üzleti (iparági) klasztert értjük, ahol üzleti klaszternek tekinthető az egymással kapcsolatban álló vállalkozások, beszállítók és egyéb intézmények, illetve ezek földrajzi koncentrációja. A klaszter – mint szervezet – jelenthet ezen kívül társulást, egységbe tömörülést, összefogást, szövetkezést is; azaz a klaszter társult tagok gazdasági együttműködését, azonos üzleti érdekek és célok elérése érdekében történt közös képviselő létrehozását (például értékesítési hálózat kialakítását).

Konvergencia régiók: Azok a régiók, ahol az egy főre jutó GDP kevesebb az EU-25 átlagának 75%-ánál. Ezek a régiók az Európai Unió regionális politikájának 1. fő célkitűzése („A legelmaradottabb régiók támogatása és fejlesztése”) alá tartoznak. A közép-magyarországi régió kivételével Magyarország összes régiója e kategóriába tartozik.

Living laboratory: „Living lab” olyan „felhasználó-központú” nyílt innovációs ökoszisztéma, amely egyidejűleg több K+F és innovációs folyamatot menedzsel, méghozzá a közzféra, a versenyszféra és egyes közösségek sajátos partnerségében; jellemzően területi alapon (egy településen, városban, várostérségben, vagy régióban). A koncepció lényegét tekintve egy szisztematikusan felépített „co-creative” rendszer, ahol az érintettek – intézmények, vállalkozások, s mindenekelőtt maguk az emberek – új ötleteket, lehetőségeket, koncepciókat, technológiákat, szolgáltatásokat hoznak létre együtt, kutatnak és vizsgálnak meg, és értékelnek a gyakorlatban (valós élethelyzetben) megszerzett tapasztalatok alapján.

Megapolisz: Kiemelkedő lélekszámmal (>10 millió) bíró nagyvárosok, illetve metropolisztérségek.

Metropolisztérség: Budapest és Pest megye várostérsége, nagyvárosi régiója például metropolisz, de egy metropolisz létrejöttének nem előfeltétele a több milliós népesség. A térségi integráció mértéke és jellemzői alapján néhány százazres várostérségek is metropolisznak tekinthetők. A meghatározás fontos kritériuma, hogy ezek a részek szorosan összekapcsolódnak, integrált módon működnek a gazdaság, a közmű-, közlekedési és egyéb infrastruktúrák, továbbá a munkaerőpiac és a lakáspiac tekintetében. A metropolisztérség alapesetben egy sűrűn lakott városi magból, többé-kevésbé egybefüggően épített városi térségből – agglomeráció – valamint egy alacsonyabb népsűrűséggel bíró, karakterében nem feltétlenül városias környező területből áll. (Pl. Ruhr-vidék, Bécs-Pozsony várospár (CENTROPA), Felső-Szilézia Metro).

Multimodális / intermodális: A közlekedésben az intermodalitás a különböző közlekedési módok egymáshoz illesztése egy utazási láncon belül, mint például a P + R (parkolás és közösségi közlekedéssel történő utazás) A multimodalitás a különböző közlekedési módok különböző utakhoz történő igénybe vétele (például kerékpárral történő munkába járás és taxival való operatív utazás). A koncepcióban az intermodális logisztikai szolgáltató központ kifejezés is használatos. Ez utóbbi olyan logisztikai központot jelent, amely legalább kettő közlekedési, szállítási mód – jellemzően a közúti kapcsolat mellett vasúti, vízi, légi kapcsolódás – kiszolgálására képes telephellyel, infrastruktúrával és szolgáltató vállalatokkal rendelkezni, és amely így biztosítja a szállított áru raktározása mellett az átrakodást, disztribúciót, valamint további hozzáadott értékkel bíró szolgáltatások működésének feltételeit.

Pilot projekt: Egy projekt akkor „pilot”, ha egy adott terméket, vagy szolgáltatást csak egy szűk csoport számára mutatnak be, mégpedig azzal a céllal, hogy a projekt fogadtatásának szisztematikus megfigyelése alapján következtessenek annak várható piaci működőképességére, illetve eredményességére. Nem feltétlenül csak innováció esetében merülhet fel pilot projekt, de a leggyakrabban ilyen esetekben alkalmazzák, és a területfejlesztésben is rendszerint ilyen szöveggörnyezetben használják.

Rekultiváció: A rekultiváció vagy újraművelés, az emberi beavatkozás miatt elpusztult természeti környezet, vagy terület újrahasznosításra való alkalmassá tétele. Szeméttánya rekultiváció esetén Magyarországon azt a tevékenységet értjük, mely során tervezetten, megfelelő technológia alkalmazásával helyben elhelyezésre, vagy engedélyezett lerakóba átszállításra kerül, a korábban ellenőrizetlen módon elhelyezett ipari, vagy lakossági hulladék.

Stakeholder: (érintett, érdekelt személy) fogalom alatt mindazokat az egyéneket, csoportokat, szervezeteket értjük, amelyek hatással vannak a vállalkozás, a szervezet működésére. Ide tartoznak a szervezet tagjai és a külső környezet szereplői. A stakeholder menedzsment az érintettek vonatkozásában konkrét cselekményeket eredményez.

Szuburbanizáció: az a folyamat, melynek során a városközpontok népessége csökken, de a külső területein elhelyezkedő részek népessége növekszik.